

PORODILA ŠŤASTNĚ DĚVČE ...

**Porodní deníky čtyř porodních
babiček z 19. století**

Vladan Hanulík (ed.)

PORODILA ŠŤASTNĚ DĚVČE...

Porodní deníky čtyř porodních babiček z 19. století

VLADAN HANULÍK (ed.)

Vydání publikace bylo umožněno podporou z prostředků Grantové agentury České republiky, prostřednictvím realizace grantového projektu č. 17–14082S Porodní báby: profesionalizace, institucionalizace a výkon historicky prvního ženského kvalifikovaného povolání v průběhu dvou staletí, 1804–1948.

Na obálce knihy je skupinová fotografie absolventek porodnických kurzů z archivního fondu Anny Štěpánkové ze Zašové. Svolení k využití dokumentu poskytlo Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm.

Univerzita Pardubice 2018

Copyright © Vladan Hanulík, Milena Lenderová, Martina Halířová, Zuzana Pavelková Čevelová 2018

Lektorovaly: Mgr. Kristýna Blechová, Mgr. Šárka Nekvapil Jirásková, Ph.D., Mgr. Pavla Státníková

ISBN 978-80-7560-143-8 (pdf)

Poděkování

Rádi bychom vyjádřili dík za vstřícnou pomoc při dohledávání zdrojů Petru Svobodnému z Ústavu dějin Univerzity Karlovy a Archivu Univerzity Karlovy. Za cenné poznámky k textu vděčíme Pavle Státníkové z Muzea hlavního města Prahy, Šárce Nekvapil Jiráskové z Univerzity Pardubice a Kristýně Blechové z Univerzity Karlovy. Šárce Rábové a Elišce Chadimové vděčíme za pomoc při sestavování rejstříků, Kateřině Kopicové děkujeme za jazykovou revizi textu. Za pomoc při archivních rešerších děkujeme Petru Vorlovi z Ústavu historických věd FF Univerzity Pardubice, pracovníkům Státního okresního archivu v Pardubicích a Státního okresního archivu v Mladé Boleslavi, zaměstnancům úřadu městyse Choltice, pracovníkům Městského muzea v Týně nad Vltavou, Státního okresního archivu v Českých Budějovicích, Státního okresního archivu v Rychnově nad Kněžnou, pracovníkům Muzea Vysočiny v Havlíčkově Brodě, Státního okresního archivu v Havlíčkově Brodě, panu Zdeňkovi Pomklovi ze Státního okresního archivu ve Vsetíně a velmi ochotným pracovníkům Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm.

Autorský kolektiv publikace, v Pardubicích 3. 12. 2018.

Obsah

Úvod Vladan Hanulík	5
Ediční poznámka Vladan Hanulík - Milena Lenderová - Martina Halířová - Zuzana Pavelková Čevelová	13
Zápisník Anny Vondráčkové, porodní báby z Choltic Milena Lenderová	18
Edice Deníku Anny Vondráčkové z let 1879–1898 Milena Lenderová	31
Anna Bicanová, porodní bába vltavotýnská Martina Halířová	62
Edice deníku Anny Bicanové z let 1868–1897 Martina Halířová	75
Na dědině pod Beskydami. Porodní bába Anna Štěpánková Zuzana Pavelková Čevelová	106
Edice zápisků Anny Štěpánkové z let 1897–1898 Zuzana Pavelková Čevelová	121
Babictví – východisko ze sociální nouze? Porodní babička Marie Chejstovská z Ledče nad Sázavou Vladan Hanulík	126
Edice deníku Marie Chejstovské, porodní báby z Ledče nad Sázavou z let 1842–1883 Vladan Hanulík	144
Summary	186
Přehled použitých pramenů a literatury:	188

Úvod

Vladan Hanulík

Komentovaná edice rukopisných porodních deníků je prvním výsledkem výzkumného projektu Grantové agentury České republiky č. 17-14082S Porodní báby: profesionalizace, institucionalizace a výkon historicky prvního ženského kvalifikovaného povolání v průběhu dvou staletí, 1804-1948. Cílem projektu je mimo jiné zachycení proměn náhledu na výkon babického povolání a jeho sociální a kulturní reflexe v české společnosti.

Výzkum navazuje na bádání, reflektující fenomény profesionalizace, změny ve společenském postavení a reálném působení porodních bab v moderní společnosti. V evropském kontextu je věnována soustředěnější pozornost danému spektru problémů od 70. let minulého století.¹ Díky dostupným zahraničním monografiím lze nyní navazovat na řadu poznatků o historii porodnictví a role jeho aktivních i pasivních „hráčů“ od raného novověku na práh 20. století. Zatímco M. Laget se věnovala především roli laických žen-pomocnic a ženské solidaritě v průběhu porodu, J. Gélis byl první, kdo začal systematicky pracovat na dějinách porodu v předmoderní a moderní době a popsal jeho postupnou medikalizaci a maskulinizaci. E. Shorter² se pak věnoval především porodu v kontextu dějin těla a S. Beauvalet-Boutouyrie³ dějinám institucionálního porodu a roli porodních bab v nemocnicích a porodnicích.

Jako inspirativní pro bádání o proměně postavení porodních bab v medikální kultuře 19. a 20. století se jeví rovněž aktuální práce věnované dílčím tématům výzkumné problematiky. Fenomén profesionalizace a medikalizace porodnictví⁴ je reflektován v současnosti jak z pohledu vlastních aktérek – porodních bab a licencování jejich činnosti,⁵ ale nově i jejich pacientek.⁶ J. Schlumbohm demonstroval epistemologickou proměnu této oblasti na příkladu recepce maskulinizace porodnické praxe z pohledu pacientek vznika-

---

1 William Ray ARNEY, *Power and the Profession in Obstetrics*, Chicago and London, 1982; Jacques GÉLIS, – Mireille LAGET – Morel, MARIE-FRANCE (eds.), *Entrer dans la vie: naissances et enfances dans la France traditionnelle*, Paris 1978; Volker LEHMANN, *Die Geburt in der Kunst. Geburtshilfliche Motive in der darstellenden Kunst in Europa von der Antike bis zur Gegenwart*. Braunschweiger Verlagsanstalt, Braunschweig 1978; Harold SPEERT, *Histoire illustrée de la Gynécologie et de l'Obstétrique*. Traduit de l'américain par Suzanne Caton, Paris 1973.

2 Edward SHORTER, *Le Corps des femmes*. Traduit de l'anglais par Jacques Bacalu, Paris 1984.

3 Scarlett BEAUVALET-BOUTOUYRIE, *Né à l'hôpital au XIX siècle*, Belin 1999.

4 Edwin van TEIJLINGEN, George LOWIS, Peter McCAFFERY, Maureen PORTER, *Midwifery and the Medicalization of Childbirth. Comparative Perspectives*, New York 2004.

5 Geoffrey CHAMBERLAIN, *From Witchcraft to Wisdom: A History of Obstetrics and Bynaecology in the British Isles*, London 2007.

6 Robert WOODS, *Mrs Stone & Dr Smellie: eighteenth-century midwives and their patients*, Liverpool 2014.

jících porodnických klinik.⁷ Postavu porodní báby jako součásti „corps médical“ analyzovala naposledy N. Sage Pranchère.⁸

Zahraniční badatelé zpracovali v rámci kulturních dějin rovněž problematiku dějin porodu a gesce jednotlivých aktérů, kteří u něj asistovali,⁹ jakož i difference mezi kulturní reprezentací a reflexí porodnické praxe v centrech a na venkově.¹⁰

Jako specifické téma se jeví prolínání ideologie do praxe porodních bab, jež bylo recentně analyzováno na příkladu vlivu nacionálního socialismu na výkon porodní praxe v Německu.¹¹ Institucionalizaci, přesun výkonu porodnické péče a s tím spojenou proměnu role a prestiže babického povolání, analyzují badatelé na příkladu proměny systému lékařské péče ve 20. století.¹²

Do zorného pole českých historiků, resp. etnologů, se výzkum historie výkonu porodnického povolání dostával, až na některé výjimky,¹³ teprve v 90. letech minulého století.¹⁴ Další progresi umožnil jednak rozvoj moderně koncipovaných dějin lékařství, včetně dějin institucionalizace porodnictví,¹⁵ jednak využívání antropologických metod v historickém bádání;¹⁶ využití těchto konceptuálních přístupů zůstalo ale omezeno na období raného novověku s přesahy do raného 19. století.¹⁷ Samotné historii babictví bylo až dosud

7 Jürgen SCHLUMBOHM, *Lebendige Phantome. Ein Entbindungshospital und seine Patientinnen 1751–1830*, Göttingen 2012.

8 Nathalie Sage PRANCHÈRE, *L'Appel à la sage-femme. La construction d'un agent de santé publique (France, XIXe siècle)*, *Annales de démographie historique* 2014, č. 1, s. 181–208.

9 Jürgen SCHLUMBOHM – Barbara DUDEN – Jacques GÉLIS – Patrice VEIT (eds.), *Rituale der Geburt. eine Kulturgeschichte*, München 1998; Andrew MANGHAM – Greta DEPLEDGE (eds.), *The female body in medicine and Literature*, Liverpool 2011.

10 Eva LABOUVIE, *Andere Umstände. Eine Kulturgeschichte der Geburt*, Köln 1998.

11 Susan BENEDICT – Linda SCHIELDS (eds.), *Nurses and midwives in Nazi Germany: the euthanasia programs*, New York 2014; Daniel SCHÄFER (ed.), *Rheinische Hebamengeschichte im Kontext*, Kassel 2010; Weibke LISNER, *Hüterinnen der Nation: Hebammen im Nationalsozialismus*, Frankfurt am Main 2006.

12 Tania MCINTOSH, *A social history of maternity and childbirth: key themes in maternity care*, London 2012; Lynne Anne FALLWELL, *Modern German midwifery, 1885-1960*, London 2013.

13 Eva ROZSÍVALOVÁ-LENZOVÁ, *Vznik babických škol v Československu*, *Československá nemocnice* 19, 1951, s. 96-102.

14 Eduard WONDRÁK, *Z historie porodnictví v naší zemi*, *Ročenka Státního okresního archivu v Olomouci*, 2(21), 1993, s. 105–122; Alexandra NAVRÁTILOVÁ, *Narození a smrt v české lidové kultuře*, Praha 2004; Ilona VOJANCOVÁ, *Od svatby ke kolíbce*, Pardubice 1995.

15 Petr SVOBODNÝ – Ludmila HLAVÁČKOVÁ, *Dějiny lékařství v českých zemích*, Praha 2004; Petr SVOBODNÝ – Ludmila HLAVÁČKOVÁ, *Pražské špitály a nemocnice*, Praha 1999; Ludmila HLAVÁČKOVÁ, *Pražské porodnictví a gynekologie před založením II. gynekologicko-porodnické kliniky*. In: *75 let gynekologicko-porodnické kliniky I. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze při 120. výročí otevření Zemské porodnice*, Praha 1995, s. 12–24.

16 Jana RATAJOVÁ – Lucie STORCHOVÁ, *Děti roditi jest božské ovoce. Gender a tělo v českojazyčné babické literatuře raného novověku*, Praha 2013; Hana JADRNÁ MATĚJKOVÁ, „Neznalé“ báby a „vzdělané“ lékaři? Konstrukce (ideální) porodní báby a strategie vytváření autority ve spisech autorek a autorů raně novověkých porodnických příruček z německojazyčných oblastí, Praha 2016.

17 Daniela TINKOVÁ, *Tělo, věda, stát. Zrození porodnice v osvícenské Evropě*, Praha 2010.

věnováno jen několik málo titulů,¹⁸ které ne vždy odpovídají nárokům kladeným na odbornou historickou práci.

Komentovaná edice porodních deníků je vydávána s cílem demonstrovat možnosti využití pramenů statistické a seriální povahy k dějinám výkonu porodnické profese. Porodní deníky jsou prameny s rozličnou mírou výpovědní hodnoty. Některé umožňují stanovit pouze počet porodních asistencí, které porodní babička vykonala, případně rozpoznat sociální složení klientely, jiné nabízejí zajímavý vhled do ekonomického aspektu výkonu babického povolání díky vedení příjmů za jednotlivé výkony, v jiných se pak objevují i specifikace léčebných úkonů a zákroků, umožňují tak stanovit širší spektra zdravotnických úkonů, jimiž byly schopné porodní babičky pomáhat v případech nouze rodičkám a stanovit obtížnost a limity výkonu dobové porodní asistence. Porodní deníky lze využít v kombinaci s dalšími zdroji (matriky, knihy domovského práva, úřední akta, žádosti o úhradu léčebné péče) i pro sestavování biogramů, které mohou přiblížit realie života žen, jež vykonávaly povolání porodních babiček.

V Čechách se výkon porodnické péče po celé 19. století takřka výlučně vztahoval k domácímu prostředí. Navzdory snahám vlády po profesionalizaci porodní péče, medikalizaci porodních aktivit a institucionalizaci porodnických úkonů je nutno konstatovat, že tradiční formy přístupu k otázkám rození potomků zůstávaly mnohdy konzervativně neměnné. Zatímco trend profesionalizace porodní péče lze doložit postupným nahrazováním nekvalifikovaných porodních bab školenými absolventkami porodnických kurzů,¹⁹ institucionalizace porodní péče postupovala pouze zvolna. V prvním deceniu 20. století byly stále ještě místem porodu domácnosti žen, specializované porodnické kliniky a oddělení nemocnic obstarávaly z hlediska realizace porodů pouze marginální část klientely. Situaci porodnictví v českých zemích se na počátku 20. století detailně zabíral gynekolog a porodník František Pachner.²⁰ Z jeho informací vyplývá, že v Čechách bylo na po-

18 Antonín DOLEŽAL, *Od babcitví k porodnictví*, Praha 2001; Věra VRÁNOVÁ, *Historie babcitví a současnost porodní asistence*, Olomouc 2007; Radmila SEDLÁČKOVÁ, *Historie babcitví v Čechách a na Moravě*, Brno 1973.

19 Daný trend demonstrovala již Daniela Tinková v první polovině 19. století, viz TINKOVÁ, *Tělo, věda, stát*, s. 478–479. Nicméně trend profesionalizace mohl postupovat v některých oblastech mnohem pomaleji, než Daniela Tinková naznačuje. Z grafu, kterým Tinková ilustruje profesionalizaci porodnické praxe v českých zemích na příkladu Litoměřicka, Vídne a Prahy vyplývá, že se mezi lety 1793 až 1824 téměř podařilo vymýtiti praxi poskytování nelegální asistence z porodů, srovnajme však dané konstatování s výsledkem analýzy matričních záznamů, jež provedl v závěrečné kapitole této knihy V. Hanulík. Z něj vyplývá, že na Ledčsku působilo ještě v druhé polovině 19. století takřka trojnásobně množství nezkoušených bab v porovnání s praxí babiček kvalifikovaných.

20 František Pachner (1882–1964), původem z Havlíčkova Brodu, po studiu lékařství se věnoval bohaté publikační a pedagogické činnosti v oblasti porodnictví, populačního vývoje a vzdělávání porodních asistentek. Je mimo jiné spoluautorem učebnice pro porodní asistentky (Richard BÉBR – František PACHNER, *Učebnice pro porodní asistentky*, Praha 1932). Stal se primářem gynekologicko-porodnického oddělení ostravské nemocnice. Od roku 1907 byl také redaktorem periodika *Časopis porodních babiček*, jež bylo moravsko-slezskou obdobou *Věstníku ústřední jed-*

čátku 20. století realizováno v ústavní péči pouze 1,5% porodů, na Moravě pak bylo procento porodů s asistencí odborné léčebné instituce o něco vyšší – 2,5% porodů.²¹

Podobně pozvolná byla před první světovou válkou i maskulinizace porodnictví v českých zemích. Ačkoli se vládní orgány snažily od doby osvícenských reforem inkorporovat muže do porodnické praxe již celé století, František Pachner v roce 1910 uváděl, že pouhých 5% porodů probíhalo v dané době za asistence lékaře, naprosto dominantní 95% podíl porodů probíhal pod vedením porodních babiček.²²

Setrvávání společnosti u tradičních forem porodní asistence je udivující s ohledem na kontinuálně přetrvávající negativní reprezentace porodních babiček v dobovém lékařském diskurzu a médiích. Do babických škol přicházely v dobovém mínění: „ženy z nejubožejších poměrů a s pranepatrným předvzděláním.“²³ Ve školách dle názoru lékařské obce nemohly být dostatečně odborně vzdělány a následně díky absenci relevantně frekventované praxe postupně profesně degenerovaly a finančně se proletarizovaly.²⁴

Dle statistiky z roku 1896 připadalo v Předlitavsku na jednu porodní babičku 1395 obyvatel, v Prusku to v témže roce bylo 1816. Poměrně výrazná diference zdánlivě vypovídá o vyšší podpoře profesionalizace porodnického školství a větší podpoře výkonů kvalifikované porodní asistence v Předlitavsku. František Pachner však daný náhled zpochybňuje. Při daném počtu předlitavské porodní babičky v průměru provedly 35–40 porodů ročně, což byl počet příliš nízký na to, aby se výkonem své profese mohly uživit, a také počet nedostatečný k tomu, aby po nabytí medicínského vzdělání na kurzech bábictví svou profesní odbornost nadále upevňovaly.

Pachner v tomto ohledu vycházel z dobových doporučení, které jako ideální stav zdůrazňovaly nutnost redukce počtu porodních babiček takovým způsobem, aby na jednu porodní babičku mohlo připadat 2000 obyvatel, což při dobové křivce natality mělo bábám zajistit možnost podílet se na asistenci u 60 porodů ročně.²⁵ Roku 1905 bylo v Čechách evidováno 6.560,042 obyvatel, na něž připadalo 5820 porodních babiček, na jednu porodní bábu tedy připadalo pouze 1,127 obyvatel a průměrný počet asistencí u porodů představoval pro jednu babičku počet 37 případů.²⁶

---

noty porodních asistentek. V Časopise porodních babiček také roku 1907 zveřejnil výsledky své korespondenční analýzy sociálních podmínek babické praxe, jež probíhala v roce 1906, roku 1910 dané informace medializoval i v Časopise lékařů českých.

21 František PACHNER, Porodní bábictví v Rakousku a jeho nutná reforma, Časopis lékařův českých pro lékaře, ranhojiče a lékárníky (dále jen ČLČ), 1910, č. 34, s. 1042.

22 Tamtéž, s. 1043.

23 Tamtéž, s. 1044.

24 Tamtéž, s. 1044.

25 Tamtéž, s. 1044.

26 Tamtéž, s. 1045.

Na Moravě byla profesní obsazenost kvalifikovanými bábami ještě vyšší. Na 2,437.701 obyvatel zde připadalo 2,782 porodních babiček, v průměru tedy mohla jedna bába být k dispozici 876 obyvatelům markrabství a ročně mohla asistovat u 29 porodů. Slezské poměry byly podobné, pro 680.423 obyvatel zde bylo k dispozici 682 babiček, tedy na každou babičku v průměru příslušelo 998 obyvatel, jimž mohla vypomoci u 33 porodů ročně.

Představy o výtěžcích porodních babiček byly poměrně vágní, dobové průzkumy na přelomu 19. a 20. století počítaly s průměrnou odměnou za jeden porod ve výši 10 K. František Pachner však v prvním desetiletí 20. století inicioval rozsáhlou dotazníkovou akci, při níž obeslal porodní babičky s cílem odhalit sociální poměry výkonu babického povolání.

Z jeho šetření vyplynula řada zajímavých poznatků; porodní babičky v Čechách měly dle dané analýzy, vztahované k letům 1905–1906, průměrný věk 42,71 let.²⁷ Vzhledem k průměru věku populace byl daný věk relativně vysoký, což bylo způsobeno tím, že „porodní babičky pense nemají a výtěžky po celý život jsou tak malé, že sotva uhájí denní potřebu. [...] A tak jsou nuceny vydělávat až do posledního dechu.“²⁸

Pachner prostřednictvím dotazníkového šetření zjistil, že průměrný reálný počet porodů, připadající na jednu babičku činil dle jeho analýzy 40,31 porodů za rok.²⁹ Samozřejmě odlišnost determinujících faktorů praxe působila značné odchylky ve sledované bázi dat, nicméně nad idealizovaný počet 60 porodů ročně se v prvním desetiletí 20. století podařilo dosáhnout pouze 10,18% porodních babiček, zahrnutých do analýzy moravského lékaře. Naopak 80% babiček za rok neasistovalo ani u 50 porodů ročně.³⁰ Dle Pachnerova konstatování nutně polovina porodních babiček profesně degenerovala. Po absolvování teoretické i praktické výuky se jim již nedostávalo dalšího rozšiřování znalostí, a zvláště u babiček, kde počet odvedených porodů nepřesáhl 20 asistencí ročně, což byla celá čtvrtina, nebylo možno hovořit o profesionálním přístupu.³¹

Sociální důsledky nízkého počtu pracovních příležitostí, za něž bylo možno získat výdělek, pak spočívaly v nízkých příjmech porodních babiček. Dle výsledků Pachnerova dotazníkového šetření na jednu porodní babičku připadal průměrný roční příjem z výkonu porodnické praxe ve výši 148 K 43 haléřů.

Příjmy byly diferencovány dle sociálního postavení klientely, ale bylo možno nalézt konstantní faktory, které ovlivňovaly jejich výši. Byla to především velikost sídelní zástavby, kde porodní bába působila – na venkově činil průměrný roční výdělek porodních bab

27 Tamtéž, s. 1047.

28 František PACHNER, Porodní bábictví v Rakousku a jeho nutná reforma, ČLČ, 1910, č. 35, s. 1074.

29 Tamtéž, s. 1075.

30 Tamtéž, s. 1075.

31 Tamtéž, s. 1075.

121 K 48 haléřů, v městečkách 173 K 30 haléřů, v městech nad 5000 obyvatel 216 K 35 haléřů.

Daný stav vedl k pauperizaci porodních babiček, ačkoli v zájmu státu a celé populace mělo být především navyšování kvality porodnické péče. Realita však byla odlišná: „Státní správa založila babické školy, pustila vyučené babky do praxe, nařídila jim v 38 stránkových služebných předpisech, co jen se nařídít dalo, učinila si z nich i matriční služebníky a – neškrtila pérem, aby jim zajistila jen možnost žít.“³²

Porodní báby tak v případě průměrného příjmu musely živořit s rozpočtem 40 haléřů na den. Je zcela evidentní, že se výkon porodní praxe musel v realitě spojovat s jinými formami obživy. Porodní babičky svou praxi vykonávaly zpravidla pouze jako doplňkovou činnost, aby tak rozšířily příjem rodiny, či naopak výkon bábictví musely k zajištění příjmů doplňovat vykonáváním polních a nádenických prací, šitím nebo dokonce prací v továrně či posluhou. Pouze 22,75% porodních babiček uvádělo, že je porodnická praxe jediným zdrojem jejich obživy.

Tabulka č. 1 – Přehled profesní stratifikace porodních bab v českých zemích v roce 1906³³

	Venkov	Městečka	Města	Celkem	Procentuální poměr
Celkový počet analyzovaných příjmů babiček	309	96	96	501	–
Obživa pouze bábictvím	52	28	34	114	22,75%
Finanční podpora ze strany muže, rodiny	102	27	43	172	34,3%
Polní a nádenické práce	103	26	3	132	26,3%
Šití	31	10	8	49	9,8%
Tovární práce	16	3	3	22	4,4%
Posluha a praní	5	2	5	12	2,4%

³² Tamtéž, s. 1077.

³³ Převzato z: František PACHNER, Porodní bábictví v Rakousku a jeho nutná reforma, ČLČ, 1910, č. 35, s. 1077, do kategorie města jsou vřazeny všechny lokality s počtem obyvatel přesahujícím 5000.

Pachner tedy v Časopise lékařů českých volal po reformě, která by upravila podmínky výkonu babického povolání. Počet porodních babiček měl být přizpůsoben tomu, aby dokázaly svou praxí zabezpečit ekonomickou profitabilitu své činnosti a zároveň udržovaly na vyšší úrovni své odborné schopnosti. To mělo zajistit také vydávání oprávnění k výkonu praxe, jež by bylo geograficky specifikováno pro konkrétní lokalitu, aby nedocházelo k nadbytečné konkurenci v obcích a oblastech, kde by bylo přítomno porodních babiček příliš vysoké množství. Zavedením jasného finančního režimu a v ideálním případě i penze pro porodní babičky by se podařilo „odstranit z praxe staré a neuživé babičky, neschopné tělesnými silami a zakrnělé v duševních schopnostech.“³⁴ A teprve pak by daný systém mohl navyšovat svou kredibilitu.

Konkrétní realitu výkonu povolání popisují úvody jednotlivých autorek a autora k edicím porodních deníků. Pro vydání byly do edice pramenů zvoleny poznámky a porodní deníky vyplňované ještě před zavedením normativně sjednocených forem zápisů porodní evidence, případně zápisky vymykající se dané podobě evidence. Roku 1881 byla vydána instrukce pro porodní báby, jejíž paragraf 19 nařizoval zapisovat průběh porodu do tzv. tabulek narozených (bába si je měla kupovat u okresního nebo obecního úřadu, vyplněné a podepsané odevzdat nadřízenému lékaři; sloužily ke statistickým účelům)³⁵ a fakultativně též do deníku, na jehož předešlé či první straně mělo stát úřední potvrzení babické kvalifikace. Nové nařízení, které vydalo ministerstvo vnitra spolu s ministerstvem kultu a vyučování roku 1897,³⁶ zavedlo povinné vedení tohoto deníku. Předtěstěné „deníky“ mající jednotnou úpravu bylo možno zakoupit; zdá se ale, že v prvních letech po vydání nařízení ho báby nebraly příliš vážně – nejstarší vyplněné předtěstěné deníky se dochovaly až z počátku 20. století.³⁷

Všechny deníky zařazené do edice mají podobu, jež je od stanovného normativu odlišuje. Marie Chejstovská z Ledče (editoval Vladan Hanulík) počala zanášet evidenci svých porodních asistencí roku 1842, Anna Bicanová z Týna nad Vltavou (editovala Martina Halířová) roku 1868, Anna Vondráčková z Choltic (editovala Milena Lenderová) roku 1879, Anna Štěpánková ze Zašové (editovala Zuzana Pavelková Čevelová) roku 1897.

34 Tamtéž, s. 1074.

35 Jednotlivé rubriky zachycovaly jméno, stav, věk, vyznání, náboženství a bydliště rodičky, o kolikátý porod jde, čas, kdy přišla bába k rodičce, přesný čas narození dítěte a vypuzení lůžka, polohu dítěte, jeho pohlaví a přibližnou hmotnost, dále údaj, v které měsíci se dítě narodilo, stav matky a dítěte bezprostředně po porodu, průběh šestinedělí, zda bylo třeba: „umělé pomoci“ a jméno přivolaného lékaře; poslední rubrika byla pro další případné poznámky.

36 Vojtěch VYŠÍN, Babictví, učebná kniha o porodnictví pro báby porodní, Olomouc 1888, s. 277.

37 Srov. např. Deníky porodní báby Anny Houškové z Hlohoviček, 1903–1904, Deník porodní báby Anny Řeňčové z Kozňan, 1907–1917, všechny uloženy v Muzeu a galerii severního Plzeňska v Mariánské Týnici; dále Deník porodní báby Marie Noskové, 1900–1917, SOKA Jablonec n. Nisou, Deník babičky Paulíny Lebduškové, ve Vilímově č. 49, 1903–1904, SOKA Kutná Hora, OÚ Čáslav, konkrétně, sign. 7/1-69, kart. č. 392 aj.

Všechny deníky pocházejí z životní fáze autorek, v níž počaly poskytovat porodnické služby po absolvování porodnického kurzu. Deník Anny Bicanové je ojedinělým zdrojem informací k možnosti stanovení ekonomické výnosnosti (či spíše nevýnosnosti) babické profese. Deníky Anny Vondráčkové a zápisky Anny Štěpánkové zase svou podrobností umožňují čtenáři vhled do komplikovaného působení porodních babiček na léčebném trhu. V době vysoké úmrtnosti novorozenců byla porodnická praxe neoddělitelně spojena s řadou porodních komplikací, které rozhodně nemohly přispívat ke zlepšování renomé a navyšování společenské prestiže výkonu babické profese i přes postupnou profesionalizaci babiček prostřednictvím absolvování předepsaných forem vzdělání. Deník Marie Chejstovské byl později rozšířen o rodinnou kroniku, jejímž autorem byl pravděpodobně otec školené porodní báby, Václav Havlíček, díky tomu je její deník zajímavým zdrojem pro poznání rodinného zázemí a ekonomického potenciálu výkonu babického povolání pro zajištění ekonomického zabezpečení rodiny.

Ediční poznámka

Milena Lenderová – Martina Halířová – Vladan Hanulík – Zuzana Pavelková
Čevelová

Při přepisu deníku byla zvolena transliterace, která nejlépe vystihne způsob jednotlivých zápisů. Jmenný rejstřík, který byl pro účely edice sestaven, zahrnuje jména rodiček pouze v případech, že se jednalo o zvláštní případy, jež editující zohledňují i v biogramech relevantních porodních bab. Pro povahu jednotlivých deníků, jež jsou mnohdy pouze výčtem jmen rodiček a dat porodních úkonů, nemělo smysl zařazovat i jména všech rodiček do jmenného rejstříku, neboť by tak v podstatě vznikly dva identické seznamy jmených výčtů (edice pramenů a odpovídající pasáže jmenného rejstříku). Do edice byly zařazeny následující čtyři zdroje.

Zápisník Anny Vondráčkové

Zápisník porodní báby Anny Vondráčkové z Choltic je uložen v archivu Východočeského muzea v Pardubicích. Má 43 nepaginovaných stran (vypadl a ztratil se list, příp. listy, se všemi záznamy z roku 1895 a z prvního pololetí roku 1896, velmi pravděpodobně chybí i poslední listy), měří 26 x 19 cm. Je v celoplátěných deskách; jeho vazba, provedená podomácku, je rozvolněná. Na předešlé je čárkami vyznačen počet zaznamenaných porodů, celkem 234. Dodatečný titul zápisníku obsahuje drobný omyl, jehož se dopustil patrně neznámý zachránce zápisníku: „Záznamy v Cholticích narozených dětí od roku 1879 od porodní babičky Marie [!] Vondráčkové.“ Do knížky je vložena fotografie znetvořeného dítěte, z rubu nesoucí zápis, jenž není proveden rukou A. Vondráčkové: „fotografována v r. 1879, zrozené děvče v porodnici hrozná nestvůra“. Zápis jsou úhledné a čitelné, psané perem, vpisky tužkou jsou ojedinelé. Stránky nejsou paginové, v edici jsme paginaci dodatečně provedli.

Zápisník A. Vondráčkové končí rokem 1897, praktikovala pak ještě další desetiletí. Zda si, poslušna nařízení, vedla zápisky do předtištěných knížek, „denníků“, nevíme – žádné se nedochovaly. Ani zkoumaný zápisník neposkytuje úplný obraz bábyna výkonu. Pokud byla frekvence porodů vyšší, bába nestihla zápis provést – viz sdělení ze 4. února 1881.¹ Víme ale, že nenaznamenala i další porody.

Bylo by zbytečné zdůrazňovat, do jaké míry jsou dochované zápisky výmluvným pramenem, a to nejen ke každodennosti porodní báby působící v nevelkém východočeském městečku. Zčásti vypovídá o jejím pracovním nasazení, příjmech, o její klientele, o úrovni jejího vzdělání, o vztahu k obyvatelům místa, v němž působila. Do jisté míry vypovídají o dobové odborné terminologii, i když, upřímně řečeno, si s ní paní Vondráčková

---

1 Záznamy porodní babičky Anny Vondráčkové, 1879–1898, s. 5.

moc hlavu nelámala. Vztah A. Vondráčkové k dobovým pravopisným normám, její vcelku originální představy o krácení slov, psaní velkých písmen, o přechylování ženských příjmení.

Deník Anny Bicanové

Deník Anny Bicanové má formu malého ručně linkovaného sešitu o rozměrech 11 x 17 cm, čítá celkem 35 listů, 62 stran, paginace tužkou je dodatečná. Do deníku psala z obou stran, popsané jsou i obě předsádky. Na zadní předsádce deníku nalezneme kvitanci „zkoušené báby“ Anny Bicanové na 7 zl. z obecní pokladny, ve které bába potvrzuje převzetí služného.² Z jedné strany se nachází seznam novorozenců, kterým pomáhala při porodu, vedený chronologicky podle let a měsíců od 1868 do 1897. U každého porodu je uvedeno pořadové číslo, datum, jméno a příjmení. V případech úmrtí dítěte při porodu je uveden křížek, avšak toto není pravidlem. Zpočátku porodní bába nedodržuje diakritiku ani přechylování ženských jmen. Zásadně píše kombinovaným pravopisem (místo v/w, místo š/ss), přičemž na počátku a na konci slov písmeno „š“ používá. Německá příjmení počest'uje a píše, jak je slyší, což pravděpodobně souvisí s jejím jazykově českým vzděláním, ačkoliv německy musela umět, jinak by nezvládla vídeňský kurz. Zároveň nedodržuje psaní i/y a nepravidelně používá fonetická znaménka. Až do roku 1882 neuvádí věk rodiček, přičemž věk je v tomto roce uveden až od dvacátého třetího zápisu. To, že začala uvádět věk rodiček, souvisí s novými instrukcemi vydanými roku 1881, které nařizovaly babám vést si deníček a uvádět i věk rodičky. Anna Bicanová se snažila alespoň částečně splnit instrukce, které navíc nařizovaly uvádět i náboženství, stav, bydliště rodičky, čas porodu, polohu plodu ad.

Z druhé strany deníku nalezneme přehled honorářů ve zlatkách a krejcarech. I zde jsou uvedena pořadová čísla po straně, jež korespondují s čísly u novorozenců. Na straně 48 dochází k setkání záznamů. Z úsporných důvodů jsou tak u porodů 27–31 z roku 1897 uvedeny pouze částky a jména narozených, ale věk rodiček chybí. Z hlediska vybraných částek dochází občas k zpětným opravám, doplnění či přeškrtnutí vybrané částky a nadepsání jiné hodnoty. Ukončení záznamů souvisí s nedostatkem místa v deníku. Nevíme, zda si v roce 1897 založila deník nový. Je to pravděpodobné, protože v této době se vedení deníku stalo povinné. Ještě roku 1898 pomáhala Anna s porody v týnských rodinách. Roku 1899 z matriky narozených její jméno úplně mizí, což pravděpodobně souvisí s její

2 Text je špatně čitelný, ohmataný: „Kvitance na 5 zl. (škrtnuto, nadepsáno ”7”) 28 kr r/č (úplně škrtnuto) to jest pět (škrtnuto, nadepsáno ”sedm”) zlatích 28 kr rak. měny, které jsem já níže psaná Anna Bicanová, skoumaná baba, jakožto me na rok [wy...] služne z obecní pokladni města Wltavotina dnessního dne řádne wiplacene obdržela, na kteri přijíma tímto [zaroven ...sim spiso... kwituji .... nad Wltawou].“

nemocí a následnou smrtí. Dne 21. 3. 1899 umírá ve stáří 68 let na Carcinoma hepatis (rakovinu jater).³

V deníku nenalezneme zápisy o poloze plodu či údaje, zda byl porod lehký nebo těžký. Jediným důkazem o úmrtí dítěte je křížek, který bába uvedla před nebo za přijmením dítěte. V několika případech nalezneme zaznamenaná pouze příjmení dětí. Jedná se o případy, kdy se dítě narodilo mrtvé. Pokud je uvedeno křestní jméno a příjmení, dítě zemřelo až několik dní po křtu. Psaní křížků u později zemřelých dětí není pravidlem a zdá se, že porodní bába od zaznamenávání úmrtí dětí v kojeneckém věku postupně upustila.

Data porodu se ve většině případů shodují s daty narození uvedenými v matrice. Ve 24 případech bába zapsala u porodu o den pozdější datum, v 5 případech se datum v matrice neshoduje o deset dní. Je pravděpodobné, že si Anna Bicanová zapisovala datum poslední nebo první návštěvy. U 20 případů se v deníku vyskytuje dřívější datum než v matrice, přičemž u osmi se datum liší o jediný den. V devíti případech není porod v deníku uveden.

Pro účely jsme pro větší přehlednost spojily záznamy o částkách se záznamy o jménech. Zároveň při edici postupujeme podle dodatečné paginace, kdy je jako stránka jedna označena strana se jmény narozených dětí. Do dat byly doplněny tečky. Bicanová vždy nadepisuje číslovku měsícem, při opakujícím se měsícem neuvádí měsíc znovu. Tento úzus byl zohledněn.

Záznamy Anny Štěpánkové

Zápisky prvních porodů Anny Štěpánkové zaznamenávají jejich průběh perem na čtyři listy linkovaného papíru. Listy byly vytrženy ze sešitu a popsány po obou stranách. Pořadí stránek autorka nijak neoznačila, číslování je dodáno až druhotně do edice. Listy byly v pozůstalosti volně ložené, zasunuté mezi ostatní dokumenty a předtištěné porodní deníky. Písmo Anny Štěpánkové je nejisté, plné pravopisných chyb, s častou absencí interpunkčních znamének. Obsah je naproti tomu věcný a vcelku srozumitelný. V textu je patrné uplatnění čerstvě nabytých vědomostí z kurzu porodních babiček, autorka umí dobře používat odborné názvy, respektive anatomická pojmenování orgánů a stavů, což by před absolvováním kurzu bylo jen stěží možné.

Zápisky je možné srovnat se záznamy v matrice narozených obce Zašová. Porovnáním zjišťujeme, že Anna se až na drobné detaily neodchýlila od skutečnosti (podobně je tomu i u předtištěných deníků). Tento její ručně psaný „deník“ mapuje rok 1897, první rok jejího působení. U prvního porodu asistovala 2. února 1897, poslední proběhl 30. 12. 1897.

---

3 Ohledání zesnulé provedl Dr. Lev.

Podle „deníku“ i podle matriky obce Zašová odvedla Anna v tomto roce celkem 8 porodů, přičemž, jak již víme, sama také rodila.

Nejistota písma a pravopisné chyby provází Annu Štěpánkovou prakticky po celý život. Teprve až v denících poslední dekády její profesionální kariéry je znát jistý posun. Zřejmě nepsala ráda, psaní jí činilo obtíže a později kvitovala s povděkem, když jí zápisy do porodních deníků zapsal někdo jiný. Písmo v denících se od 20. let střídá.

Přepis zápisků prvních porodů Anny Štěpánkové respektuje specifika předlohy včetně původního řádkování.

Deník Marie Chejstovké

Nepaginovaný deník Marie Chejstovské, uložený ve fondu Sbírková skupina Karel Havlíček Borovský Muzea Vysočiny v Havlíčkově Brodě, se skládá ze dvou částí. První představuje přehled porodnických výkonů, které Marie Chejstovská provedla mezi lety 1842–1861, druhou pak tvoří rodinná kronika, jejímž autorem byl však s největší pravděpodobností Mariin otec, Václav Havlíček. Vzhledem k silné provázanosti historie rodu Havlíčků s utvářením nacionální identity českého národa, vzbudil deník zájem již před první světovou válkou. Jaroslav Nevole v deníku *Národní politika* v červnu roku 1914 zveřejnil druhou část deníku, tedy přepis historie rodu Havlíčků formou nekritické edice celého textu.⁴ Dané pasáže jsou autorsky přisuzovány Václavu Havlíčkovi, obsahově vycházejí ze zápisů v Knize pamětních věcí, tedy rodinné kroniky, kterou Havlíček vedl od roku 1809.

Při komparaci deníkových záznamů Marie Chejstovské o asistenci u porodů s dochovanými matričními záznamy se projevuje nespolehlivost, s níž Chejstovská svůj porodní deník vedla. Již v prvním roce svého působení devět z 38 odvedených porodů vůbec nezanesla do svých záznamů, jednalo se převážně o případy, kdy asistovala u porodů mimo oblast městečka Ledče. Nabízí se tedy úvaha, zda Chejstovská neměla zpočátku v úmyslu vést porodní deník pouze pro evidenci asistencí porodů prováděných v Ledči nad Sázavou. Jakýkoli podobný záměr se však při analýze dat nezdařilo prokázat. Chejstovská do své evidence mezi lety 1842–1849 zanesla celkem 284 asistencí u porodu, z matričních záznamů však vyplývá, že v daném období vedla porody celkem 441 žen. Pak Chejstovská záznamy vést zcela přestala, neznámo proč, roku 1861 na ně na stejném listu, kde roku 1849 ustala, opět navázala, ale zanesla už pouze tři případy porodů z roku 1861. Zda byla v daném roce vystavena doзору nějakého kontrolního orgánu, a proto opět začala vést evidenci, není z pramene zřejmé.

Výpovědní hodnota pramene o počtu porodních asistencí a podmínkách jejich průběhu je tedy značně limitující. Chejstovská vedla záznamy značně selektivně, namísto 287

⁴ Jaroslav NEVOLE, Příbuzenstvo Havlíčkovo, *Národní politika* 1914, č. 158, s. 1–3.

porodních asistencí, které sama zaznamenala do svého porodního deníku, asistovala během porodnické kariéry nejméně u 2385 porodů, jež lze dohledat v matričních záznamech. Daný nepoměr je skutečně markantní.

Deníkové záznamy o asistencích u porodních úkonů mají velmi stručný charakter. Chejstovská se omezovala na zapsání data, jména rodičky a jména dítěte. V řadě případů je navíc jméno rodičky zaneseno v neúplné podobě, či dokonce se vůbec neobjevuje a na jeho místě je uvedeno neúplné jméno otce a povolání, které zastával. Jazyková úprava záznamů porodních úkonů je na vysoké úrovni, autorka sice takřka konstantně opomíjí rozlišování dlouhých samohlásek v příjmeních (namísto Havlíček, Haviliček, etc.), nicméně gramatická úroveň záznamu napovídá, že Chejstovská minimálně základní jazykové vzdělání bezpečně ovládla. Druhá část deníkových záznamů, rodinná kronika, všitá do deníku později, vznikala od roku 1842, na řadě míst jsou však patrná pozdější doplnění třetí rukou. Ačkoli byl autorem zápisků v rodinné kronice pravděpodobně Václav Havlíček, ředitel hlavní chlapecké školy v Ledči, gramatická úroveň daných pasáží paradoxně vykazuje větší množství prohrěšků proti dobovému gramatickému úzu než zápisky Marie Chejstovkové (vynechávání písmen, záměna —y za -i, etc.).

Zápisník Anny Vondráčkové, porodní báby z Choltic

Milena Lenderová

Choltice, centrum fideikomisu s barokním zámekem, majetek Thunů-Hohensteinů, měly v posledních desetiletích 19. století asi 900 obyvatel. Byl zde farní úřad, čtyřtřídní škola, která na přelomu 70. a 80. let získala novou budovu, od roku 1882 vedla obcí železniční stanice. Pracovní příležitost nabízel cukrovar, založený roku 1868, opukové lomy, dva mlýny, dvůr a bažantnice. K farnosti Choltice náležely obce Choltice s osadou Podhorky, samotou Medenice a dvorem Luhy, dále Klenovka,¹ Štěpánov, Valy² se samotou Lepějovice.³ Tak vypadalo městečko a jeho okolí, kde po čtyřicet let pomáhala dětem na svět zkoušená porodní bába Anna Vondráčková.

Kromě propadajícího se rodinného hrobu na místním hřbitově zůstal po paní Vondráčkové jen její zápisník,⁴ který si v letech 1879–1898, skoro od počátku své kariéry, nikoli ale do jejího konce, vedla. Údaje do zápisníku zanášela Vondráčková občas ex post, jak dokládá záznam z února roku 1881;⁵ porovnáním s matričními zápisy pak docházíme k závěru, že se občas mýlila v datu, že nezapisovala všechny porody důsledně, takže kvantifikaci jejího výkonu je možné určit jen na základě matričních zápisů, z nichž navíc vyplývá, zda se jednalo o manželské či nemanželské dítě. Sama Vondráčková tuto skutečnost nezdůrazňovala, jen v jednom případě označila matku titulem „slečna“.⁶ Až na výjimky nekomentovala sociální postavení matky – to zaznamenala jen v případě, že se jednalo o rodinu, která v lokalitě zaujímal výjimečné postavení: její úctu si zasloužila manželka místního lékaře MUDr. Františka Věchta, dále „paní učitelka“ (manželka choltického učitele, které Vondráčková asistovala celkem třikrát), „paní poštmistrová“, „paní správčová“, případně „choť pana správce Vokála na Loděnici“ a samozřejmě „paní ba-

1 Osada u Veselí, o. Přelouč, fara Choltice, v r. 1890 měla 33 d. a 225 o., trojtřídní školu. Ottův slovník naučný (dále OSN) 14, Praha 1899, s. 360.

2 Ves v Čechách, okres Přelouč, fara Choltice, v r. 1900 měla 45 d., 354 o., poplužní dvůr, 2 mlýny, pilu. OSN 26, Praha 1907, s. 377.

3 Původně ves, později samota u Valů, o. Přelouč, fara Choltice, v r. 1890 měla 2 domy, 14 o., filiální kostel sv. Michala (v r. 1349 farní), myslivnu a hájovnu. OSN 15, Praha 1900, s. 890.

4 Záznamy v Cholticích narozených dětí od roku 1879 od porodní babičky Marie [!] Vondráčkové, 1879–1898, Východočeské muzeum v Pardubicích, sbírka Rukopisy, Deník porodní babičky Marie (správně: Anny) Vondráčkové, Rkp 376. Za upozornění na tento ojedinělý pramen děkuji kolegovi prof. PhDr. Petru Vorlovi, CSc. V Archivu obce Choltice ani ve fondu Farní úřad Choltice se mi k paní Vondráčkové, ani k dalším porodním babám nepodařilo nic nalézt.

5 „Tu jsem měla devět dítek za sebou, kde mi nebylo možná je zaznamenat“, srov. Záznamy v Cholticích, s. 5. Z tohoto důvodu jsem se zaměřila na analýzu praxe A. Vondráčkové jen v období, které se kryje se záznamy v jejím zápisníku, třebaže matriční zápisy umožňují určit objem její praxe ještě v době po 1. světové válce.

6 Záznamy v Cholticích, s. 40.

ronka z Clannerů na Hostačově“;⁷ kterou se svým „bolestným kufříkem“ navštívila bába dvakrát.

Osobní profil A. Vondráčkové nám pomohly dokreslit další prameny nacházející se ve Státním oblastním archivu v Zámrsku, Státním okresním archivu v Pardubicích, Státním okresním archivu v Mladé Boleslavi a v Archivu Univerzity Karlovy. Užitečné informace obsahují též živé matriky narozených a zemřelých, uložené na Městském úřadu Choltice.⁸

Víme, že se narodila 4. května 1842 v Turkovicích, ve vesnici na jih od Přelouče, jako dcera tkalce a kostelníka Jana Jansy (1815–1896);⁹ její matkou byla Barbora, rozená Eidová (1818–1897). Ve zkušební knize turkovické farní školy je Anna vedena jako dcera tkalce,¹⁰ službou u kostela Jansa evidentně doplňoval skrovné výnosy tkalcovské bídy. Do první třídy začala jeho dcera chodit už v září 1847, tedy jako pětiletá. Počáteční tři roky strávila v první třídě, další tři ve druhé; její docházka byla řádná. Roku 1854 požadavek šestiletého vzdělání splnila a ze školy vystoupila.¹¹ Bylo jí dvanáct, na vdavky bylo brzy, žádná další možnost vzdělání se děvčatům prakticky nenabízela. Patrně jako všechny dívky jejího věku a postavení pomáhala v domácnosti, hospodářství, snad byla i ve službě, aby si našetřila na věno.

Provdala se až jako jednatřicetiletá za řeznického mistra Prokopa Vondráčka, manželského syna Jana Vondráčka, sedláka ze Strašnova čp. 14, a Anny, roz. Prejsové, ze Vtělna čp. 12 – obě obce patřily do hejtmanství Mladá Boleslav. Vondráček se narodil 26. března 1845 (byl tedy o tři roky mladší než Anna) jako páté dítě a druhý syn manželů Vondráčkových. Třebaže jeho o dva roky starší bratr Pavel zemřel v dětském věku, Prokop otcovský statek nezdědil a vyučil se řezníkem. Odsloužil si vojnu a živnost začal provozovat v Přelouči – lze předpokládat, že tam poznal Annu, která mohla být v Přelouči ve službě. Sňatek uzavřeli v Anině rodné vsi, v Turkovicích, 28. ledna 1873.¹² Tam se také 2. dubna 1874 narodil jejich první syn Vincenc. Kmotrami mu byly Marie, manželka Ben-

7 Clannerové z Engelshofenu byli bavorského původu. Arthur Clanner držel od r. 1877 statek Hostačov (dnes část obce Skryje v o. Havlíčkův Brod), roku 1888 se oženil s Annou, hraběnkou z Thunu a Hohensteina. A. Vondráčková pomáhala na svět jejich dvěma dcerám 10. září 1894 a 2. dubna 1897. Záznamy v Cholticích, s. 35, 38.

8 Úřad městyse Choltice, Matrika zemřelých 1869–1939; Matrika narozených 1885–1948. Za pomoci upřesněním údajů týkajících se života Anny Vondráčkové jsem zavázána paní Andrusivové, matřičce Úřadu městyse Choltice, která se mi věnovala výrazně nad rámec svých povinností.

9 Úřad městyse Choltice, Matrika zemřelých 1869–1939, ji uvádí jako dceru kostelníka.

10 Státní okresní archiv (dále SOKA) Pardubice, Základní devítiletá škola Turkovice, inv. č. 12, Prüfungs-Buch bei der Pharrschule Turkowitz, 1848–1869, kn. č. 12.

11 Tamtéž.

12 SOKA Pardubice, Druhohpisy matrik, Turkovice, matrika oddaných 1873. Vondráček zapsán jako „mistr řeznický z Přelouče č. 170 a rezervník od r. k. 36 pluku hrb. Degenfeld.“ Trojí ohlášky proběhly v turkovickém a přeloučském kostele.

jamina Horkého, řezníka z Přelouče, a Alžběta, choť Jana Vondráčka (patrně Prokopova bratra), rolníka z Voděrad u Mladé Boleslavi.¹³

Do Choltic přišli Vondráčkoví někdy před polovinou 70. let 19. století; bydleli nejprve v čp. 71, pak v čp. 36.¹⁴ První zmínkou o usazení manželů v městyse je matriční zápis o narození druhého syna Jana dne 7. srpna 1875. Dítěti pomohla na svět porodní bába Kateřina Křenková z Choltic čp. 44; kmotry mu byli Vincenc, hrabě z Thunu, a jeho choť Anna.¹⁵ Dne 28. května 1877 přišel na svět poslední Bohumil (1877–1955) – Vondráčkoví už bydleli v čp. 36; novorozeněti byly kmotrami Anna, manželka poděbradského úředníka Václava Bureše, a její dcera Marie.¹⁶ Kmotrovství, jehož se v prvním případě ujali záměčtí pání, v druhém příslušnice poděbradské honorace, svědčí o tom, že si Vondráčkoví krátce po svém příchodu do Choltic získali jistý společenský respekt. Řemeslo řezníka nepatřilo k bídě placeným, přesto Vondráčková odešla do Prahy, aby absolvovala kurz pro porodní báby při pražské lékařské fakultě. Nevíme, zda se rozhodla sama, zda se tak stalo na podnět choltického faráře či starosty.¹⁷ Teoreticko-praktický kurz trval tehdy čtyři měsíce, diplom byl Vondráčkové vydán 30. prosince 1878¹⁸ – znamená to, že do Prahy odešla někdy koncem léta, snad v září 1878, od malých synů. Dne 9. února 1879 stála poprvé u postele rodičky. Jako první si ji zavolala svobodná matka Anna, dcera po zesnulém nájemníkovi Janu Linhartovi z Choltic, která přivedla na svět syna Františka.¹⁹ Vedle choltického Vondráčková praktikovala také ve farním obvodu Svinčany (v roce 1900 měly 656 obyvatel, kostel sv. Vavřince, trojtřídní školu, poplužní dvůr),²⁰ kam pat-

13 SOKA Pardubice, Druhohpisy matrik, Turkovice, matrika narozených 1874. Od roku 1886 se Vincenc Vondráček objevuje v choltické i svinčanské matrice jako kmotr; Úřad městyse Choltice, Matrika narozených 1885–1948, passim; SOKA Pardubice, Druhohpisy matrik, Svinčany, Matrika narozených 1886, 1888–1890.

14 Ani jeden z domů nebyl jejich – na konci 80. let patřil dům čp. 71 Leopoldu Miškovskému, dům čp. 36 Václavu Linhartovi. SOKA Pardubice, Městský národní výbor Choltice, Soupis kronik 249, s. 63.

15 SOKA Pardubice, Druhohpisy matrik, Choltice, Matrika narozených, 1875.

16 SOKA Pardubice, Druhohpisy matrik, Choltice, Matrika narozených, 1877.

17 Fond choltického ani farního ani obecního úřadu žádné vysvětlení nenabízí; srov. SOKA Pardubice, Farní úřad Choltice, inv. č. 534, Korespondence, 1847–1889, kart. č. 2; inv. č. 535, Korespondence, 1890–1942, kart. č. 3, obsahuje především žádosti o vystavení křestního listu, prominutí ohlášek, výuku náboženství v místní škole, odvozy k vojsku a záležitosti očkování. V OÚ Choltice jsem také nic nenašla.

18 Archiv Univerzity Karlovy, M 71, Matricula facultis medicae inscribendis obstericiae Dicata, Tomus I, Anno MDCCCXXIX, nepag.

19 SOKA Pardubice, Druhohpisy matrik, Choltice, Matrika narozených, 1879. Ve stejný den si Vondráčková založila i svůj zápisník.

20 OSN 24, Praha 1906, s. 439.

řily Chrtníky,²¹ Jedousov,²² Ledce, Stojice,²³ Svojšice²⁴ a Veselí;²⁵ ojedinele docházela do Bezděkova (byl přiřazen k Lánům na Důlku)²⁶ a do Lipolic,²⁷ k jejichž faře patřily Poběžovice.²⁸

V Cholticích nepraktikovala sama – stala se součástí profesní komunity porodních bab obou farností, působících pod dohledem místních farářů a lékařů. V zápisníku paní Vondráčkové figurují jména dvou lékařů: Otakara Haněla a Jiřího Věchta.²⁹ Ti nejen práci její a jejích kolegyně - choltických Kateřiny Křenkové (té, co přivedla na svět dva syny manželů Vondráčkových), Josefů Ledvinové a Josefů Houfových, kontrolovali, ale báby je měly volat k porodu v případě jakékoli komplikace. Zápisky A. Vondráčkové dokládají pomoc lékaře celkem čtyřikrát. Jak tomu bylo v případě babiček Barbory Elsové a Barbory Šertové, které žily ve Stojicích, Anny Feltrové v Jezbořicích, Anny Kvasničkové v Čivčicích a Alžběty Stejskalové v Rozkovicích, nevíme. Ty praktikovaly v jiných lokalitách a choltickým rodičkám sloužily jen výjimečně;³⁰ fakt vytiženosti choltických kolegyně zde patrně nehrál žádnou roli. Choltické báby docházely poměrně často do Svinčan a přiřazených vsí a svinčanské báby podle potřeby do Choltic. Je tedy zjevné, že akční radius porodní báby nebyl pokaždé zcela totožný s farním obvodem, v němž bydlela.

21 Ves v okrese Přelouč, v r. 1890 měly 36 domů a 255 obyvatel, cihelnu a panský rybník. OSN 12, Praha 1897, s. 417.

22 Ves v okrese Přelouč, v r. 1890 měly 32 domů a 243 obyvatel, panský rybník. OSN 13, Praha 1898 s. 173.

23 Ves v okrese Přelouč, v r. 1900 měla 70 domů, 534 obyvatel, filiální kostel Všech svatých (farní do 17. století), trojtřídní školu, mlýn, dvůr a samotu v Pazderně. OSN 24, Praha 1906, s. 149.

24 Ves v okrese Přelouč, v roce měla 54 domů, 379 obyvatel, dvůr, 2 mlýny, cihelnu. OSN 24, Praha 1906, s. 456.

25 Ves v o. Přelouč, v roce 1900 měla 51 domů a 338 obyvatel. OSN 26, Praha 1907, s. 602.

26 Dlouhé Lány, Lány na Důlku nebo u Krchleb, dnes součást města Pardubice. Kostel sv. Jana Nepomuckého, od roku 1855 farní, v r. 1890 měla obec 46 domů a 396 obyvatel. OSN 15, Praha 1900, s. 646.

27 Lipoltice, o. Pardubice, kostel sv. Matěje od r. 1855 farní. V r. 1890 měla obec 57 domů a 420 obyvatel. OSN 16, Praha 1900, s. 74.

28 Poběžovice, o. Pardubice, v r. 1890 měla ves 24 domů a 153 obyvatel. OSN 19, Praha 1902, s. 980.

29 Ani jednoho z choltických lékařů neuvádí ani Biografický slovník pražské lékařské fakulty, I., II., Praha 1988, 1993, ani obsáhlý Biographisches Lexikon der hervorragenden Ärzte aller Zeiten und Völker. 1. – 6., Wien 1984–1988 či Biographisches Lexikon der hervorragenden Ärzte der letzten fünfzig Jahre. I. II, München-Berlin 1962. Lékař – lidumil O. Haněl z Choltic, kde se angažoval v hasičském spolku i Občanské besedě, odešel roku 1886. Zemřel 1893. Choltice byly dva roky bez lékaře, v letech 1888–1893, kdy zemřel, působil v městečku MUDr. Věcko, MUDr. Jiří Věchet, který pocházel z Lomnice (blížeji určení nemáme), přišel po něm. SOKA Pardubice, Městský národní výbor Choltice, Soupis kronik 249, s. 61, 82, 128. SOKA Pardubice, Druhopsy matrik, č. 1832, rok 1897.

30 Matrika narozených Choltice. SOA Zámorsk, Sbírka matrik, inv. č. 4398 N, passim.

Roku 1881 byla vydána instrukce pro porodní báby, jejíž paragraf 19 nařizoval zapisovat průběh porodu do tzv. tabulek narozených (bába si je měla kupovat u okresního nebo obecního úřadu, vyplněné a podepsané odevzdat nadřízenému lékaři; sloužily ke statistickým účelům)³¹ a fakultativně též do deníku, na jehož předešlé či první straně mělo stát úřední potvrzení babické kvalifikace. Nové nařízení, které vydalo ministerstvo vnitra spolu s ministerstvem kultu a vyučování roku 1897,³² zavedlo povinné vedení tohoto deníku. Předtištěné „denníky“, mající jednotnou úpravu, bylo možno zakoupit; zdá se ale, že v prvních letech po vydání nařízení ho báby nebraly příliš vážně – nejstarší vyplněné předtištěné deníky se dochovaly až z počátku 20. století.³³

Vondráčková si svůj zápisník, zahrnující období let 1879–1898, založila hned 9. února 1879, tedy dlouho předtím, než bylo jeho vedení povinné. „Knižku“ si prostě vyrobila sama. Úhledný rukopis a důsledné užívání latinky dokládají, že do školy nechodila zbytečně – třebaže byla občas „na štíru“ s pravopisem.

Z údajů matrik narozených farního obvodu Choltice a Svinčany doplněných o údaje ze zápisníku A. Vondráčkové vyplývá, že v letech 1879–1898 provedla celkem 605 výkonů, z toho 600 porodů či ošetření potratů, dalších pět zákroků buď s „babickou“ profesí nesouvisí, nebo je – kvůli slovní formulaci – jejich podstata nejasná.³⁴ Byť jsou občas údaje v zápisníku Vondráčkové nepřesné, mají mimořádnou výpovědní hodnotu. Zapsala datum, jméno rodičky, její bydliště, později i skutečnost, zda šlo o prvo- či vícero dičku. Věk rodičky nezaznamenávala důsledně, v roce 1898 začala uvádět její rok narození. Uvedla, o kolikátý porod v roce se jedná, zachytila hodinu, kdy přišlo dítě na svět, jeho pohlaví a polohu, jakož i všechny odchylky od normálu: nástrojové porody provedené lékařem, těžké porody, úmrtí dítěte či matky. Zapisovala i potraty (celkem sedmáctkrát)

31 Jednotlivé rubriky zachycovaly jméno, stav, věk, vyznání, náboženství a bydliště rodičky, o kolikátý porod jde, čas, kdy přišla bába k rodičce, přesný čas narození dítěte a vypuzení lůžka, polohu dítěte, jeho pohlaví a přibližnou hmotnost, dále údaj, ve kterém měsíci se dítě narodilo, stav matky a dítěte bezprostředně po porodu, průběh šestinedělí, zda bylo třeba: „umělé pomoci“ a jméno přivolaného lékaře; poslední rubrika byla pro další případné poznámky.

32 Služební předpisy pro báby. Vydané nařízením c. k. ministerstva věcí vnitřních ze dne 10. září 1897, Praha 1897, § 35, s. 30 – 31.

33 Srov. např. Deníky porodní báby Anny Houškové z Hlohoviček, 1903–1904, Deník porodní báby Anny Řeňčové z Kozňan, 1907–1917, všechny uloženy v Muzeu a galerii severního Plzeňska v Mariánské Týnici; dále Deník porodní báby Marie Noskové, 1900–1917, SOKA Rychnov nad Kněžnou, Denník babičky Pauliny Lebduškové, ve Vilímově č. 49, 1903–1904, SOKA Kutná Hora, OÚ Čáslav, konkrétně, sign. 7/1-69, kart. č. 392 aj.

34 „19. srpna [1882] jsem byla při operaci, kterou provedl p. Proffesor Michl s panem Doctorem Hanělem, uříznutí nohy P. Kalvodovi č. 27 nad kolenem, ve dvouch minutách byla odoperovaná“; Záznamy... porodní babičky Anny Vondráčkové, s. 8; „14. září [1885] Anna Medunová v Horeckým dvoře měla těhotnou dělohu, převzácný úkaz, a jela do Prahy...“, tamtéž, s. 16; „2. května [1889] pí Bittnerová v Továrně dostala krvotok, když jsem ji navštívila a vystřikovala, tamtéž, s. 24; „13. února [1892] byla jsem volaná k chlapečkovi pana Krause v Horeckém dvoře, byl těžce nemocen“, tamtéž, s. 30; „25. listopadu [1896] byla jsem volaná k pí Pleskotové do Bezděkova; pacientka byla těžce nemocná“, tamtéž, s. 37.

a narození dvojčat (pětkrát); žádné z dvojčat ale nepřežilo kojenecký věk.³⁵ U porodů, které v uvedeném období vedla, patrně 23 dětí zemřelo hned po porodu nebo se narodilo mrtvých.³⁶

Bezproblémové narození dítěte v rodině a komunitě bylo vnímáno jako „šťastná událost“,“ tou bylo i pro bábu. Jistě štěstím sdíleným, neboť s komunitou srostla, především ale štěstím profesním, neboť vypovídalo o její odborné zdatnosti. Slovo „šťastně“ se v zápisníku paní Vondráčkové vyskytuje relativně často, značí dobře odvedenou práci, zvládnutí porodu, byť na jeho konci nestálo živé a zdravé dítě, o čemž svědčí díkce několika zápisů označující jako „šťastný“ hladký porod mrtvého dítěte.³⁷ Ani hrozivý průběh porodu nemusel pokaždé vést ke koupi dětské rakvičky – koncem jara 1885 si bába do knížky zapsala: „11. června Anna Vašáková v Lipolticích porodila děvčátko zdánlivě mrtvé o půl jedné hodiny v noci, půl druhé hodiny jsem ho křísila a přivedla k životu.“³⁸ Úspěšně vzkřísila též život zdánlivě mrtvého chlapce v Bezděkově v listopadu 1886³⁹ a možná i další novorozeňata.

Příjmy porodní báby

Z údajů vztahujících se k době předbřeznové, obsažených v rozsáhlé topograficko-statistické práci J. G. Sommera *Das Königreich Böhmen*,⁴⁰ vyplývá, že od dob tereziánských reforem urazila veřejná zdravotní péče velký kus cesty. Ve všech krajích skutečně působili lékaři a ranhojiči, z nichž jeden byl vždy lékařem (resp. ranhojičem) krajským. Někde se vyskytovali i porodníci, ve schematizmu označovaní jako *Geburtshelfer*, případně *Magister des Geburtshilfe*. V uvedeném období nebylo v Čechách jediné panství, kde by nepraktikovala žádná kvalifikovaná porodní bába. Pro Chrudimský kraj, kam námi zkoumané Choltice i Svinčany tehdy patřily, je uváděno 210 bab.⁴¹ Na panství Choltice byl ve 30. letech 19. století jeden vrchnostenský ranhojič (*Wundarzt*) a šest zkoušených bab, z toho dvě v Cholticích, po jedné ve Stojicích, Lipolticích, Svinčanech a Valech.⁴² Jak je vidět, ani o půl století později, když Vondráčková přišla do Choltic, nebyla situace výrazně jiná – byť kraje od října 1862 neexistovaly; obec Choltice patřila k politickému okresu

35 Záznamy... porodní babičky Anny Vondráčkové, 1879–1898, s. 1, 8, 17, 24; SOA Zámorsk, Sbirka matrik, inv. č. 4398N, Matrika narozených Choltice, 1869 - 1885.

36 Záznamy... porodní babičky Anny Vondráčkové, 1879–1898, *passim*.

37 Záznamy... porodní babičky Anny Vondráčkové, 1879-1898, *passim*.

38 Záznamy... porodní babičky Anny Vondráčkové, 1879-1898, s. 15.

39 Záznamy... porodní babičky Anny Vondráčkové, 1879-1898, s. 19.

40 Johann Gottfried SOMMER, *Das Königreich Böhmen. Statistiktographisch Dargestellt*. 1. – 16. Prag 1833–1856.

41 J. G. SOMMER, *Das Königreich*, 5ten Band, Chrudimer Kreis, Praga 1837, s. XXX, XXXIII, 21, 27, 20, 46-47.

42 *Tamtéž*, s. 29.

Pardubice. V letech 1879 až 1921, kdy máme doloženu její poslední asistenci, se prostrídalo ve farním úřadu Choltice celkem 15 porodních babiček. Některá jména se objevují sporadicky – např. M. Swidernochová z Vídně asistovala v letech 1887–1892 výhradně u porodů v knížecí rodině.⁴³ Nicméně Josefa Houřová, Josefa Ledvinová a od počátku 20. století též Marie Holíková dosahovaly zhruba stejného počtu porodů ročně jako Anna Vondráčková. Holíková, Houřová a Ledvinová docházely pravidelně i do svinčanského obvodu, kde praktikovaly také Františka Bendová z Valů, Marie Kňapová ze Svinčan a Anna Levínská ze Stojic.⁴⁴

Počet porodů připadajících na jednu babičku nebyl v žádném případě konstantní a neodvisel jen od počtu dětí narozených v té či oné lokalitě. Nově příchozí bába si musela klientelu vybudovat – čím více bylo v obci či okolí „pomocnic ku porodu“, ať školených či „fušerek“ (ty ale v „rajónu“ paní Vondráčkové patrně nebyly), tím pro ni byla situace obtížnější. Důležitý byl první krok – jak jsme viděli, Vondráčková poprvé asistovala svobodné matce. Za deset dní si ji zavolala manželka dělníka, za měsíc manželka zedníka. Teprve na počátku léta 1879 jí přibýlo práce a objevily se i zámožnější klientky. Zřejmě nechybovala, k rodičkám se chovala slušně, a tak jí zůstávaly věrné. Ošetřovala pak i jejich dcery či snachy.

Možné konkurenci mezi bábami, která se mohla projevovat i nevybíravými prostředky, čelila úřední nařízení – instrukce z roku 1881 zapovídala střídání bab u jedné rodičky během dob porodních i v šestinedělí,⁴⁵ služební předpisy z roku 1897 v § 6 na báby apelovalo: „mezi sebou chovejte se snášenlivě a pokojně, neponižující se navzájem, aniž dotěrným nabízením svých služeb neb jinými nedovolenými prostředky se utlačujícíce. Převzala-li babička na výpomoc službu babičky jiné, jest povinna hned místo své této babičce opět přepustiti, jakmile si toho tato babička a ošetřovaná přeje.“⁴⁶

Nejen zápisník paní Vondráčkové, ale další, relativně vzácně dochované deníky porodních babiček naznačují, že samotný výnos profese je nemohl uživit. Příjmy byly nízké, navíc pracně vybudovanou klientelu mohlo nenadále zhatit úmrtí rodičky či novorozence, něčí pomluva, babiččino drobné pochybení. Dobrou reklamou byla vzájemná doporučení matek, příbuzných a sousedek, přesto báby nebývaly majetné. Známe případy, kdy

43 Úřad městyse Chotice, Matrika narozených 1885–1948, passim. 31. prosince 1887 pomohla na svět Marii Karolíně, 10. prosince 1888 Leopoldu Theodorovi, 29. března 1890 Leopoldině, 27. února 1892 Louise Eleonoře – jednalo se o potomky Jana Nepomuka Thuna-Hohensteina a Marie Karoliny, rozené Sternbergové.

44 SOA Zámorsk, Sběrka matrik. inv. č. 4398 N, Matrika narozených Choltice 1869–1885; Úřad městyse Choltice, Matrika narozených, 1885–1948; SOKA Pardubice, Druhopsy matrik, Matrika narozených Svinčany, 1879–1922.

45 Zákonní nařízení pro báby porodní, Olomouc 1886, s. 281.

46 Služební předpisy pro porodní báby. Vydané nařízením c. k. ministeria věcí vnitřních ze dne 10. září 1897 (ř. z. č. 216). Praha 1897, s. 10.

je právě ztráta majetku přivedla do babického kurzu;⁴⁷ v každém případě porodních bab přibývalo a dávaly přednost praxi buď ve městech nebo v obvodech ve vnitrozemí, kde jich býval nadbytek, a nemohly všechny nalézt obživu.⁴⁸ V choltickém obvodu v letech 1879–1921⁴⁹ pravidelně působily dvě až tři, ve svinčanském obvodu čtyři až pět. Navíc sem občas docházely báby z nedalekého Heřmanova Městce, ojediněle se setkáme i s babičkami z jiných končin. Na základě rekonstrukce výkonu Vondráčkové v letech 1879–1921 se lze domnívat, že čtyřicítka bylo roční maximum porodů, jehož dosáhla za sebou v letech 1885 a 1886. Nejvýkonnější z bab v obou obvodech byla Marie Kňapová ze Svinčan, která provedla roku 1895 celkem 63 porodů,⁵⁰ ostatní báby co do výkonu za Vondráčkovou spíše zaostávaly.

Honorář za porod odpovídal vynaložené práci a počtu návštěv. O příjmech báby Vondráčkové nás alespoň zčásti informuje její zápisník: výdělek uváděla jen do roku 1888. Začínala s 29 zl., které obdržela od února do konce roku 1879; zdá se, že maxima dosáhla roku 1886, kdy si přišla na 110 zlatých.⁵¹ Jako manželka řeznického mistra nouzí patrně netrpěla, byť, soudě podle sociálního složení její klientely, na odměnu za svou práci někdy čekala marně, pokud ji nedostala od obce. Podle zdravotního zákona z dubna 1870 byly obce povinny poskytnout porodním babičkám v případě ošetření nemajetné rodičky hmotnou podporu, což vyplývalo rovněž z § 28. odstavce 5 obecního zřízení. Zda příslušné obce dostály svým povinnostem, nevíme; obecně je známo, že na základě zjištění, že obce za nemajetné rodičky neplatí, vydalo místodržitelství v srpnu 1907 káravý oběžník.⁵² Na obranu svých zájmů si babičky v roce 1907 založily vlastní odborný časopis, *Časopis porodních babiček. Odborný list por. babiček pro Moravu, Čechy a Slezsko*, který vycházel v Brně, a v květnu 1912 v Praze též vlastní stavovskou organizaci, Ústřední jednotu porodních babiček, od roku 1919 Ústřední jednotu porodních asistentek. Po učitelkách⁵³ to byl v pořadí druhý ženský profesní spolek, který se začal vehementně domáhat svých práv. Zda byla Vondráčková členkou jednoty, nevíme. Je to ale málo pravděpodobné – bylo jí už sedmdesát let. Problémy, které podnítily vznik této stavovské organizace, se jí ale nesporně týkaly: nejistý výdělek a neexistence zabezpečení pro případ nemoci, invalidity a stáří. Členky spolku měly solidárně vyžadovat nové sazby; ty byly

47 Srov. Deníky Marie Chejstovské z Ledče n. Sázavou, Muzeum Vysočiny Havlíčkův Brod.

48 Na to si ještě v období mezi válkami průběžně stěžovaly porodní asistentky na stránkách *Věstníku Jednoty porodních asistentek*. Nápravu nepřinesl ani zákon O pomocné praxi porodnické z 9. 11. 1928, č. 200 Sb. z. a n.

49 Rok, kdy Anna Vondráčková přestala definitivně pracovat.

50 SOkA Pardubice, Druhopisy matrik, Svinčany, Matrika narozených, 1895.

51 *Záznamy... porodní babičky Anny Vondráčkové, 1879–1898*, s. 17.

52 SOkA Chrudim. Archiv města Chrudim, inv. č. 422, 7/1, *Porodní báby, jedy, nakažlivé nemoci, 1903–1909*, kart. č. 545.

53 *Jednota československých učitelek*, zal. roku 1897, *Jednota katolických učitelek*, zal. 1902, *Jednota učitelek moravských*, zal. 1903.

dvojí, jiné pro nemajetné a jiné pro majetné rodičky. První zaplatily za poskytnutí pomoci a nezbytný materiál 10 K,⁵⁴ za další vyžádané nebo potřebné návštěvy po 1 K, za noční ošetření po 4 K, za denní po 3 K. Zohledněna byla i vzdálenost domácnosti od bydliště porodní báby. Pro majetné byla sazba minimálně dvojnásobná. Případný zákrok lékaře neměl mít vliv na výši bábina honoráře, který mohl být vymáhán. Babička měla právo odmítnout práce, které s její profesí neměly nic společného – úklid příbytku rodičky, vaření, praní prádla či plen. Členky jednoty volaly po prodloužení „babických“ kurzů a zavedení kurzů doškolovacích, kde by se seznamovaly s novinkami z porodnictví i pediatrie.

Povinnosti báby

Co vše se od Vondráčkové a jejích kolegyně očekávalo? Jak víme, výkony a vzdělání porodních bab upravovaly zákon č. XIV/1876, zákon č. XXXVIII/1908 a předpisy o vzdělání porodních bab z 27. ledna 1898. Všechny uvedené dokumenty platily až do roku 1928.⁵⁵ V časech, kdy Vondráčková sloužila, vyšla tři nařízení: instrukce vydaná ministerstvem vnitra ze 4. června 1881,⁵⁶ nařízení stejného orgánu z 10. září 1897 (ř. z. č. 216) a předpisy o vzdělání porodních bab z 27. ledna 1898.⁵⁷ Řadily bábu, podobně jako lékaře, ranhojiče a zvěrolékaře, do „kategorie osob zdravotních“, dozor nad ní vykonával politický úřad první instance a okresní lékař.⁵⁸

Podle instrukce z roku 1897 měla babička každou matku během těhotenství vyšetřit, srozumitelně ji poučit o somatických změnách souvisejících s graviditou, seznámit se s jejím zdravotním stavem. K pomoci musela být připravena v kteroukoli hodinu, odmítnout ji směla, jen když předtím ošetřila osobu nakaženou přenosnou nemocí – v uvedeném případě byla povinna požádat o zastoupení některou ze svých kolegyně. Porod nesměl probíhat v bytě báby, ale v příbytku rodičky. Nefyziologický porod a náhlé komplikace šestinedělí směla bába ošetřovat jen do příchodu lékaře. Zápisník A. Vondráčkové dokládá, že o dramatické momenty nebyla nouze: lékaře volala několikrát, většinou k neproditelné poloze plodu, k případu, který si vyžádal použití některého z nástrojů či při obtížích s vybavením lůžka. Roku 1883 zapsala: „5. září, Anna Mazač

54 Korunová měna platila v Rakousku od r. 1892.

55 Srov. Sbirka zákonů a nařízení, 1928, č. 200, Praha 1928, s. 1202.

56 Zákonní nařízení pro báby porodní, Olomouc 1886.

57 Služební předpisy pro porodní báby ze dne 10. září 1897 (ř. z. č. 216). Praha 1897. Platily od 1. října 1897. Součástí výtisku jsou Zákonitá ustanovení, I. Ustanovení trestního zákona ze dne 27. května 1852 ř. z. č. 117: paragraf 144–148 týkající se umělého přerušení těhotenství; § 339–340 týkající se zatajení porodu a narození mrtvého dítěte. Dále Nařízení vydaná od ministeria záležitostí vnitřních ze dne 6. března 1854, ř. z. č. 57, týkající se trestů za provozování babické živnosti bez povolení. Součástí výtisku též Poučení, jak se mají vésti výkazy porodní a denní.

58 Služební předpisy pro porodní báby. Vydané nařízením c. k. ministeria věcí vnitřních ze dne 10. září 1897 (ř. z. č. 216). Praha 1897.

v Cholticích podlehla v 7 h. večer těžké operaci, chlapec musel mít vrtaný mozeček a hlava byla po kusech vytažená.⁵⁹

K bábě patřil neodmyslitelně její kufřík, jehož obsah už od konce 18. století upřesňovaly jednotlivé příručky k „babení“. Specifikovaly jej i obě „moderní“ nařízení – oproti starším předpisům chyběla v jeho obsahu nádobka se svěcenou vodou. Nicméně povinnost báby vykonat nouzový křest zůstala zachována. Takový obřad se musel obejít bez kmotru; porodní bába mohla dítě polít vodou jen jednou namísto požadovaného trojího. V krajním případě směla být voda nahrazena pouhým gestem ruky ve vodě smočené. Platnost křtu zaručila pronesená formule: „Dítě, křtím tě ve jménu Boha Otce, Syna i Ducha svatého,“ zaznělo, pokud dítě ještě žilo. Nebyla-li si bába jistá, měla před výše uvedenou formulí vyslovit ještě větu: „Dítě, jsi-li ještě živo, anebo pokřtění schopno, tedy tě křtím...“⁶⁰ Dítě nemuselo obdržet jméno; pokud bába ke křtu přistoupila v průběhu druhé doby porodní, nebylo pohlaví dítěte zpravidla známo. V letech 1879–1898 provedla Vondráčková křest z nouze celkem pětkrát.⁶¹

Role báby zůstala důležitá i po porodu. Pečovala o nedělnku a dítě, prvorodičky učila, jak se o dítě starat, zvala kmotry, držela nemluvně při křtu, provázela matku k úvodu. Nebylo vzácností, že rodiče, a nejen ti chudší, požádali bábu o kmotrovství. V období let 1879–1898 se Vondráčková této milé povinnosti, kdy byla aktérem nejen biologického, ale i sociálního zrodu, zhostila celkem dvacetkrát. Z toho se šestkrát jednalo o křest nemanželského dítěte, ale Vondráčková byla kmotrou také potomkům cukrovarnického mistra, obecního strážníka, rolníka či zámečnicka.⁶² Zda do poporodního ošetření matky i dítěte pronikaly i v praxi poznatky z vyvíjející se pediatrie a hygieny, nevíme; každopádně se objevovaly v nových učebnicích pro báby a v jejich stavovských časopisech. V Přídatku k instrukcí bábám porodním z roku 1881⁶³ a v Služebních předpisech pro porodní báby⁶⁴ se klade mimořádný důraz na hygienu – Semmelweisovy teorie o původu horečky omladnic došly v lékařské veřejnosti konečně sluchu.

Přeneseme-li obvod, který měla Vondráčková v péči, na mapu, vidíme, že při cestě za rodičkami, které nebydlely v Cholticích, musela překonat několik kilometrů. Vyšla-li ze svého domu v Cholticích, do Svinčan urazila asi 2,5 km, Chrtníků či Jedousova asi 1,5 km, do Stojic a Svojšic kolem 4 km, do Bezděkova a Veselí asi 3,5 km.

59 Záznamy... porodní babičky Anny Vondráčkové, 1879–1898, s. 11.

60 Jan STRENG, *Kniha babičká: ku prospěchu žen bábictví se učících*, I, Praha 1859, s. 323.

61 SOA Zámorsk, Sběrka matrik, inv. č. 4398, Matrika narozených, Farní úřad Choltice; SOKA Pardubice, Druhopsy matrik Choltice, Svinčany.

62 SOA Zámorsk, Sběrka matrik, inv. č. 4398, Matrika narozených, Farní úřad Choltice; SOKA Pardubice, Druhopsy matrik Choltice, Svinčany.

63 Připojeno k dokumentu *Zákonní nařízení pro báby porodní*, Olomouc 1886, s. 284–290.

64 *Služební předpis pro porodní báby*, s. 11an.

Tabulka č. 1 - Asistence A. Vondráčkové v letech 1879–1898 podle sociálního postavení rodiny

Profese/Rok	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	Počet asistencí
Nekvalifikovaní2	4	1	4	5	11	12	8	7	10	9	6	5	9	5	1	5	4	9	2	4	121
Řemeslníci	5	7	3	11	10	13	9	16	8	14	13	10	13	4	9	7	10	7	7	12	188
Hostinští, hokynáři	-	-	1	1	2	-	2	2	2	1	1	1	1	1	-	-	1	-	1	-	17
Lékaři	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	1	-	4
Úředníci3	2	3	-	3	-	1	1	1	-	1	1	2	1	4	1	2	4	2	3	2	34
Učitelé	-	-	-	-	1	1	2	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	1	-	8
Rolníci	-	1	2	1	1	1	1	3	1	2	2	-	4	2	-	1	-	1	1	4	28
Chalupníci	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	4
Domkáři	-	3	-	-	1	1	2	2	2	-	4	1	1	2	2	1	2	2	2	2	30
Nemanželské	4	2	2	3	1	3	4	3	4	2	1	2	-	1	-	1	1	4	-	2	40
Celkem	15	18	12	24	27	32	29	35	27	29	29	24	30	19	15	17	22	25	19	26	474

Nemáme bohužel žádné informace o tom, jak se přemísťovala – nesporně především pěšky. Snad jen zámožnější rodiny pro ni mohly poslat povoz.

Pracovní doba porodní báby neměla žádné ohraničení. Pomoc nesměla odmítnout ani ve sváteční dny. Většina porodů probíhala v noci, povinnost sledovat rodičku několik hodin po porodu měla nespornou výhodu: bába si mohla na chvíli u jejího lůžka zdřímnout.

Klientela Anny Vondráčkové

Sociální složení klientely Anny Vondráčkové bylo pestré. Jak vyplývá z uvedené tabulky, přiváděla na svět děti svobodných matek, podruhů, čeledínů, domkářů i rolníků, děti řemeslníků, učitelů, úředníků, dvakrát dokonce „baroňátka“.⁶⁵

Jak je zřejmé, 8,4 procent matek z klientely paní Vondráčkové za období 1879–1898 bylo neprovdaných – dvůr a cukrovar nabízely pracovní příležitosti mladým ženám; svodům těžko odolávaly i služky, „malér“ ale potkal i jistě přísně vedenou dceru učitele:

Tabulka č. 2 – Sociální postavení svobodných matek – klientek A. Vondráčkové

Postavení	Počet
Dělnice nebo dcera dělníka	16
Služka	7
Dcera řemeslníka	7
Dcera domkáře	2
Dcera chalupníka	1
Dcera rolníka	1
Dcera čeledína	1
Dcera učitele	14
Jiné nebo neuvedeno	4

Lze předpokládat, že i u těchto porodů si bába Vondráčková počínala podle svého nejlepšího svědomí.

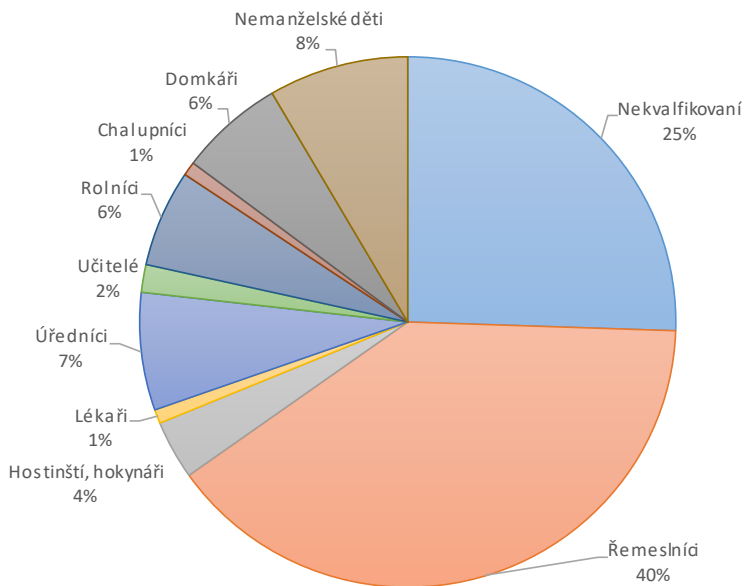
Na počátku nového století bylo paní Vondráčkové 59 let. V práci nijak nepolevila – děti se rodilo méně, proto ji do rodin volali méně často. Přesto v roce 1908 odvedla 25 porodů, o tři roky později 23 porodů. V roce 1896 ovdověla, a pokud si manželé v předchozích letech nenašetřili, zůstala bez prostředků. Drobné výnosy z babického řemesla přišly jistě vhod. Praktikovala, třebaže už vzácně, ještě za republiky – poslední dva československé občany, oba v obvodu Choltice, přivedla na svět roku 1921 – bylo jí 79 let. Zemřela 17. listopadu 1933 v čp. 14, patrně ve starobinci, na sešlost stářím, nicméně prý neočekávaně. Pohřbena je v Cholticích.⁶⁶

⁶⁵ Do kategorie „nekvalifikovaní“ byli započítáváni čeledíni, podruzi, tovaryši a dělníci.

⁶⁶ Úřad městyse Choltice, Matrika zemřelých 1869–1939, s. 181.

Zápisník, který po ní zůstal, umožňuje vidět časově ohraničený úsek významné etapy lidského života a přechodového rituálu „zdola“, pochopit, jak vnímala svou namáhavou profesi obyčejná porodní bába, žijící v době, kdy porod přestával být spontánně probíhajícím přechodovým rituálem a stával se stále zřejmě záležitostí veřejné moci a medicíny.

Graf č. 1 - Asistence A. Vondráčkové v letech 1879-1898 podle sociálního postavení rodiny

Edice Deníku Anny Vondráčkové z let 1879-1898

Milena Lenderová

narozené děti znamenáné¹

[1]

S Pánem Bohem!

1879 21zl.

9 Února, Anna Linhartova 22 roků stará prvnička porodila šťastně děvče v 10 h. dopoledne poloha první záhlavym.²

19 – Marie Čermáková v Jedousově porodila šťastně děvče v 4 h. ráno

16. Března Anna Findejsová 24 roku stará prvnička porodila šťastně chlapce v 10 h. večer, postýlka byla přirostlá a operace se mi dobře zdařila.

19. Dubna v Bezděkově Kateřina Tučková porodila chlapce v 10 h. več pomoci zdejšího pana doktora Haněla.³ Ten musel použít kleští poloha 2há zahla

1. Června Antonie Vičitalová porodila šťastně chlapce v 9 h. v. poloha zahl.

5 Července Marie Švadlenková porodila šťastně chlapce v 10 h. v. poloha 3tí [?]

28 Srpna Františka Nekvapil v Cihelně porodila šťastně děvče v 11 h. v. poloha 1ní zah

9. Zář Anna Roskosová v Cholticích v Továrně porodila šťastně dvojčátka

v 9 hodin večer, oba chlapečky, mají společnou postýlku v poloze první a druhé záhlavym.

[2]

3 Října. Marie Pazderková na Chudobě porodila šťastně děvče v 8 h. v. poloha 1ní záhl.

11 Ř. Barbora Hálová 20 roků stará prvnička v Jedousově, porodila šťastně chlapce v 3 h. ráno, postýlka byla přirostlá a operace se mi šťastně zdařila.

30. Ř. Kateřina Kobera na Veselí, 23 roků stará prvnička, porodila šťastně děvče v 9 h. ráno, poloha první záhlavym, postýlka byla přirostlá a operace se mi šťastně zdařila.

20 Listopádu paní Božena Kolinova na Veselí porodila šťastně chlapce

o 3. h. r., postýlka byla přirostlá, a šťastně se mi odloupla poloha druhá záhlavym.

1 Na předeštlí je pět řádků šikmých čárek, z nichž 1.–4. řádek obsahuje 50 čárek, 5. řádek 34 čárek, jedná se o celkem 234 v této době asistovaných porodů.

2 Encyklopedie praktického lékaře definuje polohy plodu jako I., II., a to I. podélné, které mohou být záhlavím, předhlavím, čelem, obličejem; II. příčné a šikmé, které mohou být s postavením levým (hlava vlevo) či s postavením pravým (hlava vpravo). Encyklopedie praktického lékaře. Naučný slovník současného lékařského vědění. Díl 14, Praha 1959, s. 109–110.

3 „Haněla“ připsáno nad řádkem.

14 Prosince Anna Nekvapil v Chrtníkách porodila šťastně chlapce
v 9 h, večer poloha druhá záhlavym

20 P. Františka Louková na Veselí 24 roků stará prvnička porodila šťastně chlapce v 12
h. postýlka byla přirostlá a shnilá, kterou jsem na třikrát

[3]

šťastně dobyla, poloha dítěta 2há zahlavym. Matka zůstala úplně zdravá.

29 Prosince. Marie Hrdličková v Cholticích 25 roků stará prvnička
porodila šťastně děvče v 9 h. v. poloha první záhlavym.

S pánem Bohem⁴

Leden 1880 35zl.

1. Ledna Anna Beranek v Jedousově, porodila šťastně děvče v 2 h. ráho

19. L. Kateřina Houřová v Cholticích předčasně porodila ale zůstala zdravá

6. Února v zdejší Továrně Marie Kutilová, porodila šťastně děvče
v 10 h. večer poloha první záhlavym

12 Února Anna Morávková v Lecích porodila šťastně děvče v 11 h. v. poloha 1 zah

19 Ú. Anna Sikáčková v Svojsicích prvnička 23 roků stará porodila šťastně děvče v 11
h. dopoledne poloha 4tá záhlavym.

2. Března A. Gumprecht v zdejší Továrně porodila šťastně děvče v 3 h. ráno
poloha první záhlavym.

[4]

12. Března, Rosalie Krátká 31 r. stará prvnička v Cholticích porodila
porodila [!] šťastně chlapečka v 10 h. v. poloha 2há záhlavym.

29. Března, Marie Tonárová v Lecích 21 r. stará prvnička, porodila šťastně
děvče v 3 h. ráno, poloha 4tá záhlavym.

15. Dubna, Anna Kohoutková 15 r. stará prvnička v Svojsicích, porodila
šťastně chlapce v 9 h. ráno, poloha druhá záhlavym.

19. Dubna paní Anna Fürst v Svojsicích, porodila šťastně děvče v 9 h. ráno.

3. Května, Marie Kubelková v Cholticích porodila šťastně děvče v 9 h. ráno poloha 1ní
záhl.

10. Května, Anna Brichová v Svinčanech porodila šťastně chlapce v 5 h. ráno.

Porod začal sylným krvotokem, ale matka i dítěto zustali úplně zdrave.

8. Června, M. Stará v Lecích porodila šťastně chlapce v 12 h. v. poloha 2há záhlavym.

10. Června Barbora Švorcová v Cholticích 28 r. stará prvnička porodila šťastně
chlapce v 11 h. dopoledne, poloha druhá záhlavym.

4 Dodatečně připsáno tužkou.

[5]

11. Června, A. Stará v Bezděkově, porodila šťastně děvče v 6 h. večer.
 18. Č. A. Koubová v Cholticích porodila šťastně děvče v 1 h. v. poloha první záhlavym.
 22. Července, M. Kocourková v Chrtníkách 23 r. stará prvnička, porodila šťastně děvče v 11 h. v noci, poloha 4tá záhlavym.
 1. Srpna Kateřina Bábovková porodila št'. děvče v 12 h. v. poloha 1vní záhlavym.
 3. Října, A. Stumlová na Loděnici porodila št' b 11 h. v noci.
 23. Ř. A. Spejchalová v Chrtníkách porodila št'. děvče v 12 h. v noci.
 21. Listopádu, v Svojišicích A. Levinská porodila šťastně chlapce v 9 h. ráno poloha 1ní záhlavym.
 18. Prosince, A. Řeákosová [?] v Továrně porodila šťastně děvča v 12 h. v. poloha 1ní zahlavym.
 24. Pros. M. Kořínek 23 r. st. prvnička por. št'. chlapce v 10 h. v. poloha 1ní záhlavym.

S Pánem Bohem!

1881

14 zl.

1. Ledna, na Veselí A. Brožová, porodila šťastně děvče v 2 h. v noci.
 4. Února tu jsem měla devět dítek za sebou, kde mi nebylo možno je poznamenat.
 9

[6]

28. Září, Anna Pozdníková z Loděnic porodila děvčátko v osmem měsíci ale mrtvé. Matka zůstala úplně zdravá.
 26. Října, Barbora Švarcová zde, porodila šťastně chlapce v 12 h. v noci.
 30. Října, Marie Daňková na Veselí porodila šťastně děvče v 8 hodin ráno.
 30. Listopadu, M. Horáková v Chrtníkách, poro št'. děvče v 12 hodin v noci.
 30. List. Františka Vašák, zde, v třetím měsíci potratila a zůstala úplně zdravá.
 14. Prosince, B. Pilná na Veselí porodila šťastně děvče v 3 hodiny od poledne.

s Panem Bohem

1882

44 zl.

10. Ledna K. Houřová v Cholticích porodila šťastně chlapce v 12 h. dopoledne.
 16. ledna, v Svojišicích Anna Levinská porodila šťastně děvčátko v 4 h. odpoledne.
 20. Ledna, v Cholticích M. Kubelková porodila št'. děvče v 8 h. ráno.
 8. Února, v Cholticích Anast. Vašák 26 r. stará prvnička porodila šťastně děvče v 8 h. ráno.

[7]

10. Února Anna Brich v Svinčanech porodila šťastně děvče v 7 h. večer.

5. Března, K. Čížková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 7 h. večer.
8. Března Barbora Křištofová v dvoře v Luhách, porodila děvče b 4 hod. večer, porod byl velmi těžký, ale šťastně se ukončil.
7. Dubna A. Kosina v Ledcích porodila šťastně chlapce v 3 h. ráno, byla prvnička 23 roků stará postýlka byla přirostlá ale šťastně se mi odloupla.
7. Května Marie Babosková 21 r. stará prvnička, porodila šťastně chlapce v 12 s poledne.
19. Května, M. Vičítal, porodila šťastně chlapce v 6 h. ráno v Cholticích.
7. Června Marie Hrdá v Cholticích porodila šťastně chlapce v 8 hodin ráno.
16. Června Anna Horáková v Cihelně, porodila šťastně děvče v 2 h. odpoledne.
7. Července, M. Tonarová v Ledcích porodila šťastně děvče v 6 h. ráno, poloha první zhlavym.
17. Července A. Nováková v Chrtníkách 17 r. stará porodila šťastně děvče v 5 h. odpoledne.

[8]

10 dětí

17. Června,⁵ Marie Šťovička v Chrtníkách porodila šťastně chlapce v 8 h. večer poloha I.
26. Července, Anna Bulíček v Ledcích, porodila šťastně chlapce v 11 h. v noci, poloha II.
19. Srpna jsem byla při operaci, kterou provedl p. Proffesor Michl s panem Doctorem Hanělem, uříznutí nohy nad kolenem (P. Kalvodovi č. 27),⁶ ve dvou minutách byla odoperovaná [?].
10. Září Anna Říhová v Chrtníkách, porodila šťastně děvče ve 2 h. v noci, prvnička 22 roků.
27. Září, Ant. Zálabský porodila šťastně děvče v půl dvanácté h. b. poloha první zá.
29. Září. Marie Hráský v Cholticích, porodila šťastně dvojčátka, děvče přišlo o půl čtvrté ráno a v poloze I.ní, a chlapeček se narodil za 10 minut v poloze II hé zhlavym.
5. Října Marie Lipoměřská v Cholticích porodila šťastně děvče v I hodinu v n. v poloze I.z.
16. Října, Ant. Krejčík v Svojsicích, porodila šťastně chlapce v 4 hodiny odpoledne II. z.
20. Října Barbora Švarcová v Cholticích porodila šťastně děvče v 2 hodiny v noci I z.
22. Října A. Lišková v Jedousově porodila šťastně děvče v 10 hodin večer.
24. Října, Marie Kohoutkova v Chrtníkách, porodila šťastně chlapce v 11 hodin v noci p. II.

5 Správně: července.

6 Připsáno nad řádkem inkoustovou tužkou.

3. Listopádu, Anna Menšík v Cholticích porodila šťastně chlapce v 8 hodin ráno p. II.

[9]

9. Prosince, v Chrtnicích F. Morávková porodila děvče v 1 h. odpoledne poloha I. řitní. Dítě bylo v šňurách tak zapletené, že by se bylo bez rychlé pomoci nenarodilo!

18. Prosince, v Svojšicích Marie Horák porodil šťastně děvče v 21 h. v noci v poloze I. zah.

22. Prosince, v Svojšicích F. Fofaňka porodila šťastně děvče v 11 h. s poledne po I. zahl.

s Panem Bohem. Leden 1883 50 zl.

14. Ledna, v Cholticích, Anna Kaplan, porodila šťastně děvče v 6 h. ráno. I-

16. Ledna, v Cholticích. M. Blahová, porodila šťastně děvče v 5 h. večer p. I.

„ v Chrtnicích F. Kořínek porodila šťastně děvče v 11 h. v noci p. I.

18. Ledna, v Svojšicích M. Machytková, porodila šťastně děvče v 9 h. večer poloha I.

23. Ledna, v Cholticích, M. Hejtmánek, porodila šťastně děvče v 5 h. ráno, poloha I.

10. Února, v Chrtnicích Marie Kocourek porodila šťastně chlapce 2 hodiny odpo.

13. Února, v Cholticích, F. Vašák porodila šťastně děvče v 10 h. večer.

24. Února, v Svojšicích, Marie Forst porodila šťastně chlapce v 2 hodiny v noci II.

28. Února, v Luhách, A. Doležal, porodila šťastně děvče v 3 hodiny odpoledne I.

[10]

1. Března v Loděnici M. Pozdňiková porodila šťastně děvče v 8 h. večer p. I.

24. Března v Poběžovicích B. Zeugan [?] porodila šťastně děvče v 9 hodin večer v poloze I.

28. Dubna, Karolina Novotná v Chrtnicích v 8 měsíci mrtvou holčičku v 9 h. ráno.

6. Května, Frant. Nekvapilova v Jedousově porodila děvče v 8 h. večer v poloze I. záhlavým.

22. Května, Marie Řehouňková v Cihelně porodila šťastně děvče v 12 h. v poledne p. I.

24. Května, Anna Michálová v Chrtnicích porodila šťastně chlapce v 1 h. odpo. p. II.

100

31. Května, Antonie Jánská v Jedousově porodila šťastně chlapce v 3 h. ráno p. II. záhlavým.

1. Června, Anežka Bilina v Továrnách, porodila šťastně děvčátko v 5 hodin ráno poloha I zá.

12. Června, Františka Morková v Cholticích porodila šťastně děvče v 2 h. v noci poloha I.

1.24. Června Marie Sikáčková v Jedousově porodila šťastně chlapce v 4 hod. odpoledne p. II.

13. Července, Rossa Škodná v Cholticích porodila mrtvé děvčátko v 9 h. dopoledne v poloze I. z.
15. Července, Marie Pecková ve Svojsčicích, porodila šťastně chlapce v 5 h. odpoledne v p. II z.
22. Července, Marie Remeš [?] v Svojsčicích [!] porodila šťastně děvčátko v 4 h. odpoledne v II. pl.
8. Srpna, v Heřmanově Městci Marie Andrlik porodila šťastně děvče v 7 h. ráno, v poloze II. zá.

[11]

5. Září, Anna Mazač v Cholticích podlehla v 7 h. večer těžké operaci, chlapec musel mít vrtaný mozeček, a hlava byla po kusech vytažená.
13. Září, Marie Záleský v Cholticích porodila šťastně chlapce ve 2 ho 15 m. odp. poloha II. zákl.
19. Října. Marie Daňková ve Veselí porodila šťastně chlapce v 10 ho do. poloha II. z.
23. Října, Anna Luxová z Veselí porodila chlapce pomocí pana Doktora (Haněla⁷) II. z.
26. Října Alžběta Morávková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 3 h. 15 m. ráno.
3. Listopádu, Marie Kohoutková v Chrtníkách, porodila šťastně chlapce v 8. ráno.
22. Listopádu Anna Varvařovský v Cholticích, porodila šťastně děvče v 3 h. odp. po I. zá.
3. Prosince, Františka Lounková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 12 h. a 10 m. v noci.
5. Prosince, Marie Nekvapilová v Chrtníkách porodila šťastně chlapce v 5 h. ráno. OO.
17. Prosince Marie Slavíková v Svinčanech porodila šťastně děvče v 7 h. 10 m. večer p. I.
30. Prosince Anna Brichová v Svinčanech porodila šťastně děvče v 7 h. 17 m. večer poloha I.

s Pánem Bohem! 1884 73 ZL.

11. Ledna Františka Marek v Luhách porodila šťastně chlapce v 10 h. dp. po II

[12]

17. Ledna, Kateřina Pumrová v Chrtníkách porodila šťastně děvče v 3 ho odpoledne p. I.
31. Ledna, Františka Narková v Podhorkách porodila šťastně děvče v 10 h. večer poloha I. záhl.

---

7 Připsáno nad řádkem.

5. Února, Marie Morávek v Luhách, porodila šťastně děvče v 6 h. a 20 m. večer, p. I. záhl.
 7. Února, Kateřina Čížková v Cholticích, porodila šťastně chlapce v 7 h. ráno II.
 13. Února, Kateřina Houfová v Cholticích porodila šťastně chlapce v 9 h. ráno II.
 23. Února, Marie Lipoměřská v Cholticích porodila šťastně chlapce v 10 h. večer, poloha II. z.
 25 dětí⁸
4. Března, Anna Jánský v Svojsčicích porodila šťastně děvče v 3 h. ráno, poloha I. záhl.
 11. Března, Marie Kosina v Leducích porodila šťastně děvče v 6 h. a 15 m. večer poloha I.
 5. Dubna, Kateřina Levinská v Podhorkách porodila šťastně děvče v 3 h. ráno, poloha I. záhlavím.
 7. Dubna, Marie Marková v Podhorkách porodila šťastně chlapce v 10 h. večer, poloha II. zákl.
 23. Dubna, Barbora Houbová v Cholticích porodila šťastně děvče v 11 h. v noci poloha I. zákl.
 3. Května, Františka Vašáková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 12 h. 10 m. v noci.
 8. Května, Marie Tonarová v Leducích porodila šťastně děvče v 6 h. ráno, poloha I. z.
 21. Května, Barbora Pokorná v Cholticích porodila šťastně chlapce v 1 h. v noci, poloha II. z.

[13]

1. Června, Eleonora Tlapáková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 3 h. 30 m. ráno.
 8. Června, Anast. Vašáková v Cholticích porodila šťastně <děvče> chlapce⁹ v 10 h. 30 m. ráno.
 10. Června Anna Reichová v Leducích porodila šťastně děvče v 7 h. ráno poloha I. záhl.
 13. Června, Anežka Bilinová v Cholticích porodila šťastně děvče v 6 h. ráno, poloha I. z.
 16. Června, Marie Pumrová na Veselí porodila šťastně děvče s půl osmé ráno polo I.
 26. Června, Barbora Pilná, na Veselí, porodila šťastně děvče v 9 h. večer, poloha I. záhl.
 7. Července, Anna Malková v Chrtiníkách porodila šťastně děvče v 10 h. večer, pol. I. z.
 14. Července Anna Horáčková¹⁰ v Cholticích porodila šťastně děvče v půl se ráno.
 20. Srpna Marie Nekvapilová z Jedousova porodila šťastně děvče v půl dvanáct v noci.
 29. Srpna, Františka Koberová v Lukách porodila šťastně chlapce v 9 ho. ráno po II.
 3. Září, Barbora Švarcová v Cholticích porodila šťastně chlapce v 7 h. ráno p. II.

8 Připsáno mezi řádky.

9 Nadepsáno nad škrtnutým „děvče“.

10 „Anna Horáčková“ v rámečku načrtnutém tužkou. Matrika narozených 1868–1888, SOA Zámorsk, sbírka matrik č. 4398, ale žádnou mimořádnost neeviduje.

4. Září, Marie Murdichová v Cholticích porodila šťastně děvče v 6 h. ráno p. I.
5. Září, Marie Andrlíková v Heřm. Městci, porodila šťastně děvče v 10 h. večer. II.

[14]

13. Září, Marie Kubelková v Cholticích porodila šťastně chlapce ve 3 h. ráno II.
13. Září. Marie Záleská v Cholticích porodila šťastně děvče v 10 h. dopol. p. I.
24. Září, Františka Hejtmánek v Cholticích porodila šťastně děvče, v 2 h. odpol. p. I.
27. Října, Karolina Novotná v Chrtníkách porodila v sedmém měsíci děvče v 10 h. večer, poloha byla příčná, operaci provedl pán Doktor Haněl.
3. Listopádu, Marie Šťovičková v Chrtníkách porodila šťastně chlapce v 9 h. v.
30. Listopádu, Barbora Pechanová v Luhách, porodila šťastně děvče v 1 hodinu v noci p. I.
2. Prosince, Marie Kohoutková v Chrtníkách, porodila šťastně chlapce v 8 h. 30 m. večer. II.

S Panem Bohem! 1885 52

10. Ledna, Josefa Marková v Cholticích porodila šťastně děvče v 7 h. večer poloha I.
28. Ledna, Anna Varvažovská v Cholticích porodila šťastně chlapce v 5 h. odpoledne.
9. Února, Františka Netimach [?] v Cholticích, porodila šťastně chlapce v 1 h. odpol.
11. Února, Anna Morávková v Chrtníkách porodila šťastně děvče v 5 h. 30 m. večer.
12. Února, Marie Miřejovská v Cholticích, porodila šťastně děvče v 9 h. 30 min. dopol.
19. Března, Marie Slavíková, v Svinčanech porodila šťastně chlapce v 7 h. 30. m. ráno.
20. Března, Kateřina Vondráčková v Horeckym, porodila šťastně chlapce v 6 h. ráno.

[15]

8. Dubna, Kateřina Houfová v Cholticích porodila šťastně děvče v 9 h. r. poloha I. z.
10. Dubna, Antonie Zálabská v Cholticích, porodila šťastně chlapce v 7 h. 30 m. ráno, II.
15. Dubna, Marie Beranová v Stojicích porodila šťastně chlapce v 10 h. odpol. p. II.
21. Dubna, Františka Lounková v Cholticích porodila šťastně děvče v 8 h. 15 m. večer, p. I.
1. Května, Marie Šimková v Luhách porodila šťastně děvče v 1 h. v noci, poloha I. z.
20. Května, Františka Vašáková v Cholticích porodila šťastně děvče v 7 h. 30 m. večer I.
23. Května, Marie Marková v Podhorkách porodila šťastně děvče v 8 h. ráno p. I.
25. Května, Terezie Hejtmánková v Svinčanech, potrat v čtvrtém měsíci, chlapec, v 5 h. odpol.
8. Června, Barbara Spejchalová v Chrtníkách, porodila šťastně děvče v 4 h. 15 m. ráno poloha I.

11. Června, Anna Vašáková v Lipolticích porodila děvčátko zdánlivě mrtvé o půl jedné hodiny v noci, půldruhé hodiny jsem ho křísila a přivedla k životu.
19. Června, Josefa Kremlová v Cholticích porodila šťastně děvče v 11 h. v noci, poloha I, záhl.
23. Června, Marie Houhová v Svojšicích, porodila šťastně mrtvého chlapce v 51/2 hodiny ráno, poloha II obličej.
23. Června, Anastazie Nepokoj v Cholticích porodila šťastně děvčátko, v 6 h, odpoledne, po I záhl.
28. Června, Marie Kosinová v Ledích, porodila šťastně chlapce v 5 h. odpoledne p. II.

[16]

23. Červce, Marie Bělinová v Továrni, porodila šťastně chlapce v 2 h. 30 m. ráno p. II.
12. Srpna, Marie Ipserová v Stojicích porodila kleštěma děvče v 9 h. večer poloha I. záhl.
10. Září, Narbora Horáková v Ledcích porodila šťastně děvče v 11 h. v noci poloha I. záhl.
14. Září, Anna Medunova v [?] Dvoře měla těhotnou dělohu, před ránem [?] a jela do Prahy.
23. září, Anastazie Kočová v Chrtníkách porodila šťastně děvče, v 9 h. 30 m. odpol. poloha I. řitní.
28. Září, Marie Krulichová v Cholticích, porodila šťastně děvče v 5 h. odpol. poloha I, záhl.
10. Října, Marie Lipoměřská v Cholticích, porodila šťastně chlapce v 1 h. odpol. poloha II. záhl.
10. Října Barbora Zeuganová [?] v Poběžovicích porodila šťastně chlapce v 6 h. večer, poloha II. zahl.
11. Října Anna Mencíková v Cholticích, porodila šťastně děvčátko v 11 h. dopol. poloha I. zahl.
22. Října, Marie Remešová v Cihelně porodila šťastně děvče v 2 h. v noci, poloha I. zahl.
23. Října, Anna Kočová v Svinčanech porodila šťastně chlapce v 1 h. odpoledne, poloha II. zahl.
11. Listopádu, Marie Forstová v Svojšicích porodila šťastně děvčátko v 6 h. večer poloha I. záhl.
27. Listopádu, Anna Bednářová v Cholticích, porodila šťastně mrtvého chlapce v 2 h. v noci v 7. m.
6. Prosince, Marie Lebručková v Cholticích porodila šťastně děvče v 2 h. odpoledne polo I.
13. Prosince, Josefa Houhová v Chrtníkách porodila šťastně děvče v 8 h. ráno, poloha I. zahlavym.

[17]

22. Prosince, Barbora Nováková v Chrtnikách porodila šťastně děvče v 8 h. ráno poloha I. záhlavym.

90 S Panem Bohem! 1886 110

4. Ledna Kateřina Blažková v Chrtnikách porodila šťastně děvče v 4 h. 30 min. večer poloha I. zahlávym.

14. Ledna Rosa Vohříšek v Cholticích porodila šťastně chlapce v 1 h. 30 m. v noci p. II.

6. Února Marie Ditrichová v Chrtnikách porodila šťastně děvče v 5 h. 30 m. ráno pol. I.

12. Února Eleonora Tlapáková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 3 h. ráno plh II.

17. Února Anna Morávková v Chrtnikách porodil a šťastně děvče 10 h. 30 m. ráno plh I.

24. Února Barbora Houhová v Chrtnikách porodila šťastně dvojčata v 9 h. ráno v 7 měs. pl. I. a II.

7. Března Kateřina Houfová v Cholticích porodila šťastně děvče v 3 h. odpol. poloha I. záhlavym.

12. Března Marie Janská v Svojšicích porodila šťastně děvče v 10 h. dopoledne pl I záhlavym.

15. Března Marie Pumrova z Vesely porodila šťastně děvče v 8 h. večer poloha I záhlavym.

24. Března Kateřina Nekvapilova v Jedousově porodila šťastně chlapce v 19 h. dopol. poloha II.

200

27. Března Marie Šťovičkova v Chrtnikách porodila šťastně děvče v 7 h. večer, poloha I zhl.

1. Dubna Josefa Skoblová v Cholticích, porodila šťastně děvče v 6 h. 15 m. večer plh I zhl.

5. Dubna Kateřina Moravcová v Chrtnikách porodila šťastně chlapce v 2 h. v noci polh II zhl.

[18]

12. Dubna, Antonie Jiroutková v Chrtnikách porodila šťastně děvče v 1 h. odpoledne, p. I. zahl.

24. Dubna, Marie Kocourkova v Chrtnikách porodila šťastně chlapce v 8 h. ráno poloha II zahl.

12. Května, Anna Patáková v Cholticích porodila šťastně děvče v 1 h. ¼ odpol. poloha I. zahl.

4. Června, Terezie Hejtmánková v Svinčanech porodila šťastně chlapce v 7 ½ h. ráno, poloha II. zahl.
7. Června, Anna Vašáková v Lipolticích porodila šťastně chlapce v 10 h. dopoledne p. II.
5. Června, Kateřina Čížková v <Svinčanech> Cholticích porodila šťastně děvčátko v 6 h. večer, poloha I.
27. Června, paní Marie Andrlíková v Městci porodila šťastně děvčátko, v 4 h. odpoledne I.
8. Července, Anna Jílková v Cholticích porodila šťastně děvče v půl osmé ráno I.
15. Července, Anna Brichová v Svinčanech porodila šťastně chlapce v 5 h. ráno II.
22. Července, Marie Beranová v Stojicích porodila šťastně děvče v 11 h. v noci poloha I.
21. Srpna, Anna Reihová v Lecích porodila šťastně děvče v 10 h. v noci poloha I zh.
27. srpna, Marie Malková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 11 h. v noci poloha II.
29. Srpna, Barbora Pílná v Veselí, porodila šťastně děvče v 5 h. ráno, poloha I.
31. Srpna, Barbora Pokorná v Cholticích porodila šťastně chlapce v 8 h. 30 m. ráno.
1. Září, Anna Horačková v Továrně porodila šťastně děvče v 5 h. odpol., poloha I. zahl.

[19]

24. Září, Anna Luxová na Veselí porodila šťastně chlapce v 3 hod. odpoledne, poloha II. zahl.
28. Září, Marie Mišková v Cholticích porodila šťastně chlapce v půl třetí odpol. II.
29. Října, Antonie [?] Vašáková v Cholticích porodila šťastně děvčátko v 4 h. ráno, p. I. zahl.
7. Listopádu, Dorota Balajová v Cholticích porodila šťastně děvče v 10 h. odpol.
7. Listopádu, Marie Daňková na Veselí, porodila šťastně chlapce v 11 h. v noci.
8. Listopádu, Paní Karolina Hanušová v Bezděkově porodila šťastně, ale namáhavě chlapec, který byl zdánlivě mrtvý, avšak rychlou mojí pomocí přišel zase šťastně k sobě o půl osmé večer.
15. Prosince, Barbora Koberová v Luhách porodila šťastně děvče v 10 h. dop. po I.
16. Prosince, Anna Badnářová v Cholticích porodila šťastně chlapce v 11 ½ h. dopol.
17. Prosince, Marie Holíková v Cholticích porodila šťastně děvče, v půl třetí ráno.
19. Prosince, Anna Kočová v Svinčanech porodila šťastně chlapce v 6 ½ h. ráno, II.
21. Prosince, Marie Bulíčková v Cholticích dvoře porodila šťastně chlapce v 1 h. odpol. p. II.

S Panem Bohem

1887

70–50

2. Ledna, Josefa Krčmářová v Cholticích porodila šťastně chlapce v 12 h. ráno poloha II. zahl.

[20]

9. Ledna, Anna Varvařovská v Cholticích porodila šťastně chlapce o půl jedné v pol.
10. Ledna, Marie Houhová v Chrtníkách porodila šťastně děvče v 4 ho ráno poloha I. zhl.
12. Ledna, Františka Marek v Cholticích porodila šťastně chlapce v 3 h. ráno poloha II. zhl.
13. Ledna, Barbora Krumlová v Cholticích porodila šťastně děvče v půl jedená h. dopl. poloha I. zhl.
6. Února, paní Vohrsek v Cholticích porodila šťastně chlapce v 12 h. v noci poloha II. zhl.
26. Února, Františka Lounek v Cholticích porodila šťastně chlapce v 6 h. 30 m. večer, p. II zh.
12. Března, Marie Papoušek v Cholticích porodila šťastně děvče v 10 h. 15 m. dopoledne polh. I zhl.
30. Března, Kateřina Zelinková v Chrtníkách porodila šťastně děvče v 4 h. odpo. poloha I zh.
1. Dubna, Marie Bittnerová v Továrně porodila šťastně chlapce v 8 h. 30. m. večer poloha II zh.
16. Dubna, Marie Kohoutková v Poběžovicích porodila šťastně děvče v 4 h. a 20 m. ráno poloha I. zhl.
6. Května, Marie Kubelková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 8 h. večer polo II.
12. Května, Marie Kohoutková v Chrtníkách porodila šťastně děvče v půl třetí odpl.
20. Května, Barbora Seigeršmídová v Cholticích porodila šťastně děvče v 8 h. večer poloha I zahlavym.
21. Května, Marie Morávková v Chrtníkách porodila šťastně chlapečka ve 4 h. odpoledne p. II zh.
12. Června, Anna Nováková v Chrtníkách porodila šťastně děvče v 5 h. ráno poloha I zhl.
28. Června, Anna Lebrušková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 5 h. ráno, poloha II. zhl.

[21]

8. Července, Františka Vičítalová v Cholticích porodila šťastně chlapce v 7 h. ráno poloha II.
13. Července, Anna Kubelková v Chrtníkách porodila šťastně chlapce v 2 h. 15 m. v noci poloha II. zhl.

25. Září, Františka Nekvapilová v Jedousově porodila šťastně chlapce v 8 ho 30 m. večer poloha II.
26. Září, Terezie Hejtmanková v Svinčanech porodila šťastně děvčátko v 5 h. ráno pol. I zahl.
17. Října, Aloisie Rumlová v Cholticích porodila šťastně děvčátko, v 12 h. 15 m. v noci I.
21. Října, Anna Bednářová v Cholticích porodila šťastně děvčátko v 2 h, v noci poloha I.
18. Října, pí Anna Patáková¹¹ Pošmistrová v Cholticích, potratila v třetím měsíci, postýlka odešla v 2 h. v n.
19. Listopádu, Kateřina Blažíčková v Továrně porodila šťastně děvče v 1 h. 30 m. v noci, p. I. zh.
30. Listopádu, Marie Šťovičková v Chrtníkách porodila šťastně děvče v 10 h. večer, pl. I. zh.
5. Prosince, Anna Málková v Chrtníkách porodila šťastně děvče v 2 h. v noci I.
16. Prosince, Anna Němečková v Chrtníkách porodila šťastně chlapce v 1 h. v noci poloha II zhl.
19. Prosince, Anastazie Nepokojná v Cholticích porodila šťastně děvčátko v 9 h. ráno poloha I. zhl.
30. prosince, Marie Lipoměřská v Cholticích porodila šťastně chlapce v 7 h. večer, poloha II.

S Pánem Bohem. Leden

1888

100 zl.

[22]

21. Ledna, Marie Vápeníková v Svojšicích porodila šťastně děvče v 6 h. večer poloha I zahl.
26. Ledna, Anna Menšíková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 6 h. ráno poloha II zahl.
10. Února, Kateřina Fofňková v Cholticích porodila šťastně děvče v 12 h. v poledne poloha I.
10. Února, Marie Houhová v Cholticích porodila šťastně děvče v 8 h. večer poloha II zhl.
14. Února, Anna Kořová v Svinčanech porodila šťastně chlapce 2 ho 30 m. odpol. poloha II z.
23. Února, Marie Dobrý v Cholticích porodila šťastně chlapce v 5 ho. ráno poloha II. z.

---

11 „Patáková“ připsáno nad řádkem.

15. Března, Františka Šádová na Veselí porodila šťastně chlapce v 7 h. večer poloha II. z.
18. Března, Karolina Hanušová v Bezděkově porodila šťastně chlapce v 6 h. ráno poloha II z.
3. Dubna, Rosa Teplá v Cholticích porodila šťastně děvčátko v 9 h. ráno poloha I.
4. Dubna, Františka Machytka v Cholticích porodila šťastně chlapce v půl jedné od.
24. Března, paní Anna Vašáková porodila šťastně v Lipolticích holčičku v 2 h. odp.
6. Dubna, paní Pavlína Kvochová na Sv. J. Kopci porodila šťastně děvčátko v půl sedm. večer.
29. Dubna, pí Anna Záleská v Chrtníkách porodila těžko chlapce mrtvého¹² v 11 h. v noci poloha II zh.
12. Května, paní Anna Wohnoutová v Cholticích potratila v třetím měsíci, ale zůstala zdravá.
- 275
22. Lvětna, p. Barbora Luxová v Cholticích porodila šťastně chlapce v 5 h. záno pol. II z.
8. Června, pí Marie Holíková v Cholticích porodila šťastně děvčátko v 6 h. večer poloha I zlh.
14. Června, Kateřina Levinská v Podhorkách porodila šťastně děvčátko v čtvrt na 1 v noci plh I.

[23]

24. Června, Rosalie Holíková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 6 h. ráno poloha II zh.
30. Června, Marie Pumrová z Veselí porodila šťastně chlapce 2 ho. odp. poloha II zhl.
14. Července, Kateřina Králová v Choltickém dvoře porodila šťastně chlapce 7 h. večer II zhl.
22. Července, Marie Králová v Cholticích porodila šťastně chlapce v 7 h. večer poloha II.
2. Srpna, Anna Morávková v Leducích porodila šťastně chlapce v 10 h. odp. plh II zh.
8. Srpna, Barbora Houhová v Chrtníkách porodila šťastně chlapce v 11 h. v noci plh II zhl.
15. Srpna, Anna Brichová v Svinčanech porodila šťastně děvče v 1 h. odp. poloha I zhl.
15. Října, Františka Kožená ve dvoře v Cholticích porodila šťastně chlapce v 2 h. 30 m. odp.

---

12 „Mrtvého“ připsáno nad řádkem.

28. Října, Františka Marková v Cholticích ve dvoře porodila šťastně chlapce v 10 h. dopl. poloha šikmá.
6. Listopádu, paní Andrlík v Heř. Městci porodila šťastně chlapce v 2 h. 30 m. ráno p. II.
6. Listopádu, paní správcová Vokl. v Cholticích porodila šťastně děvče v 5 h. odpol. I.
18. List. paní Vohřísek v Cholticích porodila šťastně chlapce v 3 h. 30 m. ráno II.
20. List. p. Františka Lounková v Cholticích porodila šťastně děvče v 12 h. 30 m. odpl. p. řitní¹³ I.
28. List. p. Marie Vondráková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 7 h. večer pol. I. zh.
6. Prosince, p. Marie Pešková v Cholticích porodila šťastně chlapce v půl sedmé ráno II.
10. Prosince, paní Aloisie Rumlová v Cholticích porodila šťastně chlapce v 6 h. večer.

[24]

11. Prosince, Marie Zálabská na Medenicí porodila šťastně děvče v 8 h. večer.

s Pánem Bohem. Leden. 1889

5. Ledna, Marie Hudečková v Cholticích porodila šťastně děvče v 2 h. v noci ph. I z.
9. Ledna, pí Otílie Syrová v Stojicích porodila šťastně chlapce v půk desáté dopl. plh O zhl.
9. Ledna pí Aloj Nováková měla předčasný porod v 7. měsíci, postýlka se dříve narodila než dítě!
2. Února, pí Anna Luxová v Cholticích porodila dvojčátka, první děvčátko v poloze I záhlavím, a chlapeček měl příční polohu II. operace trvala hodinu , z. p. 3 dní.
300¹⁴
16. Bř. Marie Kocourková v Chrtnicích porodila šťastně chlapce v 7 h. večer v pl. II.
30. Března, Anna Kubelková v Chrtnik.¹⁵ porodila šťastně děvčátko v 1 h. v noci.
31. Března. Marie Mišková v Cholticích porodila šťastně chlapečka v 12 h. v pol.
1. Dubna, Anna Bednářová v Cholticích porodila šťastně děvče v 1 h. v noci.
300
4. Dubna. paní Frant. Pražáková v Cholticích porodila šťastně chlapečka na 2. h. vnoci.
16. Dubna, pí Anna Hamzová v Cholticích porodila šťastně děvčátko v půl 6 ráno.
23. Dubna, pí Marie Laubová na Nádraží v Cholticích porodila šťastně v 7 měsících chla. v 3 hodiny ráno.

13 „Řitní“ připsáno nad řádek.

14 Inkoustovou tužkou, napsáno před řádkem.

15 „v Chrtnik“ připsáno nad řádkem.

27. Dubna, pí Marie Kubicová v Cholticích porodila šťastně děvče v 10 h. dopl. poloha I z.
 2. Května, pí Bittnerová v Továrně dostala krvotok, kdež jsem ji navštěvovala a vystříkovala.
 12. Května, pí Janská v Cihelně porodila šťastně děvčátko v 11 h. dopl. poloha I zhl.

[25]

13. Května, paní Annast. Wašáková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 7 h.
 28. Května, pí Františka Lišková v Jedousově porodila šťastně chlapčeka v 8 h. r.
 2. Června, pí Marie Horáková v Továrně porodila šťastně děvčátko v půl 10 h.
 11. Června, pí Kateřina Shybalová v Továrně porodila šťastně chlapce v 2 h. odp. p. II.
 23. Června, pí Marie Lupoměřská v Cholticích porodila šťastně chlapce v 11 h. dpl. pl. II.
 27. Června, pí Marie Morávková v Chrtníkách porodila šťastně chlapce v půl 9 večer II.
 8. Června, pí A. Růžičková v Luhách před porodem krvácela, ale šťastně porodila.
 20. Července, paní Horáková v Cholticích porodila šťastně děvčátko v ¼ na 2 v noci I.
 23. Července, pí Marie Doležalová v Cholticích porodila šťastně chlapčeka v 5 h. rá II.
 1. Srpna, pí Františka Nekvapilová v Jedousově porodila šťastně děvčátko v 3 h. odp. I.
 28. Srpna, pí Carolina Hanašová v Bezděkově porodila šťastně děvčátko v 1 h. odpl. pl. I.
 1. Září pí Rosa Teplá v Cholticích porodila šťastně děvčátko v půl 12 h. v noci pl. I.
 9. Září, pí Anna Kočová v Chrtníkách porodila šťastně děvčátko v 11 h. vnoci p. I.
 26. Září, p. Anna Jeníčková v Poběžovicích porodila šťastně chlapce v 6 h. ráno poloha II. zh.
 6. Října, p. Anna Hejtmánek v Cholticích porodila šťastně děvče v 4 h. ráno, pol. I.
 14. Října, p. Anna Břízová v Luhách porodila šťastně děvče v 2 h. odpl. poloha I. zhl.
 29. Října, p. Anna Kočová ve Svinčanech porodila šťastně děvče v 7 h. ráno pl. I.

[26]

6. Listopádu, paní Josefa Krčmová v Cholticích v třetím měsíci těh. potratila.
 24. Listopádu, paní Eleonora Tlapáková v Cholticích v třetím měsíci těh. potratila.
 27. Listopádu, pí Marie Pumrová ve Veselí porodila šťastně děvče v 4 h. ráno.
 26. Prosince, p. Marie Šťovičková v Chrtníkách porodila šťastně děvče 2 hod.
 27. Prosince, paní Teresie Hejtmánek ve Svinčanech porodila šťastně děvče

6. Ledna, paní Anna Lišková v Jedousově porodila chlapčeka mrtv. v 2 hodiny v noci.

12. Ledna, p. Marie Marková v Podhorkách, porodila šťastně chlapce v 5 h. ráno.
15. Ledna, paní Emílie, choť pána Doktora Věchta¹⁶ v Cholticích porodila šťastně děvčátko v 12 h. v noci.
21. Ledna, Anna Kubinová v Cholticích porodila děvče v sedmem měsíci v 1 h. odp.
17. Února, Dorotka Balajová v Cholticích porodila šťastně děvče v 2. h. v noci plh. I. zhl.
19. Února, paní Františka Šádové ve Veselí porodila šťastně děvče v půl 7 ráno I.
2. Března, P. Kateřina Levinská v Podhorkách porodila šťastně chlapce v 4 h. odp. II.
25. Března, pa. Anežka Menšíková v Cholticích porodila šťastně děvčátko v 5 ho. odp. II.
16. Dubna, paní Marie Havlíčková učitelka ve Svinčanech, porodila šťastně děvčátko v 1 h. v noci.
10. Června, pí Františka Benešová v Chrtňicích porodila šťastně <děvčátko> chlapce¹⁷ <v 1 h. v noci> v půl 1[?] ráno.
28. Června, pí Barbora Pokorná v Cholticích porodila šťastně chlapce v ¼ 3 h. odp. II.

[27]

29. Června, pí Josefa Mandichova [?] v Cholticích porodila šťastně chlapce v půl třetí rá.
13. Července, pí Kateřina Králová v Cholticích dvůr porodila šťastně chlapce v 5 ho. ráno pl. II.
26. Července, pí Františka Bittnerová v Cholticích továrna porodila děvče šťastně v půl 10 h. dopol.¹⁸ v osmem měsíci.
25. Srpna, pí Kateřina Čížkova v Cholticích porodila šťastně děvče v 1 h. v noci poloha I. zh.
27. Srpna, paní Rosa Wohrizek v Cholticích porodila šťastně chlapce v 7 h. večer plh. II zh.
29. Srpna, paní Marie Beranová ve Stojících porodila šťastně chlapce, v půl osmé h. večer, pl. II zh.
30. Srpna, p. Marie Murdychová v Cholticích porodila šťastně v 6tém měsíci chlapce mrtvého¹⁹ v 6 h. r. poloha řitní.
7. Zář, p. Antonie Kosina v Ledcích, porodila šťastně chlapečka, v 9 h. večere, poloha II zhl.
1. Zář, p. Barbora Houhová v Chrtňicích porodila šťastně chlapce v 2 h. v noci poloha II zh.

16 „Věchta“ připsáno nad řádkem tužkou.

17 „Chlapce“ připsáno perem nad řádkem.

18 „V půl 10. dopol.“ připsáno perem nad řádkem.

19 „Mrtvého“ připsáno perem nad řádkem.

22. Září, paní Marii Laubovou jsme vezla do Prahy k operaci v sedmem měsíci těhotenství.
24. Září, pí Marie Nováková v Chrtníkách porodila šťastně chlapce v 3 h. ráno plh. II zhl.
26. Září, Barbora Červinka cestující, Choltice porodila šťastně děvče v 11 h. b noci plh I zhlavym.
14. Listopádu, Marie Nováková v Továrně, porodila šťastně děvče, v 6 h. večer pl. I. zhl.
4. Dubna, paní Eleonora T. v třetím měsíci potratila v 7 h. večer.
2. Února, paní Josefa Krčmárová v čtvrtém měsíci potratila v 9 h. ráno.
6. Prosince, paní Marie Míšková v Cholticích porodila šťastně chlapečka v 8 h. ráno II.
10. Prosince, pa Marie Holiková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 9 h. ráno II.

[28]

12. Prosince, paní Správcová na Loděnicích v třetím měsíci potra a postýlku jsem operovala.
15. Prosince, pí Eler Tlapáková v Cholticích porodila šťastně děvčátko v 19 h. ráno I.
16. Prosince, pí Kateřina Moravcová v Chrtníkách porodila šťastně chlapce v 9 j. ráno II [?].
21. Prosince, pí Marie Blažejovská v Cholticích porodila šťastně chlapce v 4 h.
28. Prosince, paní Augusta Wohnout porodila šťastně děvčátko v 9 h. [?].

S Pánem Bohem.

1891

7. Ledna, pí Anna Kožená v Cholticích porodila šťastně chlapce, ve 3 hod. od. II.
18. Ledna, paní Marie Kubelka v Cholticích porodila šťastně chlapce v ¼ 12 odp.
28. Ledna, paní Anna Záleská v Chrtníkách porodila šťastně děvče v 1 h. odp. II.
5. Února, paní Emílie Věcko, choť p. dokt. porodila šťastně chlapce ve 3 h. ráno II.
13. Února, paní Anna Bednářová v Cholticích porodila šťastně děvče v 1 hodinu odp. I.
23. Února, pí Marie Marková v Cholticích porodila šťastně děvče v 8 h. ráno.
6. Března, pí Barvora Rulíková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 11 h. dpl.
13. Března, paní Františka Lišková v Jedousově porodila šťastně chlapce v 10 h. dpl. II.
15. Března, paní Mare Horáková v Cholticích porodila šťastně děvče, v 7 h. večer plh I.
15. Března, paní Rosa Teplá v Cholticích porodila šťastně chlapce v 9 h. večer II.

[29]

16. Března pí Marie Kohoutková v Chrtníkách, ve třech měsících potratila.
25. Března, pí Marie Lupoměřská v Cholticích porodila šťastně chlapce v 9 h. večer.
14. Dubna, paní Emilie Truksová v Cholticích porodila šťastně chlapce v půl 7 večer.

23. Dubna, paní A. účetňová L. v Cholticích porodila šťastně chlapečka v 4 h. odp.
23. Dubna, pí Anna Petráňová v Cholticích porodila šťastně chlapce v 2 hod.
21. Května, pí Anna Brichová v Svinčanech porodila šťastně děvče v 10 h. dopl. pl II.
30. Května, pí Anna Hemrová v Cholticích porodila šťastně děvče v 10 h. večer pl. I.
3. Června, pí Anna Jánská v Cihelně porodila šťastně chlapce v 4 h. odp. pol II.
7. Června, pí Marie Vondráková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 12 h. v noci.
26. Června, Antonie Říhová v Poběžovicích porodila šťastně chlapce v 12 h. v poledne.
5. Srpna, p. Kateřina Dostálová v Cholticích porodila šťastně děvčátko v 12 h. s poledne.
5. Srpna, pí Anna Říhová v Leducích²⁰ porodila šťastně děvčátko v ¼ na pět odpoledne poloha I zhl.
11. Srpna, paní Josefa, choť p. Hlavního Hihlika v Cholticích, porodila šťastně děvče v 3 h. ráno pl. I zh.
11. Srpna, pí Marie Morávková v Chrtníkách porodila šťastně děvče, v 6 h. večer plh. I zh.
25. Srpna, pí Marie Kohoutková v Poběžovic porodila šťastně chlapce v 5 h. ráno II.
1. Září pí Anna Jeníčková v Poběžovicích porodila šťastně děvče v 11 h. dlp. poloha I zhl.

[30]

27. Srpna, pí Rosa Wohrizek v Cholticích porodila šťastně chlapce v 12 h. odp. II.
3. Září, pí Anna Morávková v Leducích porodila šťastně děvče v 8 h. večer pl. I.
19. Září, paní H., choť pana správce Vokába na Loděnici, v 1 měsíci potratila zůstala zd.
19. Října, pí Marie Marková v Podhorkách porodila šťastně děvče v 11 h. dpl. poloha 1 zh.
22. Října, pí Marie Beranová v Stojicím [!] porodila šťastně v 3 h. ráno pol. I.
29. Října, pí Marie Pumrová ve Veveselí [!] porodila šťastně děvče v 7 h. večer pl. I.
30. Října, pí Antonie Kosina v Leducích porodila šťastně děvče v 4 h. ráno pl. I. záhlavím.
11. Listopádu, pí Marie Laubová v Cholticích porodila šťastně děvče v 2 h. v noci pol. I záhlavím.
29. Listopádu, pí Anna Němečková v Chrtníkách porodila šťastně děvče v 8 h. ráno pl. I zhl.
2. Prosince, paní Vojtěška, choť pána Zeman Zuckermistra v Cholticích, porodila šťastně chlapečka v 3 hodiny odpoledne poloha II záhlavím.
14. Prosince, Marie Vančurova v Poběžovicích v 3 měsíci potrat. operace se mi šťastně zdařila.

²⁰ „V Leducích“ připsáno perem nad řádkem.

s Pánem Bohem

leden 1892

400

1. Ledna, Anna Lebrušková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 2 h. odpo, poloha II záhlavím.

13. Února, Barbora Janečková v dvoře Choltec. porodila šťastně děvče, v 6 h. večer, poloha I zhl.

22. Března, paní Marie Bazika, choť přednosta v Chl., porod. št. chlapce v 9 h. ráno, II. zh.

29. Března, pí Kateřina Doležal v Cholticích porodila šťastně chlapce v 4 h. odpoledne, poloha II záhlavím.

17. Února jsem byla volaná k chlapečkovi pana Krause, do Horeckého dvora, byl těžce nemocen.

[31]

8. Dubna, paní Marie Míšková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 19 h. dopoledne v noci²¹ poloha II záhlavím.

11. Dubna, paní Anna Menčíková v Cholticích porodila šťastně chlapce v půl desáté h. dopoledne, poloha II záhlavím.

14. Dubna jsem byla volaná v Cholticích k paní Kateřině Hanákové, potrat v třetím měsíci v 2 h. v noci.

9. Dubna jsem byla volaná v Chrtíkách k Marii Blažkové v čtvrtém měsíci potratila v 6 hodin ráno.

15. Dubna, paní Anna, choť pána Štětky, úředníka v Cholticích, porodila šťastně chlapečka, v 8 h. 20 m. ráno, poloha II šikmá řitní.

15. dubna, paní Teresie Hejmánková v Benešovicích porodila šťastně děvčátko v 8 h. 30 m. večer, poloha I záhl.

28. Dubna, paní Anna Vodová v Loděnici porodila šťastně děvče v 3dh. odpoledne, poloha I záhlavím.

1. Května., paní Emile Fuksová v Cholticích porodila šťastně děvče v 4 h. odpoledne poloha I záhlavím.

24. Května, pí Teresie Hejmánková v Cholticích <porodila šťastně> potratila v 3tím měsíci krvotok byl silný.

17. Června, pí Františka Vekar [?] pilová [?] v Jedousově porodila šťastně syného chlapečka v 8 hodin večer poloha II záklavím.

---

21 „V noci“ připsáno perem nad řádkem.

21. Června, pí Anna Bednářová v Cholticích porodila šťastně chlapce v 1 ho 5 m. v noci poloha
28. Června, paní Marie, choť pana Správce v Cholticích, potratila v čtvrtém měsíci bez vl. krvácení
14. Července, paní Anna Lišková v Jedousově porodila šťastně <chlapec> děvčátko ve 2 h. 30 m. odpol. poloha
17. Srpna, paní Anna Černíková v Bezděkově v třetím měsíci potratila, zůstala zcela zdravá.
20. Srpna, paní Františka Lišková v Jedousově porodila šťastně chlapečka v 12 h. v noci poloha druhá záhlavým.

[32]

- [?].²² Října, Antonie Zálabská v Cholticích porodila šťastně děvče, v 11 h. v noci pl. I zh.
- [?].²³ Října, Marie Kocourková v Chrtníkách porodila chlapce, v 1 h. v noci poloha II zhl.
- [?].²⁴ Října, paní A. Kopecká v Cholticích potratila děvčátko v 8 h. večer, počátkem pátého měsíce.
- [?].²⁵ Října, pí Anna Pechlák+ová v Cholticích porodila šťastně chlapce v 7 h. večer poloha II záhla.
20. Října, paní Augusta W. v Cholticích porodila šťastně děvče. b 3 h. 20m. ráno poloha II zh.
28. Října, p. Františka Horáková na Medenici porodila šťastně chlapce v 2 h. 15 m. v noci II zhl.
- [?].²⁶ Listop., p. Dorothea Balajová v Cholticích porodila šťastně chlapce v 2 h. 15 m. v noci II.
- [?].²⁷ Listopádu, p. Marie Marková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 1 h. v noci II.
- [?].²⁸ Prosince, p. Kateřina Dostálová v Cholticích porodila šťastně chlapce v 8 h. 30 m. večer.

22 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 3. října 1892, pokřtěno bylo 8. října a 11. října t. r. zemřelo. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1823.

23 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 4. října 1892. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1823.

24 Okraj stránky poškozený. Potraty matriky neevidují – nelze dohledat.

25 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 12. října 1892, o tři dny později bylo pokřtěno. Zemřelo 24. října t. r. Matka se nejmenovala Anna, ale Anastázie; v druhopisu matrik je jméno „Anna“ škrtnuto a nad ním nadepsáno „Anastázie“. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1823.

26 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 8. listopadu 1892. Matrika uvádí podobu příjmení jako „Balai“. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1823.

27 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo. Podle matriky se matka jmenovala Františka. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1823.

28 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 11. prosince 1892. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1823.

s Pánem Bohem leden

1893

[?].²⁹ Ledna, paní Marie Kubelková v Cholticích porodila šťastně děvče v 10 h. dopl. poloha I záhlavím.

[?].³⁰ Ledna, pí Marie Nováková v Cholticích porodila šťastně děvče v 11 h. 30 m. dopl. poloha I záhlavím.

[?].³¹ Ledna jsem šťastně operovala chlapce a děvčátko v 9 hodin ráno v Cholticích.

[?].³² Ledna, paní Marie Šťovičková v Chrtíkách porodila šťastně chlapce v 2 h. odpol. p. II.

[33]

28. Února, paní Marie Andrlíková v Heřman. Městci porodila šťastně chlapečka o půl 10 dopl.³³

24. Března, paní Anna Krausová v Horec. dvoře porodila šťastně děvče v 12 h. v noci poloha³⁴

25. Května, paní Anna P. Minářová v Cholticích porodila šťastně děvče, v 6 h. ráno, pl. I zl.

8. Června, p. Marie Kosinová v Leducích porodila šťastně chlapce v 10 h. dopl. II zh.

20. Června, pí Marie Němečková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 5 h. 15 m. ráno.

12. Července, paní Emilie Fuchsová v Cholticích porodila šťastně děvčátko v 9 h r pl I záhlav.

14. Července, paní Zdeňka Kabeláč v Cholticích porodila šťastně chlapečka v 3 h. 30 m. odpol. pl II záhl.

28. Července, paní Karlína Hanušová v Bezděkově porodila šťastně děvčátko, v 1 h. 30 m. dopl. pl. I záhlavím.

29. Července, pí Marie Marková v Podhorkách porodila šťastně chlapce v 11 j. dopl. poloha II záhl.

11. Srpna, pí Marie Jánská v Cihelně porodila šťastně chlapce v 5 h. 30 m. ráno pl II záhlavím.

17. Srpna, Františka Marková v Podhorkách porodila šťastně chlapce v 10 h. večer poloha II záhlavím.

29 Okraj stránky poškozený. Dcera Anežka Česká (skutečně takto uvedeno) se narodila 4. ledna 1893, pokřtěna byla 9. ledna. SOKA Pardubice, Druhopyisy matrik, č. 1824.

30 Okraj stránky poškozený. Jde zřejmě o mylný zápis – nelze dohledat ani v druhopise matrik, ani v digitalizovaném indexu k matrikám; NOŽ, <http://195.113.185.42:8083/000-04402.zip>.

31 Okraj stránky poškozený. Není možné určit, zjevně potrat dvojčat.

32 Okraj stránky poškozený. Nelze dohledat.

33 Okraj stránky poškozený.

34 Okraj stránky poškozený.

22. Srpna, paní T. Věchtová³⁵ choť pána doktora v Cholticích porodila šťastně děvčátko v 8 h. 30 m. večer pl I.

30. Srpna, paní Rosa Vohrsek v Cholticích porodila šťastně děvčátko v 2 h. 30 n. večer pl. I.

25. Září., p. Antonina P. v Poběžovicích porodila šťastně chlapce v 11 h. v noci poloha II záhlavím.

[34]

[?].³⁶ Října, paní Anna Hemrová v Cholticích porodila šťastně děvče v 11 hodin dopl. plh I zahl.

[?].³⁷ Října, pí Anna Kožená v Cholticích měla porod s kleštěma v 4 h. r. matka i dítě zůstaly zdraví.

23. Října, paní Anna Kopecká v Cholticích porodila šťastně děvče, v 8 h. 15 m. večer pl. I záhlavím.

[?].³⁸ Listopádu, pí Marie Holiková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 8 hodin ráno poloha II záhlavím.

[?].³⁹ Prosince, pí Anna Jeníčková v Poběžovicích porodila šťastně děvče ve 3. h. 30 m. ráno I.

[?].⁴⁰ Prosince, pí Františka Pražáková v Medenici porodila šťastně děvče v 8 h. večer pl. I záhlavím.

S pánem Bohem. Leden 1894

[?].⁴¹ Ledna, paní Františka Severin v Cholticích porodila šťastně děvčátko v 8 hodin 30 m. ráno pl. II.

[?].⁴² Ledna, pí Marie Kocourek v Chrtínicích porodila šťastně děvčátko v 11 h. 30 m. v noci poloha I záhl.

35 „Věchtová“ připsáno inkoustovou tužkou nad řádkem.

36 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 7. října 1893. SOkA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1824.

37 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 21. října 1893. SOkA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1824.

38 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 23. listopadu 1893. SOkA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1824.

39 Okraj stránky poškozený. Nelze dohledat.

40 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 16. prosince 1893. Podle matriky bydlela rodina v Cholticích čp. 90. SOkA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1824.

41 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 7. ledna 1894, pokřtěna byla téhož dne. Záznam o případném úmrtí není. V matrice je tvar příjmení uveden jako „Severýn“. SOkA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1825.

42 Okraj stránky poškozený.

[?].⁴³ Února, pí Anna Lounek v Cholticích porodila šťastně chlapce, v 1 h. 30 m. v noci plh II záhlavím.

[?].⁴⁴ Února, pí Marie Laubová v Cholticích porodila šťastně chlapce, v 1 h. 30 n. odpl. II záhl.

3. Března, pí Kateřina Moravcová v Chrtunikách potratila v třetím měsíci těhotenství.

[?].⁴⁵ Března, Františka Doležal v Cholticích dvoře porodila šťastně chlapce v 3 h. 30 m. ráno pl II zhl.

[35]

[?].⁴⁶ Dubna, paní účetní Ludvíková v Cholticích porodila šťastně chlapce v 5 h. 30 m. ráno pl.

8. Dubna, pí Anna Jehlička v Cholticích porodila šťastně v 7 h. 20 m. ráno pl I zh.

13. Dubna, paní Marie Vančura v Cholticích porodila šťastně děvče v 8 h. 15 m. večer pl I záhlavím.

25. Dubna, pí Paulína Kvachová v Cholticích porodila šťastně děvče v 3 h. ráno poloha I záhlavím.

9. Května, pí Marie Beranová v Stojících porodila šťastně chlapce v 12 h. 5 m. s poledne, pl II záhlavím.

11. Června, pí Teresie Hejtmánek z Benešovic porodila šťastně chlapce v 11 h. dopl. pl II záhlavím.

8. Července, pí Anna Bednářová v Cholticích porodila šťastně chlapce v 7 h. 5 m. ráno II.

15. Srpna, pí Marie Němečková v Cholticích porodila šťastně děvče v 10 h. večer pl. I záhl.

10. Září, paní Baronka z Clanerů v Hostačově, porodila šťastně baronesku v 7 h. ráno postýlka odešla za 20 m.

25. Října, Anna Novák v Cholticích porodila šťastně chlapce v 1 h. odpol. pol. II.

17. Listopádu, pí Kateřina Dostál v Cholticích porodila šťastně chlapce v 2 h. v noci pl. II.

20. Listopádu, pí Marie Štrupová v Cholticích porodila šťastně chlapce v 11 h. 30 m. v noci pl. II.

---

43 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 5. února 1894. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1825.

44 Okraj stránky poškozený.

45 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 29. března 1894. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1825.

46 Okraj stránky poškozený. „Ludvíková“ připsáno tužkou nad řádkem. Dítě se narodilo 1. dubna 1894. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1825.

[36]

24. Června, paní Marie Pechman v Cholticích [porodila št'astně] chlapce⁴⁷ v 1 h. m. v noci pl.⁴⁸

26. Června, paní Anna, choť pana poštmistra z Ch. porodila št'astně hošíka v 8 h. 15 m.

7. Července, paní Marie Nováková v Chrtnicích porodila št'astně hošíka v 12 h. v noci⁴⁹

10. [?] ⁵⁰Srpna, potrat paní Marie Zárubové ve 4 hod, odpoledne.

6. Září, pí Kateřina Vondráková v Cholticích porodila št'astně děvče v 10 h. 30 m. dpl.

7. Září, pí Anna Krausová v Horec. porodila št'astně hošíka v 4 h. odp. II z.

10. Září, paní Karolina Hanuš v Bezděkově porodila št'astně děvče v 12 h. v pol. pl I.

[?] ⁵¹Říjen, pí Anna Lounek v Cholticích porodila št'astně hošíka v 8 h. večer poloha I záhlavím.

10. Října, pí Klára Jánský v Cholticích porodila št'astně hošíka ve 2 hodiny v noci plh II.

11. Října, pí Antonie Jánský v Cholticích porodila št'astně děvče v 11 h. v noci plh. II.

12. Listopádu, Marie Kočí v Chrtnicích porodila št'astně chlapce v 6 h. ráno pl II záhlavím.

23. Listopádu, Marie Štrup v Cholticích porodila št'astně děvče v 6 h. 30 m. večer, pl II záhl.

4. Prosince, paní ⁵²Anna Vodová v Loděnicích porodila št'astně hošíka v 2 h. v noci plh II záhl.

16. Prosince, pí Rosa Vohřísek v Cholticích porodila št'astně děvče v 5 h. odp. polo⁵³

21. Prosince e, pí Anna Kopecká v Cholticích porodila št'astně děvče v 1 h. 10 m. v noci pl⁵⁴

25. Prosince, pí Kristina Čeřenská v Pohorkách porodila št'astně děvče v 6 h. 5 m. ráno, pl⁵⁵ postýlku št'astně operoval zdejší pán Doktor Věchet.

Anna Wondráček v Cholticích.

---

47 „Chlapce“ připsáno nad řádkem, pod ním zřejmě škrtnuto „děvče“.

48 Poškozen také horní okraj stránky – řádek je zčásti nečitelný. Stránka nenavazuje na předchozí zápisky, nejedná se zřejmě o rok 1894.

49 Okraj stránky poškozený.

50 Okraj stránky poškozený.

51 Okraj stránky poškozený. Porod není v matrice evidován. Pokud k němu došlo, rodila Anna Lounková dvakrát v témže roce, viz zápis z 5. února 1894.

52 „Paní“ připsáno perem nad řádkem.

53 Okraj stránky poškozený.

54 Okraj stránky poškozený.

55 Okraj stránky poškozený.

[1895]⁵⁶

[1896]⁵⁷

[37]

13. Července, paní M. Zárubová, choť úředníka⁵⁸ v Cholticích, porodila šťastně děvčátko v 12 h. 15 m.⁵⁹

21. Červc., pí Marie Levínská v Loděnici porodila šťastně děvče v 9 h. večer 10 m.

11. Srpna, pí Anastazie Nekvapil v Cihelně porodila šťastně děvče v 5 ho ráno poloha I záhlavím.

21. Srpna, Emilie Mišková v Cholticích porodila šťastně děvče v 4 h. 40 m. ráno, poloha I. zhl.

2. Září, pí Marie Pozdníková v Bezděkově porodila šťastně hošíka v 12 h. s poledne poloha II zh.

16. Září, pí Anna Říhová v Ledcích, porodila hošíka v 10 h. večer postýlku operoval p. Dr. Věchet.

18. Září, paní Kateřina Dostálová v Cholticích porodila šťastně hošíka v 8 h. 30 m. ráno poloha⁶⁰

26. září, pí Anna Hemrová v Cholticích porodila šťastně hošíka v 11 h. dpl., pol. II zhl.

4. Října, pí Anna Bednářová v Cholticích porodila šťastně děvče 9 h. 13 m. večr pl I záhlavím.

8. Října, pí Karolina Poskočilová v Cholticích porodila šťastně děvče v 5 ho 15 m. večer pl I záhlavím.

27. Října, pí Marie Moravková v Chrtníkách porodila šťastně děvče v 9 h. 20 m. večer pl I záhlavím.

23. Listopádu, pí Marie Málková v Chrtníkách porodila šťastně děvče v 7 h. ráno pl. I. záhlavím.

25. List. jsem byla volaná k paní Pleskotové do Bezděkova, pacient byl těžce nemocen.

56 Několik dalších stran chybí. Podle údajů Druhopisu matrik za rok 1895 byla Vondráčková mezi 1. lednem a 21. prosincem ve farním obvodu Choltice celkem u 15 porodů, z toho byla jednou kmotrou. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1831, rok 1896.

57 Zápisy z první poloviny roku 1896 chybí. Zápisy narozených ve farním obvodu Choltice do 13. července 1896 viz SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1830, rok 1896. Mezi 25. lednem a 8. červnem 1896 asistovala A. Vondráčková u 7 porodů, z toho byla jednou kmotrou.

58 „Choť úředníka: připsáno perem nad řádkem. Podle Druhopisu matriky za rok 1896 byl Josef Záruba skladníkem v cukrovaru. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1831, rok 1896.

59 Okraj stránky poškozený.

60 Okraj stránky poškozený.

26. List. pí Anna v Chrtníkách⁶¹ Němečková porodila šťastně hošíka v 7 h. 45 m. ráno, pl II záhlavím.
5. prosince, paní Frant. Severinová v Medenici porodila šťastně děvče v 11 h. 15 m. dopl. pl I.
6. Prosince, pí Barbara Pechanová v Bezděkově porodila šťastně hošíka v 7 h. 30 m. večer II.
15. Prosince, pí Marie Fenik v Bezděkově porodila šťastně hošíka v 8 h. ráno II.

[38]

S Pánem Bohem začínám

Leden 1897.

- [?].⁶² ledna, paní Filomena Pleskotová v Bezděkově potrat ve čtvrtém měsíci v 8 h. večer⁶³ byl to chlapeček.
- [?].⁶⁴ ledna, pí Marie Jehličková v Cholticích porodila šťastně hošíka ve 3 h. 15 m. ráno, pl II.
- [?].⁶⁵ ledna, pí Marie Nováková v Bezděkově porodila šťastně děvče v 7 h. ráno pl. II záhlavím.
- [?].⁶⁶ února, paní Anna Vašáková (řídící) v Cholticích porodila šťastně děvče v 9 h. ráno pl. I záhl.
- [?].⁶⁷ března, pí Anna Jirásková na Medenicích porodila šťastně hošíka v 8 h. ráno pl. II záhlavím.
- [?].⁶⁸ března, pí Marie Bláhová v Medenici porodila šťastně děvče v 7 h. 10 m. ráno I.
- [?].⁶⁹ dubna, pí Anna Kopecká v Cholticích porodila šťastně hošíka v 7 h. večer pl. II.
- [?].⁷⁰ dubna, pí Eleonora Tlapáková v Cholticích porodila šťastně děvče v 8 h. ráno pl. I.

61 „V Chrtníkách“ připsáno perem nad řádkem.

62 Okraj stránky poškozený.

63 „V 8 h. večer“ připsáno perem nad řádkem.

64 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 28. ledna. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1832, rok 1897.

65 Okraj stránky poškozený.

66 Okraj stránky poškozený. Dítě, dcera řídícího učitele Jana Vašáka, se narodilo 14. února. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1832, rok 1897.

67 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 22. března. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1832, rok 1897.

68 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 30. března. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1832, rok 1897.

69 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 2. dubna. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1832, rok 1897.

70 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 5. dubna 1897. Pardubice, Druhopisy matrik, 1897, č. 1832.

[?].⁷¹ dubna, pí Anna Dvořáková v Bezděkově porodila šťastně děvče v 10 h. v noci pl. I.

[?].⁷² dubna, paní Baronka 38⁷³ z Clannerů v Hostačově porodila šťastně děvče v 4 h. ráno pl. I

12. června, pí Anna Vodová v Loděnici porodila šťastně děvče v 2 h. v noci, pol. I zhl.

15. června, pí Marie Pavlíková v Cholticích, porodila šťastně hošíka v 7 h. 30 m. večer II.

[?].⁷⁴ června, paní F. choť pána Doktora Věchta,⁷⁵ porodila šťastně děvče v 11 h. 40 m. odpl. I.

[?].⁷⁶ července, pí Marie Štrup v Cholticích porodila šťastně hošíka, v 7 h. 30 m. večer pl. II.

[?].⁷⁷ srpna, pí Kateřina Moravcová 36⁷⁸ v Chrtníkách porodila šťastně děvče, v 11 h. v noci pl I.

[39]

27. srpna, paní Anna Štětka 29,⁷⁹ choť adjunka [I] v Cholticích, porodila šťastně hošíka v 3 h. 15 m.

6. září, pana Anna Černovská 26⁸⁰ v Cholticích porodila šťastně děvče, v 9 h. 5 m. ráno⁸¹

8. září, paní Marie Kocourek v Chrtníkách porodila šťastně děvče, v 5 h. 30 m. ráno⁸²

9. září, paní Anastazie Nekvapil⁸³ v cihelně porodila šťastně děvče, v 7 h. ráno pl I zhl.

16. října, pí Marie Pozníková⁸⁴ v Bezděkově porodila šťastně hošíka, v 9 h. 30 m. ráno pl⁸⁵

71 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 7. dubna 1897. SOkA Pardubice, Druhopisy matrik, 1897.

72 Okraj stránky poškozený.

73 „38“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

74 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 21. června. SOkA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1832, rok 1897.

75 „Věchta“ připsáno nad řádek inkoustovou tužkou.

76 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 2. července. SOkA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1832, rok 1897.

77 Okraj stránky poškozený.

78 „36“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

79 „29“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

80 „26“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

81 Okraj stránky poškozený.

82 Okraj stránky poškozený.

83 „Nekvapil“ připsáno perem nad řádek. „26“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

84 Pozníková? „23“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

85 Okraj stránky poškozený.

4. listopádu, pí Mare Vančurová 27⁸⁶ v Cholticích porodila šťastně děvče v 4 h. 15 m. ráno poloha I záhl.
15. list., paní Anna 24⁸⁷ Zárubová na J. kopci porodila šťastně děvče v 12 h. s poledne poloha I záhlavím.
16. list., paní Antonina 32⁸⁸ Mikysa v Cholticích porodila šťastně děvče v 11 h. 30 m. dopl. I.
24. list. pí Marie 23⁸⁹ Kočová v Chrtníkách porodila šťastně děvče v 11 h. v noci, poloha 1 záhlavím.
27. prosince, pí Barbora Švadlenka 32⁹⁰ v Cholticích porodila šťastně hošíka v 3 h. 15 m. ráno, poloha II záhlavím.

S pánem Bohem začínám leden 1898

2. ledna, 70⁹¹ paní 28⁹² Marie Pechman v Cholticích porodila šťastně děvče v 1 h. 45 m. v noci⁹³
15. ledna, 65⁹⁴ pí Anna 33⁹⁵ Morávková v Ledních porodila šťastně děvče, v 4 ho 30 m odpol. poloha I.
19. ledna, 79⁹⁶ pí Anna 19⁹⁷ Látavá v Svinčanech porodila šťastně děvče v 11 h. 30 m. v poledne⁹⁸
23. ledna 73⁹⁹, paní Anna 25¹⁰⁰ Krausová, choť pana správce ve Valech, porodila šťastně hošíka v 12 h. 15 m. v noci¹⁰¹
1. února, 78¹⁰² pí Marie 20¹⁰³ Bittnerová v Chrtníkách porodila šťastně děvče v 5 h. 40 m. večer poloha¹⁰⁴

86 „27“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

87 „24“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

88 „32“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

89 „23“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

90 „32“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

91 „70“ připsáno nad řádek, jde o rok narození rodičky.

92 „28“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

93 Okraj stránky poškozený.

94 „65“ připsáno nad řádkem, jde o rok narození rodičky.

95 „33“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

96 „79“ připsáno nad řádkem, jde o rok narození rodičky.

97 „19“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

98 Okraj stránky poškozený.

99 „73“ připsáno nad řádkem, jde o rok narození rodičky.

100 25“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

101 Okraj stránky poškozený.

102 „78“ připsáno nad řádkem, jde o rok narození rodičky.

103 „20“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

104 Okraj stránky poškozený.

[40]

[?].¹⁰⁵ února 66¹⁰⁶, pí Karolina 32¹⁰⁷ Poskočilová v Cholticích porodila šťastně děvče, v 9 h. večer, pl. I.

[?].¹⁰⁸ února 65¹⁰⁹, pí Anna 34¹¹⁰ Lounek v Cholticích porodila šťastně hošíka v 8 h. večer pl. II.

[?].¹¹¹ února 76¹¹², slč. Marie 22¹¹³ Murychová v Cholticích porodila šťastně hošíka v 7 h. 20 min. večer pl. II.¹¹⁴

[?].¹¹⁵ února 62¹¹⁶, pí Františka 36¹¹⁷ Pejřilová v Cholticích porodila šťastně děvče v 8 h. ráno pl. II.

[?].¹¹⁸ března 72¹¹⁹, pí Františka 26¹²⁰ Beranová v Chrtníkách porodila šťastně děvče v 2 h. v noci I.

[?].¹²¹ května 56¹²², pí Barbora 42¹²³ Pechanová v Bezděkově porodila šťastně hošíka v 4 ho 30 m. ráno pl. II.

[?].¹²⁴ května 72,¹²⁵ pí Božena 26¹²⁶ Kubelková v Cholticích porodila šťastně děvče v 7 h. 20 m. ráno., pl I.

---

105 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 3. února. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1833, rok 1898.

106 „66“ připsáno nad řádkem, jde o rok narození rodičky.

107 „32“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

108 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 5. února. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1833, rok 1898.

109 „65“ připsáno nad řádkem, jde o rok narození rodičky.

110 „34“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

111 Okraj stránky poškozený. Otakar Murdich se narodil 15. února, Murdichová byla dcera krejčího. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1833, rok 1898.

112 „76“ připsáno nad řádkem, jde o rok narození rodičky.

113 „22“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

114 A. Vondráčková nezapsala porod z 3. února, kdy Karolina Poskočilová, choť Jindřicha P., strojníka z Choltic, porodila dceru Annu. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1833, rok 1898.

115 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 16. února. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1833, rok 1898.

116 „62“ připsáno nad řádkem, jde o rok narození rodičky.

117 „36“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

118 Okraj stránky poškozený.

119 „72“ připsáno nad řádkem, jde o rok narození rodičky.

120 „26“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

121 Okraj stránky poškozený.

122 „56“ připsáno nad řádkem, jde o rok narození rodičky.

123 „42“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

124 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 10. května. SOKA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1833, rok 1898.

125 „72“ připsáno nad řádkem, jde o rok narození rodičky.

126 „26“ připsáno nad řádkem, jde o věk rodičky.

[?].¹²⁷ května 69,¹²⁸ pí Kateřina Dostálová v Cholticích porodila šťastně hošíka v 1 h. v noci poloha II záhlavím.

[?].¹²⁹ května 59,¹³⁰ pí Anna Bednářová v Cholticích porodila šťastně děvče v 8 h. 30 m. večer I zhl.

5. června, pí Marie Jirásek v Cholticích porodila šťastně děvče v 5 h. odpl. poloha I.

7. června, pí Anna Čerovská v Podhorkách porodila šťastně děvče v 7 h. 15 min. ráno polh. I

[7. června. Božena, dcera Josefa Jiráska, obuvníka v Cholticích, a Marie, roz. Pekařové.]¹³¹

[?].¹³² června, pí Anna Kvochová v Cholticích porodila šťastně děvče v 9 h. 30 m. večer poloha I záhlavím.

12. července, pí Františka Severin na Medenici porodila šťastně děvče v 11 h. 15 m. v noci pol. I.

[?].¹³³ července, pí Marie Kosina v Leducích porodila šťastně děvče, v 5 h. odpl. poloha I záhlavím.

[?].¹³⁴ července, pí Anna Bažantová v Jedousově porodila šťastně děvče v 6 h. odpl.¹³⁵ poloha I záhlavím.

[Mezi 11. srpnem a 23. prosincem asistovala Anna Vondráčková u 8 porodů, z toho u 1 nemanželského. Václava, syna Emile Míškové, dcery ponocného v Cholticích, narozeného 16. září, jeho otec Václav Málek, čeledín v Luhách, legitimoval.]¹³⁶

Na zadním předešlé nečitelné a poškozené poznámky týkající se mj. léčení „zlaté žíly“. Zčásti psáno rukou Anny Vondráčkové, perem, menší část cizím rukopisem a tužkou.

127 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 20. května. SOkA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1833, rok 1898.

128 „69“ připsáno nad řádkem, jde o rok narození rodičky.

129 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 22. května. SOkA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1833, rok 1898.

130 „59“ připsáno nad řádkem, jde o rok narození rodičky.

131 SOkA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1833, rok 1898.

132 Okraj stránky poškozený. Dítě se narodilo 10. června. SOkA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1833, rok 1898.

133 Okraj stránky poškozený.

134 Okraj stránky poškozený.

135 „V 6 h. odpl.“ připsáno perem nad řádkem.

136 SOkA Pardubice, Druhopisy matrik, č. 1833, rok 1898.

Anna Bicanová, porodní bába vltavotýnská

Martina Halířová

Týn nad Vltavou patřil v 19. století k arcibiskupským majetkům. Mnoho obyvatel se živilo plavením dřeva nebo řemeslem. Město získalo na významu díky vybudování mostu přes Vltavu. V 60. letech 19. století se v Týně nad Vltavou nacházelo 400 domů, v nichž žilo 4252 katolíků, 1 evangelík augsburského vyznání a 44 Židů. Celá farnost čítala 7087 osob. Ve městě fungovala nemocnice, sídlilo zde okresní hejtmanství, okresní soud, finanční stráž a četníci.¹ Poslední třetina 19. století znamenala pro město hospodářský úpadek. Po zprovoznění železnice mezi Vídní a Plzní a mezi Veselím nad Lužnicí a Prahou, ztratily staré obchodní cesty vedoucí přes město na významu a začala upadat i vltavská plavba. Kvůli neexistenci vlakového spojení zde nevznikaly nové průmyslové podniky a město se ocitlo v izolaci. Těžká obživa obyvatel vedla k vystěhovalectví do Německa, Rakouska a do Ameriky. Železniční spojení Týn nad Vltavou získal až roku 1898. V této době počet obyvatel nerostl, naopak 31. prosince roku 1900 byli při sčítání lidu ve městě napočtení 3 994 obyvatelé a jejich počet klesal, neboť v roce 1910 zde žily již jen 3 792 osoby.

První zprávy o zdravotnickém personálu v Týně nad Vltavou pocházejí z 18. století. Nejvýznamnějším ranlákem byl František Jindřich Stehno, který zastával v letech 1747–1792 funkci primase a v roce 1752 se stal panským lékařem.² Z roku 1782 pochází první zpráva o porodní bábě Anně Michálkové, vyzkoušené krajským fyzikem J. Fürbassem. Tato bába nedostávala od obce žádný plat a dle zprávy z roku 1808 živořila v chudobě.³ Roku 1796 se na týnském panství poprvé setkáváme s magistrem chirurgie porodnictví Petrem Pokorným, který zde působil jako panský lékař až do své smrti roku 1816. Jeho nástupcem se stal Ignác Himpan, který měl stejné vzdělání jako jeho předchůdce.⁴

Až roku 1816 začala kontribuční pokladna vyplácet zkušeným pomocnicím 50 zl. ročně. V této době se v Týně setkáváme s Terezií Skřivanovou, která zkoušku absolvovala roku 1810 ve Vídni. Její vrstevnicí byla Sara Furthová z Koloděj, ta jako jediná se nechala vyzkoušet v Praze. Později v letech 1830–1852 ve městě působily Josefa Boháčová, Marie Feitlová, o níž je první zpráva rovněž z roku 1830, Kateřina Schmidtová pů-

1 Josef SAKAŘ, Dějiny města Týna nad Vltavou a okolí. Díl IV., 1849–1900, V Týně nad Vltavou 1937, do str. 136., od str. 137 Tiskem Jihočeských tiskáren n. p., Písek: 1957, s. 15, 19, 24.

2 SAKAŘ, Dějiny města Týna. Díl II. Století osmnácté, V Týně nad Vltavou: Nákladem Bohuslava Kučery 1934, s. 75.

3 SAKAŘ, Díl II., s. 76.

4 SAKAŘ, Dějiny města Týna nad Vltavou a okolí. Díl III. 1790–1848, V Týně nad Vltavou: Nákladem Bohuslava Kučery 1936, s. 56.

sobící v letech 1842–1883 a Marie Rottová, která praxi zahájila v roce 1852.⁵ O šestnáct let později, roku 1868, přibyla Anna Bicanová.

Kdo byla Anna Bicanová a jaká byla její životní dráha? Narodila se dne 26. 7. 1830 Barboře Kleinové v Dobrušce v domě čp. 43a. Na svět jí pomáhala Franziska Škarelyn. Její otec Hynek (Ignatz) působil už v této době jako zaměstnanec státní tabákové režie.⁶ Ani jeden z rodičů nepocházel z Dobrušky. Matka Anny byla dcerou Františka Sochora, měšťana z Panenského Týnce v kraji Rakovnickém a Alžběty, roz. Hittichové.⁷ Otec Anny příslušel tamtéž, přičemž v době sňatku s Barborou, který se uskutečnil dne 7. února 1825, je uváděn jako bývalý kupecký handlíř.⁸ Díky záznamu v matrice Panenského Týnce víme, že Ignác Klein byl synem myslivce ve Valticích na ditrichštejnském panství a že si Barboru bral jako čerstvý vdovec po Marii Jeřábkové,⁹ dceři učitele, která zemřela dne 11. listopadu 1824 ve věku 23 let.¹⁰ Pravděpodobně po sňatku novomanželé odchází z Panenského Týnce. Jméno Barbory ani Ignáce Kleina se v matrice této farnosti již nevyskytuje. Kolem roku 1830 nebo v tomto roce se Kleinovi objevují v Dobrušce. Po narození Anny přichází na svět v roce 1832 její bratr Alois¹¹ a v roce 1835 následuje sestra Františka. V této době je Hynek Klein uváděn už jako „substitut Oberaufseher“,¹² tedy zastupující vrchní dozorce státní tabákové režie. Z toho vyplývá, že v době mezi lety 1830–1835 dosáhl Hynek Klein na povýšení. V roce 1836 Anna Kleinová nastupuje do první třídy normální školy. Podle katalogu navštěvovala českou třídu a byla klasifikována z chování, náboženství, výslovnosti a píle.¹³ V tomto roce stopa rodiny v Dobrušce mizí. Anna Kleinová nefiguruje v katalozích dalších tříd, ani v matrice školy. Rovněž rodina není uvedena v seznamech obyvatelstva. Jméno Klein se nevyskytuje ani v seznamech přistěhovaných či odchozích obyvatel. Je pravděpodobné, že kolem roku 1837 se rodina stěhuje do jiného místa. Nová stopa se objevuje až v souvislosti s Anniným sňatkem, kdy si

5 SAKAŘ, Díl III., s. 58.

6 Za rady při pátrání děkuji doc. PhDr. Marii Mackové, Ph.D.

7 SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Farní úřad Dobruška, Matrika N 1806-1839, sign. 26-2, inv.č. 1442, kn 1442.

8 SOA Litoměřice, Sběrka matrik Severočeského kraje, Farní úřad Panenský Týnec sig. L112/3 Matrika N, O, Z (1809–1843) Panenský Týnec, Samotín, Týnecká Hájovna, Úherce, Zichovec, Žerotín, fol. 136.

9 Záznam o porodu syna Tadeáše z 10. 9. 1824, SOA Litoměřice, sig. L112/3 Matrika N, O, Z (1809–1843) Panenský Týnec, Samotín, Týnecká Hájovna, Úherce, Zichovec, Žerotín, fol. 47.

10 Tamtéž, fol. 104.

11 Alois se narodil 21. 11. 1832, v domě 34 a, i jemu pomáhala na svět Franciska Škarelyn viz SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Farní úřad Dobruška, Matrika N 1806-1839, sign. 26-2, inv. č. 1442, kn 1442, fol. 311.

12 Františka se narodila 10. 3. 1835, při porodu asistovala opět Franciska Škarelyn, viz SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Farní úřad Dobruška, Matrika N 1806-1839, sign. 26-2, inv.č. 1442, kn. 1442, fol. 349.

13 Katalog je veden v němčině viz Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, Archiv Škol Dobruška, inv. č. 26 a, Katalog Národní školy Dobruška 1830-1865, kt. 214.

dne 9. září 1856 bere za manžela Václava Bicana. V této době její otec zastává funkci respicienta finanční strážce v Týně nad Vltavou a Anna s rodiči bydlí v čp. 252. Tento dům se nachází dodnes na náměstí a nese označení U Modré hvězdy. Jednalo se o luxusní měšťanský dům, přičemž Kleinovi zde pravděpodobně žili v podnájmu, neboť mezi majiteli nefigurují.¹⁴

Václav Bican, narozený dne 11. srpna 1813 v Chomutově Lhotě (okres Tábor), působil v době sňatku s Annou Kleinovou jako diurnista u c. k. okresního úřadu. Anně bylo dvacet šest let, její manžel byl o třináct let starší. Navíc se nejednalo o jeho první sňatek. Jeho první žena Alžběta náhle zemřela dne 16. ledna 1853.¹⁵ Se svojí první manželkou žil v domě čp. 199 a byl zaměstnán jako diurnista u okresního soudu.¹⁶ Po zesnulé Alžbětě zůstalo celkem osm dětí, které byly v době sňatku Václava s Annou ještě naživu. Všechny porody Alžběty vedla Marie Makovičková. První dítě Václava a Alžběty přišlo na svět ještě před svatbou a bylo po sňatku, který se konal dne 17. října 1837, legitimizováno. Poslední potomek zemřel krátce po porodu a několik dní po něm zemřela i Alžběta.¹⁷ Mezi jednotlivými dětmi jsou velmi krátké intervaly a tak je pravděpodobné, že kromě tuberkulózy zemřela Alžběta následkem vyčerpání organismu po častých porodech.

Anna, která vstupuje do manželství s Václavem, se tak ve svých dvaceti šesti letech musí ujmout sirotků, přičemž nejstarší děti jsou v době sňatku již z domu. Manželé zpočátku žili v domě čp. 252, ke konci padesátých let 19. století se však přesunuli do domu „U zlatého slunce“ čp. 37,¹⁸ kde se nacházel hostinec a centrum společenského života města.¹⁹ V letech 1857–1872 se jim postupně narodilo sedm dětí, a to Václav (18. 7. 1857, zemřel 19. 9. 1876 v rakouském městě Enns),²⁰ Anna (11. 6. 1859),²¹ Božena (20. 1.

14 Dům patřil Marii Hamplové, vdově po Janovi Hamplovi viz SAKAŘ, Díl IV., 1849-1900, s. 137.

15 Alžběta Bicanová zemřela dle matriky na zřídnutí plic v následku „tuberkule“, viz SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sběrka matrik Jihočeského kraje, 1587–1949 (1952), Matrika zemřelých, 1841–1868 Bohunice, Hněvkovice na levém břehu Vltavy, Koloděje nad Lužnicí, Netěchovice, Nový Dvůr, Předčice, Smilovice, Třítím, Týn nad Vltavou, Vesce, Zvěrkovice, inv. č. 5840, kn. 33, fol. 121; [cit.: 2017-09-18] URL: <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8128/54>.

16 SOKA České Budějovice, Archiv města Týn nad Vltavou, Kniha evidence obyvatel ve městě 1843, inv. č. 101, sign. B/1/b-6, kniha č. 88.

17 Potomci Václava Bicana s Alžbětou: Marie 2. 9. 1837, legitimována po sňatku; Rosalie, 30. 8. 1839; Kašpar; Franz 6. 1. 1841; Emilie 25. 9. 1842; Josef 11. 3. 1844 – zemřel 18. 7. 1846; Kristina 21. 12. 1845; Paula 31. 12. 1847; František Josef 3. 12. 1849; Hugo 27. 3. 1851; Franz Bican 12. 1. 1853, zemřel 13. 1. 1853, jako příčina úmrtí je uvedena přirozená slabost.

18 SOKA České Budějovice, Archiv města Týn nad Vltavou, Soupis obyvatel podle domů 1857–1881, inv. č. 229, sign. C/1/a-79, kniha č. 216.

19 SAKAŘ, IV. díl s. 140.

20 SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sběrka matrik Jihočeského kraje, 1587–1949 (1952), Matrika narozených 1850–1858, Bohunice, Hněvkovice na levém břehu Vltavy, Koloděje nad Lužnicí, Netěchovice, Nový Dvůr, Předčice, Smilovice, Třítím, Týn nad Vltavou, Vesce, Zvěrkovice, inv. č. 5826, kn. 12, [cit.: 2017-09-18] URL: <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8107/30>.

21 SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sběrka matrik Jihočeského kraje, 1587–1949 (1952), Matrika narozených 1858–1866 | Bohunice, Hněvkovice na levém břehu Vltavy, Koloděje nad Lužnicí, Ne-

1862),²² Bedřich (24. 2. 1864),²³ Helena (8. 8. 1866),²⁴ František (27. 5. 1869, zemřel 1. 6. 1877),²⁵ a Julie (14. 4. 1872, zemřela 24. 9. 1873).²⁶ Anně pomáhala při všech porodech Marie Rottová. Kmotrovství se ujal František Bican, Václavův bratr a pozdější okresní tajemník.²⁷ Po sňatku se Anna starala o domácnost a vedle vlastních dětí i o nedospělé děti z Václavova prvního manželství. Čtyři dcery z Václavova prvního manželství se k roku 1869 nacházely ve službě ve Vídni a v cizině se také zřejmě provdaly. V domě je spolu s Bicanovými evidovaná služebná Johanna Benedikt, narozená roku 1809. Okolo poloviny šedesátých let 19. století se rodina přesunula do domu čp. 198. Tedy zpět k místu Václavova původního bydliště.²⁸

Nezjistíme, co vedlo Annu k rozhodnutí stát se porodní babičkou. Možná jí tuto možnost navrhl manžel, který byl diurnistou na okresním úřadě a měl přehled o potřebě zdravotnického personálu. Předpokladem pro získání babického diplomu bylo vzdělání i souhlas manžela. Pravděpodobně koncem roku 1867 Anna odchází do Vídně, aby absolvovala babický kurz. Teoreticko-praktický kurz trval tehdy čtyři měsíce a Anna diplom získala dne 26. února 1868 na základě zkoušky s výsledkem „sufficienter“.²⁹ Nevíme, zda nejmladší dítě Helenu, které v této době byl rok, vzala sebou nebo ji nechala v Týně nad Vltavou. Jelikož v době odchodu do Vídně bylo nejstarší Annině dceři osm let a dcery z prvního manželství byly ve službě ve Vídni, domníváme se, že Anna vzala nejmladší dítě s sebou. V deníku Anny na předních deskách nalezneme dvě vídeňské adresy, a to „Fräulein Kristýne Bican in Wien, Margarethen Strasse, Nr. 39 2 Stiege II. Stock, thür Nr. 24; Carl Neumann, Wien XIII Hadikgasse 110 a Rosa Hofman, Margarethen Strasse Nro 39, 2te Stiege 2 Shtock tür 24“. První a poslední adresa se shoduje. Jedná se o adresu, kde se ve službě nacházela Kristýna Bicanová, nevlastní dcera Anny, která se narodila dne 21. 12. 1845. Anna se tak měla ve Vídni na koho obrátit.

---

těchovice, Nový Dvůr, Předčice, Smilovice, Třítím, Týn nad Vltavou, Vesce, Zvěrkovice, inv. č. 5827, kn. 13, viz [cit.: 2017-09-18] URL: <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8108/33>.

22 Tamtéž, viz [cit.: 2017-09-18] URL: <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8108/121>.

23 Tamtéž, viz [cit.: 2017-09-18] URL: <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8108/220>.

24 Tamtéž viz [cit.: 2017-09-18] URL: <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8108/353>.

25 SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sběrka matrik Jihočeského kraje, 1587–1949 (1952), Matrika narozených 1867–1873, Bohunice, Hněvkovice na levém břehu Vltavy, Koloděje nad Lužnicí, Netěchovice, Nový Dvůr, Předčice, Smilovice, Třítím, Týn nad Vltavou, Vesce, Zvěrkovice, inv. č. 5828, kn. 14, viz [cit.: 2017-09-18] URL: <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8109/101>.

26 Tamtéž, viz [cit.: 2017-09-18] URL: <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8109/214>.

27 SAKAŘ, IV. díl, s. 19.

28 Státní okresní archiv České Budějovice, Okresní úřad Týn nad Vltavou, Sčítání lidu 1869, inv. č. 1110, sign. IV/Λ/c-18, kart. č. 21.

29 Archiv der Universität Wien, Rigorasa Med. Doct. Chir. et Obstetricibus (1822-1881), MED 9. 6, fol. 23.

Po obdržení diplomu se Anna Bicanová vrací domů do Týna, kde první porod odvedla krátce po absolutoriu, dne 17. března 1868. Pravděpodobně několik dní po návratu si založila deník porodů, do kterého zapisovala až do roku 1897, kdy záznamy končí.³⁰

Klientela a honorář porodní báby

Již koncem 30. let 19. století se na území Týna nad Vltavou pohybovaly čtyři zkušené a zřejmě i obcí placené porodní báby.³¹ Na panství měli svoji babičku v Dobšicích, Chrástanech a Slabčicích.³² Z roku 1873 se dochoval statistický přehled o zdravotnictví v obci, kde kromě Anny jsou ve městě uváděny ještě další tři zkušené porodní báby (Marie Rottová,³³ Marie Slavíková a Marie Šmídová). Jejich roční odměna činila 21 zl.³⁴ Kromě Týna nad Vltavou se na panství setkáme se zkušnou babičkou v Kolodějích, kde působila Barbora Masojídková, a ve Křténově, kde rodičkám pomáhala Kateřina Váňová. Podívejme se nyní, jak velká byla klientela týnských porodních bab.

Počet odvedených porodů závisel na důvěře, kterou si bába u obyvatel vybudovala, ovlivňovala jej konkurence a porodnost na daném území, souvisel také se zdravotním stavem báby. Kromě zkušných porodních bab figurují v matrice porodů farnosti Týna nad Vltavou i nezkušené porodní báby, a to i přesto, že nezkušené bábě hrozil za odvedení porodu postih. Ve vltavotýnské farnosti se setkáváme s nezkušnou bábou Annou Čiperovou, která pomáhala v Hněvkovicích; nezkušnou Marií Trávníčkovou ze Smilovic, Rosalíí Rybovou z Netěchovic, Magdalenou Panochovou z Třítími, Albětou Bromovou z Bohonic, Kateřinou Dvořákovou z Bohonic, Kateřinou Fáberovou ze Smilovic, Rosalíí Dvořákovou ze Zvěrkovic aj.³⁵ Nezkušené báby se v matrice objevují ještě roku 1899, ale jejich počet a množství jimi vedených porodů postupně klesá, i z toho důvodu, že v jednotlivých obcích farnosti se začínají objevovat zkušené báby. V okolních obcích Týna nalezneme i porody, které vedly matky u svých dcer. Ani tyto ženy ne-

30 Deník porodní babičky Anny Bicanové, Archiv Městského muzea Týn nad Vltavou, sg. 34 581, A 51; ve složce se nachází i diplom: pergamen, pečet' přivěšená, kulatá, průměr cca 3 cm, dřevěné pouzdro, průměr cca 6 cm; vydavatel: Lékařská fakulta univerzity ve Vídni, 26. února 1868.

31 Johann Gottfried SOMMER, Das Königreich Böhmen. Neunter Band, Budweiser Kreis, Prag 1841, s. 52

32 SOMMER, s. 53.

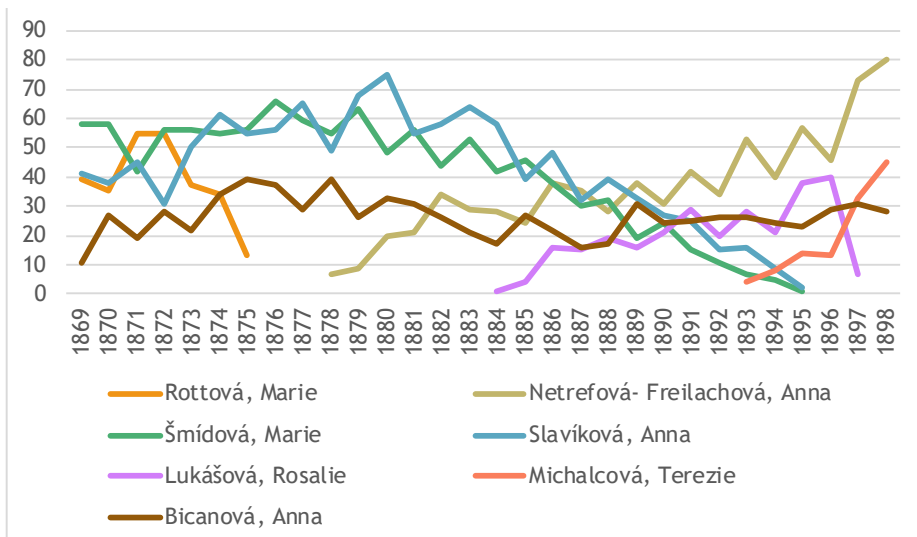
33 Marie Rottová, rozená Valková, z Týna byla manželka truhláře z Týna nad Vltavou čp. 230, zemřela dne 15. 10. 1875 ve věku 61 let na souchotiny, se svým manželem byla vdaná 32 let, viz SOA Třeboň, Farní úřad Týn nad Vltavou, Matrika zemřelých (1872-1890), Bohunice, Hněvkovice na levém břehu Vltavy, Koloděje nad Lužnicí, Netěchovice, Nový Dvůr, Předčice, Smilovice, Třítím, Týn nad Vltavou, Vesce, Zvěrkovice, inv. č. 5849, kn. 35, inv. č. 5849, kn. 35, viz [cit.: 2017-09-18] URL: <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8130/63>.

34 SOkA České Budějovice, Archiv města Týn nad Vltavou, Statistický přehled o zdravotnictví 1873, inv. č. 750, sign. C/V/13, kart. č. 42.

35 Uvádíme pouze jména porodních bab, které asistovaly u více porodů.

patřily ke zkoušeným porodním bábám. S takto vedenými porody se setkáváme v Chrástě a Zvěrkovicích.

Graf č. 1 – Počet porodů vedených týnskými babičkami

Z uvedeného vyplývá, že v počátcích působení Anny Bicanové existovala v Týně a okolí velká konkurence, se kterou se nová babička musela vyrovnat, navíc v samotném Týně se pohybovaly tři zkoušené baby, které byly prověřeny léty praxe. Nemůžeme jejich výkon srovnávat s Anniným, můžeme ho ale porovnat s nově proškolenou bábou Annou Netrefovou, která svoji praxi započala roku 1878, pravděpodobně jako náhrada za zesnulou Marii Rottovou. Stejně jako u Bicanové byla ze začátku její klientela malá, v prvním roce své praxe odvedla pouze sedm porodů a v druhém roce devět. V roce 1880 pomohla již při dvaceti porodech a od té doby počet jí odvedených porodů narůstá, přičemž různě kolísá, ale nikdy neklesá pod 20. Na rozdíl od toho výkonnost Bicanové kolísá a nikdy během jednoho roku nedosáhne čtyřicítky porodů. Ve čtvrtém roce své praxe, tedy roku 1871 odvedla pouze 19 porodů. Otázkou je, zda pokles odvedených porodů souvisí s jejím dalším a zároveň posledním těhotenstvím. V roce 1872, kdy se jí potomek narodil, počet porodů narůstá na 28. K dalšímu výraznému poklesu dochází roku 1884, kdy odvedla pouze 17 porodů, což pravděpodobně souvisí s porodem její dcery dne 30. 7. 1884, který rovněž vedla. Je pravděpodobné, že v tomto roce dceři s dítětem pomáhala. Další pokles můžeme zaznamenat v letech 1887–1888, kdy pomáhala při 16 a 17 porodech. Zdá se, že malý počet vedených porodů souvisí buď s nemocí porodní báby, nebo s nemocí manžela, který umírá dne 14. října 1889 ve věku sedmdesáti šesti let na sešlost

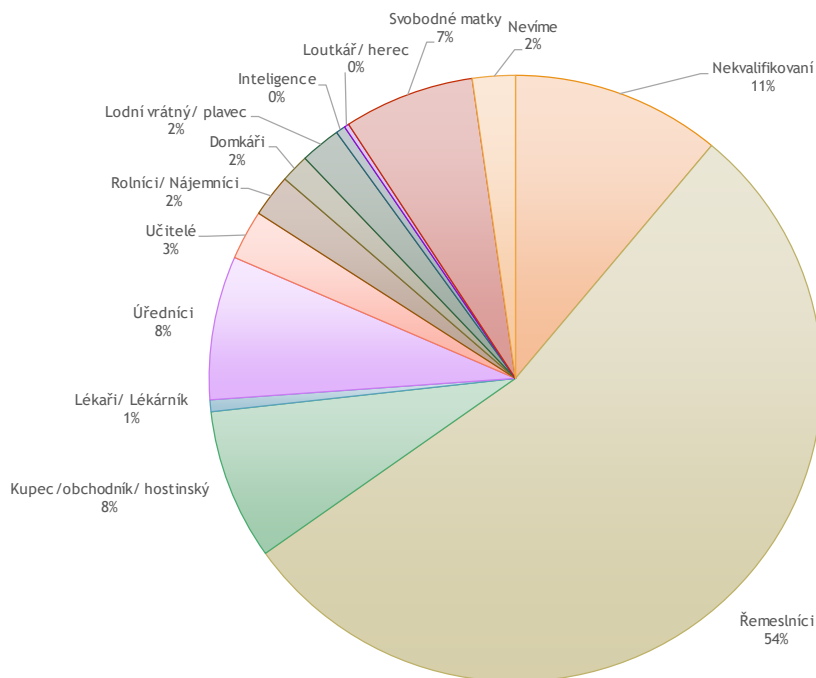
věkem.³⁶ Zároveň je možná s podivem, že ve stejném roce Anna Bicanová odvedla 31 porodů.

Během třicetileté kariéry pomohla Anna Bicanová při 796 porodech, přičemž devět porodů v deníku zaznamenáno není a byly dohledány v matrikách. První klientka pocházela z okruhu známých manžela Anny, což lze odvodit z toho, že se Václav Bican stal v prvním roce působení dvakrát kmotrem narozeného dítěte.

V porodnické či babické praxi musela Bicanová čelit i stresovým situacím, kdy se dítě narodilo mrtvé (26 případů). Roku 1889 byla přivolána k potratu. Tento porod v deníku zaznamenán není, zřejmě se jednalo o mezní situaci a potrat zapoměla zapsat, případně nepovažovala za nutné si potrat zapisovat. Pravomocí báby bylo v případě nutnosti vykonat nouzový křest. K němu Anna Bicanová přistoupila v devíti případech.

Díky tomu, že si Anna Bicanová zaznamenávala částky, které obdržela za vedení porodu, víme, že roční zisk báby byl pohyblivý a závisel i na sociální struktuře klientely, již si bába postupně budovala.

Graf č. 2 – Sociální struktura klientely

36 SOA v Třeboni – oddělení Třeboň, Sběrka matrik Jihočeského kraje, 1587–1949 (1952), Matrika zemřelých 1872–1890, Bohunice, Hněvkovice na levém břehu Vltavy, Koloděje nad Lužnicí, Netěchovice, Nový Dvůr, Předčice, Smilovice, Třítím, Týn nad Vltavou, Vesce, Zvěrkovice, inv. č. 5849, kn. 35, viz [cit.: 2017-09-18] URL: <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8130/239>.

Tabulka č. 1 - Sociální struktura klientů (1868-1883)

Rok	Nekvalifikovaní	Řemeslníci	Kupci/ hostinští	Lékaři/ lékárníci	Úředníci	Učitelé	Rolníci/ nájemníci	Domkáři	Plavci	Inteligence	Loutkáři/ herci	Svobodné matky	Necznámo	Cellkem
1868	4	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9
1869	5	2	-	-	1	-	1	-	1	-	-	1	-	11
1870	7	14	1	-	-	-	-	-	1	-	-	4	-	27
1871	2	14	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	19
1872	5	13	-	-	2	-	1	-	-	-	-	5	2	28
1873	3	13	1	1	1	-	-	1	1	-	-	1	-	22
1874	4	17	1	-	4	1	-	-	1	-	-	5	1	34
1875	6	20	3	-	1	1	-	2	1	-	-	5	-	39
1876	3	23	4	1	3	-	-	-	2	-	-	1	-	37
1877	3	14	1	-	2	1	2	2	1	-	-	3	-	29
1878	5	20	2	-	7	1	1	-	2	-	-	1	-	39
1879	2	10	5	1	2	-	1	2	-	-	-	3	-	26
1880	1	20	3	1	2	-	1	-	3	-	1	1	-	33
1881	2	15	4	-	3	-	2	-	-	-	-	2	3	30
1882	5	12	2	-	4	1	2	-	-	-	-	-	-	26
1883	1	10	3	-	2	1	1	1	-	-	-	1	1	21

Tabulka č. 2 - Sociální struktura klientely (1883-1898)

Rok	Nekvalifikovaní	Řemeslníci	Kupci/ hostinští	Lékaři/ lékárníci	Úředníci	Učitelé	Rolníci/ nájemníci	Domkáři	Plavci	Inteligence	Loutkáři/ herci	Svobodné matky	Neznámo	Celkem
1884	2	9	1	-	1	1	1	-	-	-	-	2	-	17
1885	3	11	5	-	3	-	-	1	1	-	-	1	2	27
1886	1	13	3	-	1	2	1	-	-	-	-	-	1	22
1887	3	10	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	16
1888	2	9	1	-	1	1	-	-	-	-	-	3	-	17
1889	5	20	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	31
1890	1	14	3	-	2	2	1	-	-	-	-	-	1	24
1891	3	12	2	-	3	-	-	1	-	-	-	2	2	25
1892	1	15	2	-	3	2	1	1	-	-	-	1	-	26
1893	3	14	2	-	3	1	-	-	-	-	-	3	-	26
1894	1	14	2	-	3	2	-	-	-	1	-	-	-	24
1895		14	4	-	2	1	-	-	1	1	-	-	-	23
1896	2	14	4	-	3	1	-	1	-	-	-	1	3	29
1897	2	20		-	-	1	1	-	-	1	-	4	2	31
1898	1	20	1	-	1	1	-	-	-	1	1	2	-	28

Tabulka č. 3 – Sociální postavení rodiny

Profese	Počet
Nekvalifikovaní	88
Řemeslníci	431
Kupec/obchodník/hostinský	64
Lékaři/ Lékárník	5
Úředníci	61
Učitelé	21
Rolníci/Nájemníci	18
Domkáři	12
Lodní vrátný/ plavec	17
Inteligence	4
Loutkář/herce	2
Svobodné matky	55
Nevíme	18

Jak je vidět z grafu č. 2 a tabulek č. 1-2, většinu klientely Anny Bicanové tvořili řemeslníci. Během třicetileté kariéry odvedla v těchto rodinách celkem 431 porodů (54%). Přičemž je nutné upozornit, že v tomto případě se nejednalo o majetkově sourodou vrstvu, což lze poznat i z odlišných částek účtovaných za porody. Například v některých rodinách obuvníků či krejčovských mistrů provedla porod zdarma. Otázkou je zda místo peněz dostala něco jiného, např. naturálie.

Následují nekvalifikovaní – tedy nádeníci a čeledíni s 88 asistencemi. Porodní bába dále hodně navštěvovala kupecké a obchodnické rodiny, kde asistovala při 64 porodech, 61 krát navštívila úřednické rodiny a 55 krát pomohla Anna Bicanová svobodné matce. Následují porod v rodinách učitelů (21 návštěv) a vrátných na lodích či plavců se 17 asistencemi. Některé klientky patřily k movitějším rodinám. Anna Bicanová několikrát pomáhala v rodině purkrabího, lékaře či lékárníka. V těchto případech byly účtovány částky nad 10 zl. Ke konci kariéry navštívila rodinu stavitele, advokáta a inženýra.

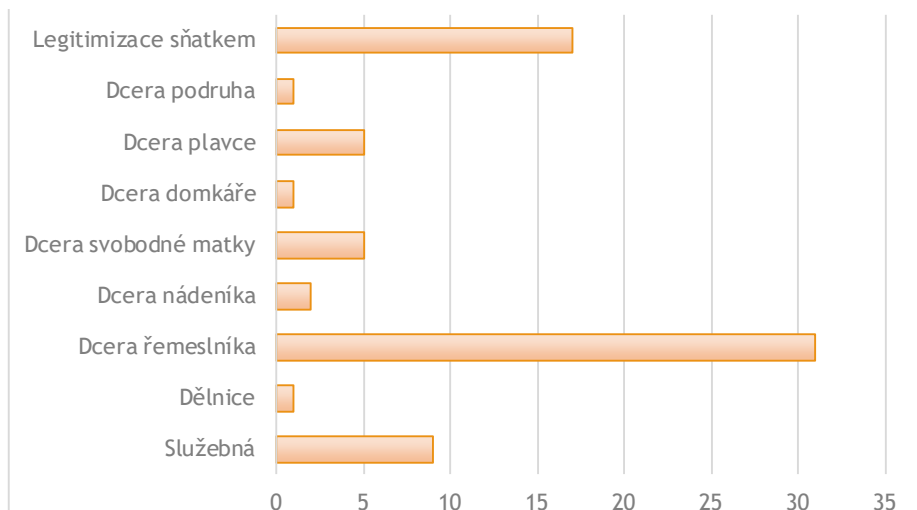
V případě svobodných matek, u nichž asistovala v 55 případech (7%), se většinou setkáváme s částkami nad 1 zlatý. Výše platby souvisela jednak se sociálním postavením matky, jednak závisela i na tom, zda se otec k dítěti hlásil a zda bylo později legitimizováno.

Jak vidíme, většina svobodných matek (31) pocházela z řemeslnických rodin, což souvisí i se sociální strukturou města Týn nad Vltavou. Dále se setkáme se sedmi služebními, pěti dcerami svobodných matek a pěti dcerami plavců. Zároveň ve městě docházelo k častým legitimizacím dítěte, a to na základě pozdějšího sňatku, kdy se otec musel k dí-

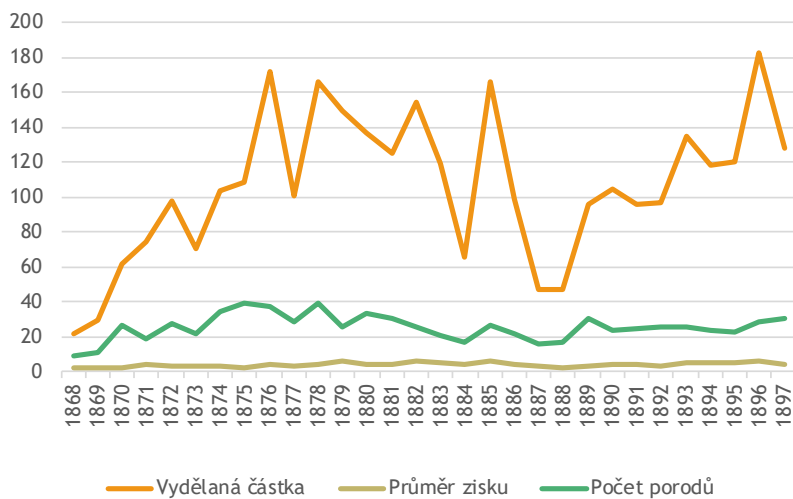
těti veřejně přihlásit. Legitimace byla stvrzena zápisem do matriky za přítomnosti dvou svědků.

Graf č. 3 – Sociální postavení svobodných matek

Podívejme se nyní na výdělky Anny Bicanové, které známe pouze pro léta 1868–1897. Anna Bicanová vydělala v letech 1868–1897 celkem 3190 zl. 19 kr. Její zisk se odvíjel nejenom od počtu porodů, ale především od sociálního postavení rodičky. Nejméně vydělala v počátku praxe. Při rozpočítání na průměr zjistíme, že nejvíce si Anna vydělala roku 1896, kdy brala 6 zl. 29 kr. za porod, a roku 1885, kdy průměrná částka činila 6 zl. 14 kr.

Graf č. 4 – Vydělané částky

Naopak v poměru k počtu porodů 39 si roku 1875 průměrně vydělala pouze 2 zl. 77 kr. a stejnou průměrnou částku nalezneme roku 1888, kdy Anna Bicanová odvedla pouze 17 porodů.

Jak jsme viděli na předchozích grafech, výkonnost Anny Bicanové byla oproti konkurentkám nízká. Sociálním postavením patřila ke střední vrstvě, navíc byla manželka úředníka. Nezodpovězenou otázkou tak zůstává, zda nízký počet klientely souvisí s určitou nedůvěrou vůči autoritám a naopak, zda její celkem movitá klientela souvisí s postavením manžela. Možná rozsáhlejší klientelu nepotřebovala. Rovněž byla oproti ostatním zkušeným babičkám znevýhodněna místem narození. Jako jediná nepocházela z Týna nad Vltavou, i to pravděpodobně hrálo roli.

Nejvyšší částka 31 zl. 50 kr., kterou obdržela, pocházela od židovské rodiny. Jedná se o výjimečnou výši poplatku, se kterou se jinde v deníku nesetkáváme. Několikrát, celkem třikrát, se zde setkáme s částkou 28 zl. Tuto částku za porod zaplatili roku 1871 v rodině lékárníka, roku 1876 v rodině mistra obuvnického a roku 1879 v rodině měšťana a obchodníka.

Podívejme se nyní na akční rádius Anny Bicanové. Ten lze zjistit pouze ze záznamů v matrice.

Tabulka č. 3 – Geografický rozsah činnosti Anny Bicanové

Název lokality	Počet odvedených porodů	Přibližná vzdálenost ⁵
Týn nad Vltavou	678	-
Týn nad Vltavou, Malá Strana	52	2,4 km
Týn nad Vltavou, Semeneč	8	1,9 km
Týn nad Vltavou, Břehy	2	2,7 km
Hněvkovice	14	4,2 km
Hosty	2	6,3 km
Koloděje	9	5
Neznašov	1	5,6 km
Pašovice	2	9,2 km
Předčice	1	4,3 km
Smilovice	4	5,1 km
Třitím	4	5,1 km
Vesce	2	5,9 km
Něvíme	18	-

Jak vidíme, akční rádius Anny Bicanové byl velmi omezený. Většinu porodů odvedla v centru města. Na Malou Stranu v Týně zavítala pouze v 52 případech. Z okolních obcí nejčastěji, celkem osmkrát, navštívila Hněvkovice. Nejdál, celkem dvakrát, byla v Pašo-

vicích, kdy musela překonat 9,2 km. Nevíme, zda tuto vzdálenost překonala pěšky či povozem. Podle evidence obyvatel Bicanovi koně nevlastnili.¹ Zároveň otcové rodin, které zde navštěvovala, mohli pro ni povoz poslat asi těžko. V Hněvkovicích navštěvovala Anna Bicanová stejné rodiny, a to rodinu tesaře (v roce 1870 a 1872), cihláře (1873, 1875), pětkrát navštívila rodinu nájemce dvora v Hněvkovicích. Jak vidíme i podle opakujících se příjmení, klientela se k Anně Bicanové vracela.

Po smrti manžela v roce 1889 se Anna Bicanová přestěhovala ke své dceři. V 90. letech je v matrice uváděn jako její bydliště dům čp. 120. Tento dům vlastnila v letech 1894–1911 Božena Bicanová, která jej koupila za 650 zl. od Tomáše Kováře, dalším majitelem byl Karel Karásek. Kupní cena domu v roce 1911 byla 2 000 zl.² Zde Anna Bicanová v roce 1899 zemřela. Po ní zůstal hrob na hřbitově v Týně a deník uložený v městském muzeu.

---

1 SOKA České Budějovice, Archiv města Týn nad Vltavou, Soupis obyvatel podle domů 1857–1881 inv. č. 229, sign. C/1/a-79, kniha č. 216.

2 SAKAŘ, Díl IV. 1849–1900, V Týně nad Vltavou 1937, do str. 136., od str. 137 Tiskem Jihočeských tiskáren n. p. Písek: 1957, s. 186.

Edice deníku Anny Bicanové z let 1868-1897

Martina Halířová

[předsádky]

Neugasse Nro 27

Wohgeboren Frl.

Fräulein

Kristýne Bican in Wien

Margarethen Strasse

Nr. 39 2 Stiege II. Stock

thür Nr. 24

Carl Neumann

Wien

XIII Hadikgasse 110

Rosa Hofman

Margarethen Strasse Nro 39 2te Stiege 2 Schtock

tür 24

Marie Bi sparkassa

gasse Nu. 101

[poznámka vzhůru nohama]

dřivi od 1 ho ledna 1885

1,50

60

... 20

11,90

40

90

150

90

160

Tužkou:

Greussgat

[1]

1868 s pánem Bohem

1	17. březen	Josefa Šima	2, 70
2	5. čerwen	Marie Rab	0, 70
3	6.	Božena Loula	2, 70
4	26. čerwenec	Frantissek Srnec	1, 30
5	23. srpna	Frantissek Brichta X	1, 35
6	8. zaří	Marie Legat	0, 70
7	20.	Marie Ambrož	1, 20
8	9. říjen	Frantissek Kamlach	0, 30
9	1. prosinec	Marie Churaň	10, 95 ³

1869

1	2. unor	Anna Hladeček X	1, 40
2	6.	Matej Masak X	1, 20
3	21.	Marie Kolmincer ⁴	13, 60
4	6. březen	Josefa Tuček	2, 20
5	22.	Marie Lunaček	1, 20
6	31.	Josefa Makovička	1, 50
7	29. duben	Anna Němec X	0, 10

[2]

8	22. kweten	Waclaw Blažek	3, 40
9	12. čerwen	Ján Luzicki	1, 20
10	22. čerwenec	Frantissek Čechacek X	1, 90
11	11. říjen	Frantissek Seidl	1, 70

1870

1	31. leden	Waclaw Brichta ⁵	1
2	2. březen	Frantisska Riger ⁶	2, 60
3	16.	Josefa Dvořak	1, 70
4	19.	Josef Šmid	1, 40
5	22.	Marie Masak	1, 20

---

3 Tato částka je dodatečně v deníku doplněna. Bylo jí přepsáno proškrtnutí.

4 V matrice jako Kohlmünzer, fol. 80.

5 V matrice psáno Brichta, viz fol. 111.

6 V matrice Riegerová, fol. 114.

6	11. duben	Josef Prochaska	0, 60
7	20.	Anna Šima ¹	1, 80
8	28.	Milada Nikolau	1, 60
9	2. kweten	Ferdinand Šima	0
10	5.	Božena Steinocher	3
11	21.	Anna Likař	1, 30

[3]

12	3. čerwen	Marie Lukassek X	16, 0
13	8.	Anna Sklous	1, 80
14	16.	Julie Susser	1, 60
15	2. čerwenec	František Hawliček ²	3
16	7. srpen	Marie Jilek	1
17	11.	Ján Zunt	1, 40
18	30.	Waclaw Koudelka X	1, 20
19	1. zaří	Waclaw Pawlasek X	2, 50
20	11.	Marie Kantor	1, 10
21	12.	Emilie Loula	2, 60
22	7. říjen	Justina Kuna	3, 80
23	18.	Karel Swoboda X	1, 70
24	24.	Ján Srnec	1, 30
25	16. prosi	X Churan	0
26	23.	Anna Benda	1

1871

[4]

1871			
1	2. ledna	Marie Skok	2
2	7.	Antonín Ambrož	1, 60
3	16.	Karel Kolmincer ³	12
4	14. unor	Josef Nožka	3, 50
5	25.	Ján Janak ⁴	1, 10
6	2. březem	Josef Wichta	3

1 V matrice uvedena jiná babička Marie Šmídová, fol. 119.

2 V deníku uvedeno rozdílné datum 2. 7. – František Hawliček v matrice zapsán 19. 6. 1870, fol. 126.

3 V matrice psán jako Karel Emil Kohlmünzer.

4 V matrice uveden jako Jan.

7	6. duben	Johanna Šafelhofer ⁵	2, 30
8	12. kweten	Alojsin Piskaček	3, 56
9	20.	Alois Lenc	1
10	24. cerwen ⁶	Alois Riger ⁷	1
11	25.	Ján Šmid	1, 80
12	27.	Ladislav Blažek	2, 30
13	7. červec ⁸	Waclaw Makowička	1
14	9.	Božena Kral	1,50
15	13. říjen ⁹	Frantissek Kučera	2, 25
16	30. ¹⁰	Karel Nowak	2
17	1. listop	Marie Mikota	2, 40

[5]

18	16. ¹¹	Albina Pawlasek	2
19	21.	Bohuslava Grimm ¹²	28
1872			
1	1. leden	Frantissek Hladecek	1, 60
2	9.	Karel Hajek	1, 80
3	11.	Anesska Brede	5, 60
4	16. ¹³	Antonin Masak	1, 20
5	21.	Anesska Tucek	1, 50
6	20. unor	Josefa Buzicki ¹⁴	1, 50
7	7. březem	Frantisska Riger ¹⁵	1, 40
8	9.	Josef Brichta ¹⁶	1, 20
9	16.	Josef Legat	1, 20
10	7. duben	Růžena Lessner ¹⁷	18

5 V matrice jako Schaffhuber, fol. 152.

6 V matrice uvedeno datum narození 14. 6, fol 159.

7 V matrice jako Rieger, fol. 159.

8 V matrice uvedeno datum narození 6. 7. 1871, fol. 160.

9 V matrice uveden 11. říjen 1871, fol. 167.

10 V matrice uveden 29. říjen 1871, fol. 169.

11 V matrice uveden prosinec, fol. 175.

12 V matrice psaná s jedním m jako Grim, fol. 176.

13 V matrice datum narození 15. 1., fol. 178.

14 Bába uvádí příjmení otce, ačkoliv dítě se narodilo matce ještě za svobodna a legitimováno bylo 28. 2. 1881, fol. 180.

15 V matrice dítě psáno jako Rieger, fol. 181.

16 V matrice jako Brichta, fol 182.

17 V matrice jako Loeschner, fol. 184.

11	8.	Rudolf Churaň	0
12	4. kweten	Marie Šerín ¹⁸	1, 90
13	6.	Julie Šimma ¹⁹	1, 80
14	24. zaří	Waclaw Zunt	2, 20

[6]

15	2. říjen	Waclaw Šmid	1, 60
16	2.	Frantisek Šwec ²⁰	1, 20
17	4.	Terezie Srnec	1, 10
18	5.	Frantisek Smid	2, 10
19	14.	Sirowatka ²¹ X	1
20	16.	Marie Wichta	5
21	19.	Karel Kotrč	20
22	4. listop	Karolina Ambrož ²²	1
		Lescher ²³ X	6 ²⁴
23	10.	Marie Steinocher	4
		Pinsker ²⁵ X	4
24	19.	Ján Lach	4,80
25	21.	Jan Swoboda	2
26	9. prosi	Anton Kučera	2, 50

1873

1	25. leden	Marie Hrdlicka	1
2	9. unor	Josefa Sklous ²⁶	1, 70
3	12.	Anna Filip	1, 30
4	10. brezen	Josef Šima	3
5	17. ²⁷	Josef Kral	2

[7]

---

18 V matrice příjmení Šerý, fol. 186.

19 V matrice pouze s jedním m, fol. 186.

20 V matrice psána matka jako Švecová, fol. 199.

21 Křestní jméno nevedeno, asi mrtvě narozené dítě, bába nestihla pokřtít; v matrice jméno báby nevedeno, fol. 301.

22 V matrice 3. 11. 1872, fol. 204.

23 Jméno je uvedeno bez čísla nad porodem číslo 23 v matrice nefiguruje.

24 Jméno bez číselného údaje, je nadepsáno nad příjmením nad ním.

25 Jméno je uvedeno bez čísla.

26 V matrice Sklouzová, fol. 212.

27 V matrice datum narození 16. 3. 1873.

6	25. brezen ²⁸	Antonin Skok	2, 20
7	28.	František Rigr ²⁹	1, 50
8	16. duben ³⁰	Julie Faktor	1, 50
9	30. kweten ³¹	Jaroslav Hajek	6
10	9. cerwenec	Anna Grim	17,40
11	30.	Marie Swoboda	2,20
12	31.	Hinek Blažek	2,20
13	5. zaří	Marie Rigr	1,50
14	8.	Marie Dvořak	2,50
15	27.	Waclaw Loula	7,50
16	14. říjen X	Pinckr ³²	5
17	16.	Karel Masak	2
18	28. listopd	Anna Kabele	3,70
19	2.prosn ³³	Frantissek Hladeček	1
20	14.	Marie Triska ³⁴	1
21	20.	Kristina Houska	1,20
22	22.	Marie Roubiček	2,60

[8]

1874

1	1. leden	Emanuel Porod	2,20
2	6.	Josef Feitl ³⁵	4
3	8.	Julie Tuček	-
4	23.	Josef Panoch ³⁶	1
5	25.	Eleonora Moucha	1,20
6	4. unor	Anna Srnec ³⁷	1,20
7	16.	Anton Sirowatka ³⁸	1,10

---

28 Nejisté čtení, v matrice 24. 3. 1873.

29 V matrice jako Rieger.

30 V matrice datum narození 19. 4. 1873, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8109/253>.

31 V matrice 29. 5. 1873 <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8109/255>.

32 Křestní jméno neuvedeno, mrtvě narozené dítě, bába nestihla pokřtít; v matrice příjmení Pinsger viz <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8109/270>.

33 V matrice 1. 12. 1873, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8109/275>.

34 Legitimována na Sikora, 9. 11. 1874, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8109/279>.

35 Původní zápis přeškrtnutý, připsáno nad ním, v matrice psáno Feitl <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/4>.

36 Legitimován Peterka 21. 2. 1880, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/6>.

37 Legitimována Fošnbour 14. 2. 1876, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/7>.

38 V matrice psán Syrovátka, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/8>.

8	7. brezen ³⁹	Anna Marhoun	2,10
9	28. dubn	Josef Makovička	1,40
10	1. kwete	Stanislaw Loula	2,50
11	2.	Jan Churaň	0
12	11.	Adolf Fiala ⁴⁰	1
13	23.	Ján Dichinec ⁴¹	1
14	18. čerwen	Alois Wichta	3
15	9. čerwc	Jaroslav Kuna	7,50
16	14. srpen	Rosa Hrdlička	1,18
17	29.	Ján Straka ⁴²	3

[9]

18	3. zaři	Otoger Kotrč ⁴³	18
19	5. ⁴⁴	Waclaw Cikan	1,60
20	9.	Frantissek Lala	1,55
21	17.	Samec	7
22	12. říjen	Bedřich Lessner	13
23	20.	Sirowatka	0,50
24	23.	Šuster ⁴⁵	3
25	1. listo	Dussek ⁴⁶	1
26	6.	Alžbeta Klimess	2,20
27	7.	Frantissek Jilek ⁴⁷	2
28	9.	Otomar Lach ⁴⁸	5
29	16.	Alžbeta Kral	1,90
30	19. ⁴⁹	Alžbeta Brichta	2,20
31	26. ⁵⁰	Pinckr	5

39 V matrice jako datum narození uveden 6. 3. 1874 <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/11>.

40 V matrice Šťastný – matkou Marie dcera Anny dcery (Jana Fialy – v matrice přeškrtnuto) Jiřího Šťastného, legitimován Rada dne 13. 7. 1875, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/15>.

41 V matrice psán Dychynec.

42 Legitimován Maršík, dne 11. 11. 1875 <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/22>.

43 V matrice jako Otokar, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/23>.

44 Narozen 7. 9. 1874, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/23>.

45 Psána jako Schustrová, <http://digi.ceskearchivy.cz/DA?doctree=1nrth&menu=3&id=8110&-page=30>.

46 V matrice nenalezeno.

47 V matrice Jilek.

48 V matrice Otmar narozen 10. 11. 1874, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/31>.

49 Narozena 18. 11. 1874.

50 V matrice uveden 21. 11. 1874, psán jako Pinsker, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/32>.

32	28.	Frantisek Wanda	-
33	15. prosinec	Tomaš Ambrož	2,50
34	21.	Emilie Feitl	3,35

[10]

1875

1	1. unor	Karel Rigr ⁵¹	3
2	25.	Frantisek Machard ⁵²	0
3	26.	Marie Feitl ⁵³	5
4	28.	Bedřich Kantor	1,10
5	20. brezen	Ján Susser ⁵⁴	0,40
6	27.	Marie Panoch	0
7	7. duben ⁵⁵	Marie Chytráček	2
8	15.	Frantisek Novotni	1
9	18.	Wojtěch Šima	0
10	11.kwete	Anna Loula	7
11	24.	Frantisek Faktor	1,40
12	25.	Jaromír Hájek	7
13	31.	Josef Kabele ⁵⁶	2
14	5. cerwen	Anna Jeneček ⁵⁷	20,40 ⁵⁸
15	10.	Anton Nowotni	2,40
16	13.	Waclaw Swoboda	2,70
17	21.	Anna Masak	1,70

[11]

18	4. cmou	Marie Porod	3,60
19	26.	Josef Tussa	1,50
20	28.	Božena Sklous ⁵⁹	1,60

51 V matrice Rieger, narozený 2. 2., <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/38>.

52 V deníku oprava – přeškrtnuto jméno Tomas Ambrož, nahrazeno Frantisek Machard. Narozen matce za svobodna, přesto bába píše příjmení otce, porod proběhl na adrese otce dítěte – legitimizován Machart až 8. 6. 1875, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/40>.

53 V matrice Fejtlová.

54 V matrice Sušer, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/44>

55 Narodena 8.4.

56 V matrice psán Kabelle, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/48>.

57 V matrice jako Anna Janečková.

58 Záznam škrtnut.

59 V matrice Sklouzová, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/54>.

21	1. srpen	Anna Skok	2,80
22	29.	Zbislawa Walek	6
23	30.	Adolf Wowesni	1,50
24	3.zaří	Alžběta Řiha	1,40
25	9.	Jan Samec	13
26	17.	Marie Čermin	2
27	23.	Antonie Riger ⁶⁰	1
28	23. říjen ⁶¹	Karel Nemeček	3,60
29	24.	Karel Šuster ⁶²	4,65
30	27. ⁶³	Terezie Bláha	2,60
31	5. listo ⁶⁴	Alžběta Kučera	-
32	7.	Terezie Pawlasek	2,10
33	7.	Kateřina Krejčí	0
34	9.	Anna Šneiberg ⁶⁵	3,60

[12]

35	7.prosín ⁶⁶	Frantisek Fučík	6,10
36	15.	Marie Moucha	1,60
37	17.	Marie Blažek	2,50
38	27.	Anna Wowčíčka	1,90
39	31.	Emilie Lunaček	1,50
1876			
1	1. leden	Emanuel Roubíček	2,60
2	4.	Jan Lach	4
3	5.	Frantisek Grim	22
4	14.	Anton Cuřín ⁶⁷	0
5	18.	Marie Šída	2,50
6	21.	Dichinec ⁶⁸	1
7	28.	Marie Rada	1,90

---

60 V matrice Rieger.

61 V matrice narození 20. 10., <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/60>.

62 V matrice psán Schuster, narozen 25. října, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/61>.

63 V matrice 28. 10.

64 V matrice 4. 11.

65 V matrice Šnajberk.

66 V matrice 5. 12.

67 V matrice Čuřín, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/67>

68 V matrice příjmení Dychynec – mrtvě narozeno, jméno báby není v matrice uvedeno, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/68>.

8	6. unor	Marie Weisheipl	1,40
9	9.	Ján Jelinek	4
10	26.	Frantisska Mikota	4,40
11	27.	Alžbeta Sikora	1,20

[13]

12	23. březen	Frantissek Nožka	2,60
13	26.	Hugo Měříčka	1,40
14	29.	Frantissek Mazlík ⁶⁹	2,20
15	12.	Marie Bulka	12
16	23.	Vojtěch Fara ⁷⁰	1
17	11.kveten	Josefa Hoyer	10
18	29.	Marie Seip ⁷¹	3
19	3. cerwen	Ladislav Plananski ⁷²	6,60
20	5.	Anton Churaň ⁷³	0
21	19. cerč	Marie Swoboda	1
22	23.	Ján Dušek	1,50
23	25.	Julie Tuček ⁷⁴	3,50
24	26.	Jindřich Wichta	2
25	29.	Leopold Srnec	5
26	3. srpen	Josef Feitl ⁷⁵	1
27	26. srpen	Augustina Rigr	0,60
28	30. srpen	Marie Hrdlička	2

[14]

29	12. rijen	Waclaw Mikess Nezdassow ⁷⁶	2
30	20.	Karolina Řessatko	2
31	25.	Alžběta Chitraček ⁷⁷	28

69 V matrice psán Mejslík, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/73>.

70 V matrice Fára, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/74>.

71 V matrice Sajp, datum narození 30. 5., <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/77>.

72 V matrice Plaňanský.

73 V matrice Churaň, nar. 4. 5.

74 V matrice Tučková, nar. 27. 7.

75 V matrice Feitl.

76 Farní úřad Neznašov, inv.č. 3686, kn. 6 <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/5864/127>.

77 V matrice Chytráčková.

32	27. říjen	Alžběta Weselí ⁷⁸	185 ⁷⁹
33	16.lístop.	Emilie Samec	5
34	28.lístop.	Marie Kolařík	8
35	17. pros.	Hermína Loula	4
36	23. pros.	Ján Švec	7
37	30. pros.	Edmund Wanke	

1877

1	22. leden	Karel z Kassati ⁸⁰	23,50
2	11. březem	Josef Dichinec ⁸¹	1
3	31.	Frantissek Soběslawski	4,50
4	7. duben	Alžběta Hladeček	1
5	9. kwěten	Johana Staňek	0
6	16.	Ján Dussek	3
7	25.	Ladislav Hájek	6

[15]

8	20. čerwen ⁸²	Ján Růžicka	1,40
9	7. čerwec	Anton Wowesni ⁸³	1
10	11. srpen ⁸⁴	Waclaw Jilek	1
11	14.	Josef Krejsa	6
12	17.	Frantissek Boček	2
13	18.	Karel Nowotni	2,50
14	30.	Frantissek Čermin	1,70
15	31. ⁸⁵	Waclaw Ambrož	-
16	1.zaři	Waclaw Masak	2
17	20.	Anton Skok	1,40
18	21. ⁸⁶	Frantissek Koudelka	1,20
19	22.	Jan Bulka	13
20	19. říjen	Marie Machard ⁸⁷	1

---

78 V matrice jako Vesselá.

79 Osmička přeškrtnuta, nadepsáno 5.

80 V matrice psán z Casati.

81 V matrice jako Dychynec, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/98>.

82 V matrice nar. 19. 6. 1877, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/106>.

83 V matrice Antonín.

84 V matrice nar. 10. 8., psán jako Vacslav.

85 V matrice 1. 9. 1877 <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/113>.

86 Nar. 20. 9. <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/115>.

87 I v matrice psána jako Maria.

21	21.	Sabina Kamlach ⁸⁸	1,80
22	2. listo	Kuna ⁸⁹ X	5
23	11.	Martin Zunt	2

[16]

24	24. listo	Anna Lach	3
25	4. prosí	Marie Hoyer	10
26	24.	Marie Bláha	2,20
27	24.	Emanuel Blažek	2,30
28	28.	Vojtěch Janeček	1
29	29.	Frantisek Lukassek	0

1878

1	25. leden	Viktorin Gerstenkorn	16
2	27.	Karel Kuna	1,20
3	18. únor ⁹⁰	Anton Loula	9
4	5. březen	Josef Moucha	1,20
5	16. ⁹¹	Josef Meislik ⁹²	2,20
6	16. ⁹³	Josef Walesš	1,80
7	17.	Josef Roubiček	2,50
8	29.	Frantiska Humhei	2
9	13. duben	Teresie Rada ⁹⁴	1,60

[17]

10	6. kwete	Stanislaw Pawlasek	3
11	5. čerwen	Robert Tuša ⁹⁵	1
12	9.	Wojtěch Tuček	0,30
13	13.	Anton Saip	5
14	24.	Ján Nowotni ⁹⁶	
15	15.čerwec	Matěj Sikora	1

88 Legitimována šest dní po porodu, bába příjmení otce uvádí – legitimována Kamlachová dne 27. 10. 1877 – matka Kateřina, dcera Kateřiny Hátrovy podruhně v Klášteře.

89 Zemřelo nepokřtěno – mrtvě narozeno.

90 V matrice datum 11. 2. 1878, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/124>.

91 V matrice 15. 3.

92 V matrice jako Mejslík, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/127>.

93 V matrice 15. 3.

94 V matrice Rádová, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/128>.

95 V matrice Tuša.

96 Z dvojčat, druhé dítě se narodilo mrtvé, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/134>.

16	19.	Anna Dussek	3
17	2. srpen	Josef Švec	4
18	3.	Marie Wowčička	2,70
19	6.	Otto Loula	7
20	10.	Filipina Kolařík	5
21	10.	Marie Samec	17,50
22	10.	Frantisek Sklous ⁹⁷	1,50
23	13.	Viktorie Postler	16,70
24	14.	Marie Denner	9
25	27.	Marie Fara	1,50

[18]

26	29. srpen	Mikota ⁹⁸	3
27	11. zaří	Břetislav Walek	6
28	24.	Julie Soběslawski	2,40
29	29.	Marie Čermin	2,60
30	2. říjen	Marie Krejsa	6
31	6.	Šaden ⁹⁹	2,40
32	9.	Emilie Lorenc	6
33	12.	Eduard Susser	0
34	15.	Prokop Rigr	3
35	16. říjen	Anna Chitraček	2
36	18. říjen	Karel Swoboda	1
37	26. listo ¹⁰⁰	Frantisek Jelinek	4
38	27.	Frantisek Šima	0
39	17. prosí	Karel Hoyer	12
1879 ¹⁰¹			
1	7. unor ¹⁰²	Marie Kozak	1,30

[19]

2	15. unor	Bedrich Hanuš	2,20
---	----------	---------------	------

---

97 V matrice Sklouz.

98 Mrtvě narozený.

99 V matrice psán Schaden.

100 V matrice uvedeno 27. 11.

101 V tomto roce v deníku chybí zápis porodu ze dne 30. 3. Marie Duškova, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/162>.

102 V matrice uveden 6. únor.

3	3. brezen	Zdenka Vežvald	7
4	4.	Emilie z Kassati ¹⁰³	18
5	24.	Bohuslav Loula	7,50
6	5. dube	Marie Weseli	28
7	8.	Ján a Marie Kamlach	0,50
8	17.	Rudolf Nowotni	2,20
9	18. kwet ¹⁰⁴	Berta Gerstenkorn	16
10	19. ¹⁰⁵	Anna Luzicki	1
11	20.	Ján Kuna	9
12	20.	Milada Hajek	6
13	22.	Jaroslav Plananski ¹⁰⁶	3,50
14	9. čerwen	Josek Faktor ¹⁰⁷	1
15	13. srpen	Marie Halada	1
16	17.	Helena Wichta	5
17	23.	Josef Masak	1,20

[20]

18	1. zaři	Frantissek Bulka	13
19	6.	Waclaw Kolař	4,50
20	17.	Marie Lach	4
21	27. řijna	Hedwika Malek	12
22	4. listo	Emilie Meislík ¹⁰⁸	2,40
23	16.	Leopold Ambrož	1,40
24	18.	Alžběta Nowak	1,70
25	24.	Emilie Mika	-
1880 ¹⁰⁹			
1	1. leden	Julie Lang Weil ¹¹⁰	5
2	8.	Karel Nožka	2,50
3	11.	Matěj Nowak ¹¹¹	2

103 V matrice z Časati, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/158>.

104 V matrice 8. 5. 1879.

105 V matrice 9. 5. 1879, uvedeno i jiné příjmení Vandová, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/167>.

106 Plaňanský

107 Křestním jménem Josef, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/170>.

108 V matrice psáno Mejslík, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/191>.

109 V tomto roce v deníku chybí záznam porodu, viz František Pavel Vežvald, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8111/7>.

110 V tomto deníku provedena oprava – příjmení Lang škrtnuto, na ně napsáno Weil.

111 V matrice jako bába uvedena Kristina Jakubová, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/196>.

4	2. unor	Mikota ¹¹²	4
5	11.	Julie Wojta	0
6	23. ¹¹³	Paulina Krejsa	7
7	29.	Josef Kasenbauer ¹¹⁴	1,40
8	29.	Matylda Kamlach	0,50

[21]

9	25.břzn	Karel Bláha	2,40
10	28.	Frantisek Dichinec ¹¹⁵	1
11	29.	Frantisska Fara	1,40
12	1.dubn	Josef Štasni ¹¹⁶	1
13	13. ¹¹⁷	Teodor a Jaroslav Roubiček	3
14	25.	Stanislaw Kantor	0,90
15	2. kwete	Johana Rigr	1
16	7.	Karolina Blažek	2,50
17	28.	Marie Hoyer	10
18	3. čern	Anna Kolařík	4,70
19	16.	Anna Rada ¹¹⁸	1,60
20	12. cerwec	Frantisska Jilek	1,50
21	20.	Frantisek Samec	17
22	27.	Ján Feitl	5
23	30.	Karolina Plemel	2
24	20. srpen	Marie Zunt	2
25	21.	Ján Soběslawski	4,20

[22]

26	12. zaří	Anna Swobodova	1
27	25.	Waclaw Humhei	4
28	4. říjen	Karel Čermin ¹¹⁹	3
29	22. ¹²⁰	Frantisek Tuček	0

---

112 Mrtvorozená.

113 Narodena 25. 2.

114 V matrice příjmení Sahsenbauer.

115 Psán Dychynec, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/202>.

116 V matrice Šťastný.

117 Narodeni 14. 4., <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8110/205>.

118 V matrice Rádová, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8111/5>.

119 I v matrice je psán krátce.

120 V matrice 22. 9., <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8111/15>.

30	6. listo	Frantisska Dener	11
31	18.	Karolina Wesseli ¹²¹	32
32	27.	Marie Dussek	2
1881			
1	1. leden	Marie a Františka Mikka	5
2	3. ¹²²	Marie Wanda	1
3	5.	Karel Chitraček	2
4	14.	Aloisie Loula	7
5	25.	Jan Koudelka	0
6	29.	Marie Kuna	9,60
7	1. únor	Frantissek Solussek	3,40
8	19.	Anton Kuchta	4
[23]			
9	20. ¹²³	Josef Boček	0,60
10	18. břez	Rudolf Krejsa	9
11	27.	Marie Hanuš	2,20
12	14. dube	Ida Radok	13
13	24. kwet	Josefa Plananski ¹²⁴	6
14	1. cerwe	Nemec ¹²⁵	1
15	6.	Anton Lang Weil	7,50
16	17.	Emilie Bláha	2,50
17	19.	Waclaw a Ján Riba	1
18	13. cerwec	Marie Malek	12
19	3. ¹²⁶	Bulka ¹²⁷	2
20	13. srpen	Boleslav Hajek	6,80
21	16.	Marie Nowotni	2,40
22	24.	Ján a Josef Plananski	5
23	31.	Waclaw Wichta	4
24	5. zaří	Anna Moucha	1

---

121 V matrice s jedním s.

122 V matrice uveden 5. 1. 1881.

123 V matrice 10. 3.

124 Správně Plaňanská.

125 Mrtvorozený chlapec.

126 U data škrtnance a opravy, škrtnuta jednička a také název měsíce.

127 Křestní jméno neuvedeno, mrtvorozený.

[24]			
25	6. zaří	Ján Jelinek	4
26	10.	Ján Kolařík	4,60
27	13. říjen	Karel Rigr ¹²⁸	1,60
28	28.	Karel Čermin	1,80
29	1. prosin	Josef Koloušek ¹²⁹	0,60
30	17.	Josefa Lach	1,20
31			3 ¹³⁰
1882			
1	4. leden ¹³¹	Anton Dušek	2,40
2	4. unor	Julie Feitl	5
3	22. ¹³²	Jan a Josef Panochovi Čabezow ¹³³	2,50
4	29. březem	Frantissek Hoyer	12
5	9. dubem	Miloslawa Walek	6
6	21.	Frantissek Weselý ¹³⁴ 36 ¹³⁵	31
7	7. kweten ¹³⁶	Frantissek Kolař	3
8	8.	Josef Bulka 30	12
9	17.	Kateřina Triska	1
[25]			
10	18.	Waclaw Hlavač	0
11	25.	X Nožka	2
12	26.	Terezie Wowčička	3
13	27.	Ferdinand Kamlach	1,60
14	28.	Ferdinand Krejsa, Koloděj	6
15	5. cerwen	Sobissek X, Koloděj	1,50
16	5. cerwec	Ján Drha ¹³⁷ , Hnewkowic	1,20

128 V matrice Rieger.

129 V matrice Kolouš.

130 V deníku v seznamu jmen žádné jméno nefiguruje ani v matrice po listopadu nenásleduje žádný další porod, který by vedla A. Bicanová.

131 V matrice 3. ledna.

132 V matrice 21. únor 1882.

133 Cabrov: obec ležící poblíž Koloděje nad Lužnicí.

134 V matrice psán Vesselý.

135 Jako první je uveden věk matky.

136 V matrice 6. 5.

137 V roce 1913 příjmení opraveno děkanem na Drhovský.

17	20.	Jaroslav Swoboda ¹³⁸	Zwet	1,50
18	31.	Marie Humhey		3,60
19	6. srpen	Waclaw Zunt		1,30
20	27.	Josef Kuna		1,20
21	2. zaří	Waclaw Nemec		1,40
22	27.	Terezie Čejkova		4,60
23	11. říjen	Bedřich Postler	32	22
24	14.	Eduard Leschner ¹³⁹	34	24
25	13. listopad	Alžběta Sikorowa	27 let	1,20

[26]

26	22. prosin	Ján a Marie Humhey	28	3
1883				
1	21. leden	Teresie Kunova	32	8
2	23.	Otilie Jordan	27	6
3	24.	Frantisek Chytráček ¹⁴⁰	36	2,50
4	9. unor	Bedřich Soběslawski	27	2,50
5	14. brezen	Johana Denner	38	10
6	22.	Bohuslav Humhey	28	2
7	9. duben	Anna Wichta	39	7,50
8	19. kwě	Emilian Jelínek ¹⁴¹	30	5
9	30.kweten	Judita Malek	27	10
10	27. cerwen	Ján Brom	21	1
11	3. čerwec	Frantisek Zeman Křitin	20	0,50
12	8.	Karel Karasek	24	Anna
13	13.	Kolařík X	28	1,50
14	9. srpen	Helena Blahova	30	2,60
15	11.	Marie Jilek	35	1,40

[27]

16	15. srpen	Helena Hanuš	33	2,20
17	27.zaří	Ladislav Hajek	34	7,50
18	29.	Frantiska Hojerova ¹⁴²	31	10

138 V matrice uvedena jiná bába, a to Marie Slavík, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8111/99>.

139 V matrice Löschner.

140 V matrice psán Chytráček, porod v matrice až 29. 1. 1883.

141 V matrice veden jako Emil, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8111/134>.

142 V matrice Hoyer.

19	3. říjen	Frantova X	40	2
20	20.	Josefa Krejsa	38	7
21	21. prosí	Marie Bulkova	31	12
1884				
1	15. ¹⁴³	Marie Plananska	35	7,80
2	12. kweten	Ján Nemeč	29	1,20
3	2. čerwen	Anton Kolařík	29	3,20
4	5.	Emílie Jelínkova	31	6
5	26.	Marie Lewowa	32	21
6	8. čerwenec	Marie Loulowa	24	5
7	11.	Karel Kolař	26	4,20
8	23.	Waclaw Macal Hněvkowic	42	1
9	26.	Waclaw Dussek	29	2,40
10	30.	Bohuslawa Jordan	28	6
11	1. srpen	Frantissek Karasek	25	0
[28]				
12	31. srpen	Waclaw a Karel Čermin	32	2
13	21. zaří	Marie Sirowatka	30	0
14	26.	Anna Kolařowa	22	1
15	26.	Anna Ambrožowa	45	1,50
16	11. říjen	Karolina Rádowa	32	1,80
17	29. prosí	Anton Humhej	29	1,80
1885				
1	12. leden	Karel Kamlach	33	1,90
2	14. ¹⁴⁴	Matěj Němec	25	1,20
3	26. únor	Rudolf a Marie Kolenati	27	4
4	28.	Krejsa X	39	7
5	19. březem	Růžena Sobisskowa	33	3
6	3. dubem	Ida Wesela	39	30
7	16.	Rudolf Franta	42	2
8	23.	Anastasio Sikorowa	29	1,50
9	26.	X Kubičkowa ¹⁴⁵ Hniewkowic	22	1
10	20. kwěten	Frantissek Kuna	37	10

143 Název měsíce nečitelný.

144 V matrice 4. 2. 1885, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8111/214>.

145 Mrtvorozený chlapec.

[29]

11	21.	Julie Čejkova	30	6
12	16. čerwen	Frantissek Denner	39	10
13	21.	Ján Bláha	33	2
14	30.	Anna Swobodowa	30	-
15	3. čerec	Karel Loula	40	6
16	8.	Karel Hofman Kolodej 47		21
17	11.	Šisska Březnike X	24	6
18	19.	Frantissek Suchan Nowe Dwory 32		0,80
19	21.	X Hájek	36	5
20	3. srpen	Eduard Hoyer	36	13
21	9.	Wawřinec Zunt	41	2
22	29.	Karel Krejčík	27	1,50
23	9. zaři	Eduard Bulka	33	13
24	17.	Marie Jordán	29	6
25	1. říjen	Elisska Kolařowa	38	9
26	16.	Wojtěch Dussek	32	2
27	27.	Anna Prokeš ¹⁴⁶	30	1

[30]

1886

1	6. leden	Ján Karafiat	29	3
2	20.	Pavel Němec	30	1
3	12. unor	X Honsa	30	2
4	7. březen	Ciril Walek	34	7
5	9.	Anna Saipowa	38	4
6	10.	Josefa Hanušowa	35	2
7	21.	Otto Feitl	40	6
8	3. kweten	Ján Vodražka	34	
8	24. brezn	Ján Karasek	26	0
9	3. kwěten	Ján Vodražka	34	1,50
10	29.	Leopoldina Kolařik	31	3
11	30.	Bohdan Theodor ¹⁴⁷ Englerth 35		7 ¹⁴⁸

146 V matrice Propš, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8111/242>.

147 Jedná se o vpisku nad jménem Bohdan.

148 Nejisté čtení, malá 7 a šikmo pod ní 2.

12	17. čerwen	Humhey ¹⁴⁹ X	26	0
13	21.	Marie z Kassati	32	17
14	7. čerwnec	Waclaw Harbaček ¹⁵⁰	25	1
15	24. zaří ¹⁵¹	Waclaw Loula	26	5
16	9. říjen	Anna Sobisskowa	35	4
[31]				
17	21. říjen	Karel Jelinek	34	5
18	9. listop	Alžběta Radowa	35	2,20
19	11.	Alžběta Duškowa	27	2,50
20	2. prosi	Ján Macal	26	8
21	15.	Aloisie Weilowá	34	6
22	28.	Marie Šisskowa	26	12
1887				
1	9. leden	Marie Bočkowa	28	4
2	22. unor	Matěj Humhej	32	1,50
3	12. kwete	Alois Kuna	37	8
4	26.	Marie Němcowa	31	1,50
5	2. čerwen	Bohumil Jordan	31	6
6	5. srpen	Marie Kolářowa	29	3,50
7	8	František Bažil Nowak	21	2
8	16	Rosalie Jilkowa	42	
9	5. zaří	Ján Zavotni ¹⁵²	36	7
10	7	Waclaw Sikora	31	2,20
[32]				
11	3. říjen	Rosalie Štowičkowa	23	1
12	4.	Jakub Čermin	35	2
13	30.	Karolína Mouchowa	36	2
14	1. listo	Karel Tuček	51	1,50
15	4.	Karel Karafiat	31	2,60
16	9. prosin	Ján Humhej	27	2,50
1888				

149 Pokřtěn z nouze porodní bábou – křest. jméno Adam.

150 Bába přeškrtla „a“, ale v matrice Harbáček, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8111/277>.

151 V matrice 23. 9., <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8111/287>.

152 V matrice Závodný, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8111/324>.

1	6. leden	Marie Swobodowa	23	5
2	13.	Ján Hájek	38	6
3	9. břez	Adela Horak	37	3,50
4	14. duben	Anna Nowotná	41	2,20
5	9. kweten	Marie Krebs	22	3
6	22.	Anna Karaskowa	28	2
7	25.	Růžena Kolařikowa	33	2
8	12. čerwen	Antonie Hanussowa	37	2,30
9	15.	Aloisie Swobodowa Zwetl	33	0

[33]

10	22.cerwn	Marie Hrbačkowa ¹⁵³	27	1,50
11	29. cerwec	Wiktor Mesak ¹⁵⁴ Hatki	26	2
12	4. srpen	Dominik Wejwoda	38	1,40
13	13.	Josef Klauda	27	11
14	18. zaří ¹⁵⁵	Ferdinand Trenda	21	1,70
15	19.	Waclaw Nemeč	30	1
16	29.	0 Faktor	33	1
17	17 listo ¹⁵⁶	Helena Hanussowa	25	3,50
18				
19	1889 ¹⁵⁷			

1	5. leden ¹⁵⁸	Kamlach	X	37	1,40
2	5. únor	Ján Šmeikal ¹⁵⁹		42	1,50
3	7.	Anton Riger ¹⁶⁰		17	1
4	2. břez	Waclaw Macal		28	8
5	7.	Josef Nowak		23	1,60
6	30.	Ján Kučera		30	10

[34]

153 V matrice Harbáček, Marie, jako den narození uveden 23. 6., <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8111/356>.

154 V matrice Masak, nar. 28. 7. 1888, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8111/359>.

155 V matrice 17. 9., <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8111/363>.

156 V matrice 25. 11. 1888, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8111/371>.

157 V tomto roce chybí v deníku porod 21. 3. 1889 Chytráček, nedonošený plod; 4. 4. 1883 narozená Marie Magdalena Kozmatova, zemřela 8. 7. 1889.

158 V matrice 11. 1., <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8111/375>.

159 V matrice Šmejkal.

160 V matrice Rieger.

7	3. duben	Julie Radová	37	2,40
8	19.	Ján Lunáček	25	2,40
9	30.	Manfred ¹⁶¹ Waldstein	34	3,80
10	3. květen ¹⁶²	Julie Hájková	40	3
11	4.	Lidmila Feitlowa	43	5
12	19.	Julie Šmidová	27	3,30
13	30.	Alois Čermin	37	1,60
14	13. čerwen	Alois Dussek	30	2,20
15	15.	Vít Plaňanski	41	7
16	1. čerwenec	Ciril Jelinek	37	7
17	17.	Anna Závotna ¹⁶³	38	6
18	20.	Josef Jokl	27	4
19	12. zaří	Ludmila Zeman	25	2
20	12.	Karel Pošwec	43	0
21	16.	Ludmila Humhej	36	2,30

[35]

22	25. zaří	Waclaw Pejhowski	30	5
23	18. říjen	Jaroslav Horák	38	3,20
24	19.	Marie Humhej	34	2,30
25	25.	Ján Harbaček	29	1,50
26	8. listop	Martin Kubeš	28	2
27	19.	Matěj Humhej	29	3,40
28	21.	Krebs ¹⁶⁴	X 23	2
29	30. prosi	Němec	X 33	1

1890

1	9. unor	Juliana Šudowa	39	2,50
2	15.	Bedřich Karasek	30	0
3	27.	Josef Sikora	34	1,60
4	7. březem	Ján Hanuss	39	2,30
5	9. duben	Waclaw Swoboda	25	4
6	10.	Ján Kolař	32	3

161 V matrice Mansuet.

162 V matrice až 4. 5.

163 V matrice Závodný.

164 Křestní jméno neuvedeno, ačkoliv v matrice napsáno, že bába provedla nouzový křest, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8111/416>.

[36]

7	30. duben	Kateřina Kamlachowa	38	1,50
8	5. kweten	Frantissek Bambas	27	2,40
9	12.	Johana Hájková	40	8
10	13.	Žofie Trendowa	23	2,20
11	16.	Julie a Wilemina Rittrova	32	3
12	30.	Marie Řezačowa ¹⁶⁵	19	2,80
13	6. cerwen	Josef Hájek	33	2,30
14	26.	Aloisie Treipler ¹⁶⁶	30	17
15	8. čerwec	Frantissek Smid	28	3
16	20.	Anna Zavadilowa	20	3,50
17	4. srpen	Elisska Orenstein	24	5
18	24.	Terezie Patáková	32	3,50
19	25.	Kateřina Zimmermannowa	33	8
20	17. říjen	Frantiwwek Swoboda	28	3
21	26.	Johana Plaňanski	27	11

[37]

22	25. listo	Emanuel Kniha	22	7
23	5. prosi	Marie Wailowa	38	5
24	26.	Frantissek Luňáček	27	2,50
1891				
1	15. leden	Marie Mařakowa	30	8
2	20.	Marie Žikssowa	24	1
3	25.	Jindřich Kučera	26	11
4	30.	Leopold Brisko	26	5
5	15. unor	Nemec X	34	1
6	18.	Ján Kupsa	31	7
7	1. březen	Josefa Krebs	25	3
8	6.	Frantisska Žikssowa	25	1,90
9	13.	Ján Moucha	39	1,80
10	12. duben	Julie Jelinková	39	6
11	17.	Marie Bambas	28	3,30

[38]

---

165 V matrice Řezáč.

166 V matrice Trainler, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8112/7>.

12	23. duben	Anna Časlawska	43	2
13	15. kweten	Julie Čerminowa	39	1,50
14	1. čerwn	Amalie Dědičowa	28	3
15	5. červenec	Marie Šmidowa	29	3,50
16	8.	Kristina Radowa	39	2,50
17	17.	Anna Faktorowa	36	2
18	7. srpen	Helena Trendowá	24	2
19	21.	Marie Čerminowa	31	1,80
20	13. zaři	Terezie Hanussowa	40	2,50
21	6. říjen	Frantissek Patak	33	3,60
22	12.	Bohuslaw Kučera	32	10
23	15	Wendelin Horák	40	4
24	8. listo	Frantissek Zawadil	21	4,20
25	30.	Ján Jokl	29	4

1892

1	9. leden	Karel Sobeslawski	36	3
---	----------	-------------------	----	---

[39]

2	13. leden	Stanislaw Karasek	32	1
3	6. unor	Josef Luňáček	28	
4	12.	Konrad Bažil	26	5
5	14.	Eleonora Šáchowa	35	2
6	20.	Marie Kučerowa	27	11
7	6. březe	Bedřich Humhey	31	3,60
8	21.	Marie Nowak	26	
9	12. duben	Josef Třiska	23	4
10	2. kwět	Antonie Noskowa	32	15
11	24.	Antonie Mühlstein	32	2,50
12	21. červen	Ladislav Ritter	34	3
13	26.	František Bambas	29	2,40
14	5. čerč	Ciril Šmid	30	3
15	10.	Anna Prokopowa	39	2,50
16	14.	Jindřich Plaňanski	29	9
17	28.	Filumena ¹⁶⁷ Blechova	32	6

[40]

---

167 V matrice Filomena, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8112/63>.

18	29. čerc	Frantisek Časlavski	44	2,60
19	4. srpen	Frantisek Mačal ¹⁶⁸	31	
20	27.	Rosa Kolařová	34	3,50
21	29.	Karel Brisko	28	6
22	2. zaří	Marie Kamlachowa	40	2
23	16.	Terezie Čerminowa	41	2,40
24	7. říjen	Marie Kubessova	31	2,50
25	31.	Karolina Toksteinova ¹⁶⁹	42	3
26	23. listop	Frantisek Trenda	25	2,20
1893				
1	19. lede	Ignac Jokl	31	4
2	25.	Karolina Hanušowa	41	3
3	26.	Marie Knihowa	24	8
4	29. břez	Julie Swobodowa	30	4
5	17. duben	Emma Kučerowa ¹⁷⁰	28	11
6	17.	Ján Triska	24	4
7	1. kwěten	Anna Bromowá	31	1
[41]				
8	14. kwěten	Ladislav Kučera	21	5
9	17. ¹⁷¹	Ján Hájek	36	2,50
10	19.	Julie Zavadilowá	23	4
11	22.	Anton Wotipka	25	3
12	27.	Žofie Wailová	41	5
13	10. čerwen	Milán Žebisch	27	5
14	30.	X Hanzlikowa	39	3
15	6. čerwenec	Božena Ondrowa	19	2
16	10. srpen	Ludwik Jiroussek	31	3
17	21. srpen	Marie Šmidowá	31	3
18	4. zaří	Ludmila Sigmond	22	25
19	13.	Marie Noskowa	33	15
20	26.	Anna Waldstainowa	38	3,50
21	6. říjen	Karel Cwach	40	2,50
22	23.	Anna Sobeslawska	38	6

168 V matrice Macal, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8112/65>.

169 V matrice psáno Tokstein, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8112/71>.

170 V matrice Emilie, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8112/81>.

171 V matrice 16. 5. 1893.

23	28.	Frantissek Trubl	35	3,20
[42]				
24	30. říjen	Tomaš Fleischmann	24	2,60
25	6. listop	Tomaš Nowak	27	2,50
26	16.	Emrrenzie Čumpelikowa	41	3,60
27	1894 ¹⁷²			
1	26. leden	Karel Patak	26	3,60
2	26. ¹⁷³	Božena Plaňanska	24	11
3	30.	Marie Karaskowa	34	0
4	3. unor	Josefa Kunowa	34	3,60
5	6.	Frantisska Hovorkowa	33	11
6	18.	Žofie Šustowa	24	12
7	19. břez	Karel Zelenka	33	13
8	2. duben	Josef Jokl	32	3
9	28.	Stanislaw Humhey	33	3
10	27. cerwen	Karafiat ¹⁷⁴	37	2
11	9. cerwenec	Jindřich Kamlach	42	1,60

[43]

12	15. srpen	Bohuslaw Blecha	34	5
13	17.	Marie Honsowá	20	2,30
14	1. zaří	Frantissek Šmid ¹⁷⁵	37	12
15	29.	Marie Zebisch	28	5
16	6. říjen	Julie Knihowa	26	7
17	7.	Frantissek Šacha	37	2,80
18	3. listop	Karolina Cwachowa	41	2,50
19	3.	Karel Zawadil	24	5
20	17.	Alžběta Šmidowa	32	4
21	13. prosin	Marie Milstainowa ¹⁷⁶	35	2,50
22	14.	Marie Bambasowa	32	2,50
23	27.	Marie Kunowa	35	3,50

172 V tomto roce v deníku chybí zápis narození z 19. 9. Karolina Prokop.

173 V matrice 25. ledna, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8112/109>.

174 V matrice křest. jm. Marie – křest z nouze, pokřtila bába A. Bicanová, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8112/121>.

175 V matrice psán Schmidt, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8112/128>.

176 V matrice Mühlstein, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8112/138>.

1895¹⁷⁷

1	27. unor	Bedřich Jiroušek	33	3
2	1. březen	Josef Macal	33	8

[44]

3	12. březen	Frantisek Kučera	30	12
4	26. duben	Ján Jedlička	32	2,50
5	7. kvěť	Marie Pawličkova	21	13
6	12.	Ján Hájek	38	2,20
7	29.	Marie Waldsteinowa ¹⁷⁸	40	3,50
8	2. čerwen	Anna Třiskowa	26	3,60
9	25.	Marie ¹⁷⁹ Emilie Kupsowa	35	8
10	3. černe	Zdenka Křižkowa	26	13
11	5	Waclaw Trubl	33	2
12	8.	Božena Saipowa	24	1,80
13	14.	Jindřich Kučera	36	10
14	15. srpen	Marie Zikssowá	29	1,50
15	21.	Anna Čumpelíkowa	43	3,10
16	5. zaři	Waclaw Kubeš	34	2,10
17	19.	Anna Honsowa	21	2,10
18	9. říjen	Anežka Karaskowá	35	-

[45]

19	5. listopa	Gustaw Siřiček ¹⁸⁰	29	16
20	16.	X Swoboda	32	3
21	18.	Božena Slavatowa	23	6
22	26.	Frantisska Šmidowa	33	4

1896¹⁸¹

1	12. leden	Nemec X	42	1
2	24.	Šmidowa X	27	5
3	31.	Marie Novákowa	29	2
4	5. unor	Hugo Rozmarin	28	11
5	21.	Marie Bečvařowa	35	14

177 V roce 1895 chybí v deníku záznam porodu ze dne 21. 4. Jaroslav Kolenatý.

178 V matrice psaná s jednoduchým v jako Valdsteinova, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8112/152>.

179 Přeškrtnuto tužkou, nadepsáno Emilie.

180 V matrice Syřště, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8112/169>.

181 V deníku chybí záznam porodu ze dne 11. 8. Anna Zemanová.

6	5. březen	Matilda Zabussová	39	3
7	6.	Růžena Knihowa	28	9
8	13.	Josef Zawadil	26	4
9	14.	Marie Zawadilova	24	4
10	26.	Alois Šusta	29	13
11	15. duben	Emanuel Plaňanski	26	13

[46]

12	8. červen	Aloisie Soběslawska	40	5
13	21.	Viktor Bondi	22	31,50
14	3. červec	Marie Bužicka	22	6
15	20.	Anna Saipowa	25	2,50
16	29 ¹⁸²	Frantisek Partaj	27	2,50
17	17. srpen	Max Kohn	31	9
18	4. zaří	Waclaw Humhej	36	3
19	5.	Anton Humhej	41	2
20	15.	Ludmila Rodowa	27	4
21	22.	Růžena Kunowa	37	3
22	2. říjen	Eleonora Kučerowa	32	12
23	13.	Terezie Dvořakowa cihelna	23	3,50
24	26.	Karel Hanuš	33	6
25	11. listo	Julie Karaskowa	36	0
26	19.	Alžběta Bambasowa	34	2,50
27	3. pros	Anna Macalowa	34	7
28	6.	Emanuel Srnec	33	4

1897

1	2. leden	Jan Laitner ¹⁸³	28	4
2	25.	Frantiska Svobodowa	33	3

[47]

3	28.	Karolina Hájkowa	35	4
4	29.	Gabriela Blechowa	32	-
5	12. unor	Marie Soběslawska	41	-
6	14.	Frantisek Wacek	23	3
7	18.	Wratislav Wojta	23	21

182 V deníku dvojka škrtnuta, ale v matrice datum narození je 29. 7., <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8112/188>.

183 V matrice psán Leitner, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8112/200>.

8	21.	Frantisek a Karel Hajek	40	3,50
9	17. břez	Josef Calta	21	2,50
10	6. duben	Jaroslav Bartuska	27	4,50
11	7.	Jaroslav Slawata	25	7
12	31.	Anna Bromowa	35	1,25
13	5. kwě	Marie Šťasna ¹⁸⁴	33	2
14	11.	Marie Wejvodowa	23	3
15	9. čerwen	Wratislaw Jelinek	20	6
16	8. čerwc	Bedřich Zawadil	27	3,50
17	18.	Anna Milsstainowa	38	2,50
18	20.	Frantisek Šmid	22	9
19	22.	Božena Housowa	23	2
20	7. srpen	Marie Lisskova	27	6,50
21	9.	Frantisek Zawadil	25	4
22	19.	Waclaw Chaloupka	21	6

[48]¹⁸⁵

23	1. zaří	Waclaw Nowáček ²⁶	8	
24	12.	Josef Kubeš	36	2
25	13.	Anna Caltowa	49	3
26	16.	Karel Dussek	41	2,50
27.				2
28				2
29				4
30				3,20
31				3

[49-68 účtované částky]

[předsádka]

60 h kanava

160 h vlna

60 dala na latk

---

184 V matrice Šťasná, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/8112/210>.

185 Na této straně dochází k setkání účtovaných částek a seznamu narozených dětí.

60

30

Paula Berg
 in Kjobenhavn
 St. Kongensgade
 23,53
 Dänemark

[Z druhé strany]:

Kvitance

na 5 zl 25 kr [škrtnuto, nadepsáno "7" zl] r/c to jest
 pět [škrtnuto, nadepsáno "sedm"] zlatich 25 kr rak. měny
 které jsem ja niže psaná
 Anna Bicanová, skou,,
 maná baba, jakožto
 me na rok [wip...]
 [...] služne z obecni
 pokladni města Wlta,,
 votina dnessního dne
 řádne vyplacene obdr,,
 žela, na kteri přijíma
 [...] tímto zarowen w
 [...]ssim spusobem
 [...] kwituji
 [...] nad Wltawou]

[poznámky na vnitřní straně desek]

poloha zahlawi
 řitni
 čelni
 obličejem

Na dědině pod Beskydami. Porodní bába Anna Štěpánková

Zuzana Pavelková Čevelová

Asi pět kilometrů od Valašského Meziříčí se nachází obec Zašová, kde v letech 1897 až 1938 působila jako zkoušená porodní bába Anna Štěpánková (1867–1941). Zašová byla malá valašská obec, která se svým způsobem života nijak nevyomykala svému okolí. Za povšimnutí stojí katolická orientace obce, která byla vyhledávána také jako mariánské poutní místo. Vše podstatné se odehrávalo v součinnosti s blízkým centrem bývalého panství – městem Valašské Meziříčí.

První zmínky o Zašové pochází ze 14. století. V raném novověku náležela k panství meziříčsko-rožnovskému, které patřilo od roku 1549 Žerotínům. Jak uvádí P. E. Domlůvil, regionální historik a autor starší monografie o Zašové, obec se prostírala „dobrou hodinu na východ od Valašského Meziříčí, na obou březích říčky Zašovky.“¹ Vesnice je zachycena v evidenčních pramenech až od roku 1627, protože původní gruntovní knihy shořely na začátku třicetileté války. Nejdůležitějším místem obce byla podle dochovaných pramenů staršího období až do poloviny 19. století rychta neboli fojtství a dva mlýny. Úřad fojta, který zde nebyl důsledně vázán na jednu usedlost ani rod, byl předmětem prodeje a měnila se i jeho příslušnost k chalupě.

Ačkoli bylo na Valašsku velké množství evangelíků, obec byla od 17. století pokládána za katolickou. V roce 1725 byl v Zašové vysvěcen kostel, do obce přiveden řád Trinitářů a založen klášter. Roku 1785 se Zašová stala samostatnou farní osadou, k níž byla přifařena také blízká obec Strítěž. Zašovská farnost byla typickým produktem josefínských reforem. Do roku 1783 byla totiž duchovní péče zajištěna Trinitáři, kteří vypomáhali v duchovní správě, ale v důsledku josefínských reforem byl klášter zrušen. Po jejich odchodu panovaly obavy, že obyvatelstvo odpadne od katolické víry, a tak byla ustanovena samostatná farnost. Zpočátku nebylo možné ani zřídit faru: „Zašová jest dědina,“ psal meziříčský děkan na olomouckou konzistoř, „a už jméno dědiny ukazuje dostatečně, že se tam najde jen pořádku příhodných a slušných bytů a tím méně poblíž kostela.“² Nakonec byla pro faru ponechána část kláštera, v jiné části též budovy byla od roku 1800 umístěna škola. Pro klášterní budovu se našlo využití i později. V roce 1901 koupil budovu spolek sv. Vojtěcha z Vítkovic a zřídil zde sirotčinec, zahájení provozu se datuje k roku 1910.³ Kromě toho sem přišly Školské sestry de Notre Dame a vedly (soukromou) ško-

1 P. E. DOMLUVIL, Zašová, Brno 1908.

2 František ŠIGUT, Poutní místo Zašová, Valašské Meziříčí 1942, s. 64.

3 Vladimír NEKUDA a kol., Okres Vsetín. Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko, Brno – Valašské Meziříčí 2002, s. 917.

lu.⁴ Nakonec zde byla na deset let umístěna gobelínová manufaktura založená akademickým malířem Rudolfem Schlattauerem. K přesunutí provozu do Valašského Meziříčí došlo v roce 1908. Obecná škola se nové budovy dočkala až v roce 1897. V roce 1812 byl založen v obci peněžní ústav Reiffeisenka, roku 1921 zaveden telefon a v roce 1930 byla celá obec elektrifikována.⁵

Zašová byla vyhledávané mariánské poutní místo, i když síla a účinek poutních procesí byla po josefínských reformách oslabená. Největší poutní místo Valašska, sv. Hostýn, je odtud vzdálen více než 40 km pěšky. Poutě do Zašové – k milostnému obrazu Panny Marie a k prameni léčivé vody zvaný Stračka – byly proto vyhledávány věřícími ze severu Valašska a přilehlých regionů z důvodů lepší dostupnosti. Organizované poutě jednotlivých farností sem proudily každoročně celé léto. Po roce 1836, kdy Zašovou zasáhla epidemie cholery, se Zašované pravidelně modlili k Panně Marii na poděkování za odvrácení nákazy. Od té doby se svítíl první pátek v říjnu jako tzv. pátek cholerový.⁶ Největšího a posledního rozmachu dosáhly poutě k zašovské Panně Marii kolem roku 1900 za působení faráře Odstrčila.

V roce 1900 měla Zašová 252 čísel popisných s 1755 obyvateli. Obyvatelstvo bylo usazeno nejen přímo ve vsi, ale také na samotách rozptýlených v kopcích. Říkalo se jim včelíny a paseky. Jednalo se původně o zahrádky určené k chovu včel a dále lesní paseky po vykácení lesa, které byly obydlené. Postupně zde vyrostla hospodářská stavení. Těchto samot bylo v okolí Zašové několik desítek.⁷

Ačkoliv ležela Zašová asi jen pět km od centra panství, problémem byla odedávna komunikační (ne)dostupnost. Než byla postavena silnice z Meziříčí do Karlovic, dostat se s malým nákladem ze Zašové do Meziříčí a zpět během jednoho dne bylo prakticky nemožné kvůli rozvodněné řece Bečvě. Železniční trať byla do obce zavedena až v roce 1891, dva roky po zřízení poštovního úřadu. Okresní silnice přes Zašovou s přemostěním Zašovky se stavěla až za první Československé republiky.⁸

Podle Chytilova adresáře Moravy se v roce 1924 v Zašové nacházela škola (šestitřídní), řádová dvoutřídní škola a sirotčinec, hostinec, obecní dům, poštovní a telegrafní úřad, živnostenská pokračovací škola, lidová hospodářská škola, dopravní úřad a stanice železničního telegrafu, obecní knihovna a četnická stanice. Jako porodní asistentka je uváděna

4 Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, Jana TICHÁ, Zašované a Panna Marie Zašovská. Povědomí tradice církevních poutí a jejich současná podoba. (Zpráva z terénního výzkumu), Rožnov pod Radhoštěm 1997, nestránkováno.

5 NEKUDA, Okres Vsetín, s. 918.

6 TICHÁ, Zašované, nestránkováno.

7 DOMLUVIL, Zašová, s. 5.

8 NEKUDA, Okres Vsetín, s. 918.

Štěpánková Anna a Bradáčová Marie na 1875 obyvatel.⁹ Přitom dvojnásobný počet obyvatel ve Valašském Meziříčí (3 754) musely zvládnout taktéž dvě porodní asistentky Bartlová Amálie a Zdráhalová Veronika. V sousední Krhové za rodičkami docházela jediná porodní babka Rozálie Zetková, počtem obyvatel (1696) se přitom blížila Zašové. Naproti tomu v Rožnově pod Radhoštěm pracovaly současně čtyři porodní báby.¹⁰

Lidé ze Zašové, stejně jako na celém Valašsku, pracovali celý život hlavně v zemědělství. Domkář, podruh, pasekář, pohrabář a několik druhů základních řemesel – to je výčet tradičních profesí z okolí Zašové. Industrializace zasáhla region až koncem 19. století, ačkoli přímo v Zašové se žádná průmyslová výroba nenacházela. Teprve kolem roku 1900 hledali Valaši obživu jako tovární i domácí dělníci. Několik desítek obyvatel nacházelo uplatnění v továrně na polohedvábí a v sirkárně v Krásně, další v továrnách na klobouky a sukno v Novém Jičíně. V Novém Jičíně fungovala také továrna na zpracování tabáku – tabačka, kam za prací docházely především zašovské ženy. Část mužů pracovala také ve dvou obecních lomech na pískovec. Co se týče domácí výroby, pletly se výplety do ohýbaného nábytku hned do tří provozů: v Drholci u Příbora, ve Vsetíně a v Bystřici pod Hostýnem.¹¹ Různorodost dělnických povolání zdejších mužů se konec konců odráží i v porodních denících Anny Štěpánkové. Pokud měly zaměstnaní ženy, zaznamenává je pisatelka deníků pouze jako dělnice. Život a práce zašovských žen byla ale pestřejší.

Ženy v Zašové se doma ještě hluboce do 20. století věnovaly háčkování krajek, především vloček do ložního prádla. Výuka háčkování byla cílená, spolek na zvelebení rakouského krajkářství ve Vídni vyslal do Zašové industriální učitelku.¹² V roce 1904 se při zašovské škole pořádal pětitýdenní kurz irského háčkování. Vyučilo se zde 22 děvčat, především těch, které v posledních dvou letech dokončily školní docházku. Kurz ale navštěvovaly i vdané ženy, které si již dříve přivydělávaly háčkováním dětských vybaviček. Realizace kurzu se našťastí nezadrhla, ani když se ukázalo, že učitelka hovoří pouze německy. Komplikace se rychle vyřešila: „Musela tedy chodit nadučitele, Fr[antiška] Zrůnková stále s ní při řeči napomáhat a poučování její pracovním přetlumočovat,“ komentoval situaci zapisovatel do školní kroniky.¹³

Zašovské ženy dostaly vysokým nárokům na výslednou kvalitu krajek, které se následně posílaly přímo do Vídně. Práce měla nicméně i svá úskalí: „Toto krajkářství bylo by

9 Alois CHYTIL, Chytilův úplný adresář Československé republiky, část I., Morava, Praha 1924, s. 1199.

10 Tamtéž, s. 1189, 1192, 1203.

11 DOMLUVIL, Zašová, s. 7.

12 Tamtéž, s. 7

13 Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, fond Anna Štěpánková, kart. F03-1, výpisky ze školní kroniky Zašová, rukopis, nestránkováno.

skutečně dobrým výdělkem, lepším než pletením [sic!] punčoch na stroji a pletení sedadel, též mnohem zdravějším než punčochářství, vydělat' si dělnice dovedná a pilná snadno denně 2K i více. Jen kdyby nebyli ve Vídni tak liknaví s vyrovnáváním účtů, místo za 8 dní, jak stanoveno, posílají mzdu za dobrou práci až i po půl roce, a to po mnohém upomínání.¹⁴ Nadučitel Zrůnek měl zjevně zájem o „ženskou otázku“ a aktivně se zajímal o uplatnění dívek a žen z Valašska. Na jeho popud běžel nejen kurz háčkování krajků, ale i kurz vyšívání o dva roky později v Rožnově.¹⁵ Snaha, aby ženy mohly přispívat vlastním výdělkem do rodinného rozpočtu, byla značná a na chudém Valašsku nezbytná.

Jak byla v regionu zajištěna zdravotnická péče? Na dědinách si lidé museli poradit sami, nezářidka bylo jejich konání zatíženo řadou různých pověr. Zdá se, že nejpohotověji podávaly pomocnou ruku právě zkušené sousedky – „babky“. První zmínky o profesionálním zdravotnickém personálu se samozřejmě vztahují k Valašskému Meziříčí. V roce 1546 povolil Jan z Pernštějna městu zřídit vlastní lázně. Ze 16. století pochází také první zmínka o městském lazebníkovi. Městský špitál fungoval v Meziříčí nejpozději v roce 1693.¹⁶

Porodní báby z Valašského Meziříčí jsou známy jménem od poloviny 18. století. V roce 1748 byla v Meziříčí porodní bábou Judita Goldschmiedová, o rok později Judita Cmerková. Koncem 18. století mělo Meziříčí jednu porodní bábku, která asistovala při všech porodech a navštěvovala také umírající. V roce 1834 byly ve Valašském Meziříčí tři zkušené porodní báby placené městem. V městských účtech z roku 1841 jsou uvedeny jen dvě – Viktorie Moschová a Barbora Stegmeyerová, manželka meziříčského mistra prýmkáře. Obě dostávaly od magistrátu ročně 6 zlatých.¹⁷

Na počátku 19. století bylo ve Valašském Meziříčí provedeno očkování proti neštovicím. V čele této odvážné akce stál kooperátor Václav Volný, který se doslechl o příznivých účincích očkování. A protože ve městě v roce 1804 nebyl lékař, ale jen ranhojiči, k jejichž uším se novoty lékařské vědy nedostaly, očkoval Novotný sám. Na Krajském úřadě v Přerově objednal očkovací látku, a když informace o očkování vešly ve známost, očkoval z nařízení krajského úřadu i ranhojič. O očkování byl zájem, jen Václav Volný naočkoval sám přes 2000 osob.¹⁸

Řada vojenských lékařů a ranhojičů ve městě působila po bitvě u Slavkova na přelomu roku 1805/1806. Na žerotínském zámku byla v roce 1805 zřízena polní nemocnice. Její existence měla ale pro Meziříčí neblahé důsledky. Propukla zde epidemie cholery, která se rozšířila až do města a postihla na 73 domů. V samotné nemocnici zemřelo přes 1 200 ruských i rakouských vojáků. Epidemie cholery udeřila v regionu znovu ve 30. letech 19.

14 Tamtéž.

15 Tamtéž.

16 Zdeněk POMKLA a kol., Padesát let nemocnice Valašské Meziříčí, Valašské Meziříčí 2015, s. 9.

17 Tamtéž, s. 10.

18 Tamtéž, s. 13.

století, jež se rozšířila na Moravu z Haliče, což zasáhlo i Zašovou. V roce 1834 byli ve Valašském Meziříčí dva ranhojiči, tři zkušební báby a jeden apatykář. A konečně – jediný vystudovaný lékař František Frič sídlil v sousedním Krásně. Až do roku 1846 působil ve Valašském Meziříčí jako lékař místní rodák Josef Lihářík. Ve své ordinaci dokonce operoval a specializoval se také na oční choroby. Zemřel na tyfus v roce 1848. Lékařem a chirurgem byl rovněž jeho starší bratr František Lihářík, který prorazil ve Vídni. V roce 1844 se stal ředitelem Prvního rakouského očkovacího ústavu a dětské nemocnice ve Vídni. Zemřel v roce 1866 podobně jako jeho bratr v důsledku nákazy na úplavici.¹⁹

V důsledku prusko-rakouské války, která podnítila myšlenku dostupnosti stálé lékařské péče, byl v roce 1879 ve Valašském Meziříčí položen základní kámen nemocnice, nicméně počáteční nadšení vystřídaly problémy s financováním a záměr zatím realizován nebyl. Pro rok 1911 byli ve Valašském Meziříčí uváděni tři lékaři; František Benda, Jan. B. Krecicz a Josef Zelenka, a dvě porodní báby.²⁰

Anna Štěpánková a porodnická praxe na Valašsku

„Na Valachoch sa rodíja enem kameně a děcka...“ tento výrok charakterizuje dle etnografky Milady Fohlerové situaci na Valašsku ještě na přelomu 19. a 20. století.²¹ Životní úděl valašských žen byl mimořádně těžký. Hluboko do 20. století byl jejich život provázen těžkou prací doma a na poli, zatížen mnohačetnými těhotenstvími a porody a bohužel také vysokou dětskou (především kojeneckou) úmrtností. Ke zlepšení životních podmínek došlo prakticky až po polovině 20. století. Ženy rodily deset i více dětí (což dokládají i záznamy Anny Štěpánkové), hygienické podmínky byly velmi špatné, ženy provázelo vyčerpání. Např. v Novém Hrozenkově mezi léty 1785 a 1869 ze všech narozených dětí zemřelo do 14 let věku 56,2% a polovina z nich (27,6%) zemřela do jednoho roku. Ještě v roce 1890 zde činila kojenecká úmrtnost více než 50% a situace se nezlepšila ani ve 20. století. V roce 1936 mělo Valašsko vysoké procento dětí, které umíraly v prvním roce života, na Rožnovsku to bylo 17,3%.²²

Na pozadí této situace stojí jak výše uvedené faktory (chudoba, nedostatečná hygiena), nedostupnost lékařské péče i nedůvěra v ni, a koneckonců i celková nízká sociální úroveň obyvatelstva. Nejenže těhotenství nesmělo ženu omezovat v pracovním nasazení, ženy běžně nakládaly s těžkými břemeny až do porodu (nosily trávence, okopávaly pole), ale tradiční lidový zvyk přikazoval novorozence „ohrúžit“, tj. ihned po porodu ponořit do studené vody! S porodem pomáhaly často jen starší sousedky – prosazení zkušených bab rozhodně není plošné – nebo ženy dokonce rodily samy bez cizí pomoci. Vzpomín-

19 Tamtéž, s. 13.

20 Tamtéž, s. 15-17.

21 Tamtéž, s. 5.

22 Milada FOHLEROVÁ, Ze života žen na valašském venkově, Rožnov pod Radhoštěm 2014, s. 7nn.

ky pamětnice využité při etnografickém výzkumu dokládají, že žena očekávající porod doma nezůstávala. Odcházela s ostatními pracovat, a tak se stávalo, že odešla ráno na pole, tam během dne porodila, u potoka nebo u studánky dítě ošetřila a k večeru se vrátila domů s dítětem v zástěře.²³ Přímé doklady samozřejmě nemáme, ale faktem zůstává, že těhotné ženy se účastnily všech pracovních aktivit až do porodu. Žádný jiný režim spojený s vysokým stupněm těhotenství se neuplatňoval.

Riziko poporodní úmrtnosti žen v důsledku nedostatečné poporodní hygieny, odlehlosti samot a pasek, stísněných prostor sdílených s hospodářskými zvířaty, bylo značné. Ještě na konci 40. let 20. století byl podle průzkumu stav obydlí na valašských pasekách následující: „Malé dřevěné domky jsou většinou staré se stěnami prohnílymi, často na spadnutí. Místnosti s malými okny jsou tmavé, zatuchlé a často přeplněné dospělými i dětmi. Zahmyzení je ve všech vesnicích aspoň 30–40% (švábi, rusi, štěnice, blechy). Vodovod zaveden není.“²⁴

Tak jako jinde bylo provázáno zrození dítěte řadou pověr, jejichž důsledky se odrazily i v životaschopnosti populace. Z Pulčína se dochovala zpráva o zvláštním zvyku spojeném s prvním kojením. Dítě se nepřikládalo k matce, ale k jiné rodičce, která měla „lepší mléko“. Šestinedělkám se též dávala slivovice, aby se jim „vyčistila krev“. „Vtedy můžete pit jak duha.... Ležela jsem v lůžku a vedle něho jsem měla samé sklenky s gořalú.“ Vzpomíná jedna pamětnice v etnografické studii Milady Fohlerové.²⁵

Na Valašsku se dodnes traduje, že porodní báby zde dlouho a těžce umíraly, protože měly na svědomí „dětské dušičky“. Průvodním jevem vysoké dětské úmrtnosti bylo i množství porodů postižených dětí. Tento stav měla na svědomí obrovská chudoba místního obyvatelstva a z toho vyplývající tuberkulóza a alkoholismus. Kořalka se běžně dávala už malým dětem a šestinedělkám. V kolektivní paměti Valašska stále rezonuje tvrzení, že když se narodilo viditelně postižené dítě, bába je prostě sprovodila ze světa.²⁶

Anna Štěpánková byla jednou z porodních babiček, která se narodila a pracovala v podobných poměrech. Patřila k ženám, které si udělaly babický kurz ještě za dob monarchie, zkušenosti sbírala před první světovou válkou a zhodnotila za nové republiky. Proč se rozhodla spojit svůj život s profesí porodní báby, podobně jako u většiny babiček, neznáme. Můžeme se ale domnívat, že řada těchto žen měla zkrátka schopnost být blízko jiným ženám v jejich „těžké hodině“, být empatické, obětavé, vstřícné pomáhat. Kardinálním

23 Tamtéž, s. 11.

24 Tamtéž, s. 11.

25 Srov. Milada FOHLEROVÁ, *Od kolébky po rakev. Rodinné obyčejy na Valašsku v běhu lidského života*, Vsetín 2012, s. 5-9.

26 Za etnografické poznámky i cenné informace z historie regionu vděčím p. Zdeňkovi Pomklovi ze SOKA Vsetín.

motivem musel být – i na chudém Valašsku – výdělek za provedené porody a finanční zajištění zprostředkované stálým platem od obce.

Bohužel v pozůstalosti Anny se žádné záznamy o příjmech nezachovaly, pouze jedna stížnost – v roce 1907 žádala Zemský výbor Markrabství moravského o poskytnutí platu porodní babičky. Její žádost ale Zemský výbor postoupil k vyřízení obci Zašová.²⁷ Fond obce k této věci také mlčí. Účetní knihy se zachovaly až od roku 1924. Podle nich dostávala Anna Štěpánková za svůj výkon od obce 300 korun ročně, a to až do poloviny roku 1938. Porodnickou praxi ukončila v době nacistické okupace, zřejmě v roce 1939, neboť z tohoto roku pochází poslední dochovaný deník a poslední záznamy v něm. Není vyloučeno, že dětem pomáhala na svět až do své smrti v roce 1941, ačkoli oficiálně nastoupila na její místo od 1. 7. 1938 nová porodní bába, kterou si vybrala obec.²⁸

Jaké byly priority porodní asistentky, bylo dobře vidět ve chvíli, kdy se obec Zašová snažila zajistit novou porodní bábu kvůli vysokému věku stávající porodní báby (myšleno Anny Štěpánkové). Na inzerát se přihlásilo asi 14 zájemkyň, jejichž úroveň byla různorodá. Jak výnosné bylo místo porodní babičky v Zašové – bylo možné se uživit i s dětmi? To byla kardinální otázka většiny adeptek. Kolik je v Zašové porodů ročně, kolik se v místě obvykle platí za jeden porod, nabízí obec také byt, třeba jednopokojový s kuchyní? Anastázie Randusová pracovala jako porodní asistentka ve Všechovicích (které označovala za chudší obec), v okrese Holešov. Pro nedostatek porodů měla zájem přesídlit na samostatné místo. Ve Všechovicích se platilo za chudý porod 70–80 Kč, u bohatší rodiny 120–150 Kč, bylo by to tak podobné v Zašové? Pravděpodobně ne. Kolik doplácela na chudé porody obec Zašová, již víme. Situaci v Zašové komentovala jiná z uchazeček, Marie Krejčí ze Zborovic takto: „Z výpovědi p. Štěpánkové, že za tak malý honorář pracovala, je to velmi tvrdý oříšek, který je velmi těžko řešit...“²⁹ a svůj zájem o místo stáhla.

Anna Štěpánková se narodila jako Anna Krhovjáčková 27. června 1867 v Zašové, v chalupě s popisným číslem 121. U porodu asistovala porodní babka Kateřina Šoberová, která držela povolání ještě v době, kdy Anna začínala svou vlastní porodnickou praxi. Anna byla dcerou Josefa Krhovjáka, podruha v Zašové, a Barbory, rozené Špůrkové. Otec Josef Krhovják pocházel z Krhové, byl synem Václava Krhovjáka, pohrabače, a jeho manželky Alžběty. Michal a Kateřina Špůrkovi, prarodiče Anny z matčiny strany, pocházeli

27 S jakým výsledkem se Anna Štěpánková setkala, se bohužel už v materiálech obce nedochovalo.

28 SOKA Vsetín, Fond Obec Zašová, Hlavní účetní kniha obce Zašová, 1938, inv. č. 158; Hlavní účetní kniha obce Zašová, 1924, inv. č. 144.

29 SOKA Vsetín, Archiv obce Zašová, porodní asistentky, inv. č. 118.

ze Zašové a jsou označeni jako domkáři.³⁰ Anna byla prvorozená ze tří sourozenců. Později přišli na svět také dva její bratři, dospělosti se ale dožil pouze jeden z nich.³¹

V Zašové strávila Anna prakticky celý svůj život a chodila sem také do školy. Školní katalog na rok 1874/1875 ale prozrazuje, že pravidelná docházka jí dělala značné problémy. V létě chodila do školy jen na dopoledne nebo vůbec a hodiny zůstaly neomluvené. Tomu odpovídal i prospěch. Psaní a mluvnice pouze dobře, čtení a počty zvládla s prospěchem velmi dobrý.³² Liknavá školní docházka nemusí být výsledkem Annina nezájmu, ale obecným přístupem Valachů k (ne)potřebnosti školního vzdělání. Chléb se ze země vydobýval těžko a děti byly chápány jednoznačně jako další pracovní síla rodiny.

Krhovjácovi se jako podružská rodina mohli často stěhovat mezi různými domácnostmi. V roce 1890 je nacházíme v Zašové na chalupě č. 13., která je už majetkem Josefa Krhovjáka, rodina si tedy polepšila. Kromě Anny se rodiče starali ještě o mladšího bratra. Anna na chalupě později zůstala a přivedla si sem i svého manžela Josefa Štěpánka. Než nastoupila do porodnického kurzu, živila se jako dělnice a vyráběla doutníky.³³

Proč si udělala porodnický kurz ze všech zašovských žen právě Anna Štěpánková? Jakou představu asi měla o své kariéře porodní babičky? Nevíme. Mohla ji cítit i jako vysvobození z údělu dělnice. V každém případě praxi počala zhruba dva roky po sňatku s Josefem Štěpánkem, pekařským pomocníkem ve Stříteži. Střítež (nad Bečvou) byla malá osada asi tři km vzdálená od Zašové s množstvím pasek. V roce 1910 měla 908 obyvatel, na rozdíl od Zašové převážně evangelického vyznání. Vedle práce v zemědělství se zde muži živilo jako nádeníci a z této sociální vrstvy pocházel i její manžel. S vzrůstající průmyslovou výrobou odcházeli koncem 19. století muži ze Stříteže, podobně jako muži ze Zašové, do okolních továren. Živilo se jako skláři, cihláři, kameníci, krejčí, doma jako výrobci dýmek, košťat, košíkáři a ženy jako pletařky rukavic a vyšivačky punčoch.³⁴ Střítež byla jedna z mála míst – zmíníme ještě Krhovou a Zubří – kam Anna příležitostně cházela i v rámci své porodnické praxe mimo Zašovou.

30 ZA Opava, Matrika narozených obce Zašová, 1853–1891, inv. č. 2350, sign. VM XII 5, s. 108.

31 Annin bratr, František Krhovják, se narodil 18. července 1978. V roce 1907 uzavřel sňatek s Andělou Hajdovou, dcerou hostinského ve Valašském Meziříčí, se kterou měl již roční dceru Emilii. Kmotrou i porodní bábou byla Anna Štěpánková, dítě bylo po sňatku legitimováno. ZA Opava, Matrika narozených obce Zašová, 1853–1891, inv. č. 2350, sign. VM XII 5, s. 387.

32 SOKA Vsetín, fond Národní škola Zašová, Třídní katalog na rok 1874/1875, inv. č. 79, s. 44.

33 SOKA Vsetín, Okresní úřad Valašské Meziříčí, sčítací operáty obce Zašová pro rok 1890, inv. č. 632.

34 Jan KRBA, Zaměstnání obyvatelstva ve Stříteži nad Bečvou v sčítacích operátech, Zpravodaj okresního vlastivědného muzea ve Vsetíně 1996, s. 26–28.

Tabulka č. 1 – *Rádus porodní báby – vzdálenost okolních vesnic*

Obec	Vzdálenost
Střítež	3 km
Krhová	6 km
Zubří	5 km
Valašské Meziříčí - lékárna	5 km

Se svým budoucím manželem se Anna seznámila nejpozději v roce 1894 a následujícího roku v zimě se vzali. S Josefem na sňatek spěchali, brali se 4. února 1895 v Zašově.³⁵ Již v srpnu se narodila Paulina, první dcera Anny Štěpánkové. Jméno dostala po babičce z manželovy strany. Za dva roky byla Anna těhotná znovu, k malé Pavlínce měla přibýt sestřička. Bohužel se narodila mrtvá.³⁶ Stalo se v srpnu roku 1897. Ještě před vlastním porodem odbyla své první tři porody v roli porodní báby. Po nešťastné události se Anna brzo vzchopila a koncem léta 1897 odstartovala naplno svou porodnickou praxi.³⁷ Z této doby se zachoval také první písemný dokument mapující její kariéru porodní báby. Na několik listů papíru si zaznamenala průběh prvních porodů, které vedla. Zápisy jsou zajímavé a podrobné. Čerstvé vědomosti z porodnického kurzu jsou na první pohled patrné, ještě je nepřekryla rutina ani nedostatek času pro vedení porodních deníků, které se projeví v následujících letech.

Sama Anna porodila během své kariéry porodní báby několik dětí. Po mrtvě narozené holčičce následoval porod dvojčat. Štěpánkovým se 25. 5. 1902 narodili dva chlapci Vladimír a Vladislav. Bohužel ani jeden z nich se nedožil jednoho roku věku.³⁸ Anna během těhotenství čile navštěvovala rodičky a po porodu byla za tři týdny opět v plné aktivitě. Jak je patrné, šestinedělí se nedodržovalo v plné délce. O mnoho let později, 7. 5. 1910 porodila syna Evžena.³⁹

Kromě osobních zápisků prvních porodů se zachovala řada předtištěných porodních deníků a dokonce dvě fotografie.⁴⁰ Mimo výkonnosti porodní báby – což je navýsost problematický ukazatel závislý na řadě faktorů, které můžeme jen tušit (počet aktivních po-

35 ZA Opava, Matrika narozených obce Zašová, 1853-1891, inv. č. 2350, sign. VM XII 5, s. 108.

36 Anna porodila 28. srpna 1897; ZA Opava, Matrika narozených obce Zašová, 1892-1913, inv. č. 13160, sign. VM XII 11, s. 79, 127.

37 Několika dětem pomohla na svět už na jaře 1897, pak následuje pauza trvající asi pět měsíců do září 1897. Srov. Valašské muzeum v přírodě, fond Anna Štěpánková, kart. FO3-1, Zápisky prvních porodů.

38 ZA Opava, Matrika narozených obce Zašová, 1892-1913, inv. č. 13160, sign. VM XII 11, s. 288; Vladimír zemřel 22. 5. 1903, Vladislav 28. 3. 1903.

39 Evžen úspěšně překonal riziko dětství a dětských nemocí, v roce 1937 se oženil a Ančou Bartošovou z Rožnova a byl i poměrně profesně úspěšný – byl rezbářem a designérem drobného spotřebního zboží do domácnosti. Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, fond Anna Štěpánková, kart. FO3-2.

40 Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, fond Anna Štěpánková, kart. FO3-1.

rodních bab pro lokalitu, důvěra rodiček, dobrá pověst báby, dosažený věk a s ním spojené zkušenosti atd.) – lze sledovat průběh porodů.⁴¹ Pokud rodičky byly zdravé, těhotenství bez komplikací a probíhal fyziologický porod, odbyly si rodičky první a druhou fázi porodní samy. Anna přicházela často až těsně před vlastním porodem. Matky rodily do 1 až 2 hodin po příchodu porodní báby a ne bez výjimky do 30 minut. Lze se oprávněně domnívat, že někdy bába přišla a dítě už bylo na světě. Jen prvorodičky vyžadovaly více pozornosti, kterou jim Anna věnovala a v domácnosti strávila i půl den.

Každou odchylku či zvláštnost bylo nutné zaznamenat, ať už se jednalo o porody dvojčat, děti svobodných matek, potraty, předčasné porody, mrtvě narozené děti nebo děti narozené s postižením (rozštěpy), poporodní komplikace u šestinedělek (abnormální krvácení, bolesti, nevyšlá placenta), porody se zásahem lékaře či vedené kleštěmi apod. Pokud v současnosti panují obavy ohledně průběhu a délky těhotenství u dvojčat, deníky Anny Štěpánkové ukazují, že dvojčata se rodila v naprosté většině případů jako donošená. Interval mezi porody byl zhruba 30 minut a delší.

Povinnost zaznamenávat polohu dítěte při porodu potvrzuje, že porodní bába byla školená a schopná zvládnout porod dítěte i v jiných polohách (obličejem, hýžděmi, nožičkami). Lékař se volal minimálně, jen pokud hrozily nenadále komplikace v podobě abnormálního krvácení apod. Nejčastěji bába volala lékaře, pokud nedošlo k vypuzení placenty. Např. v březnu roku 1910 volala Dr. Kreicze z Valašského Meziříčí⁴² k čtyřicetileté rodičce, neboť dítě se nacházelo v „poloze příčné“. Porod proběhl úspěšně.⁴³ Mezi lékaři se často objevuje jméno Dr. Vášy z Rožnova⁴⁴ či okresního lékaře Zelenky z Valašského Meziříčí. Hospitalizace v nemocnici je zcela ojedinělým jevem – v dubnu roku 1908 nechal Dr. Blüm odvést rodičku (32 let) do nemocnice do Hranic, opět kvůli komplikované poloze plodu („poloha příčná“). Dítě se narodilo v Hranicích.⁴⁵ Pokud se poloha plodu při porodu natolik vymykala normě, bába musela dobře vyhodnotit situaci a zvážit rizika. Je evidentní, že v uvedených případech si sama poradit nemohla.

41 V předtištěných denících se zapisovalo jméno a věk rodičky, vyznání, lokalita a profese manžela/ otce nebo její vlastní, dále pořadí porodu, poloha plodu, pohlaví dítěte, datum a hodina příchodu báby, datum a hodina porodu; a v rámci zvláštních poznámek zemřelo-li dítě nebo matka v průběhu šestinedělí nebo dělo-li se něco nestandardního (křest z nouze, volala-li bába lékaře) apod.

42 Jan Bohuslav Kreicz (1869–1929) byl známým lékařem a veřejným činitelem. Narodil se v Hošťálkové do rodiny evangelického kněze. Vystudoval lékařskou fakultu Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze. V roce 1905 odešel provozovat lékařskou praxi do Valašského Meziříčí a specializoval se na chirurgii a gynekologii. Srov. Zdeněk POMKLA a kol., Padesát let nemocnice Valašské Meziříčí, Valašské Meziříčí 2015, s. 17.

43 Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, Fond Anna Štěpánková, kart. FO3-1, porodní deník 1910.

44 Viz též Alois CHYTIL, Chytilův úplný adresář Československé republiky, část I, Morava, Praha 1924, s. 1203.

45 Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, Fond Anna Štěpánková, kart. FO3-1, Porodní deník 1908.

V rámci deníkových záznamů nalezneme také předčasné porody (od 6 či 7 měsíce těhotenství) a potraty. Zřejmě v důsledku těžké práce na poli docházelo i k potratům (ve 3. měsíci těhotenství). Jednalo se o ojedinělé záležitosti, nicméně Anna je zaznamenává, což je cenným dokladem gynekologické praxe na venkově. Smutným dokladem tvrdé reality bylo i několik mrtvě narozených dětí, ostatně tento problém znala Anna z vlastní zkušenosti.

Když Anna Štěpánková začínala svou porodnickou praxi, bylo jí třicet let, byla vdaná a měla jedno dítě. V roce 1897 působily v Zašové dvě porodní babičky – Barbora Gazdová (Gazda) a Kateřina Šoberová (Šobr), příležitostně docházela Alžběta Juříčková (Juříček) ze Zubří.⁴⁶ Příležitostně se vyskytují i jiná jména, např. v roce 1892 (zřejmě nezkoušená) Františka Drastová ze Zašové.⁴⁷ Jak obtížné mohlo být vybudovat si důvěru a slušnou kariéru (nové) porodní báby? Být zašovskou rodačkou mohlo být spíše výhodou. Lze se domnívat, že i samotná obec podporovala myšlenku, aby se v dostatečném předstihu vyškolila další zkušena bába a nahradila dosluhující. Kde Anna absolvovala porodnický kurz, bohužel nevíme, vlastní diplom se nedochoval. Porodnické kurzy mohly ženy absolvovat v Praze, Brně, Olomouci a Vídni – počítáme-li ty nejdostupnější pro Čechy a Moravu. Vzhledem k blízkosti regionu lze předpokládat, že porodnický kurz absolvovala v Olomouci.

V prvních letech porodnické praxe je evidentní, že navštěvovala opakovaně poměrně uzavřený okruh rodiček. Začínající kariéře odpovídají také počty odvedených porodů, které se podle dostupných údajů pohybovaly v tomto rozmezí: v roce 1897 osm porodů, roku 1898 pouze čtyři porody, v roce 1899 to bylo 19 porodů. Až do roku 1904 nepřekročí počet odvedených porodů hodnotu 20. Ačkoli v prvních letech odvedla pouze několik porodů ročně, ve zralém věku a v době svého nejvyššího pracovního nasazení během desátých a dvacátých let 20. století se počty porodů prudce zvýšily na 40 až 60 porodů ročně. Kufřík porodní báby brala do rukou i několikrát týdně, ne bez výjimky i dvakrát denně. Řada zápisů dokonce zachycuje dva porody, které probíhaly souběžně.

---

46 ZA Opava, Matrika narozených obce Zašová, 1892–1913, inv. č. 13160, sign. VM XII 11, např. s. 8 (Gazdová, Šoberová), obě doloženy již pro rok 1892; s. 113 (Juříček).

47 ZA Opava, Matrika narozených obce Zašová, 1892–1913, inv. č. 13160, sign. VM XII 11, s. 13.

Tabulka č. 2 – První léta praxe: Anna Štěpánková 1897–1913 (zdroj: matrika)⁴⁸

Rok	Počet asistencí
1897	8
1898	4
1899	19
1900	17
1901	16
1902	12
1903	10
1904	56
1905	72
1906	61
1907	46
1908	36
1909	36
1910	44
1911	45
1912	35
1913	47

V pozůstalosti Anny Štěpánkové se zachovalo celkem 44 předtištěných a vyplněných porodních deníků, zápisky prvních porodů a přehled nákupů z lékárny. Předtištěné deníky mapují období mezi lety 1899 až 1939, vlastní zápisky prvních porodů pochází z roku 1897. Dochované prameny mapují prakticky celou její porodnickou praxi, kterou skutečně ukončila v roce 1939, poslední zápis do deníku byl učiněn 24. 5. 1939. Pozůstalost není zachována v dokonale kontinuální řadě. Chybí deníky na léta 1897–1898, rok 1900, 1901, 1903, 1904 či válečný rok 1914.⁴⁹ Annu samotnou zajímala statistika porodů. Na předsádkách i samostatných listech se v průběhu let několikrát snažila spočítat celkový počet porodů, které odvedla.⁵⁰

48 ZA Opava, Matrika narozených obce Zašová, 1892–1913, inv. č. 13160, sign. VM XII 11.

49 Léta 1915 až 1919 jsou zachycena jen částečně nebo vůbec, dále chybí celý jeden deník pro rok 1929, 1930, 1932, začátek roku 1933, jeden až dva deníky pro rok 1934, všechny deníky pro rok 1935 a 1936, a jeden deník pro rok 1937. Odvedené porody za léta 1938 a 1939 jsou pravděpodobně ve shodě s deníky, i když nastává značný pokles.

50 K roku 1936 autorka vepisuje: „Do 12. 11. 1936“ a ještě zvlášť jsou připočteny 3 porody, léta 1937 a 1938 jsou připsána až do celkového výpočtu.

Tabulka č. 3 – Počet porodů dle soupisu Anny Štěpánkové

Rok	Počet asistencí
1898	14
1899	30
1900	13
1901	18
1902	16
1903	12
1904	49
1905	69
1906	62
1907	45
1908	36
1909	39
1910	45
1911	46
1912	36
1913	55
1914	35
1915	35
1916	23
1917	19
1918	21
1919	24
1920	49
1921	50
1922	56
1923	53
1924	63
1925	56
1926	57
1927	55
1928	61
1929	59
1930	43
1931	55
1932	49
1933	49
1934	54
1935	41
1936	32+3
1937	38
1938	21
Celkový počet porodů podle Anny Štěpánkové 1898–1938	1686

Jako vodítko může sloužit autentický přehled porodů (Tabulka č. 3), který si Anna vytvořila patrně v roce 1938. Vzhledem k tomu, že měla k dispozici všechny své záznamy a bezpochyby ještě všechny své deníky, můžeme konečný počet 1686 porodů za období mezi lety 1898 až 1938 považovat za reálný (ač neuvádí rok 1897). Dnes bohužel výchozí zdroje k dispozici nemáme (deníky se nezachovaly, odpovídající matriky nejsou zatím přístupné), proto můžeme celkový počet porodů rekonstruovat jen částečně. Srovnání s matrikou narozených obce Zašová je možné do roku 1913.

Výsledná čísla sice meziročně kolísají, ale v podstatě si Anna Štěpánková udržela klientelu i četnost porodů v nezměněné míře až do konce své kariéry. Výkyv výkonnosti nezpůsobily ani její vlastní porody. Na výsledném počtu se podílelo několik faktorů. Když Anna začínala, působily v Zašové ještě dvě zkušené porodní báby. Opomenout nemůžeme ani „pokoutné“ vedení porodů sousedkami, nezkoušenými babkami a porody odvedené bez cizí pomoci. Plné prosazení profesionálně vedených porodů se podařilo až s příchodem 20. století. Mezi porodní intervaly se zde běžně ještě kolem roku 1900 pohybovaly kolem dvou let i méně. Věk rodiček se nacházel v rozptýlu mezi 17 a 49 rokem. Úbytek porodů daný proměnou demografického režimu během 1. poloviny 20. století se zde zásadně neprojevil.

Když zemřela Barbora Gazdová, působila Anna téměř tři roky (od léta 1904 do léta 1907) v Zašové jako jediná porodní bába a vysoký počet odvedených porodů to potvrzuje. V roce 1907 se objevila „konkurence“ v podobě další zkušené báby Amálie Hegeřové (Zašová, č. 43). Amálie vzbudila hned od počátku důvěru. Svědčí o tom relativně vysoký počet porodů (22 porodů), které v prvním roce svého působení v Zašové (od dubna do prosince 1907) odvedla. Ve srovnání s krušnými začátky Anny Štěpánkové je to velmi slušný výkon. A podobně si vedla i v dalších letech (v roce 1908 to bylo 23 porodů, 1909 – 28 porodů). Spolupráce byla nicméně nutná, Amálie pomáhala na svět posledního dítěti Anny Štěpánkové.

Tabulka č. 4 – Vytiženost porodní báby: Anna Štěpánková 1920–1939 (zdroj: deníky)

1920	50
1921	50
1922	57
1923	53
1924	62
1925	57
1926	57
1927	54
1928	60
1931	56
1937	25
1938	23
1939	5

Vytiženost porodní báby můžeme sledovat v předchozí tabulce (Tabulka č. 4), která mapuje počty porodů, jež mohla Anna Štěpánková odvést ve 20. a 30. letech 20. století. Téměř pro celá 20. léta se zachovala kontinuální řada deníků, vidíme, že ročně v této době asistovala u 50 až 60 porodů. V tabulce jsou uvedeny roky praxe, pro které se zachovaly deníky mapující celý kalendářní rok. Na konci 30. let je patrné, že Anně již ubývají síly a kariéra porodní báby se chýlí k závěru. Koneckonců bylo jí v té době 70 let.

Nesrovnalosti mezi záznamy matrice narozených a porodními deníky jsou (bohužel) běžné. Porodní báby často zapoměly nebo nestihly zapsat všechny odvedené porody, přestože to byla jejich povinnost. I u Anny Štěpánkové se nacházejí záznamy, které naopak v matrice nefigurují. Při rekonstrukci profesního působení porodní babičky typu Anny Štěpánkové, která působila po roce 1910, je vysoce pravděpodobné, že k revizi nebude k dispozici odpovídající matrice. Přesto jsou i samotné porodní deníky cenným dokladem vývoje porodnické praxe ve sledovaném období.

Kromě porodních deníků se po Anně zachovaly také záznamy nákupů v lékárně u Černého Orla ve Valašském Meziříčí, které zůstala věrná po tři desetiletí. Prakticky nenavštívila žádnou jinou lékárnou, ačkoli lékárna U Černého orla měla v okolí Valašského Meziříčí velmi zvláštní pověst. V roce 1905 došlo k otravě pacienta nesprávně namíchaným lékem a v roce 1907 byla řešena stížnost na poměry v lékárně. Čas strávený čekáním, než budou připraveny léky, se stal neúnosným zvláště pro pacienty přicházející mnohdy z velké dálky. Padly také stížnosti na hrubé chování a opilost zaměstnanců. Až ve třicátých letech se přidalo razítko další lékárny U Libuše ve Valašském Meziříčí, která byla založena v roce 1922.⁵¹

Malý ohmataný deníček Anně sloužil neuvěřitelných 36 let. Návštěva lékárny a pravidelné doplňování farmaceutických výrobků patřilo k běžné rutině. Anna jezdila (či chodila) do Valašského Meziříčí někdy i každý měsíc. Záznamy do deníčku ovšem prováděl lékárník. K běžným nákupům patřila vazelína, vata, tzv. Hoffmanské kapky (směs ethanolu a éteru), kyselina karbolová (fenol) na dezinfekci, skořicové kapky, ricinový olej, lysol (dezinfekce).⁵² Později se přidávaly další produkty v závislosti na vývoji lékařských nařízení distribuovaných směrem k babičkám. Přibyl například octan stříbrný, který se nejpozději od roku 1912 používal jako roztok na čištění očí novorozenců. Panovalo podezření, že právě nedostatečná péče o oči novorozenců vedla k zánětům a dokonce k oslepnutí.⁵³

51 Zdeněk POMKLA a kol., Padesát let nemocnice Valašské Meziříčí, Valašské Meziříčí 2015, s. 10–13. Za cenné informace k dějinám lékařství a lékárenství ve Valašském Meziříčí a okolí děkuji autorovi knihy.

52 Ottův slovník naučný, Díl 16, Praha 1900, s. 526.

53 Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, fond Anna Štěpánková, kart. FO3-1, Nařízení c.k. okresního hejmanství ve Valašském Meziříčí z 9. listopadu 1912, adresováno Anně Štěpánkové ze Zašové.

Edice zápisů Anny Štěpánkové z let 1897-1898

Zuzana Pavelková Čevelová

[1.]

„Porod první

Dne 7 února roku 1897 byla jsem při porodu.
u Roziny Daňkové 23 let staré vdané katoličky
domkářky v Zašové okres Valašské Meziříčí po prvé rodící.
Ta žena byla od svého mládí zdrava, první čmýru
v 16 roce měla ji vždy pravidelně ze 4 neděle
2-3 dni trvajici bez bolest: poslední čmýru měla
ku konci května to by měla porodit začátkem
února první pohyby plodu neví sama ze čeka ku
konci ledna. Ta žena jest prostředni velikosti
kostry silne vyživy dobře vzezření zdravého
skvrny v obličejí nemá žádné, prsy velké dvorce
temně zbarvené bradavky jsou ku kojení schopné
při tlaku na prsa vytryskuje mlezivo.
Život má prostředně velký pupek vyrovnán
středni čarou temně zbarveno [.]
Děloha má podobu podelně vejčitá, naléhající
část je hlava v chodě vstoupila ve dně děložnim
jsou hyždě na levo hřbet na pravo malé částky

[2.]

Ozvy srdce plodu není slyšet. Příčné průměry
panve jsou dostatečné. kost křížova správná
dolní končetiny rovny bez otoku na můstek.
Vyšetření vnitřní dne 5/2 v 8 ½ hd. odp.
vchod poševní dosti prostranny pochva prostředně
dlouha hladtkých prosáklých stěn, skrz přední
klenbu je hmatatelná hlava ve v shodě malým
odílem vstoupila. branka pro špičku prstu
Voda plodova otekla před časně již v 7 měsíci těhotenstv.
První bolesti dostala dne 6/2 v 6 hd. bolesti
křečovitě plod nepostupoval branka se neotvírala
trvalo to až do dne 7/2 do 2 hd odp pak byl porozen
chlapec mrtvy následkem třikrát svinuti pupečník

kolem krku a následkem křečovitých bolesti.
Lůžko vyšlo za $\frac{3}{4}$ hd. po porodu vytlačeno bylo kredého
hmatem. Po porodu nastala přestávka v bolesti
od dvou hd dne $\frac{7}{2}$ do 12 hd dne $\frac{8}{2}$ pak nastaly
bolesti znovu, tak silné že byl volan p. Lékář

[3.]

p. Dr. Arnošt, ten uznal že má zapalení
pobříšnice a plíc, nemoc ta trvala do dne $\frac{12}{2}$
ve $2\frac{1}{2}$ hd odp zemřela,
Jak před porodem taky po porodu ji léčil
p. Dr. Arnošt.¹

Porod Druhy.

Dne 25 unora roku 1897 byla jsem při porodu
Anny petrželove 28 let staré vdane katoličky
v Zašové patřící do Velké bystrice. Po II. rodici.
Vyptání. se Ta žena byla vždy zdrava předešly
porod byl spravný dítě se narodilo žive
První čmýru dostala v 15 roce pravidelně se
opakovala za 4 nedele 3-4 dni trvajici.
poslední čmyru měla 18 května podle toho
by mela porodit 25 unora, první pohyby plodu
nevi, v tehotenství byla zdrava
První bolesti se dostavily dne 25 unora ve 12 hd.
v poledne.

[3.]

Vyšetření zevni dne $\frac{25}{2}$ v $8\frac{1}{2}$ hd odp.
Žena ta je mala kostry slabe dobře živena vzezření
zdravého v obličejí nemá skvrn těhotenských
Prsy prostřední velikosti žláznaté dvorce temně
zbarvene. bradavky vyčnívají, jsou ke kojení
schopné, při tlaku na prsy vytriskuje mlezivo
Život dost velký, střední čára zbarvena pupek

1 Záznam odpovídá matrice, dítě se narodilo mrtvé. Rodička měla 25 let, nar. 2. 2. 1972, MZA Opa-
va, Matrika narozených obce Zašová, 1892–1913, inv. č. 13160, sign. VM XII 11, s. 114, online.

vyrovnán v podbřišku četné jizvy těhotenské.
 Děloha má podobu podelně vejčitou, svým dnem
 sahá do polovice mezi výčnělkem a pupkem
 Nalehající část je hlava, hyždě ve dně děložním
 hřbet v levo male částky v pravo, rýha krční
 jde z leve strany zdola v prave na horu
 ozvy srdce plodu jsou slyšitelný vlevo pod
 pupkem. Příčné průměry panve jsou dostatečny
 kost křížova správná. Dolem končetiny rovné
 bez otoku a městek. Vyšetření vnitřní,
 vchod poševní široky pochva kratka hrdlo i
 branka zašla hlava v hlubině šev šipovy

[5.]

v pravem šikmém průměru
 Voda plodova odtekla v 7 ½ hd odp.
 Porod plodu dne 25/2 v 9 hd odp chlapec jméno
 Ján, malý. Lůžko vyšlo za ¼ hd. po porodu
 plodu. V Šestinedělí byla zdrava²

Porod třetí

Dne 25 března roku 1897 byla jsem přítomna
 u porodu pani Viktorie Bažantové 26 let.
 ze Zašové po prvé rodici, první bolesti
 se dostavily dne 24 v 11 hd. večer.
 Já jsem byla volana dne 25 v 7 hd ráno
 dítě se narodilo dne 25 ve 3 hd odp.
 děvče jméno Růžena Marie
 lůžko bylo přirostlé bylo vyjmuto dne 25
 v 8 hd večer vyjmul p. Dr. Koblavsky.
 v šesti nedeli prošlo dobře³

[6.]

Porod Čtvrtý

2 Záznam odpovídá matrice. MZA Opava, Matrika narozených obce Zašová, 1892–1913, inv. č. 13160, sign. VM XII 11, s. 115, online.

3 Záznam odpovídá matrice. MZA Opava, Matrika narozených obce Zašová, 1892–1913, inv. č. 13160, sign. VM XII 11, s. 117, online.

Dne 10 zaří roku 1897 byla jsem přítomna
 U porodu pani Margety Hambalkové
 24 let staré po prvé rodici v Zašové
 první bolesti se dostavily dne 10/9 v 10 hd večer.
 Dítě se narodilo dne 11/9 v 11 hod. večer, chlapec
 prostřední velikosti jméno František.
 lůžko vyšlo za ¼ hod. po porodu dítěte
 šesti neděli prošlo dobře.⁴

Porod Páty

Dne 21/9 roků 1897 byla jsem přítomná
 u porodu pani Anny Štainerové
 21. let čta ze Zašové po druhé rodici
 první bolesti se dostavily dne 21/9 v 8 hd ráno
 já jsem byla volána dne 21/9 v 6 ½ hd večer
 Dítě se narodilo dne 21/9 v 7 ½ hd večer chlapec velky
 jméno Alois. Lužko vyšlo za 1/2 po porodu dítěte
 šesti neděli prošlo dobře⁵

[7.]

Porod šestý

Dne 23/9 roku 1897 byla jsem přítomna
 u porodu Pani Johanna Zaloha 30 let staré
 po čtvrté rodici. ze Zašové, první bolesti se dostavily
 dne 23 ve 4 hod. ráno, já jsem byla volana v 5 ½ hd.
 dp. Dítě se narodilo dne 23/9 v 6 hd dop. nohamy
 chlapec velky jméno Ferdinand Ján.
 lůžko vyšlo za ½ hd po porodu dítěte
 šesti neděli prošlo, dobře.⁶

Porod sedmý

Dne 27 roku 1897. byla jsem přítomna

4 Záznam odpovídá matrice. MZA Opava, Matrika narozených obce Zašová, 1892–1913, inv. č. 13160, sign. VM XII 11, s. 129, online.

5 Záznam odpovídá matrice. Matka měla 23 let, narozena 20. 9. 1874; MZA Opava, Matrika narozených obce Zašová, 1892–1913, inv. č. 13160, sign. VM XII 11, s. 129, online.

6 Záznam odpovídá matrice. MZA Opava, Matrika narozených obce Zašová, 1892–1913, inv. č. 13160, sign. VM XII 11, s. 130, online.

u porodu P. Anny Stavenikove 22 let staré
 Po prve rodici ze Zašové. První bolesti se dostavily
 dne 26 v 2 hd. po půlnoci, já jsem byla volána
 v 8 hd večer dne 27. Dítě se narodilo dne 27/12 v 7 hd.
 ráno. Poloha dítěte záhlavím. Chlapec prostřední
 velikosti. Jméno Alois Vladimír.
 Lůžko vyšlo za ½ hd. po porodu dítěte
 šesti neděli prošlo dobře⁷

[8.]

Porod osmy.

Dne 30/12 rok 1897 Byla jsem přítomna u poro-
 du P. Barbory Svakové 25 let staré po prve
 rodici, katoličky v Zašové. První bolesti se
 dostavily v 8 hd. dopoledne dne 30/12. Já jsem
 byla volána dne 30/12 v 6 hodin večer voda
 odešla v 8 a ¾ večer. Dítě se narodilo dne 30/12
 v 9 hod večer chlapec prostředni velikost
 jméno Viktor. Lůžko vyšlo za 10 minut
 po porodu dítěte. Šesti nedeli prošlo dobré.⁸

Porod deváty.

Dne 3/1 rok 1898, byla jsem přítomná u porodu
 P. Tekle Demlové 29 let staré po čtvrté rodici
 katoličky v Zašové. První bolesti se dostavily dne 2/1
 V 10 hd. večer. Byla jsem volána dne 2/1 v 11 ¼ hd večer
 Voda odešla dne 3/1 v 4 ¼ hd ráno. Dítě se narodilo
 Dne 3/1 v 4 1/5 hd ráno, chlapec prostředni velikosti
 Jméno Rychard Josef. lůžko vyšlo za ¼ hd
 po porodu dítěte. Šesti nedeli prošlo, dobré
 číslo domu 123⁹

7 Na tomto místě se ještě nachází výpočet „1889-24=1865“ „24“ a „ž 204“; Záznam je nepřesný, dítě se narodilo 26. 12. 1897. MZA Opava, Matrika narozených obce Zašová, 1892–1913, inv. č. 13160, sign. VM XII 11, s. 137, online.

8 Záznam odpovídá matrice. MZA Opava, Matrika narozených obce Zašová, 1892–1913, inv. č. 13160, sign. VM XII 11, s. 137, online.

9 Záznam odpovídá matrice. MZA Opava, Matrika narozených obce Zašová, 1892–1913, inv. č. 13160, sign. VM XII 11, s. 138, online.

Babictví – východisko ze sociální nouze? Porodní babička Marie Chejstovská z Ledče nad Sázavou

Vladan Hanulík

Ledečské panství, v jehož geografickém rámci Marie Chejstovská (1811–1883) po dobu svého života působila, bylo od roku 1755 až do konce druhé světové války součástí nadsady k podpoře hradčanského Ústavu šlechticů, zřízeného Marií Terezií.¹ Kopcovitou krajinu, jejíž dominantu tvořila řeka Sázava, obývalo převážně česky mluvící obyvatelstvo, dominantně katolického vyznání.² Počet obyvatel na panství Leděč byl na počátku 40. let 19. století – v době počátku působení Marie Chejstovské v pozici porodní báby – 8760,³ z toho samotné město Leděč obývalo 1948 obyvatel. Počet obyvatel se samozřejmě postupně zvyšoval, při sčítání obyvatelstva na sklonku života Marie Chejstovské, k roku 1880, zaznamenalo v Leděči 2359 obyvatel obývajících 258 domů.⁴

K významnějším zaměstnavatelům v regionu náležely sklárny Johanna Antona Hellera v Tasicích,⁵ které později vlastnila sklářská podnikatelská rodina Ruckelů.⁶ Ředitelství sklárny i s odpovídajícím administrativním zázemím sídlilo v Leděči. Významným zaměstnavatelem byla i velká papírna v Podolí,⁷ většina obyvatelstva panství však nacházela obživu v zemědělských pracích, obyvatelstvo města Leděče pak tvořili především řemeslníci a jejich nekvalifikovaní pomocníci. K významným cechům v Leděči náležely cech hrncířský, v době modernizace však významu nabývaly postupně spíše cechy tkalců a soukeníků.⁸ V 70. letech 19. století v městečku vznikla sárkárna, ještě později cihelna. Díky odlehlosti městečka od klíčové komunikační infrastruktury však i v době industrializace lokalita příliš neproměňovala svou tradiční tvář,⁹ a městečko tak spíše upadalo a ztrácelo na významu.

Ve městě se nacházel zámek se sídlem správních orgánů panství. Mimo děkanátu, coby centra církevní správy, se zde nacházela také škola, vrchnostenský pivovar, městský špitál, lékárna, tři mlýny a na konci 80. let 19. století údajně i 25 hospod.¹⁰ Větší část měst-

1 Johann Gottfried SOMMER, *Das Königreich Böhmen statistisch-topographisch dargestellt*, Bd. 11, Časlauer Kreis, Prag 1843, s. 202.

2 Sommer uvádí na panství Leděč mimo římsko-katolické obyvatelstvo pouze 42 protestantských a 18 židovských rodin.

3 SOMMER, s. 204.

4 František PLEVA, *Ledeč nad Sázavou. Dějiny města, Leděč nad Sázavou 1997*, s. 65.

5 SOMMER, s. 204.

6 PLEVA, *Ledeč*, s. 50.

7 SOMMER, s. 204.

8 PLEVA, *Ledeč*, s. 47.

9 Železnice byla do města přivedena až roku 1903, viz PLEVA, *Ledeč*, s. 83.

10 Tamtéž, s. 65.

ské infrastruktury se rozkládala na levém břehu Sázavy, na pravém břehu řeky, přemostěném dřevěným mostem na ledečské domy bezprostředně navazovala zástavba Horní Ledče, obývané 188 obyvateli. Po zrušení patrimoniální správy se Ledeč stala centrem nově zřízeného politického okresu a sídlil zde okresní soud pro oblast Dolní Kralovice – Ledeč.

Marie Chejstovská pocházela z 16 dětí zplozených v manželském svazku mezi Václavem Havlíčkem (1784–1869), učitelem a jeho manželkou Barborou, rozenou Špinarovou (1782–1853), dcerou učitele z Krucemburku. Otec působil od roku 1804 jako učitel ve Smrčné, téhož roku vstoupil s Barborou Špinarovou do manželství, o tři roky později se pak s rodinou přestěhoval do Německého Brodu, kde byl ustanoven učitelem druhé třídy místní hlavní školy.¹¹ Roku 1818 přijal místo ředitele chlapecké hlavní školy v Ledči nad Sázavou, společně s pozicí chrámového regenschoriho. Do Ledče se samozřejmě brzy přestěhoval i s celou rodinou do školní budovy v domě za městským kostelem na břehu řeky Sázavy. Václav Havlíček se čile angažoval v lokálním hudebním životě na malém městečku, do nějž během výchovy inkorporoval i své potomky. Věnoval se výuce hudby až do svého pozdního věku, když už takřka neslyšel a své žáky spíše pozoroval a opravoval jejich špatné pohyby a rytmiku a „zle činil, když si někdo nechal nějakou tu notu pro sebe, mysle, že to „dědeček Havlíček“, jak mu všichni v Ledči říkali, nepozná, když tak málo slyší.“¹²

Po celou dobu svého života se snažil podporovat všechny členy své rozvětvené rodiny, dospělosti se však z 16 dětí dožilo pouze šest. U většiny z nich se Václav Havlíček snažil jejich životní cestu usnadnit prostřednictvím zajištění profesní cesty závisující na osvojení vzdělání, vzhledem ke svým osobním dispozicím a vztahu k hudbě se mu dařilo u některých dětí kariérní dráhu nastartovat prostřednictvím podpory jejich působení v hudebních tělesech. Rodinné poměry však nutily otce, aby pro své děti sháněl podporu ze všech potenciálních zdrojů, nejstarší z dětí, jež zdravotně prospívalo, Karel Havlíček (1806–1842), takto pobýval v Praze a využíval atestu o rodinné chudobě k odpuštění platby za vzdělání.

O tom, jak silně byla motivována rodinná strategie cílená na zisk vzdělání, svědčí i zmínka v pamětech Václava Havlíčka. V době, kdy byla ohrožena možnost přijetí jeho syna Karla na pražské gymnázium díky špatným výsledkům v syntaxi, vypravil se na pražský hrad k hrobu Jana Nepomuckého, u něhož se modlil za pomoc se synovým vzděláváním; následně se mu podařilo vyprosit přijetí Karla do malostranského gymnázia.¹³ Po absolvování gymnázia se Karel Havlíček věnoval studiu filozofie a chirurgie na Univer-

11 Jiří Karel BROTÁNEK, *Deset generací Havlíkovských*, Havlíkův Brod 1946, s. 37.

12 Tamtéž, s. 60.

13 Tamtéž, s. 73.

zitě Karlově v Praze. Díky svému hudebnímu nadání působil v chrámových sborech a dostal zaměstnání v Uhrách. Později se zde oženil s Annou Esterbauerovou, jeho druhou ženou se pak stala Nina, jejíž povaha však zapříčinila neshody v manželství. Karel měl sklony k alkoholismu, údajně se dokonce v dané době pustil do duelu s milencem své nevěrné ženy, z něž si odnesl sečné zranění na hlavě. Nakonec jej roku 1840 postihla mozková mrtvice a částečné ochrnutí. Svým mladším bratrem Václavem byl převezen z Uher do Čech a v Ledči zde dva roky nato zahynul na následky pokusu o sebevraždu, kdy se střelil do hlavy.¹⁴

Barbora Havlíčková (1808–1891) byla rovněž obdařena hudebním vzděláním. Zatímco její bratr pobýval od útlého věku v pražských školních institucích, Barbora byla rodinou vyslána v 9 letech ke strýci Matěji Havlíčkovi do Borové. Zde mimo domácích úkonů dále pokračovala v hudební výuce. Roku 1825 pak byla velmi výhodně provdána za Františka Josefa z Arátoru, barvíře, kameníka a měšťana v Ledči nad Sázavou, ten byl synem Jana Arátora z Arátoru.¹⁵ Havlíčkům se tedy podařilo jednoho syna vzdělat pro výkon chirurgického povolání (přičemž si však zpočátku zajišťoval obživu hudebními přednesy), druhé dospívající dítě se jim pak podařilo včlenit sňatkem mezi lokální sociální elitu.

Třetím dítětem, jež se dožilo dospělosti, byla Marie Chejstovská, jíž bude věnována pozornost níže. Aloisie Anna Havlíčková (1817–1889) byla čtvrtým zdravotně prospívajícím potomkem. Aloisie se měla vdávat za Josefa Kopeckého, učitele v Křenově, ke sňatku však nikdy nedošlo, zůstala na ní péče o stárnoucí rodiče a zvolila si identickou kariéru jako její sestra Marie, absolvovala v Praze babický kurz a následně provozovala praxi porodní babičky v Ledči nad Sázavou a okolí. Roku 1841 porodila nemanželského syna Františka, jehož otcem byl zmiňovaný Josef Kopecký, později měla ještě nemanželskou dceru Annu, tentokrát s ledečským učitelem Josefem Markem.¹⁶ Na sklonku života se přestěhovala do Cerhenic, kde i dále pokračovala v porodnické praxi.

Dalším sourozencem Marie Chejstovské byl Václav (1820–1849), který zahynul na následky břišního tyfu jako příslušník rakouského vojska roku 1849 ve Vídni. Poslední sourozenec Hynek se narodil roku 1822 v Ledči, později se věnoval hudbě, sloužil jako voják a nakonec byl přijat k službě na železnici.¹⁷

---

14 Tamtéž, s. 73, V ledečské matrice zesnulých však figuruje jako příčina úmrtí nervová horečka, Karel zemřel 17. 11. 1842 v čísle popisném 243 v Ledči, SOA Zámorsk, Sbírká Matrik Východočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Ledec nad Sázavou, Matrika zesnulých, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou, 1809–1856, s. 212.

15 BROTÁNEK, Deset generací, s. 76.

16 Tamtéž, s. 84.

17 Tamtéž, s. 59–60.

Marie Apolena Chejstovská se narodila pod dozorem porodní báby Jandové¹⁸ 31. 12. 1811 v 7 hodin ráno v budově hlavní školy v Německém Brodě. Kmotrou jí byla Anna Poetschová, manželka kupce z Německého Brodu a Čeněk Doubrava, ředitel německobrodské školy. Dle zápisů v rodinné kronice lze nahlédnout do rodinného života budoucí porodní báby. Václav Havlíček zaznamenával obvyklé poznámky dokumentující postupný vývoj novorozence, dle nich tedy víme, že Marie byla očkovaná neštovicemi 19. května 1812, 26. září téhož roku jí vylezly první dva zoubky, kojená mateřským mlékem byla necelý rok, do 18. listopadu 1812. Mluvit počala více v září následujícího roku. Samostatnou chůzi si jako batole osvojila ve 2 letech, 13. června 1814. Během dětství absolvovala několik nemocí, z nichž záznamy v rodinné kronice zdůrazňují plané neštovice a blíže nespecifikovanou nemoc, díky níž byla delší dobu upoutána na lůžko ve čtyřech letech, v osmi letech se u ní projevila nespecifikovaná nemoc křečemi, které otec pojmenovává jako psotník. Ve čtyřech letech se talentovaná dívka dle svého otce naučila „1. máje celou abecedu za 4 hodiny“.¹⁹

Roku 1816 začala navštěvovat elementární školu v Německém Brodě. Paralelně ke školnímu studiu se malá premiantka také věnovala hudbě, již od 7 let se učila hře na fortepiano a koncertovala prostřednictvím čtyřručních přednesů v přestávkách divadelních her. Po roce 1819 začala hrát dětské role v lokálních činoherních představeních a později i v operách. Drobné výdělků, jež získávala za tuto činnost, věnovala zase rodičům pro zabezpečení domácnosti.²⁰

Do svazku s mydlářem Františkem Chejstovským (1802–1850) vstoupila ve svých 18 letech, 22. února 1829.²¹ Její manžel byl synem krejčího a familiaanta Václava Chejstovského z Horní Ledče.²² Chejstovští byli původně zámožný rod se zemanským původem, v 19. století však jeho mužští představitelé zastávali řemeslnické profese.²³ Zpočátku bydlel mladý pár u rodičů, tedy u Václava Havlíčka ve školním bytě učitele ledečské školy. Ještě roku 1829 však manželský pár zakoupil dům č. p. 153 za 500 zlatých, na čemž se rodiče Havlíčkovi podíleli sumou 109 zlatých.²⁴ Zde provozoval František Chejstovský svoje mydlářské řemeslo, jeho prosperita však byla narušena působením mydláře židov-

18 Muzeum Vysočiny Havlíčkův Brod, Sbírková skupina Karel Havlíček Borovský, Deník Marie Chejstovské, s. 26.

19 Muzeum Vysočiny Havlíčkův Brod, Sbírková skupina Karel Havlíček Borovský, Deník Marie Chejstovské, s. 44.

20 Tamtéž, s. 79.

21 SOA Zámorsk, Sbírká Matrik Východočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Ledec nad Sázavou, Matrika oddací Horní Ledec – Ledec nad Sázavou, 1807–1853, s. 52.

22 Muzeum Vysočiny Havlíčkův Brod, Sbírková skupina Karel Havlíček Borovský, Deník Marie Chejstovské, s. 45.

23 Již ve 14. století vlastnili vladýcký statek v Dolních Kralovicích v blízkosti Ledče nad Sázavou a zvali se vladýkové z Chejstovic.

24 SOKA Havlíčkův Brod, Archiv města Ledec nad Sázavou, kniha č. 12, nestr.

ského původu Hermana, jenž se do Ledče přistěhoval později a v nové konkurenci František Chejstovský jednoznačně neobstál. Dům tedy museli prodat pekaři Šalovi.²⁵

Rodina pak střídala nájmy. Nejprve byli ubytováni, pravděpodobně na přímluvu sestry Marie Chejstovské, Barbory z Arátoru, na ledečském zámku v podnájmu v č. p. 1 „a tam o všechno přišli“²⁶ později se stěhovali do podnájmu k ševci Škvorovi v č. p. 66, „kde byli v té největší bídě“²⁷ dále si rodina přechodně pronajala místnosti v ledečských domech č. p. 65 (rok 1840), k roku 1842 bylo jejich bydliště udáváno v čísle popisném 154, roku 1844 v čísle popisném 16, roku 1846 bychom rodinu našli v čísle popisném 150, o rok později pobývali zase v podnájmu u Arátorů v čísle popisném 1, roku 1849 bydleli v domě č. p. 214. Je tedy zjevné, že rodina se od dob finančního úpadku manželovy živnosti musela neustále stěhovat z podnájmu do podnájmu a nedokázala zajistit stabilní sociální rodinné zázemí.

S Františkem Chejstovským měla mezi lety 1829–1850, kdy manžel zemřel v důsledku epidemické nákazy, 11 dětí. Marii Nepomucenu (1830–1904), Johanu (1832–1884), Václava (1834–1870), Antonii (1836–1855), Františka (1838–1839),²⁸ Zikmunda (1840–1850),²⁹ Terezií (1842–1850),³⁰ Františka (1844–1844),³¹ Annu (1846–1846),³² Ignáce (1848–1848),³³ Františka (1849). Pouze čtyři z dětí se dožily dospělosti, což mohlo mít souvislost se sociálním postavením rodiny. Vyššího věku se totiž dožily tři děti narozené v časové sou slednosti jako první, všechny další děti umřely předčasně, až na jedenáctého potomka v pořadí, Františka.

První tři děti se narodily ještě v době před prodejem domu Chejstovských č. p. 153, další již spatřily světlo světa v rychle se střídajících podnájmech. Čtyři z dětí zemřely krát-

25 BROTÁNEK, Deset generací, s. 80.

26 Tamtéž, s. 81.

27 Tamtéž, s. 81.

28 Zemřel 1. 7. 1839 v čísle popisném 118, dle matričních záznamů se u něj v době úmrtí projevil „psotník“, viz SOA Zámorsk, Sběrka Matrik Východočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Ledec nad Sázavou, Matrika zesnulých, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou, 1809-1856, s. 195.

29 Zikmund zemřel 17. 8. 1850 v čísle popisném 214 v Ledči, podlehl naze úplavici; SOA Zámorsk, Sběrka Matrik Východočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Ledec nad Sázavou, Matrika zesnulých, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou, 1809-1856, s. 273.

30 Terezie podlehl stejně jako Zikmund epidemii úplavice, zemřela 19. 8. 1850 v čísle popisném 114 v Ledči; SOA Zámorsk, Sběrka Matrik Východočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Ledec nad Sázavou, Matrika zesnulých, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou, 1809-1856, s. 274.

31 František zemřel 15. 12. 1844 v Ledči v čísle popisném 166 na následky „psotníku; SOA Zámorsk, Sběrka Matrik Východočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Ledec nad Sázavou, Matrika zesnulých, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou, 1809-1856, s. 228.

32 Anna zemřela 19. 7. 1846 v Ledči, v čísle popisném 150, jako příčina úmrtí i zde figuruje psotník; SOA Zámorsk, Sběrka Matrik Východočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Ledec nad Sázavou, Matrika zesnulých, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou, 1809-1856, s. 239.

33 Ignác (Hynek) zemřel 29. 4. 1848 v Ledči v čísle popisném 1, jako důvod je v matrice udáván opět psotník; SOA Zámorsk, Sběrka Matrik Východočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Ledec nad Sázavou, Matrika zesnulých, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou, 1809–1856, s. 252.

ce po narození v důsledku křečovitých následků blíže nespecifikovaných chorob, jež jsou dle svých příznaků v matričních záznamech zahrnuty pod obecně užívané označení psotník; František roku 1839, Františka roku 1844, Anna roku 1846, Ignác roku 1848. Zikmund a Terezie podlehlí oba s dvoudenním odstupem v srpnu roku 1850 epidemické nákaze úplavicí, v jejímž důsledku zemřel po dalších deseti dnech také jejich otec František Chejstovský roku 1850,³⁴ během dvou týdnů tedy Marie Chejstovská v srpnu roku 1850 přišla o dvě děti ve školním věku a manžela. Poslední potomek, který zemřel ještě v průběhu dospívání, byla Antonie, která v osmnácti letech zemřela ve Vídni.³⁵

Již dříve vedla neschopnost manžela zabezpečit rodinu Marii Chejstovskou k rozhodnutí obstarávat obživu jiným způsobem než provozem mydlářské živnosti, proto se po prodeji vlastního domu „dala z té veliké nouze na umění babické.“³⁶ Roku 1841 nastoupila na útraty města Ledče 1. října do kurzu pro porodní báby, „kdežto sobě svou pilností a schopností čest a lásku pánů profesorů získala.“³⁷ Kurz úspěšně absolvovala roku 1842 a ihned počala provozovat své řemeslo.

Nejstarší dcera Marie Chejstovské, Marie Nepomucena Chejstovská (1830–1904) se narodila 14. 3. 1830, kmotrem jí byl její dědeček a dále manželka pekaře, Antonie Přerovská. Její porod neměl běžný průběh, proto byla pro nebezpečí úmrtí křtěná porodní bábou. Navštěvovala školu v Ledči, z níž však vystoupila v době, kdy matka odcestovala do Prahy za výukou porodnického kurzu.³⁸ Na Marii Nepomuceně tehdy patrně spočívala největší tíha péče o domácnost. Po návratu matky byla odeslána ke svému strýci z rodu Chejstovských do Vídně. Ten však umřel, a proto se v 16 letech vrátila zpět do Ledče k rodičům. Provdána byla roku 1851 za ledečského familianta, Josefa Brzotického z Vilémů.³⁹

Druhá dcera Johana Anna se provdala roku 1863 za krejčovského mistra z Ledče, Jana Janečka. Třetí v pořadí se Marii narodil syn Václav, ten se stal krejčím, roku 1860 se oženil s Marií Svobodovou, sestrou ledečského pekaře. Později se i s celou rodinou odstěhoval do Spojených států amerických, kde roku 1870 zemřel.⁴⁰

34 Datum úmrtí je v matrice zaznamenáno na 30. 8. 1850; SOA Zámorsk, Sběrka Matrik Východočeského kraje, Farní úřad římskokatolické církve Ledec nad Sázavou, Matrika zesnulých, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou, 1809-1856, s. 282.

35 Muzeum Vysočiny Havlíčkův Brod, Sběrková skupina Karel Havlíček Borovský, Deník Marie Chejstovské, s. 33.

36 BROTÁNEK, Deset generací, s. 81.

37 Muzeum Vysočiny Havlíčkův Brod, Sběrková skupina Karel Havlíček Borovský, Deník Marie Chejstovské, s. 26.

38 BROTÁNEK, Deset generací, s. 159.

39 Původně opět vladycká rodina, jež postupně zchudla a stala se měšťanskou, tamtéž, s. 160.

40 Tamtéž, s. 161.

Sommer uvádí, že na počátku 40. let 19. století bylo na panství Ledec oficiálně evidováno 9 porodních babiček, jeden lékař, dva ranlékaři a lékárník.⁴¹ Dvě porodní babičky působily v samotném městě Ledči. Jejich péči mohlo na počátku 40. let 19. století 957 žen obývajících městečko Ledec. Pokud přihlídneme ke statistice populace celého panství Ledec, pak lze konstatovat, že na 4615 evidovaných žen připadalo na počátku 40. let 19. století 9 porodních babiček.⁴² Na jednu proškolenou bábu tedy na panství Ledec připadalo v počátcích působení Marie Chejstovské 512,7 žen, při přepočtu na celou populaci bez ohledu na pohlaví na jednu porodní bábu působící na panství Ledec připadalo na počátku 40. let 19. století 973,3 obyvatel, tedy počet, jenž byl z hlediska možnosti obživy takřka na polovinu minima potřebného množství klientely, které by mohlo zajistit profitabilitu poskytování služeb babické profese.⁴³ Vysoké množství porodních bab teoreticky mohlo zabezpečovat dostatečně hustou síť, díky níž byla pomoc dostatečně blízké báby vždy po ruce. Bábám samotným však značné množství konkurence znemožňovalo dosažení dostatečného profitu, neboť na jednu babičku připadalo příliš málo porodů. Nadměrné množství porodních babiček samozřejmě zvyšovalo profesní konkurenci, která byla ještě ztížena faktem, že v daném regionu nadále působila řada neaprobovaných porodních bab, tedy tzv. „fušerek“.

Komparovatelná data se nám bohužel díky absenci detailnějšího statistického výzkumu nedostávají, nicméně z dosavadních zjištění lze uvést pro srovnání alespoň následující. Dle statistiky zveřejněné v Časopise lékařů českých připadalo na jednu porodní bábu roku 1866 v rakouském císařství 1880 obyvatel.⁴⁴ Rychlost a efektivita profesionalizace v tomto smyslu jednoznačně zaostávala za souměřitelnými regiony. Ve stejné době připadalo v Prusku na jednu porodní bábu průměrně 1620 obyvatel, v Sasku 1408 obyvatel, v Bavorsku pak dokonce pouze 1230 obyvatel. Mnohem progresivnější byl postup implementování lékařského vzdělání do profese babictví ve Velké Británii, kde bylo k roku 1866 evidováno na jednu babičku 1080 obyvatel.⁴⁵ V roce 1889 pak dle dostupných statistik bylo v Čechách evidováno 5919 porodních bab, na jednu porodní babičku v daném roce připadalo 37 asistencí u porodu.⁴⁶

---

41 SOMMER, *Geschichte*, s. 205–206.

42 Ze Sommerovy statistiky není jasné, zda jsou do přehledu započítávány i nezkušené báby, což je ale nepravděpodobné, jednalo se tedy v tomto případě o evidenci kvalifikovaného zdravotnického personálu.

43 František PACHNER, *Porodní babictví v Rakousku a jeho nutná reforma*, Časopis lékařův českých pro lékaře, ranhojiče a lékárníky (dále jen ČLČ, 1910, č. 34, s. 1043–1044.

44 *Statistika lékařův, ranhojičův, bab porodních i lékáren v Evropě*, ČLČ, 1866, č. 30, s. 240.

45 BROTÁNEK, *Deset generací*, s. 240.

46 Několik statistických dat o zdravotním personálu v královstvích a zemích na říšské radě zastoupených, ČLČ, 1898, č. 36, s. 693.

Ilustraci o tom, jak zaplněný byl „léčebný trh“ na ledečském panství, dává tabulka č. 1 – Přehled porodních babiček v regionu působení Marie Chejstovské. Díky délce babického působení Marie Chejstovské – porodnickou praxi vykonávala mezi lety 1842–1883 – tedy celých 41 let, a širší geografického rámce, v němž působila, musela své zaměstnání vykonávat v konkurenci 98 porodních bab,⁴⁷ které zasahovaly svou činností do regionu obcí, v nichž v průběhu své činnosti Chejstovská rodičkám pomáhala. Vzhledem k období, kdy již měla profesionalizace daného sektoru výrazně pokročit, je zarážející výše počtu nekvalifikovaných „fušerek“, tedy bab bez odpovídajícího vzdělání. Počet oprávněných bab, jež vykonávaly praxi, kryjící se víceméně s rozlohou ledečského panství, byl 23 včetně samotné Chejstovské. Kvalifikované babičky se musely smířovat s konkurencí 61 nezkoušených bab, které tedy svým počtem zhruba trojnásobně přesahovaly počet babiček kvalifikovaných. Je rovněž doložitelná i tendence žen o legalizaci jejich profese, v daném regionu je prokázána minimálně u čtyř původně nekvalifikovaných žen změna statusu na báby kvalifikované v průběhu sledovaného období. U dalších 10 žen, nabízejících své služby u porodů, se nezdařilo údaje o kvalifikaci dohledat, vzhledem k tomu, že činnost této skupiny kvalifikačně indiferentních osob spadala do 70. let 19. století a doby pozdější, je pravděpodobné, že se jednalo spíše o kvalifikované porodní báby.

Samozřejmě množství porodů, které ročně jednotlivé báby prováděly, bylo velmi variabilní. V pramenech lze vysledovat i jistou formu zvilosti výkonu praxe na dosažení kvalifikace. Zatímco u nezkoušených bab se jejich působnost nezřídka omezovala na obec, v níž měly bydliště, případně na bezprostřední geografické okolí, aprobované báby patrně mohly těžit ze své oficiální pozice a vykonávaly proto svou činnost v mnohem širším regionálním rámci. Zda k dané diferenci přispívaly obavy nekvalifikovaných bab z případného udání za neoprávněnou činnost ze strany žen, jež nenáležely do jejich širšího okruhu známých, či se na odlišné možnosti uplatnění podílela možnost zaštitit se oficiálně prokazatelnou kvalifikací, není možné díky absenci relevantních pramenů prozatím určit. V tomto ohledu tedy nelze jednoznačně odpovědět, jak na profesionalizaci výkonu porodnické praxe reagovalo obyvatelstvo a zda byla úspěšnost porodních bab založena více na praktických zkušenostech a lokálním renomé z něj plynoucím, či zda se již v druhé půli 19. století stala relevantní i možnost prokázání příslušnosti k profesionalizujícímu se léčebnému poli.

Jisté ovšem je, že k největším konkurentkám Marie Chejstovské v regionu patřila ve 40. a 50. letech 19. století zejména Kateřina Zemanová z Ledče nad Sázavou, prokazující se relevantní profesní kvalifikací, od druhé půle 50. let pak nejvíce konkurovala Chejs-

---

⁴⁷ Daný počet vychází z rekapitulace jmen porodních bab uvedených v matričních knihách. Nebyl však proveden detailní prosopografický výzkum každé osoby tak, aby mohlo být bezpečně zamezeno možnému duplicitnímu výskytu identických osob v případě sňatku a relevantní změny příjmení porodních bab.

tovské Josefa Volfová, taktéž oprávněná porodní bába z Ledče nad Sázavou. V 70. letech se velmi často objevuje v pozici porodní báby v matričních záznamech jméno kvalifikované báby Barbory Aubrechtové z Ledče nad Sázavou, ve venkovských obcích byla nejčastější konkurentkou Anna Labuťová z Olešné a Kateřina Ryšavá, kvalifikovaná porodní bába z Hněvkova.

Tabulka č. 1 – Přehled porodních babiček v regionu působení Marie Chejstovské⁴⁸

Bydliště	Jméno	Kvalifikace
Bělá	Tvrđíková Barbora	Oprávněná
Bělá	Vavřicková Magdalena	Oprávněná
Benetice	Laňková Terezie	Nezkoušená
Bílantova Lhota	Nedvěďová Marie	Nezkoušená
Bohumilice	Jiráková Alžběta	Nezkoušená
Bohumilice	Jiráková Anna	Nezkoušená
Bojiště	Bastová Anna	Nezkoušená
Bojiště	Boumová Anna	Nezkoušená
Bojiště	Černá Anna	Nezkoušená
Bojiště	Smejkalová Marie	Nezkoušená
Bojiště	Urbanová Alžběta	Nezkoušená
Bojiště	Urbanová Anna	Nezkoušená
Bojiště	Urbanová Barbora	Nezkoušená
Bojiště	Zmetková Anna	Nezkoušená
Čihošť	Radilová Anna	-
Dobrá Voda	Nováková Josefa	Oprávněná
Habrek	Julínková Kateřina	Nezkoušená
Habrek	Prchalová Kateřina	Nezkoušená
Hamry	Moravcová Marie	Nezkoušená
Hněvkov	Ryšavá Barbora	Oprávněná
Hněvkov	Ryšavá Kateřina	Oprávněná
Hněvkovice	Papíková Terezie	Oprávněná
Hradec	Lebedová Anna	Nezkoušená
Hradec	Sekotová Josefa	Nezkoušená
Hradec	Tichá Josefa	Nezkoušená
Kamenná Lhota	Časarová Marie	Oprávněná
Kamenná Lhota	Křepelková Tereza	Nezkoušená
Kamenná Lhota	Martínková Kateřina	Nezkoušená
Kamenná Lhota	Rydlová Josefa	Nezkoušená
Kaňkovice	Maršounová Kateřina	Nezkoušená

⁴⁸ Mezi oprávněné porodní báby byly v pozdějších letech započítávány i následující ženy, které jsou v tabulce primárně uvedeny jako nezkoušené: Anna Labuťová z Olešné, Anna Nováková z Olešné, Kateřina Cudlínová z Veliké a Anna Dvořáková z Veliké.

Kaňkovice	Šťastná Marie	Nezkoušená
Kouty	Mišounová Barbora	Nezkoušená
Kouty	Vokounová Kateřina	Oprávněná
Kozlov	Ročková Františka	-
Kozlov	Skaláková Anna	Nezkoušená
Kožlí	Dorášková Kateřina	Nezkoušená
Kožlí	Horaisová Marie	Oprávněná
Kožlí	Pechová Marie	-
Kožlí	Ptáčnicková Marie	-
Kožlí	Raidlová Františka	-
Kožlí	Ročková Anna	Nezkoušená
Ledeč nad Sázavou	Aubrechtová Barbora	Oprávněná
Ledeč nad Sázavou	Havličková Aloisie	Oprávněná
Ledeč nad Sázavou	Chejstovská Marie	Oprávněná
Ledeč nad Sázavou	Jelínková Barbora	-
Ledeč nad Sázavou	Koutská Kateřina	-
Ledeč nad Sázavou	Volfová Josefa	Oprávněná
Ledeč nad Sázavou	Zemanová Barbora	Oprávněná
Ledeč nad Sázavou	Zemanová Kateřina	Oprávněná
Ledeč nad Sázavou	Zemanová Marie	Oprávněná
Leštinka	Bašková Anna	Nezkoušená
Leštinka	Goliášová Anna	Nezkoušená
Leštinka	Lebedová Alžběta	Nezkoušená
Leštinka	Šimáková Kateřina	Nezkoušená
Lípnice	Blahovská Františka	Oprávněná
Lípnice	Zelená Marie	Oprávněná
Mstislavice	Benešová Alžběta	Nezkoušená
Mstislavice	Hybšová Barbora	Nezkoušená
Mstislavice	Radíková Anna	Nezkoušená
Nezdín	Beranová Anna	Nezkoušená
Nezdín	Krupičková Marie	-
Nová Ves	Pipková Kateřina	Nezkoušená
Obrvaň	Hlavatcová Anna	Nezkoušená
Obrvaň	Ježková Františka	Nezkoušená
Olešná	Babáčková Anna	Oprávněná
Olešná	Červínová Anna	Nezkoušená
Olešná	Labuťová Anna	Nezkoušená ⁸
Olešná	Nováková Anna	Nezkoušená ⁹
Olešná	Nováková Marie	Nezkoušená
Ostrov	Janečková Barbora	-
Ostrov	Mamohlíková Anna	Nezkoušená
Pavlov	Borovanská Kateřina	Nezkoušená

Pavlov	Chladová Anna	Nezkoušená
Pavlov	Jorská Barbora	Nezkoušená
Pavlov	Julínková Anna	Nezkoušená
Pavlov	Nedbalová Anna	Nezkoušená
Pavlov	Pokorná Kateřina	Nezkoušená
Pavlov	Tichá Dorota	Nezkoušená
Sačany	Hrdličková Marie	Nezkoušená
Sechov	Červínová Barbora	Nezkoušená
Sechov	Svobodová Anna	Oprávněná
Sechov	Trojanová Marie	Nezkoušená
Souboř	Nulíčková Kateřina	Nezkoušená
Třebětín	Šimková Marie	-
Veliká	Cudlínová Barbora	Nezkoušená
Veliká	Cudlínová Kateřina	Nezkoušená
Veliká	Dvořáková Anna	Nezkoušená
Veliká	Paďourková Kateřina	Nezkoušená
Veliká	Raidlová Barbora	Nezkoušená
Vilímovice	Nekolová Magdalena	Nezkoušená
Vilímovice	Ptáčnicková Anna	Oprávněná
Vilímovice	Tichá Dorota	Nezkoušená
Vrbka	Musilová Barbora	Oprávněná
Vrbka	Vojtřová Anna	Nezkoušená
Zdislavice	Nováková Kateřina	Nezkoušená
Zahrádky	Rydlová Barbora	Nezkoušená
Zahrádky	Samodalová Františka	Oprávněná
Zdislavice	Vavříčková Anna	Nezkoušená

Profesní působnost Marie Chejstovské se prakticky shodovala s hranicemi ledečského panství, geograficky byla ledečská porodní babička schopna obstarávat porody do vzdálenosti osmi kilometrů od místa svého bydliště v Ledči. Dominantní klientela se rekrutovala především z obyvatelk Ledče nad Sázavou, největšího regionálního sídla, kde Chejstovská během své kariéry dopomohla u porodu v celkem 987 případech (viz tabulka č. 2 – Geografické vymezení působnosti Marie Chejstovské). Zajímavé však je, že velmi výraznou stopu zanechala coby porodní babička také v téměř pět kilometrů vzdálené Souboři a v Pavlově, zde pomohla v obou případech více než 200 rodičkám.

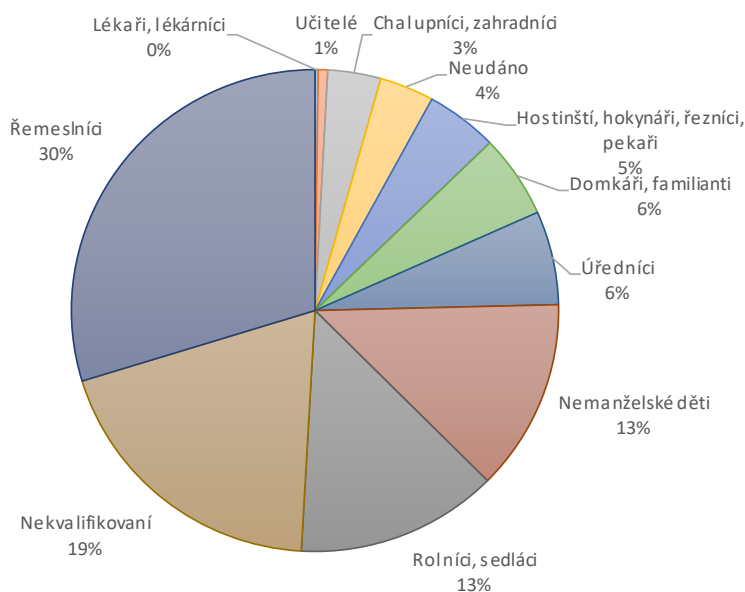
Tabulka č. 2 – Geografické vymezení působnosti Marie Chejstovské

Obec	Počet asistencí	Panství	Přibližná vzdálenost (v km)
Ledeč	987	Ledeč	-
Souboř	208	Ledeč	3,8
Pavlov	206	Světlá	4,7
Vilémovice	144	Světlá	4,7
Hradec	110	Ledeč	2,4
Habrek	88	Ledeč	2,4
Horní Leděč	81	Ledeč	0,5
Kamenná Lhota	77	Pečky	6,3
Bohumilice	74	Ledeč	2,2
Bojiště	63	Ledeč	3,1
Vrbka	57	Ledeč	7,7
Sechov	42	Ledeč	4
Kouty	28	Dolní Kralovice	5,8
Ostrov	28	Ledeč	2,1
Leštinka	26	Ledeč	9
Veliká	25	Ledeč	4,5
Obrvaň	23	Ledeč	2,3
Hamry	20	Ledeč	3,2
Kozlov	19	Ledeč	5,9
Olešná	17	Ledeč	4,6
Sychrov	16	Ledeč	7,7
Mstislavice	15	Ledeč	5,3
Kožlí	12	Ledeč	3,5
Bilantova Lhota	9	Ledeč	6,7
Dobrovítova Lhota	9	Světlá	5,3
Svatojánské Hutě	1	Světlá	6,3

Marie Chejstovská vstoupila po absolvování pražských kurzů babictví do praxe vedením prvního porodu 12. srpna 1842. Rodičkou byla Anna Mandelková, rozená Baborovská, provdaná za městského lékaře Karla Mandelku. Je zvláštní, že první výkon praxe probíhal právě u osoby spřízněné s profesionálním lékařem, pravděpodobně tedy Chejstovská odvedením porodu pod dohledem místního lékaře měla prokázat svou kvalifikaci a schopnost nadále samostatně postupovat v porodnické praxi. Z dnešního pohledu je zářezující, že byl aprobovaný lékař Mandelka ochoten svou ženu v tomto případě nechat podstoupit roli živého pokusného exponátu.

Chejstovská stihla během následujících měsíců vést celkem 19 porodů (Tabulka č. 3,4 – Přehled porodních asistencí Marie Chejstovské),⁴⁹ převážně v rodinách drobných řemeslníků, truhlářů, mydlářů a krejčích. Všechny se, pokud je to možné ověřit, odehrávaly v Ledči nad Sázavou, zpočátku byla tedy působnost nové báby soustředěná na bezprostřední geografické okolí. Zajímavé je, že 4 z porodů, jež měla Chejstovská v roce 1842 vést, se nezdařilo v matričních záznamech dohledat. Zda se jednalo o výpomoc jiné bábě, či se asistence odehrála zcela mimo region Ledčecka, není zřejmé.⁵⁰ Ve dvou případech vedla Chejstovská dva porody v jeden den, 6. října odrodila dítě Kateřiny Rittnauerové, manželky truhlářského mistra z Ledče, a ještě týž den asistovala u porodu své sestry Barbory z Arátoru. 24. listopadu pak pomohla na svět nejprve synovi Josefy Chudobové, manželky ledečského krejčího, aby pak odrodila i dvojčata Marii a Kateřinu, jež se narodila Alžbětě Horaisové, manželce vrchnostenského posla Viktorina Horaise z Ledče.

Graf č. 1 Sociálně-profesní struktura klientely Marie Chejstovské

49 Do přehledu nemohly být započteny poslední tři roky matričních záznamů z města Ledče nad Sázavou, neboť relevantní matrika dané obce není dosud zpřístupněna archivnímu bádání. Je tedy pravděpodobné, že celkový přehled vykonaných porodů bude nutno po zpřístupnění archivních zdrojů ještě o několik desítek případů navýšit.

50 Jedná se o záznamy č. 6, 12, 19 a 20.

Tabulka č. 3 – Přehled porodních asistentek Marie Chejstonské (1842-1861)

Rok	Nekvalifikovaní	Řemeslníci	Hostinští, hokynáři, řezníci, pekaři	Lékaři, lékárníci	Úředníci	Učitelé	Rolníci, sedláci	Chalupníci, zahradníci	Domkáři, familianti	Nemanželské děti	Neudáno	Celkem asistentek
1842	2	11	-	1	1	-	-	-	-	1	3	19
1843	5	6	2	-	1	-	3	1	1	8	11	38
1844	6	13	4	-	3	1	5	3	6	9	7	57
1845	9	21	3	-	2	-	5	2	7	20	10	79
1846	5	18	7	1	2	-	5	5	7	11	12	73
1847	6	22	2	-	2	-	6	-	5	5	10	58
1848	2	11	6	-	4	-	9	-	6	3	10	51
1849	8	17	3	1	3	2	5	2	7	5	9	62
1850	4	15	7	-	3	-	1	-	3	3	-	36
1851	3	16	1	-	2	-	1	-	1	4	-	28
1852	7	16	6	-	3	1	1	-	3	3	-	40
1853	4	19	2	1	10	-	1	-	2	3	-	42
1854	13	22	3	-	2	-	7	1	3	14	-	65
1855	5	17	2	-	6	1	7	1	6	4	-	49
1856	14	21	4	-	8	1	2	6	7	8	-	71
1857	17	25	1	-	7	1	12	5	11	16	-	95
1858	15	22	6	-	1	1	6	6	8	16	-	81
1859	14	20	1	-	5	1	10	4	5	16	-	76
1860	6	27	6	-	3	1	4	4	9	11	-	71
1861	11	20	3	-	2	-	8	-	7	10	1	62

Tabulka č. 4 - Přehled porodních asistentek Marie Chejstovské (1862-1883)

Rok	Nekvalifikovaní	Řemeslníci	Hostinští, hokynáři, řezníci, pekaři	Lékaři, lékárníci	Úředníci	Učitelé	Rolníci, sedláci	Chalupníci, zahradníci	Domkáři, familanti	Nemanželské děti	Naudáno	Celkem asistenti
1862	12	24	4	-	3	-	6	1	7	8	-	65
1863	19	25	1	-	6	-	7	5	8	9	-	80
1864	14	24	5	-	1	-	9	5	7	14	-	78
1865	16	28	2	-	3	-	14	3	10	18	1	95
1866	19	33	2	-	6	-	6	1	8	14	-	89
1867	22	23	3	-	2	-	5	1	7	7	1	71
1868	25	16	3	-	6	-	6	4	5	6	-	71
1869	18	16	4	-	5	-	8	1	3	2	7	64
1870	12	18	2	-	8	-	4	3	3	6	-	56
1871	19	13	-	-	4	-	5	1	4	6	-	52
1872	23	11	2	-	5	1	3	3	4	8	-	60
1873	15	19	1	-	6	-	3	5	10	7	-	66
1874	22	18	2	-	7	-	9	2	5	4	2	71
1875	13	20	-	1	4	1	10	2	15	7	-	73
1876	14	14	3	-	4	2	8	-	5	12	-	62
1877	15	14	1	-	5	-	5	1	7	5	1	54
1878	14	21	5	-	3	-	4	2	9	-	1	59
1879	8	2	1	-	1	1	3	3	3	2	-	24
1880	1	3	-	-	-	-	3	1	3	1	-	12
1881	2	3	2	-	1	-	3	-	1	-	-	12
1882	3	3	1	-	-	-	2	-	3	1	-	13
1883	-	2	1	-	-	-	-	-	2	-	-	5
Celkem	462	709	114	5	150	15	320	84	133	307	86	2385

Druhý rok svého působení Chejstovská rozšířila počet klientek na 38, což, vzhledem k tomu, že v roce 1842 působila v pozici porodní báby pouze 5 měsíců, nelze považovat za nárůst. Nicméně mezi místy, kde Chejstovská působila, se v tomto roce začaly objevovat i mimoměstské lokality. Roku 1843 asistovala u 8 porodů v Ostrově, 3 porodech v Bohumilicích, 2 porodů v Hradci a jednou pomohla na svět dítěti v Olešné. V tomto období se také při komparaci deníkových záznamů s dochovanými matrikami projevuje nespolehlivost, s níž Chejstovská svůj porodní deník vedla. Devět z 38 odvedených porodů vůbec nezanesla do svých záznamů, jednalo se převážně o případy, kdy asistovala u porodů mimo sídelní oblast městečka Ledče. Sociálně se její klientela rekrutovala zejména z nepřilíš majetných řemeslníků, tovaryšů a v daném roce i z velkého počtu svobodných matek.

Nárůst počtu asistencí u Chejstovské zaznamenáváme až roku 1844, kdy vedla 57 porodů, respektive od roku 1845, kdy jich odvedla 79. Svou praxi následně prováděla až do své smrti, roku 1883 a s výjimkou první poloviny 50. let, kdy počet jejích asistencí výrazně poklesl, se až do počátku 80. let takřka vždy svou pomocí ročně podílela minimálně na 60 porodech. Maxima dosáhla její činnost roku 1865, během něhož odvedla 95 porodů. Naopak nejméně úspěšná byla roku 1851, tedy v roce následujícím po úmrtí jejích dvou dospívajících dětí a manžela na následky úplavice v srpnu roku 1850. Je pravděpodobné, že se v daném období snažila Chejstovská zastávat jiný druh obživy, nicméně z následného nárůstu počtu asistencí naopak jasně plyne, že se opět vrátila k porodnické činnosti jako primárnímu zdroji svých zisků. Od roku 1879 zdá se, její síly již v 68 letech upadaly. Nicméně daný pokles je také částečně způsoben absencí potřebných archivních dat z nedostupných zdrojů dosud archivně nezpřístupněné matriky narozených farnosti Ledče nad Sázavou po roce 1879.

Sociální struktura klientely Maie Chejstovské nevykazovala po celou sledovanou dobu žádné výraznější variace. Drtivou většinu její klientely (viz Graf č. 1 – Sociálně-profesní struktura klientely Marie Chejstovské) tvořily ženy drobných řemeslníků – 30% klientů; manželky rolníků, sedláků a púlláníků představovaly 13% klientely; ženy nekvalifikovaných mužů, podruhů a tovaryšů 19%. Je otázka, koho ovšem v daném regionu bylo možno počítat mezi sociální elitu, mimo nejbohatší sedláky. Výraznou část klientely tvořily také svobodné ženy, ať už se jednalo o porod potomků, k nimž se žádný z mužů nepřihlásil, nebo o děti dodatečně se přihlásivších otců, kteří nebyli v právoplatném svazku s manželkou. Jednalo se za sledovanou dobu o 307 případů, tedy 13% všech provedených asistencí u porodů, což dle dostupných zdrojů nebylo nikterak výjimečné množství.⁵¹

51 Pro srovnání, Verena Pawlowsky ve své analýze situace porodnických institucí ve Vídni uvádí, že v roce 1810 bylo ze všech narozených dětí ve Vídni 32 % nemanželského původu. Smerem k polovině 19. století stoupalo procento nově narozených nemanželských dětí ve velkoměstě až k 50%, aby se pak v 70. letech 19. století počal trend opět obracet a na přelomu 19. a 20. století hlavní měs-

Po větší část své praxe se Chejstovská snažila prostřednictvím výkonu svého povolání zajistit hmotné zabezpečení své rodiny, či spíše alespoň svou činností přispět k potlačení naprosté chudoby. Praktikovat začala již jako vdaná žena, a to v reakci na úpadek, kterým rodina prošla po osobním „krachu“ v důsledku nízké konkurenceschopnosti vůči židovskému mydláři. Chejstovská přistoupila k rozhodnutí absolvovat babický kurz v době nejvyšší sociální nouze rodiny, kdy její členové museli prodat vlastní dům a stěhovali se permanentně z nájmu do nájmu. Ihned po dokončení kurzu se Chejstovská počala věnovat porodnické praxi a za každou cenu se snažila vyjít vstříc všem potenciálním klientkám, byť i těm nejméně majetným. Za rodičkami cestovala i devět kilometrů daleko, byla ochotná nést riziko nízkých plateb, respektive pozdějších urgencí úhrady porodní asistence ze strany majetku příslušných obcí.

Chejstovská se také stala součástí sporů mezi kvalifikovanými bábami a pokoutnými léčebnými fušerkami. Z torzovitě dochovaných záznamů soudních akt Okresního soudu v Ledči nad Sázavou vyplývá, že se několikrát účastnila soudních přelíčení jako svědkyně ve sporu vedeném proti ženám, jež neoprávněně vykonávaly porodnickou činnost. Chejstovská zde sice nebyla v roli žalobkyně, nicméně na rozdíl od obžalovaných, jež soudním dvorem nezdřídká opovrhly, byla vždy přítomna jednání. V březnu roku 1854 svědčila, spolu se svou sestrou Aloisí Havlíčkovou, proti aktivitám Kateřiny Nulíčkové z Bohumilic a Marie Novákové z Olešné. U Marie Novákové bylo výslovně uvedeno, že se úředně nepovolené činnosti věnuje již 16 let, nicméně obě obžalované odešly s trestem pouhých tří dnů žaláře.⁵²

Nakolik sloužil soudní postih jako forma odstrašení a účinné represe v případech nelegálního vedení porodů dává tušit další přelíčení, jehož se Chejstovská opět účastnila spolu se svou sestrou Aloisí v roli svědkyně. V září roku 1854 byly opět obviněny z nelegálního výkonu babictví Kateřina Nulíčková, Marie Nováková a Kateřina Jelínková. Obě ženy, jimž bylo prokázáno provozování nelegální praxe již na jaře, dostaly nyní trest ve výši šesti dnů žaláře, nově před soud pohnaná Jelínková odešla se třemi dny arestu.⁵³ Je tedy zjevné, že se nekvalifikované báby nedaly odradit od provozování pokoutného babictví ani soudním stíháním.

Dle propočtu Františka Pachnera měla porodní bába vykonat nejméně 60 porodů ročně tak, aby jí daná činnost mohla finančně zabezpečit. Vezmeme-li v úvahu, že se Chejstovská stala roku 1850 vdovou a musela pečovat o některé ze svých potomků sama, není

---

to monarchie každý rok spatřilo cca 30% nemanželských dětí ze všech nově narozených dětí ve Vídni. Verena Pawlowsky – Rosa Zechner, *Das Wiener Gebär- und findelhaus (1784–1910)*, Bd. 3, Wien 1993, s. 372.

52 SOkA Havlíčkův Brod, Okresní soud Dolní Kralovice-Ledeč, karton č. 90, soudní protokol ze 17. 3. 1854.

53 SOkA Havlíčkův Brod, Okresní soud Dolní Kralovice-Ledeč, karton č. 90, soudní protokol ze 6. 9. 1854.

divu, že ve své praxi velmi agilně dosahovala ročních výsledků, jež mnohdy daný limit překračovaly. Nezřídka úhrn ročně odvedených porodů přesáhl počet 70 asistencí za rok. Od výkonu praxe ji neodradily ani osobní indispozice. Roku 1846 se jí například 17. července narodila dcera Anna, porod absolvovala Chejstovská zcela samostatně bez cizí pomoci, dcera jí však dva dny na to, 19. července, umřela. Bez ohledu na ztrátu a bezesporu i oslabení organismu, hned nazítří, 20. července, Chejstovská vypomáhala u porodu ve Mstislavicích. V případě porodu syna Františka, který přišel na svět 28. listopadu 1849 (porod si opět vedla zcela sama), se Chejstovská hned druhý den bez ohledu na vyčerpání a zdravotní rizika odebrala vést porod Marie Boumové v Ledči nad Sázavou.

Porodnické praxi se věnovala kontinuálně, s výjimkou několika měsíčních přestávek v první polovině 50. let 19. století. Nezřídka Chejstovská dokázala odrodit i dvě děti denně, dokonce lze její jméno několikrát doložit i u tří porodů, jež proběhly v identický den, např. 29. května 1876 nejprve asistovala u porodu v Ledči nad Sázavou a v identický den pomáhala u dalších dvou rodiček ve Vrbce. I přes evidentní snahu a čilou působnost se Chejstovské nezdařilo zajistit dostatečný hmotný profit z dané činnosti. O tom svědčí neschopnost pořídit si po dobu praxe vlastní bydlení, nepochybně ale i osud jejích dětí. Žádné z nich se výrazněji neprosadilo vzestupem v sociální hierarchii, dcery byly provdávány za drobné řemeslníky, synové se stali zaměstnanci, případně drobnými řemeslníky. Profese porodní báby tedy v příběhu Marie Chejstovské zastává spíše element snahy zamezit ještě strmějšímu sociálnímu propadu rodiny, nebyla však profesně-vzdělávací strategií, která by vedla k sociálnímu vzestupu Marie Chejstovské, či členů její rodiny. Mnohem spíše byla pomocí v nouzi, pomocí hrazenou obcí Ledec, díky níž byla Chejstovská schopna udržet samostatnost za cenu nutnosti zůstat věrná porodnické praxi a dané formě obživy až do konce svého života.

Edice deníku Marie Chejstovské, porodní báby z Ledče nad Sázavou z let 1842-1883

Vladan Hanulík

[Předsádka]

Marie

rozená

Havličková, dcera učitele

Ledeckého,

Manželka Fr. Chejstovský

řádně v umění báb-
ském v Praze zkaušená.

Roku 1842 počínaje v městě

Ledči ve Jmenu Páně.

[1]

Číslo	Porod dne	Jméno porodnice	Jména dětí narozených
1842			
1.	12. Auguste	Pani Doktorova Naučky v Ledči ¹	Jozef Gustav Franz
2.	27. Augt.	P. Bučkova richtaře a mistra skláře v Horní Ledči ² Kateřina	Anna
3.	28. Aug.	P. Svobody mydlář No 83 ³	Václav
4.	6. 7bru	Jana Ledviny ⁴ žena	Jan Křt
5.	21. 7bru	Kateřina Tesarek Anton Kostka ⁵	Antonín

1 Anna roz. Baborovská, manželka městského lékaře Karla Mandelky; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 202.

2 Marie roz. Vondráková, manželka Františka Bučka, sklářského mistra z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 202.

3 Antonie roz. Trojanová, manželka mydláře Vojtěcha Svobody z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 202.

4 Anna roz. Paulová, manželka podruha Jana Ledviny z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 203.

5 Kateřina Děkanová, svobodná matka z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 203.

6.	27. 7bru	Novakova na Mizerove No 101 ⁶	Maria
7.	3. 8b	Bodlákova zedníka Bodláka žena, její matka ji odbabila a já sem byla u křtu ⁷	Ján
8.	6. 8b	Ritnaurka No 103 ⁸	Barbora
9.	6. 8b	Sestra Baruška z Aratorů ⁹	Barbora

[2]

1842

Číslo	Porod dne	Porodnice	Dítě
10.	9. 8br	Třešnakova papirníka ¹⁰	Dvojčata Jozef
11.	Dto	dto ...	a mrtvý ¹¹
12.	17	Kotjarova ševce žena ¹²	Barbora
13.	29 - těžký	Fialova (Grazianka) ¹³	Anna
14.	24	Chudobova krejčí voj. ¹⁴	Franz
15.	do	Horeisova posla Verchnostenského ¹⁵	Kateřina
16.	do	[Horeisova posla Verchnostenského]	Magdalena
17.	26	Janečkova krejčího ¹⁶	Františka

6 Nebylo dohledáno v žádné dostupné matriční evidenci.

7 Marie, roz. Borovanská, dcera podruha Matěje Bodláka z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 204.

8 Kateřina, roz. Brodilová, manželka truhláře Vojtěcha Rittnauera z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 204.

9 Mariina vlastní sestra, Barbora, roz. Havlíček, manželka Františka z Arátoru, kamenického mistra z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 204.

10 Marie, roz. Pekárková, manželka Matěje Třešňáka, truhláře z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 204.

11 Dvojče není uvedeno v matričních záznamech.

12 Zápis nebylo možné dohledat v dostupných matričních záznamech.

13 Kateřina, roz. Šindelářová, manželka Graciana Fialy z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 205.

14 Josefa, roz. Kačerovská, manželka krejčího Vojtěcha Chudoby z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523.

15 Alžběta, roz. Kovarská, manželka vrchnostenského úředníka Viktorina Horaise z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 205.

16 Antonie, roz. Lev, manželka krejčího Josefa Janečka z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 206.

18.	3 Prosyneć	Paní Heislerova ¹⁷	Barunka
19.	19 dz	Paní Ružíčkova ¹⁸	Františka
20.	24	Kopřivova pod Kapličkou ¹⁹	Jozefa
21.	31	Bockova bednařika ²⁰	Terezie

[3]

1843

Číslo	Porod dne	Porodnice	Dítě
22.	2 ledna	Nekolova Marie Prokopova ²¹	Vojtěch
23.	16i	P. Bletrichova ²²	Karolina
24.	17	Rozalie Zabranska z Vostrova ²³	Jozef
25.	22.	p. Hruškova ²⁴	Franz
26.	24.	Lwova Truchlor ²⁵	Kateřina
27.	Unor 13	Paní Schütz ²⁶	Richard Vilhelm
28.	18	P. Tulachova ²⁷	Anna
29.	23	P. Progs ²⁸	Venzl

17 Veronika, roz. Kamberská, manželka kancelisty Maxmiliana Heislera z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 208.

18 Zápis nebyl dohledán v matričních záznamech.

19 Zápis nebyl dohledán v matričních záznamech.

20 Marie, roz. Lexová, manželka bednáře Jana Bočka z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 209.

21 Svobodná matka Marie Nekolová z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 209.

22 Barbora, roz. Čapková, manželka papírnického tovaryše Josefa Bletricha z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 209.

23 Zápis nebyl dohledán v matričních záznamech.

24 Viktorie, roz. Farníková, manželka kováře Františka Hrušky z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 209.

25 Kateřina, roz. Chejstovská, manželka truhláře Antonína Lva z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 209.

26 Leopoldina, roz. Nussbaumová, manželka kupce Karla Schütze z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 210.

27 Anna, roz. Francová, manželka tovaryše Františka Tulacha z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 210.

28 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

30.	Březen 1	P. Pařískova v Sauborí ²⁹	Jan
31.	11	Pospíšil ³⁰	Jozef
32.	19	Jiří Hoskovec z Podolí ³¹	Karel
33.	23	Hlavova ³²	Barbora
34.	25	P. Kvichova ³³	Franz
35.	27	P. Vackova ³⁴	Ignaz Kavetral[?]
36.	Máj 9	P. Pumova ³⁵	Petrolina
37.	16	Laudatova ³⁶	Vaclava

[4]

Číslo	Porod dne	Porodnice	Dítě
38.	25	Pospíšil z Volešny ³⁷	Jan
39.	Červen 24	Šneidrova ³⁸	Jan
40.	Srpen 30	Kotaučková cihlařka ³⁹	Barbora

29 Kateřina, roz. Marková, manželka ševce Jana Pařízka z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 212.

30 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

31 Rodička Alžběta roz. Beranová, manželka podruha Jiřího Hoskovce z Bohumilic; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 30.

32 Marie, roz. Koubská, manželka nádeníka Františka Hlavy z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 212.

33 Anna, roz. Kačerovská, manželka tovaryše Václava Kvicha z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 213.

34 Marie, roz. Syrůčková, manželka zámečníka Ignáce Vacka z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 213.

35 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

36 Svobodná matka Františka Laudátová z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 215.

37 Barbora, roz. Ruthová, manželka Jana Pospíšila z Olešné; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 252, s. 565.

38 Svobodná matka Kateřina Cihlařová z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 216.

39 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

41.	Září 4	P. Svobodka Švagrova ⁴⁰	Maksmilian
42.	12	Kautek Marie ⁴¹	Marie
42.[!]	Říjnu 8	Anna Pařískova ⁴²	Marie
43.	12	Anna Mala ⁴³	Franz
44.	24	Anna Jirak ⁴⁴	Kateřina
45.	Listopad 7	Kadlec Johana ⁴⁵	Jan
46.	13	Anna Sikir ⁴⁶	Anna
47.	24	Kateřina Adler ⁴⁷	Karolina

[5]

Číslo	Porod dne	Porodnice	Dítě
48.	Prosinec 18	Antonie Sally ⁴⁸	Wenzl
49.	28	S Kautu ⁴⁹	nekrtěnatek
50.	Roku 1844 7 ledna	Paní poštmistrova z Hradce Ema Richter ⁵⁰	Ema

40 Marie, roz. Chejstovská, manželka ševce Josefa Svobody z Horní Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 219.

41 Svobodná matka Marie Koutková z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 219.

42 Svobodná matka Anna Rajdlová z Ostrova; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 599.

43 Anna Malá, svobodná matka z Bohumilic; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 32.

44 Anna Jiráková, svobodná matka z Hradce; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 128.

45 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

46 Svobodná matka Anna Jelínková z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 219.

47 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

48 Antonie, roz. Kárníková, manželka Václava Šaly z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 220.

49 Zápis nedohledán v matričních záznamech, jednalo se dle popisu Chejstovské o nepokřtěné dítě.

50 Marie, roz. Francová, manželka poštmistra Josefa Richtera z Hradce; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 129.

51.	11	Kucharka P. Forssnistrovy ⁵¹	nekrřtený
52.	Únoru 10	P. Sikiřova ⁵²	Jozef
53.	11	Sestra Loyzi ⁵³	Ana
54.	13	P. Fařikova ⁵⁴	Jozef
55.	březnu 9	Kmotra Anna ⁵⁵	Jozef
56.	18	Marie Adler ⁵⁶	Jozef
57.	20	Hrnčirka Lwova ⁵⁷	Frantz
58.	dubna 1	P. Heisler ⁵⁸	Leontina
59.	Maj 14	P. Škworka ⁵⁹	Vincentz
60.	23	Sediva ⁶⁰	Frantz
61.	25	Paní Jeřabekova ⁶¹	Anna

[6]

1844

Číslo	Porod dne	Porodnice	Dítě
-------	-----------	-----------	------

51 Zápís nedohledán v matričních záznamech.

52 Zápís nedohledán v matričních záznamech.

53 Aloisie Havlíčková, sestra Marie Chejstovské, jež se sama stala aprobovanou porodní bábou, ze zápisu v matrice narozených plyne, že narozená dívka Anna byla nemanželského původu; SOA Zámorsk, Sbirka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 222.

54 Anna roz. Škvorová, manželka koželuha Jana Farníka z Ledce; SOA Zámorsk, Sbirka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 222.

55 Anna, roz. Holíková, manželka podruha Jana Černého z Ledce; SOA Zámorsk, Sbirka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 223.

56 Svobodná matka Marie Adlerová z Ledce; SOA Zámorsk, Sbirka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 223.

57 Anna, roz. Sadílková, manželka Jana Lva, hrnčire z Ledce; SOA Zámorsk, Sbirka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 224.

58 Veronika, roz. Kamberská, manželka kancelisty Maxmiliána Heislera z Ledce; SOA Zámorsk, Sbirka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 224.

59 Anna, roz. Neubauerová, manželka ševce Jana Škvora z Ledce; SOA Zámorsk, Sbirka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 225.

60 Antonie, roz. Kruťádová, manželka zahradníka Josefa Šedivého z Ledce; SOA Zámorsk, Sbirka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 225.

61 Marie, roz. Mařková, manželka familiaanta Karla Jeřábka z Hradce; SOA Zámorsk, Sbirka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kozlí – Leřtina – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojanské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Oleřná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 131.

62.	Červen 16.	Ježkova z Habrku ⁶²	Ján
63.	23	Paní Blažkova ⁶³	Anna
64.	3. července	Fialka řez. ⁶⁴	Jozef
65.	10 dto	Slauchova ze Sechova ⁶⁵	Vaclav Franz Jude
66.	29.dt	Pixmachrová ⁶⁶	Anna
67.	31 dto	Paní Kofranková ⁶⁷	Jaroslav
68.	Srpen 31	Alžbeta Krajčířka ⁶⁸	Reymund
[!]	Zaří 3ho		Frantz Chejstovský ⁶⁹
69.	17	Sadilkova z Hr. ⁷⁰	Vaclav
70.	22	Hnizdova ⁷¹	Vaclav
71.	29	Aronova ⁷²	Jozefa
72.	30	Novakova B. ⁷³	Vaclav

62 Kateřina, roz. Kalinová, manželka krejčího Josefa Ježka z Habrku; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kozlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 252, s. 79.

63 Marie, roz. Halmová, manželka hostinského Jana Blažka z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 252, s. 225.

64 Marie roz. Pfefferová, manželka řezníka Josefa Fialy z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 227.

65 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

66 Barbora, roz. Švamberová, manželka puškaře Josefa Buneše z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 227.

67 Rosalie, roz. Veberová, manželka vrchnostenského listovního Jana Kofránka z Horní Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 228.

68 Svobodná matka Alžběta Veberová z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 229.

69 Jedná se o porod vlastního syna Františka, který Chejstovská dle rodinné kroniky provedla bez cizí pomoci, v matrice je však jako porodní bába uvedena Anna Nováková; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 229.

70 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

71 Marie, roz. Škvorová, manželka ševce Josefa Hnízda z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 229.

72 Anna, manželka podruha Františka Arona z Horní Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 229.

73 Svobodná matka Barbora Nováková z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 229.

73.	Října 17	Cheystovska Kate ⁷⁴	Havel †
74.	25	Šediva Jozefa ⁷⁵	Kateřina
74.[!]	Listopadu 12	P. Salovic ⁷⁶	Leopold

[7]

Číslo	Porod dne	Porodnice	Dítě
75.	Prosinec 3	Škvorova J. ⁷⁷	Jozef †
76.	11	Pani Schütz ⁷⁸	Sultan
77.	26	Sekerova ⁷⁹	Jan
78.	28	Smutna ⁸⁰	Jan
79.	Roku 1845 Leden 5	Sadilkova ⁸¹	Barbora
80.	5	Musilova Jozefa ⁸²	Jan
81.	8	Erchenrova N. 8 ⁸³	Frantz
82.	16	P. Progšova ⁸⁴	Terezie
83.	23	Litomiska ⁸⁵	Frantz
84.	Únor 1	Kralice ⁸⁶	Jozef
84.[!]	1	P. Kudrnova ⁸⁷	Marie

---

74 Zázpis nedohledán v matričních záznamech.

75 Svobodná matka Josefa Šedivá z Ledče; SOA Zámrsrk, Sbíрка matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 230.

76 Antonie, roz. Kárníková, manželka pekaře Václava Šaly z Ledče; SOA Zámrsrk, Sbíрка matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 231.

77 Zázpis nedohledán v matričních záznamech.

78 Leopoldína, roz. Nussbaumová, manželka kupce Karla Schütze z Ledče; SOA Zámrsrk, Sbíрка matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 233.

79 Zázpis nedohledán v matričních záznamech.

80 Marie, roz. Nácovská, manželka kováře Václava Smutného z Ledče; SOA Zámrsrk, Sbíрка matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 234.

81 Zázpis nedohledán v matričních záznamech.

82 Svobodná matka Josefa Musilová z Ledče; SOA Zámrsrk, Sbíрка matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 234.

83 Svobodná Marie Erchnerová z Ledče; SOA Zámrsrk, Sbíрка matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 235.

84 Anna, roz. Skřivanová, manželka kominíka Ignáce Prokše z Ledče; SOA Zámrsrk, Sbíрка matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 235.

85 Svobodná matka Kateřina Pohořalková z Ledče; SOA Zámrsrk, Sbíрка matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 235.

86 Zázpis nedohledán v matričních záznamech.

87 Zázpis nedohledán v matričních záznamech.

85.	11	Schovanec ⁸⁸	Frantz v Křýžích
86.	13	Ana Langer ⁸⁹	Jan
87.	14	Vodičková Anna ⁹⁰	Anna z Hradce
88.	15	P. Chudobova ⁹¹	Terezie
89.	20	Vosikova ⁹²	Jozef Bohumilic

[8]

Číslo	Porod dne	Porodnice	Dítě
90.	Března 16	P. Jarečkova ⁹³	Jozefa
91.	17	P. Pletejchova ⁹⁴	Jozef
92.	24	Kovářka ⁹⁵	Marie Vostrov
93.	26	Sulzova ⁹⁶	Marie
94.	27	Schneidrová ⁹⁷	Marie Kmotr
95.	30	Fialova ⁹⁸	Jozefa Kain.
96.	Duben 7	Pospišilka ⁹⁹	Ana ze Sauboře

88 Kateřina, roz. Veselá, manželka krejčího Josefa Schovance z Hradce; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 236.

89 Svobodná matka Anna Langerová z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 236.

90 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

91 Josefa, roz. Kačerovská, manželka krejčího Vojtěcha Chudoby z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 236.

92 Anna, roz. Boumová, manželka sedláka Josefa Vosiky z Bohumilic; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 33.

93 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

94 Barbora, roz. Čapková, manželka tovaryše Josefa Pletricha z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 239.

95 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

96 Kateřina, roz. Vosiková, manželka domkáře Josefa Schulze z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 239.

97 Františka, roz. Laudátová, manželka tkalce Václava Schneidra z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 239.

98 Mariana, roz. Kozelková, manželka soukeníka Graciana Fialy z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 240.

99 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

97.	9	Ma[rie] Adler ¹⁰⁰	Anna
98.	23	Vojírka ¹⁰¹	Frantz Hradec
			Kmotra
99.	Máj 1	Ledvinova ¹⁰²	Jozef
100.	14	Kateřina Zemanova ¹⁰³	Barbora Podolí
101.	21	Kateřina ¹⁰⁴	Jan
102.	25	Holikova ¹⁰⁵	Frantz
103.	30	Marie Napravnikova ¹⁰⁶	Jozef
104.	31	P. Bučkova ¹⁰⁷	Petrolina
105.	31	P. Kvichova ¹⁰⁸	Petrolina
	[9]		
Číslo	Porod dne	Porodnice	Dítě
106.	Června 8	Linhartova Ana ¹⁰⁹	Marie Z Hradce

100 Svobodná matka Marie Adlerová z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 240.

101 Anna, roz. Nováková, manželka fanianta Jana Vojře z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 240.

102 Kateřina, roz. Holá, manželka domkáře Josefa Ledviny z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 240.

103 Svobodná matka Kateřina Urbanová z Bohumilic; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Soubor – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834 – 1854, sign. 2526, s. 33.

104 Svobodná matka Kateřina Polívková z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 241.

105 Josefa, roz. Neuhfuss, manželka pohodného Jana Holíka z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 241.

106 Svobodná matka Marie Nápravniková z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 242.

107 Marie, roz. Löwová, manželka bednáře Jana Bočka z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 242.

108 Anna, roz. Kačerovská, manželka koláře Václava Kvicha z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 241.

109 Svobodná matka Anna Novotná z Hradce; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Soubor – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834-1854, sign. 2526, s. 133.

107.	9	Semeradova ¹¹⁰	Jan Kr.
108.	29	Kopřivova ¹¹¹	Karolína Kmotra
109.	29	Ritnaurova ¹¹²	Petr
110.	Července 8	Chejstovská ¹¹³	Jan hrnčířka
111.	16	P. Růžičkova ¹¹⁴	Jan
112.	21	Ant Tulach ¹¹⁵	Ana
113.	24	Paní Gabriel ¹¹⁶	Ana
114.	31	Tuláška tesařka ¹¹⁷	Frantz
115.	Srpna 11	P. Lanzova ¹¹⁸	Vincenc
116.	13	Vorlova ¹¹⁹	Ferdinand
117.	25	Roznotinská dvojčata ¹²⁰	Vincenc [P]
118.	dto	[dvojčata]	Wenzl
119.	29	Marie ¹²¹	Frantz Křížu
120.	31	Šikyřka pernykař ¹²²	Marie

110 Anna, roz. Musilová, manželka podruha Jiřího Semeráda z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 244.

111 Josefa, roz. Jišová, manželka soukeníka Františka Kopřivy z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 244.

112 Kateřina, roz. Brodilová, manželka koláře Vojtěcha Rittnauera z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 244.

113 Barbora, roz. Kirchoferová, manželka hrnčíře Antonína Chejstovského z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 244.

114 Anna, roz. Loukotková, manželka perníkáře Jana Růžičky z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 245.

115 Antonie, roz. Svobodová, manželka Jana Tulácha z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 245.

116 Klára, roz. Kučerová, manželka Václava Gabriela, listovního pořadatele z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 246.

117 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

118 Vincencia, roz. Marková, manželka řezníka Vincenze Lanze z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 246.

119 Svobodná matka Marie Vorlová z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 247.

120 Josefa, roz. Beránková, manželka ševce Vincence Roznotinského z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 247.

121 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

122 Marie, roz. Dvořáková, manželka perníkáře Antonína Sikíře z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign.

121.	Zaři Řijnu 11	Reichova ¹²³	Kateřina
122.	20	P. Volfova ¹²⁴	† Lybeth
123.	26	Jelinkova ¹²⁵	Anton
[10]			
Číslo	Porod dne	Porodnice	Dítě
124.	Prosince 11	Paní Heislerova ¹²⁶	Jaroslav
125.	23	Smutná ¹²⁷	Jan
126.	24	Doudova ¹²⁸	Marie
127.	Ledna 1846 8	Trojanka ¹²⁹	Jozef ze Sechova
128.	9	P. Škvorova ¹³⁰	Anton
129.	9	Vojírka ¹³¹	Kateřina z Hamrů
130.	Unoru 7	Slaučka ¹³²	Kateřina Ana

2523 s. 247.

123 Františka, roz. Papežová, manželka tkalce Josefa Jelínka z Hradce; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice– Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 117.

124 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

125 Františka, roz. Papežová, manželka tkalce Josefa Jelínka z Hradce; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice– Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 134.

126 Veronika, roz. Kamberská, manželka Maximiliana Heislera, kancelisty městského soudu v Ledči; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 250.

127 Marie, roz. Nácovská, manželka kováře Václava Smutného z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 250.

128 Alžběta, roz. Svobodová, manželka ševce Josefa Doudy z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 250.

129 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

130 Anna, roz. Neubauerová, manželka ševce Jana Škvora z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 251.

131 Svobodná matka Kateřina Cempírková z Hradce; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 134.

132 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

131.	15	Sadilkova ¹³³	Jozef z Hamrů
132.	15	Paní Kofránková ¹³⁴	Anna
133.	Března 8	P. Pucova ¹³⁵	Jozefa
134.	18	Wadimova ¹³⁶	Jozefa z Hamrů
135.	25	Tvrdikova ¹³⁷	Marie ze Souborě
136.	Duben 20	P Sikírka ¹³⁸	Vojtiecha
[11]			
Číslo	Porod dne	Porodnice	Dítě
137.	26	Pani Šedivej ¹³⁹	Johana
138.	Maje 6	Kalinova ¹⁴⁰	Barbora z Vostrova
139.	17	P. Sadilkova ¹⁴¹	
140.	20	P. Veselikova ¹⁴²	Johanna
141.	30	Fialova ¹⁴³	Jan Truhlař

133 Barbora, roz. Nováková, manželka ševce Václava Sadílka z Hamrů; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Soubor – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 100.

134 Rosalie, roz. Veberová, manželka Františka Kofránka, vrchnostenského listovního z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 253.

135 Josefa, roz. Koutková, manželka kloboučníka Josefa Puče z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 253.

136 Alžběta, roz. Nouzová, manželka familianta Jana Vidimského z Hamrů; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Soubor – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 101.

137 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

138 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

139 Svobodná matka Josefa Šedivá z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 255.

140 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

141 Barbora, roz. Bradáčová, manželka sedláře Jana Sadílka z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 256.

142 Josefa, roz. Králová, manželka podruha Františka Veselíka z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 256.

143 Františka, roz. Doubková, manželka truhláře Jana Fialy z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523,

142.	30	Olivova We. ¹⁴⁴	Jan
143.	Června 6	Aronka ¹⁴⁵	Jozef †
144.	7	Šediva ¹⁴⁶	Anton
145.	10	Domasový sestra ¹⁴⁷	Anna
146.	Července 17	Ana Chejstovska cera Marie Chejstovský babi ¹⁴⁸	Ana
147.	Srpna 3	Rózy John ¹⁴⁹	Jozefa
148.	10	P. Fialova ¹⁵⁰	Vaclav z Kleblova
149.	13	Pani Schütz ¹⁵¹	Klara
150.	15	Doliátorka ¹⁵²	Marie Kmotra
151.	16	P. Adamkova ¹⁵³	Wenzl Truhlář
152.	24	Hylgerova ¹⁵⁴	Marie Šleifř
153.	Zaří 1	Z Hradce Vojírka ¹⁵⁵	Marie Kmotra

---

s. 256.

144 Marie, roz. Adlerová, manželka řezníka Václava Olivy z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 256.

145 Anna, roz. Brunnerová, manželka zahradníka Františka Arona z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 257.

146 Antonie, roz. Gruntorádová, manželka zahradníka Josefa Šedivého z Horní Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 257.

147 Svobodná matka Alžběta Venclová z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 257.

148 Vlastní dítě Marie Chejstovské, jež rodila bez pomoci jiné porodní báby, to potvrzuje i zápis v matrice; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 257.

149 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

150 Johanna, roz. Petridesová, manželka pekaře Václava Fialy z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 258.

151 Leopoldína, roz. Nussbaumová, manželka kupce Karla Schütze z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 258.

152 Petronilla, roz. Svobodová, manželka bednáře Josefa Doliátora z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 259.

153 Marie, roz. Sadílková, manželka truhláře Josefa Adámka z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 259.

154 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

155 Anna, roz. Nováková, manželka fámilianta Jana Vojíře z Hradce; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Msti-

154.	10	Richtařce ze ¹⁵⁶	Marie Souboře
155.	10	Ezechel z ¹⁵⁷	Vaclava Hradec
156.	18	P Janečkovy ¹⁵⁸	Jozef

[12]

Číslo	Porod dne	Porodnice	Dítě
157.	Řijna 2	Pani Blaškova ¹⁵⁹	Marie
158.	6	Pani Ružičkova ¹⁶⁰	Bertha
159.	11	Lwova ¹⁶¹	Barbora Hrcnir
160.	14	Janečková ¹⁶²	Vaclava Z Vostrova
161.	Listopad 2	Markova Izrael ¹⁶³	Jozef byla jsem kmotra
162.	9	Polivkova ¹⁶⁴	Barbora
163.	13	Roznotinska Antonie ¹⁶⁵	Frantz
164.	13	P. Kudrnova ¹⁶⁶	Barbora

---

slavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526., s. 136.

156 Anna, roz. Tvrđíková, manželka sedláka Františka Ruta ze Souboře; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 402.

157 Josefa, roz. Kudrnová, manželka familiaanta Jana Ezechela z Hradce; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 136.

158 Antonie roz. Lwová, manželka krejčího Josefa Janečka z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 259.

159 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

160 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

161 Anna, roz. Sadílková, manželka hrnčáře Jana Lwa z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 261.

162 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

163 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

164 Svobodná matka Anna Nápravníková z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 261.

165 Svobodná matka Antoine Roznotinská z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 262.

166 Barbora, roz. Jandáková, manželka sklenáře Josefa Kudrny z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 262.

165.	14	P. Škvorova ¹⁶⁷	Barbora
166.	15	P. Hnizdova ¹⁶⁸	Leopolda
167.	Prosince 11	P. Škvorova ¹⁶⁹	Václav
168.	13	Chejstovská ¹⁷⁰	Ana
169.	17	Spilinkova ¹⁷¹	Kateřina
170.	30	Pospíšilka ¹⁷²	Karel ze Sauboře

[13]

Roku 1847

Číslo	Porod dne	Porodnice	Dítě
171.	7	Paní Prokšova ¹⁷³	Jozef
172.	10	Paní Schmidova ¹⁷⁴	Karel
173.	13	Vankova ¹⁷⁵	František z Sauboře
174.	21	P. Steierkova ¹⁷⁶	† 000

167 Marie, roz. Doliátorová, manželka ševce Václava Škvora z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 262.

168 Marie, roz. Škvorová, manželka ševce Josefa Hnízda z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 262.

169 Františka, roz. Prášková, manželka ševce Josefa Škvora z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 264.

170 Anna, roz. Hrdličková, manželka soukeníka Josefa Chejstovského z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 264.

171 Kateřina roz. Ptáčníková, manželka podruha Františka Navrátila ze Souborče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souborč – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 404.

172 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

173 Anna, roz. Škríbaňová, manželka kominíka Ignáce Prokše z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523.

174 Františka, roz. Kopecká, manželka Václava Schmieda z Hradce; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souborč – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 477.

175 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

176 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

175.	26	Puksmachrova ¹⁷⁷	Karel
176.	Únoru 4	Červinova ¹⁷⁸	Marie
177.	5	Pani Kofrankova ¹⁷⁹	Roza
178.	8	Dolejská ¹⁸⁰	Jozef z Bohumilic
179.	12	P Chudobova ¹⁸¹	Marie
180.	14	Ponocného Ana ¹⁸²	Anna
181.	14	S Pletrichova ¹⁸³	Anna
182.	24	Prosova Marie ¹⁸⁴	Matiej
183.	24	Musilova ¹⁸⁵	Matiej z Volešny
184.	Března	Leftnerova dne 22 prosince ¹⁸⁶	Marie
185.	17	P. Janečkova ¹⁸⁷	Frantz

177 Barbora, roz. Švambergová, manželka puškaře Josefa Buneše z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 265.

178 Barbora, roz. Rajdlová, manželka podruha Tomáše Št'astného z Bohumilic; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 35.

179 Rosalie roz. Veberová, manželka panského listovního Františka Kofránka z Horní Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 265.

180 Svobodná matka Alžběta Jonášová z Bohumilic; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 36.

181 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

182 Barbora, roz. Čapková, manželka tovaryše Josefa Pletricha z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 266.

183 Marie, roz. Prošová, manželka domkáře Jana Ptáčníka z Olešné; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 566.

184 Kateřina, roz. Vohnická, manželka püllánika Jana Musila z Olešné; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 566.

185 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

186 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

187 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

186.	17	Pepička švadlenka ¹⁸⁸	Anton
187.	18	Cihlařka panská ¹⁸⁹	Jozefa
188.	20	Marie Weil Izraelit ¹⁹⁰	Amalie

[14]

Číslo	Porod dne	Porodnice	Dítě
189.	April 10	Schöfera ¹⁹¹	Jozefa
190.	Maj 8	Kovařka z Vostrova ¹⁹²	Jozef
191.	13	Pani Švagrova ¹⁹³	Anton
192.	15.5.	Pospíšilka z Souboře ¹⁹⁴	Jan
193.	Června 10	Pani Lancova ¹⁹⁵	Anton
194.	28	Smutná kovařka ¹⁹⁶	Marie
195.	Července 13	Barbora Broš ¹⁹⁷	Adolf

188 Svobodná matka Josefa Musilová z Ledče; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 267.

189 Barbora, roz. Schneiderová, manželka cihláře Josefa Kotoučka z Hradce; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 478.

190 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

191 Terezie, roz. Kohlerová, manželka brusiče skla Františka Schäffera z Hamrů; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 102.

192 Anna, roz. Jiráková, manželka kováře Václava Nedbala z Ostrova; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 605.

193 Kateřina, roz. Prokopová, manželka krejčího Václava Chejstovského z Horní Ledče; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 268.

194 Marie, roz. Kopecká, manželka domkáře Josefa Pospíšila ze Souboře; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 404.

195 Vincencie, roz. Marková, manželka řezníka Vincence Lanze z Ledče; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 269.

196 Marie, roz. Nácovská, manželka kováře Václava Smutného z Ledče; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 269.

197 Barbora, roz. Tesárková, manželka podruha Františka Brože z Ledče; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign.

196.	15	P. Kwychova ¹⁹⁸	Frantz
197.	19	Pany Salova ¹⁹⁹	Venzl
198.	Srpna 27	Marie Cepkova ²⁰⁰	Marie
199.	29	P. Šediva ²⁰¹	Anton
200.	Zaří 2	Kostkova ²⁰²	Vaclar
201.	3	Jelinkova ²⁰³	- †
202.	8	Olivova Marie ²⁰⁴	Marie

[15]

Číslo	Porod dne	Porodnice	Dítě
203.	Října 1	Dvořka ze Sauboře ²⁰⁵	Vaclar
204.	15	Doliatorova ²⁰⁶	Jan a Kateřina - dvojčata
205.	Listopadu 30	P Volfova ²⁰⁷	Barbora
206.	Prosince 10	Sem sama bez pomoci baby M. Cheystovske křtu donesla syna ²⁰⁸	porodila též ku Ignaz

2523, s. 270.

198 Anna, roz. Doliátorová, manželka koláře Václava Kvicha z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 270.

199 Antonie, roz. Kárníková, manželka pekaře Václava Šaly z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 270.

200 Svobodná matka Marie Čepková z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 271.

201 Antonie, roz. Kruťtorádová, manželka zahradníka Josefa Šedivého z Horní Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 271.

202 Svobodná matka Kateřina Tesárková z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 272.

203 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

204 Marie, roz. Adlerová, manželka řezníka Václava Olivy z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 272.

205 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

206 Petronilla, roz. Svobodová, manželka bednáře Josefa Doliátora z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 272.

207 Josefa, roz. Doliátorová, manželka soukeníka Jana Volfa z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 273.

208 Porod vlastního dítěte Františka, který Marie provedla bez pomoci jiné porodní báby; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 274.

207.	14	Škarvadka ²⁰⁹	Vaclava
208.	17	Paní Perknovska ²¹⁰	Bohumil
209.	1848 ledna 5	z Volešny Benešova ²¹¹	Xxx
210.	Únor 18	P. Laukotkova ²¹²	Jan
211.	20	P. Aronova ²¹³	Marie
212.	Března 4	Hulova ²¹⁴	Frantz

[16]

Číslo	Porod dne	Porodnice	Dítě
213.	Duben sd	P. Růžičkova ²¹⁵	Marie
214.	sd	P. Kudrnova ²¹⁶	Anna
215.	sd	Rišakova ²¹⁷	Xxx
216.	Maj 5	Holíková ²¹⁸	Marie
217.	25	Anna Johanes ²¹⁹	Marie

209 Anna, roz. Pařízková, manželka ševce Františka Škarvady z Ledče; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 274.

210 Terezie, roz. Černá, manželka kupce Václava Perknovského z Bohumilic; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kozlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Soubor – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 36.

211 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

212 Anna, roz. Jirkůvková, manželka řezníka Jana Loukotky z Ledče; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 278.

213 Anna, roz. Brunnerová, manželka zahradníka Františka Arona z Ledče; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 278.

214 Marie, roz. Semerádová, manželka havíře Františka Hůly z Ledče; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 278.

215 Dne 31. 3. – Kateřina, roz. Pacholíkova, manželka pachtýře Františka Růžičky z Ledče; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 278.

216 16. 4. – Barbora, roz. Jandáková, manželka sklenáře Josefa Kudrny z Ledče; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 278.

217 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

218 Josefa, roz. Neufuss, manželka pohodného Jana Holíka z Ledče; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 279.

219 Anna, roz. Tulachová, manželka domkáře Jana Johanesse z Ledče; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Leděč – Leděč nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 279.

218.	25	Pani Kofrankova ²²⁰	Julius
219.	Června 4	Müllerova ²²¹	Berta Izrael
220.	4	Sadílková ²²²	[!]
221.	6	P. Ružičková ²²³	Anna
222.	23	Kmotra Vojírka ²²⁴	Anton
222. [!]	24	Alžběta Krajíček ²²⁵	Eleonora
224.	24	Barišekova ²²⁶	Jan
225.	25	Paní Svobodova ²²⁷	Ana
226.	Červenec 1	Sikiřova ²²⁸	Jan
227.	8	Sadilkova ²²⁹	Marie
228.	20	Horeisova ²³⁰	Marie

220 Rosalie, roz. Veberová, manželka ředitele panství Františka Kofránka z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 280.

221 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

222 Barbora roz. Bradáčová, manželka skláře Jana Sadílka z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 280.

223 Anna, roz. Loukotková, manželka perníkáře Jana Růžičky z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 280.

224 Patrně porod dítěte Anny, roz. Novákové, manželky Jana Vojíře z Hradce, který se odehrál dle matričních záznamů 10. 7. v Hradci; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 481.

225 Svobodná matka Alžběta Krajíčková z Habreku; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 83.

226 Marie, roz. Viktorová, manželka podruha Jana Sekota z Habreku; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 84.

227 Kateřina, roz. Vankátová, manželka pekaře Petra Svobody z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 280.

228 Marie, roz. Prokopová, manželka Leopolda Sikiře z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 281.

229 Barbora, roz. Nováková, manželka ševce Václava Sadílka z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 281.

230 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

229.	22	N Šlechtova ²³¹	Marie
230.	Srpna 2	Kocian bar. ²³²	Terezie

[17]

Číslo	Porod dne	Porodnice	Dítě
231.	Října 11	P. Fialova ²³³	Jan
232.	20	P. Pučova ²³⁴	Karel
233.	Listopad 3	Císařova ²³⁵	Karel
234.	13	P. Pasolíkova ²³⁶	Anton
235.	15	P. Müllerova ²³⁷	Jan
236.	20	P. Kvichova ²³⁸	Jan
237.	28	Červinka ²³⁹	Frant.
238.	29	z Hradce Wetras ²⁴⁰	†
239.	Prosince 8	Kraličkova ²⁴¹	Frant.
240.	9	Pani Forstmistrova ²⁴²	Ana

231 Patrně jde o porod svobodné matky Nepomuceny Šlechtové z Ledče, dle matriky se ale narodila 4. 9.; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523.

232 Patrně se jedná o porod svobodné matky Josefy Kociánové z Ledče, porod se ale dle matriky odehrál 26. 9.; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 283.

233 Johanna, roz. Petridesová, manželka pekaře Václava Fialy z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 283.

234 Josefa, roz. Koutková, manželka kloboučníka Josefa Puče z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 283.

235 Marie, roz. Rosická, manželka krejčího Františka Císaře z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 284.

236 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

237 Anna, roz. Drážková, manželka pekaře Ferdinanda Müllera z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 285.

238 Anna, roz. Doliátorová, manželka koláře Václava Kvicha z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 285.

239 Svobodná matka Kateřina Nováková z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 285.

240 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

241 Barbora, roz. Fialková, manželka podruha Františka Králíka z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 286.

242 Marie, roz. Francová, manželka lesníka Josefa Richtera z Hradce, jako jméno dítěte je uveden v matrice Albert; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice

241.	12	Wiktorka ²⁴³	Marie
242.	18	z Habrku Rutka ²⁴⁴	Marie
243.	19	Lwova ²⁴⁵	Ana
244.	20	Hudíková ²⁴⁶	Marie
245.	21	P. Oliwova ²⁴⁷	Anton

[18]

Porod rok 1849

Číslo	dne	Porodnice	Dítě
246.	Ledna 25	P. Ružičkova ²⁴⁸	Marie
247.	27	Pani Perknovska ²⁴⁹	Hermina
248.	Únor 8	z Vostrova Novačka ²⁵⁰	Marie
249.	9	Marie Oliwova ²⁵¹	Jozef

– Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 481.

243 Josefa, roz. Veselá, manželka Václava Viktora z Ledče; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 286.

244 Josefa, roz. Kopecká, manželka sedláka Jana Ruta z Habrku; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 84.

245 Anna, roz. Sadílková, manželka truhláře Josefa Lwa z Ledče; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 286.

246 Marie, roz. Vohnická, manželka domkáře Jana Hudíka z Ledče; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 286.

247 Marie, roz. Adlerová, manželka řezníka Václava Olivy z Ledče; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 286.

248 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

249 Terezie, roz. Černá, manželka kupce Václava Perknovského z Ledče; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 288.

250 Barbora, roz. Čermáková, manželka Josefa Kosprdy z Ostrova; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 606.

251 Svobodná matka Marie Olivová z Ledče; SOA Zámrsrk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 288.

250.	Březnu 1	Janečkova ²⁵²	Jozef
251.	5	Jonova ²⁵³	Juliana
252.	26	Pani Hlavacova ²⁵⁴	Vojtěch
253.	Dubna 1	Urbanova ²⁵⁵	Jozef
254.	2	Z Podoli Franka ²⁵⁶	Marie
255.	8	Fialova ²⁵⁷	OX
256.	8	Chejstovská ²⁵⁸	OX
257.	16	Hůlova ²⁵⁹	Franz
258.	19	z Hrace Coufalka ²⁶⁰	Jan
259.	Maj 23	Chejstovská ²⁶¹	Ferdinand
260.	24	Kocjanova ²⁶²	Franz
261.	29	Lvova ²⁶³	Jan

252 Antonie, roz. Lwová, manželka krejčího Josefa Janečka z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 289.

253 Terezie, roz. Reichenbachová, manželka Postřihače Viléma Johna z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 289.

254 Leopoldína, roz. Nussbaumová, manželka lékárníka Jana Hlaváče z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 290.

255 Anna, roz. Schwarzfildová, manželka Václava Urbana z Horní Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 290.

256 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

257 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

258 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

259 Marie, roz. Semerádová, manželka nádeníka Františka Hůly z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 292.

260 Kateřina, roz. Karlová, manželka fandianta Josefa Coufala z Hradce, dle matriky se porod odehrál 16.4.; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kozlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 482.

261 Kateřina, roz. Prokopová, manželka krejčího Václava Chejstovského z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 293.

262 Pravděpodobně se jedná o porod ze dne 21.5. Kateřiny roz. Fraňkové, manželky soukeníka Jana Kociána z Bohumilic; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kozlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 39.

263 Anna, roz. Sadílková, manželka soukeníka Jana Lwa z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s.

262.	Června 9	Kotěrka ²⁶⁴	Anton
263.	10	Cihlářka ²⁶⁵	Anton
264.	10	Paní Heislerova ²⁶⁶	berta

[19]

Roku 1849

Číslo	Porod dne	Porodnice	Dítě
265.	16	Paní Lancova ²⁶⁷	Alois
266.	16	Weilova ²⁶⁸	Izidor
267.	Července 8	Filipova ²⁶⁹	Václav
268.	24	Bočkova ²⁷⁰	Frantz
269.	31	z Hrace Rolan ²⁷¹	Anton
270.	Srpná 7	Broš ²⁷²	Jan
271.	22	Laňkova z Hrace ²⁷³	Václav

294.

264 Alžběta, roz. Pfefferová, manželka ševce Václava Kotěry z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 294.

265 Josefa, Kredlová, manželka domkáře Josefa Cihláře z Habreku; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Soubor – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 84.

266 Veronika, roz. Kamberská, manželka kancelisty Maximiliana Heislera z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 294.

267 Vincence roz. Marková, manželka hospodského Vincenze Lanze z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 294.

268 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

269 Marie, roz. Sadílková, manželka soustružníka Antonína Filipa z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 295.

270 Marie, roz. Lwová, manželka bednáře Jana Bočka z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 296.

271 Anna, roz. Kohoutková, manželka familianta Františka Prose z Hradce; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojánské Hutě – Soubor – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834–1854, sign. 2526, s. 480.

272 Barbora, roz. Tesárková, manželka podruha Františka Brože z Ledče; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 297.

273 Kateřina roz. Kudrnová, manželka familianta Václava Bučka z Hradce; SOA Zámorsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota –

272.	Zaří 8	Paní Kolářova ²⁷⁴	Marie
272.[I]	Října 1	z Habrku Dvořáková ²⁷⁵	Frantz
273.	5	Paní Burian ²⁷⁶	Marie
274.	Listopadu 5	Matlachova ²⁷⁷	Anton
275.	7	Johanesova ²⁷⁸	Ľenor
276.	20 decembr	Sadilkova ²⁷⁹	Ana

[20]

Číslo	Porod dne	Porodnice	Dítě
277.	21	Báčkovska ²⁸⁰	Kateřina
278.	23	Pletrichova ²⁸¹	Karel
279.	25	Sadilkova ²⁸²	Framtišek
280.	28	Marie Chejstovska, můj vlastní porod	

Mstislavice - Pavlov – Svatojanské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834 – 1854, sign. 2526, s. 484.

274 Anna roz. Bočková, manželka Jana Koláře z Habreku; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojanské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834 – 1854, sign. 2526, s. 85.

275 Svobodná matka Marie Dvořáková z Habreku; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Bohumilice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice – Pavlov – Svatojanské Hutě – Souboř – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834 – 1854, sign. 2526, s. 85.

276 Marie roz. Svobodová, manželka Josefa Buriána, krejčího z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 298.

277 Anna Roz. Slavíková, manželka zedníka Josefa Matlacha z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 299.

278 Anna roz. Tulachová, manželka domkáře Jana Johannese z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 299.

279 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

280 Kateřina roz. Němcová, manželka Jana Báčkovského z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 302.

281 Barbora roz. Čapková, manželka tovaryše Josefa Pletrichová; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 302.

282 Marie roz. Krupičková, manželka ševce Jana Sadílka z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523, s. 302.

		bez pomoci babičky ²⁸³	František
281.	1	Pani Berkmanova ²⁸⁴	Kamila
282.	5.	Müllerova ²⁸⁵	Josef
283.	6.	Blažkova ²⁸⁶	Bohun
284.	8	Sikírka papírník ²⁸⁷	František
		Roku 1861	
Ledna		Od roku 1861	
1	1	Slavíkova ²⁸⁸	Dvojčata Karel a Jan
2	5	Musílka ²⁸⁹	Marie
3	29	Jabůrkova ²⁹⁰	Anton
		Unor	

[21]

[22]

1899²⁹¹

Dne 26. 6. 1899 se narodil Jaromír Jírek,

Marie syn.

Dne 14. července 1899 ve 3 hod

odpoledne zemřela Marie Brzotická provd[aná] Jirková.

283 Porod posledního syna Marie Chejstovské, provedla jej bez pomoci jiné porodní babičky; jako datum porodu je udáván 28. listopad SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 301.

284 Marie, roz. Součková, manželka ekonoma Bergmanna z Horní Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 301.

285 Anna, roz. Martínková, manželka pekaře Vincence Müllera z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 301.

286 Marie, roz. Halmová, manželka hospodského Jana Blažka z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 301.

287 Marie, roz. Prokopová, manželka tovaryše Leopolda Sikýře z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827–1852, sign. 2523, s. 301.

288 Marie, roz. Trpišovská, manželka podruha Antonína Slavíka z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1852–1878, sign. 2988, s. 137.

289 Zápis nedohledán v matričních záznamech.

290 Františka, roz. Drážková, manželka obuvníka Antonína Javůrka z Ledče; SOA Zámrsk, Sběrka matrik Východočeského kraje, Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1852–1878, sign. 2988, s. 138.

291 Tato strana je psána jiným rukopisem, doplněna byla dle pozdějšího inskriptu až v roce 1899.

Dne 22. října 1899 ráno v ½ šesté zemřel Jaromírek.

Marie roz. Brzotická,
prov. Jírková ve Vídni,
pohřbena v Ledči dne
18. července 1899.

Pohřeb měla v úterý na Ledečský[!] hřbitov a před
tím ku neděli byla ve Vídni
dovezena na nádraží v
doprovodu přátel, kteří
se zúčastnili pohřbu v kočáru.

[23]

Marie Apolena
Nepomucena Antonie
Zigmund
Terezie
Anna

[24]

Paní Strachova lib.

1 ¼ Mz²⁹²

³/₄

¹/₂

v hotovosti 1 fl[orén]

1 lib. Sviček ... 45 kr.

1 lib. Mýdla ... 36 kr

[25]

Rod Havlič-
kovský²⁹³

Václav Havlíček, otec vlastní

Marie Chejstovský, jest narozen
na panství Polenskem²⁹⁴ ve Velký
Losenici roku 1784 dne 26. Zář
z otce Martina Havlička, kupce

---

292 Konvenční měny.

293 Podtrhl autor deníku, počínaje touto stranou se objevuje jiný rukopis, autorství je přisuzováno otci Marie Chejstovské, Václavu Havlíčkovi.

294 Na panství Polná.

a rolníka, jenž se narodil 1753,
dne 22. Října v té Losenici, z otce Václava
Havlička, rolníka v No. 24, a
zemřel 1804 d. 27. Dec.

Martin Havlíček.²⁹⁵

Václav, syn Martina Havlička,
jest od dne 1. září 1818 v městě Ledči
učitelem a spolu Regenschori řádně
ustanoven; bylť před tím od r.
1807 až do r. 1818 v Německým
Brodě na hlavní škole učitelem,
a před tím od r. 1804 do 1807 byl
ve Smrčným (Simmersdorf) mezi
Němci na panství Štorku učitelem
po nejprv a od Slavného gubernium
ustanoven.

Toho roku 1804 dne 27. září pojal
sobě za manželku pannu
Barboru, dceru pána Karla Spinara,
učitele a Regenschori v městě Polné,
který, maje 62 léta, zemřel r. 1819.

[26]

Václav Havlíček, učitel Ledecky,
s manželkou svou Barborou
splodili 16 dětí, z kterých jsou
r. 1842 na živu:

1. Karel, narozen r. 1806 v Smrčným,
vystudoval v Praze Filosofii
a Chyrgii, bylť tam v Praze
prvním zpěvákem v hlubokosti
a síle Basu, pak se dostal do
Uher skrze jeho zpěv, tam byl
potom Doktor chyrgie.
19. Října 1843 umřel, měl v Leči slavný
funus.

---

295 V deníku figuruje pouze jméno bez dalšího upřesnění a doplnění údajů.

2. Barbora z Aratoru, barvířka
a měšťanka v Ledči, narozena
v Německým Brodě dne 4. září 1808.

3. Marie Chejstovska, myd-
lářka a měšťanka v Ledči,
oddala se s ohledem živnosti
r. 1841 dne 1. Října v Praze
na umění babitské, a byla
tam půl roku, jak v umělet-
ském, tak také v praktickém
cvičení, kdežto sobě svau
pílností a schopností čest a
lásku pánu Profesoru získala
a na austraty města Ledče Curs od-
byla a Diplom obdržela. Ona se na-
rodila též v Německým Brodě
roku 1811 dne 31. Decembru ráno
o 7 hodinách, Planetka Leonis (Leo),
kmoři, Paní Anna Kölsch Kupcova
a Pan Čeněk Daubrava, Schuldirektor.
Baba Jandova, křtil P. J. Štovíček.

[27]

5. Václav, narozen v Ledči
dne 28. Septembru, 1820 ráno v 7 hodin. Pak
nejprve studoval latinské školi
v n. Brodě, na to se vyučil
řemeslu truhlářskému v Ledči,
potom byl v Pelhřimově ve čtvrtý
třídě hlavní školi, opět přišel
do Kutné Hori, tam slyšel Proe-
parandu. A když to všechno
odbyl, musil se dat k Ulanum
jako trompeter²⁹⁶ v Žatci, to se
stalo r. 1840, dne 1. Října.

---

296 Jako trubač.

4. Aloyzie, narozena v n. Brodě,
r. 1817 dne 21. Juni rano v 11 ½ hd.[hodin], jest ještě
svobodná, má mít Jozefa
Kopeckeho, učitele Křenovského.

6. Hynek (Ignaz), narozený
v Ledči dne 25. Ledna 1825 odpoledne o 1 hodině,
planeta blíženci,
přišel v svém 12. roce do Jihlavi,
pak do Pelhřimova do 3. třídi,
na to se dostal do Uher, až za
Pešť do Erlavi,²⁹⁷ za diskantistu,²⁹⁸
na to v roce se sam navrátil do
Čech a byl v 3 třídě v Kutný Hoře,
pak v Jihlavě ve 4. třídě, a nyní
jde do Praperandi.

[28]

Matka Václava Havlíčka, učitele
Ledeckého, se jmenovala Terezie,
rozená Lach, v v[!] Losenici, měla
věku svého 57 let,
zemřela r.[roku] 1811 na Miserere.²⁹⁹
Matka manželky téhož Václava
Havlíčka, totiž Magdalena
Spinar, rozená Březinova
od Kruzborka³⁰⁰ ze mlýna, měla
věku svého 82 let, byla 20 let vdovou.
Zemřela r.[roku] 1836 dne 4. Novemburu.
Bratři však jeho jsou:
Matej Havlíček, etablovaný
kupec v Německým Brodě,
má děti ze sedmi 4 živých:
Karel, Franz, Jozef, Nepomucena.

297 Patrně město Eger v Uhrách.

298 Zpěvák zpívající diskantovým, tj. chlapeckým sopránovým hlasem.

299 Zvracení střevního obsahu při neprůchodnosti střev.

300 Pravděpodobně myšlen Kruceburk u Chotěboře.

Antonín Havlíček, kupec
 a rolník, neb universální
 dědic No 24 v Losenici, má
 dítky Marii, provdanou v
 Věžnici u Polný,
 a Františka, kterému vystavěl
 nový krásný dům v Losenici
 a kupecký krám.

[29]

Ze strany Spinarovský
 v Polný jsou sestry Barbory
 Havlíčkovy:
 Antonie³⁰¹ z Petremantu, provdaná rodu
 urozeného a velkého
 přátelstva, má ještě
 jediného syna Františka, hodináře
 v Polný.
 Kajetana,³⁰² provdana Václavu
 Kraus, soukeník v Polný, má
 děti: Marie a Jozeffu
 Karel Spinar³⁰³

[30]

Dítky Marie Chejstovsky,
 rozené Havlíček, splozené
 s Františkem Chejstovským,
 mydlářem a měšťanem v
 městě Ledči:
 Marie Nepomucena³⁰⁴
 1830 dne 14. Maye v pátek na den
 svt. Bonifáce odpoledne o 7 hodinách narozena v
 domě N. o. 153, tehdáž jejich vlastním.
 Toho dne planeta Vodnář.

---

301 Podtrhl autor deníku.

302 Podtrhl autor deníku.

303 Podtrhl autor deníku.

304 Podtrhl autor deníku.

Bába byla Fialka (Zemanova),³⁰⁵

křtěná od P. P. Jozeff Pacáka, starší kaplan.

Kmotři Václav Havlíček, její děda, a

paní Antonie Přerovská, pekařka.

Byla křtěná hned od babi z příčiny neobyčejného porodu.

1831 14. Února ji vylezli 2 zoubky,

měla sazený neštovice v šesti nedělích.

1834 měla přivítání v Elementaru,

přednášela ho před P. Inspektorem

Kubšem výborně a byla poprvé

zapsána do zlaté knihy, bylo

jí teprve 4 léta.

1836 měla přivítání při Generální

vizitaci před Exz. P. Biskupem

Karlem Hanlem,³⁰⁶ který ji

hladil a poslal ji z Petholtic³⁰⁷ po P. P. Pacákovi cukrové pochoutky v archu papíru, ve škole je

[31]

dostala s pochvalou od P. P.

Pacáka, byla po druhé zapsána do zlaté knihy z 1. třídy.

1837 Též do zlaté knihy zapsaná

z 1. třídy.

1838,1839,1840 zapsaná do zlaté

knihy z 2. třídy, a tu jí je

11 roků a vystoupila ze školi,

skrze matku, že matka šla

do Prahy na učení babické.

1843 Počala se živit. Rodičům

jak z domácí práce tak také

ze Strykováním a peníze dává

na živobití také.

305 Pravděpodobně ledečská porodní bába Magdalena Zemanová.

306 František Karel Boromejský Hanl z Kirchtreu (1782–1874), biskup královehradecké diecéze v letech 1831–1875.

307 Pertoltice na Kutnohorsku.

[32]

2. Nepomucena Antonye³⁰⁸
 1832 Dne 5 Meye večer o 7 hod.
 v sobotu na svt. Gotharda po
 neděli provodní³⁰⁹ na znamení
 raka. Po novém měsíci jest
 v jejich vlastním domě jako
 Marie Nep. N. o. 153 narozená.
 Křtěná od V. P. P. Jos. Pacaka, 1. kaplana.
 Na rukouch držel kmotr Vác-
 lav Havlíček, vzorný učitel,
 její dědeček, kmotra paní
 Ant. Přerovská, pekařka,
 bába Zemanka Magdalena.³¹⁰
 Když jí bylo, Nepomuceně,
 půl roku, rozstonala se a
 žádný lékař ji neslibil ži-
 vobytí, ona však proti
 tomu až do dneška, 15. září 1842,
 je živa, však ale skrz ten
 celý čas, co snědla, to vy-
 dávila s náramným kašlem.
 Tau neduhou obklíčena ve
 škole velké pokroky nedělá
 jako její starší sestra, ale
 je za to v domácnosti velmi
 opatrná, své menší bratry opatru-

[33]

je a hlídá. Teď je v 2 třídě
 již rok a je jí 10 let.
 1840 16. Juli stonala také na osutinu.³¹¹
 r 18 zemřela ve Vídni,
 kde bydlela se svou rodinou

---

308 Podtrhl autor deníku.

309 První neděle po Velikonocích.

310 Porodní bába z Ledče, Magdalena Zemanová.

311 Spalničky.

přes 50 roků stará.³¹²

[34]

3. Václav Chejstovsky³¹³

1834 Dne 23. Maje u večer kolo 7 hod.

mezi oktávem svt Jána Nep. v pátek

po Svatém Duchu na den svt. Desidera

na planetu Střelec v auplňku měsíce

Vigilia před svt. Trojicí narozen.

Křtěn od V. P. P. Joz. Pacáka skrz Kaplana.

Kmotr držel na rukouch jeho dědeček V. Havlíček,

vzorný učitel a Regenschori, kmotra

p. Ant. Přerovská, pekařka, babou

byla Magdalena Zemanova nee (Fialka),

narozen v vlastním domě N. o. 153.

Mýmo sazených neštovic

měl 1840 16. Juli přirozené neštovice,

před tím v N. 1. byl nebezpečně ne-
mocný, lékař o něm velmi pochyboval.

1842 Přijde 1. 8. z 1ní třídy do 2hé

a je mu 5 roků.

1843 Zas stonal a všy se taky

naskyly.

to je vlastní ruka

Václava Cheysto-

vského.

Zemřel v Americe,

kde bydlel se svými

syny a manželkou.³¹⁴

[35]

[36]

4.tý dítě Antonye³¹⁵

1836 Dne 8. června o 1 hodině v noci,

---

312 Poslední tři řádky jsou pozdějším inskriptem.

313 Podtrhla autorka textu.

314 Pozdější inskript.

315 Podtrhl autor textu.

na znamení býka, v poslední čtvrti měsíce,
 na den svt. Medarda ve vlastním
 domě narozena, křtěná od V. P. P.
 Joz. Pacáka, kmotry ty samé, jako
 měl Václav, i bába ta.

Od své maličkosti zdravá, nyní
 1842 je v Elementaru druhý rok.
 Letos 1842 v zimě, když Marie Nepomu-
 cena, a Zigmund zůstávali u Havlíčků,
 že matka byla v Praze.

1840 16. Juli vystonala se na osutinu³¹⁶
 dne 20 Máje roku 18[ ]

185[ ] šla sloužit
 do Vídně, posla[la] své Matce
 jednou 2 f. M. a podruhé 7 fl,
 ale domů víc nepřišla,
 neb tam zemřela.

18 roků stará³¹⁷

[37]

5.té dítě František³¹⁸

Narozen 14. Října 1838

a dne 3. Července 1839

měl slavný funus, 14 malých

muzikantů hrálo, malých

družiček a malých mládenců

bylo 12.

Jeho nemoc trvala 4 týden, kdy

na psotník umřel.

[38]

6.tý dítě Zigmund³¹⁹

(neb 5.tý dítě František na psotník umřel)

1840 Dne 15. Aprile ráno v 5 hodin

---

316 Spalničky.

317 Pozdější inskript.

318 Podtrhl autor deníku.

319 Podtrhl autor deníku.

na den svt. Theodora ve středu po
 květné neděli, na znamení váhy,
 v ouplňku měsíce v nájmu u Škvorů
 N. o. [Numero] 66 se narodil, byl křtěn od V.
 P. P. Fr. Uchytila, mldš. Kaplana,
 a kmotři i baba jako předešlý děti.
 1840 16. Juli má sazený neštovice.
 1842 Když zůstaval u Dědečka
 Havlíčka, a když matka z Prahy z učení přišla,
 nechtěl k ní, bál se jí, neb ji více neznal.
 1843 umí se Modlit Očenáš
 a je Tatínku mazlyček.
 Když mu bylo 9 roku, zemřel na cholera.³²⁰

[39]

[40]

7.mi neb 6tý živý dítě Terezie³²¹
 1842 Dne 22. března odpoledne
 o 4. hodinách v outerý po květné
 neděli, na den svt. Oktaviana
 v první čtvrti měsíce, na znamení
 lva, v nájmu u Atratoru narozená,
 křtil V. P. P. Jos. Pacák a kmotři
 i baba jako předešlí děti.
 Matka byla s těžkým životem s ní
 v Praze na učení rodielském, a
 když musela 10. Maje zase do Prahy
 do prakce do rodícího domu, nechala
 ji u hodinářky Holaubkovy ke
 kojení. Platila 15 f. m. za to, a
 když se z Prahy docela s Diplomem
 navrátila, kojila ji sama.
 Roku 1843 1. ledna vylezli ji 4 zoubky,
 byla tuze zla, teď ale od té doby ji
 máme rádi všicky, neb je hodná,

320 Pozdější inskript, zanesený odlišným rukopisem.

321 Podtrhl autor deníku.

dobroučká. Dne 18. Juni dostala
 kozu,³²² byla dobrá, neplakala. Tuze
 běhá a všecko mluví, umí
 si všecko poručit, říká, že pes
 kous čiči.³²³
 ve 12 letech zemř. na cholera³²⁴

[41]

8.mý neb 7mý živý dítě
 František Benedikt³²⁵
 1844 Dne 3. Září odpoledne o 7 hodině
 před narození[m] Pany Marie, den před poslední
 čtvrtí měsíce v znamení blíženců, na
 den svt. Mansveta narozen, v. N. o. 16
 v Pičovém domě, křtil V. P. P. Fr. Uchytil
 v pluvialu, kmotr Václav Havlíček,
 dědeček, kmotra Anna, dcera Přerovskýho.
 Baba byla z Podolí Novačka,³²⁶ která
 teprve z Prahy z učení přišla a prvně
 po učení babila. Matka Marye šla na
 to 5tý den v sobotu s ním k ouvodu.
 Dne 15. prosince zemřel
 bez vědomí matky v noci
 na psotník v Hlavje,
 nemohu zapomenout na
 to dítě, proto, že už znal
 matku a houkal, smál se.
 Pánbů má taky rád
 hezký andělíčky buď
 Jméno Páně zw všeho
 pochváleno. †

[42]

---

322 Přešla z kojení mateřským mlékem na pití mléka koziho.

323 Pes kousl kočku.

324 Dodatečný inskript odlišným rukopisem.

325 Podtrhl autor deníku.

326 Podtrhl autor deníku.

Benedikt Franz Ana

9. Dítě An[n]a Chejstovský³²⁷

1846 Dne 17 června, ráno

o 4 hodinách na svatýho Aleše,

na znamení, v Nr 150.

Křtil Pan Páter Pacák, kmotři

byli Pan Maksmilian Heysler,

mětský listový,

kmotra Paní Rosalia Šofránkova ([vpis]

Sestra p. místodržitele českého Max. Vebera)

P. listovského. Baba sem

Já, matka, sama byla a odpoledne

ve 3 hodiny ten samý den ke

křtu a k ouvodu dítě donesla.

A zas dne 19ho o 10 hodinách

večer na psotník umřela.

10. Dítě Ignaz Chejstovsky

Narozen Roku 1848 dne 10. Prosince

a zas dne 29. Aprile zemřel,

měl tu samou kmotru a

kmotr byl P P Prokš, baba sama

matka, tak jako při něm.

[43]

1842

Marie Apolena

rozená Havlíček

nyní Chejstovská.³²⁸

Roku 1811 dne 31. Decembu ráno

o 7. hodinách narozená. Kmotři

Paní Anna Poetsch, kupcova, a

Pan Čeněk Daubrava, škol řiditel,

baba Paní Jandova. Křtil

W. P. P. Vojtěch Šťoviček, starší

327 Podtrhl autor deníku.

328 Podtrhl autor deníku.

kaplan v Německým Brodč.

Do vínku od pána km 3 f., paní km 5 f..

1812 Dne 19. Máje sázeli ji P. Doktor Vil-

ímek neštovice od Alžbety Doubra-

vové, a dne 27. t. m. jela s ní do

Štoky³²⁹ a od ní sázeli chlapečkovi

pana Čermáka, Leopoldovi, neštovice.

1812 Dne 26. září ji vylezli 2 zaubky

nahoře a 2 dole.

1812 Dne 18. Listopadu přestala prs pít.

1813 Dne 1. Září začala hezky mluvit.

1813 V měsíci prosinci umí se sama

modlit Otče náš[!] a zdrávas.

1814 dne 13. Juní začala sama chodit.

1815 dne 8. 7br měla planých neštovic

plný tělo, nejvíc na hlavičce a

na zádech.

1815 V Juní tak stonala, že se nemohla

za 8 dní ani postavit.

[44]

Marie Apolena Havliček³³⁰

1816 dne 12. Února o 3 hodinách v pondělí

chtěla, aby ji Panimáma ouška pro-

píchl, a stalo se tak.

1816 1. Maje celau abecedu za 4 ho-

diny se naučila.

1816 začala chodit do Elementaru

v Brodč k P. Komurkovi,

bylo jí 4 leta.

1819 V březnu měsíci, v Ledči měla

Frizl.³³¹ Toho času chodí do

2. třídy a učí se Forte Piano,

je jí 7 let.

329 Štoky na Havlíčkobrodsku.

330 Podtrhl autor deníku.

331 Fryzl – potník, příznak zdravotních problémů – patrně febrilních křečí – jež jsou v matričních zá-
znamech nejobvyklejší indikací při předčasném skonu novorozenců a kojenců.

1820 Hrála s Villimem Schütz toho též
 stáří, spolu na 4 ruce na Forte
 Piano po zkoušce v Panským
 Domě na Theatru mezi Aktem.
 1821 Hrála při Opeře Jozeff Egyptský
 Dynu a roku 1819 hrála při činohře
 dceru zahradníkovu a jiné víc.
 1821 Začala se učit zpívat.
 1824 Spívala při Generální Biskupské
 školní vizitaci Excellenc P. P.
 Biskupovi Kollovrat v domě
 N. o. 76 Solo Cantate³³² a jest Pramiantka.³³³
 1823 24. Juny dostala za vinš od P.
 B. Markla Apatikaře Dvoureynčik[dva rýnské],
 dala ho rodičům
 1824 Též tak dostala od toho samého
 1 f. c. m. dala ho s ochotností rodičům schovat.

[45]

Marie Apolena Chejstovska³³⁴
 1824 Dne 8. Června v pondělí Svatodušní
 biřmovaná od J. Excell.. Pana Aloyse
 Jozeffa Krakovského z Kollovrat.
 Kmotrau byla slečna Kateřina Exner
 a jméno dostala Silvestra.
 V zlatý knize je zapsaná první
 v 1. třídě r. 1819.
 1820 V 2. třídě. 1821, však zvláště
 pak 1822 též tak. 1823 opět, a
 1824 posledně první před Annau
 Schütz nynější P. Vrchnovou (1842).

 1829 Dne 22. Února, tu neděli před
 ostatkama na den stětí sv. Pavla

332 Sólový přednes zpěvu.

333 Premiantkou.

334 Podtrhl autor deníku.

odpoledne, okolo ½ 4 hodině měla
Kopulaci Marie Havlíček s Františkem
Chejstovským, mydlářem, syn Václava
Chejstovského, mistra krejčovského a
familianta v Horní Ledči. Kopulí-
roval P. P. Ant. Kačer, mladší kaplan.
P. Svědkové byli p Fr. Přerovský, pekař,
a p. Joz. Laukotka representatnt. Družba
p. Frant Veselský, 2 učitel, družičky Alo-
zia Havlíček, sestra nevěstina, a Anna
Chejstovská, sestra ženichova.

Nejprve zůstávali ti novomanželé u
rodičů ve škole, až pak na to v létě
se stěhovali do svého domu N . o. 153.
Kontrakt na oba ingnosirt N. X. fol. 39 p. v.
vyznamenán at libro contractum N VII Foll 222
dne 2. 8.1829 za 500 fr. CM, kaupený od
Neubaura (Dundy), na to ze strany nevěsty
dáno dohromady krom jiného 109 f. CM
dle domovní knihy, strabny 94 a 110.

[46]

Ten dům prodali oba tito manželé,
když jim nejlepší řemeslo šlo, že se
tu v Ledči usadil Herman, žid, mydlář,
a tuze jim škodil, prodán byl ten dům
Šolovi pekařovi.

Oni ale Chejstovsky se dali do nájmu
do N. 1 a tam o všechno přišli, pak
byli v nájmu u Škvora, ševce N. 66.
Na to se dostali do nájmu k Aratorum
a řemeslo přestalo hned v N. 1 a
tudy se Marie, manželka, dala z té velké nouze ma umění babické,³³⁵ neb rodičské.
Ostatně v té celé bídě a nauzi, kdo jim
pomáhal? Havlíčkovi.

---

335 Přeškrtl autor pozdějších inskriptů do deníku.

She happily delivered a girl... Midwives' diaries of the 19th century

Summary

The commented series of manuscripts of midwives diaries is the first result of the research project supported by the Grant Agency of the Czech Republic N. 17-14082S Midwives: professionalization, institutionalization and exercise of the first qualified woman profession in the course of two centuries. 1804-1948. The project objective is, among others, depiction of the changed view of the profession and its social and cultural reflection in the Czech society.

Attention of the Czech historians or ethnologists was paid to the history of midwifery – with a few exceptions – as late as in the 1990s'. Further progress was accelerated by the development of modern concept of medical history, including the history of midwifery institutionalization and the use of anthropological methods in historic research; however, the use of such methods was limited to the Early New Age with certain overlaps to the early 19th century. The history of midwifery as such has only been dealt with in a few book titles that not always correspond to the requirements for specialized historical research.

The commented series of midwives' diaries was published with the objective to demonstrate the options to use the statistic and serial nature for the history of midwifery. The diaries present resources with a different degree of informative value. Some of them enabled the author to determine only the number of assistances performed by a midwife or to recognize social structure of her clients; other provide an interesting insight into the economic aspects of midwifery thanks to the overview of payments for individual interventions. Some of them list specifications of treatment and interventions thus enabling us to see the whole range of medical operations that skilled midwives used to help in emergency while determining the complexity and limits of an intervention in the contemporary situation.

The diaries can be used in combination with further resources (e.g. registry books, domicile right documents, official instruments, applications for medical care compensation) and for compiling biograms to describe life of midwives.

The form of all the diaries in the series is different from the standard. Marie Chejstovská of Ledeč (edited by Vladan Hanulík) began to record her midwife assistances in 1842, Anna Bicanová of Týn nad Vltavou (edited by Martina Halířová) in 1868, Anna Vondráčková of Choltice (edited by Milena Lenderová) in 1879, Anna Štěpánková of Zašová (edited by Zuzana Pavelková Čevelová) in 1897.

All the diaries originated in the period of the author's lives in which they started to provide midwife assistance upon undergoing a midwifery training. Anna Bicanová's dia-

ry is a unique source of information to determine the economic profitability (rather unprofitability) of the profession. Diaries by Anna Vondráčková and Anna Štěpánková are as detailed as to give their readers an insight into a complex situation of midwives in the healthcare market.

A family chronicle, whose author was probably Václav Havlíček, father of the trained midwife, later extended Marie Chejstovská's diary. Due to this fact, the diary is an interesting resource for the study of family background and economic potential of the midwife's profession.

Přehled použitých pramenů a literatury:

Prameny:

Archivní prameny:

Archiv Městského muzea Týn nad Vltavou
Deník porodní babičky Anny Bicanové, sg. 34 581, A 51.

Archiv Univerzity Karlovy
M 71, Matricula facultis medicae inscribendis obstericiae Dicata, Tomus I, Anno MDCCCXXIX, nepag.

Archiv Univerzity ve Vídni
Rigorosa Med. Doct. Chir. et Obstetricibus (1822-1881), MED 9. 6, fol. 23.

Muzeum Vysočiny v Havlíčkově Brodě
Sbírková skupina Karel Havlíček Borovský, Deníky Marie Chejstovké, rozené Havlíčkové, KHB 2/408.

Národní archiv ČR
Matriky židovských náboženských obcí v českých krajích:
Židovská matrika Neznašov, Matrika narozených 1853-1876, 1886-1890, 1892, 1893, 1900-1902, 1904-, kn. 1375.
Židovská matrika Ledec nad Sázavou, Matrika narozených 1874-1944, kn. 966.

Státní oblastní archiv Litoměřice
Sbírka matrik Severočeského kraje, Farní úřad Panenský Týnec, sig. L112/3 Matrika N, O, Z (1809 – 1843) Panenský Týnec, Samotín, Týnecká Hájovna, Úherce, Zichovec, Žerotín, fol. 136.

Státní oblastní archiv v Třeboni - oddělení Třeboň
Sbírka matrik Jihočeského kraje, 1587–1949 (1952):
Farní úřad Týn nad Vltavou:
Matrika narozených 1850–1858, Bohunice, Hněvkovice na levém břehu Vltavy, Koloděje nad Lužnicí, Netěchovice, Nový Dvůr, Předčice, Smilovice, Třítím, Týn nad Vltavou, Vesce, Zvěrkovice, inv. č. 5826, kn. 12.

Matrika narozených 1858–1866, Bohunice, Hněvkovice na levém břehu Vltavy, Koloděje nad Lužnicí, Netěchovice, Nový Dvůr, Předčice, Smilovice, Třítim, Týn nad Vltavou, Vesce, Zvěrkovice, inv. č. 5827, kn. 13.

Matrika narozených 1867–1873, Bohunice, Hněvkovice na levém břehu Vltavy, Koloděje nad Lužnicí, Netěchovice, Nový Dvůr, Předčice, Smilovice, Třítim, Týn nad Vltavou, Vesce, Zvěrkovice, inv. č. 5828, kn. 14.

Matrika narozených 1874–1880, Bohunice, Hněvkovice na levém břehu Vltavy, Koloděje nad Lužnicí, Netěchovice, Nový Dvůr, Předčice, Smilovice, Třítim, Týn nad Vltavou, Vesce, Zvěrkovice, inv. č. 5829, kn. 15.

Matrika narozených 1880–1890, Bohunice, Hněvkovice na levém břehu Vltavy, Koloděje nad Lužnicí, Netěchovice, Nový Dvůr, Předčice, Smilovice, Třítim, Týn nad Vltavou, Vesce, Zvěrkovice, inv. č. 5830, kn. 16.

Matrika narozených 1890–1903, Bohunice, Hněvkovice na levém břehu Vltavy, Koloděje nad Lužnicí, Netěchovice, Nový Dvůr, Předčice, Smilovice, Třítim, Týn nad Vltavou, Vesce, Zvěrkovice, inv. č. 5831, kn. 17.

Matrika narozených 1851–1873, Hosty, Koloděje nad Lužnicí, Netěchovice, Smilovice, Vesce, inv. č. 5833, kn. 19.

Matrika oddaných, 1841–1868, Bohunice, Hněvkovice na levém břehu Vltavy, Koloděje nad Lužnicí, Netěchovice, Nový Dvůr, Předčice, Smilovice, Třítim, Týn nad Vltavou, Vesce, Zvěrkovice, inv. č. 5840, kn. 26

Matrika zemřelých, 1847–1862 Bohunice, Hněvkovice na levém břehu Vltavy, Koloděje nad Lužnicí, Netěchovice, Nový Dvůr, Předčice, Smilovice, Třítim, Týn nad Vltavou, Vesce, Zvěrkovice, inv. č. 5847, kn. 33.

Matrika zemřelých (1872-1890), Bohunice, Hněvkovice na levém břehu Vltavy, Koloděje nad Lužnicí, Netěchovice, Nový Dvůr, Předčice, Smilovice, Třítim, Týn nad Vltavou, Vesce, Zvěrkovice, inv. č. 5849, kn. 35.

Farní úřad Neznašov

Matrika narozených 1863–1889 Karlov I, Neznašov, Slavětice, Újezd, Všemyslice, Všeteč, inv. č. 3686, kn. 6

Státní oblastní archiv Zámorsk

Sbírka matrik Východočeského kraje

Farní úřad Dobruška

Matrika N 1806-1839, sign. 26-2, inv. č. 1442.

Matrika narozených Choltice. SOA Zámorsk, Sbírka matrik, inv. č. 4398 N.

Farní úřad římskokatolické církve Ledec nad Sázavou

Matrika narozených, Bohumulice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice - Pavlov – Svatojánské Hutě – Soubor – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1834 – 1854, sign. 2526.

Matrika narozených, Bohumulice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice - Pavlov – Svatojánské Hutě – Soubor – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1855 – 1865, sign. 2989.

Matrika narozených, Bohumulice – Podol – Přemilsko – Bojiště – Habrek – Kouty – Kozlov – Kožlí – Leština – Bilantova Lhota – Dobrovítova Lhota – Kamenná Lhota – Mstislavice - Pavlov – Svatojánské Hutě – Soubor – Sechov – Sačany – Sychrov – Veliká – Vilémovice – Obrvaň – Olešná – Ostrov – Vrbka, 1866 – 1883, sign. 2990.

Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1827-1852, sign. 2523.

Matrika narozených, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou 1852-1878, sign. 2988.

Matrika oddací, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou, 1807-1853, sign. 2530.

Matrika zesnulých, Horní Ledec – Ledec nad Sázavou, 1809-1856, sign. 2535.

Státní okresní archiv České Budějovice

Archiv města Týn nad Vltavou, Kniha evidence obyvatel ve městě 1843, kniha č. 88.

Archiv města Týn nad Vltavou, Soupis obyvatel podle domů 1857-188, kniha č. 216.

Okresní úřad Týn nad Vltavou, Sčítání lidu 1869, kart. č. 21.

Archiv města Týn nad Vltavou, Statistický přehled o zdravotnictví 1873, kart. č. 42.

Státní okresní archiv Havlíčkův Brod

Archiv města Ledče nad Sázavou, kniha č. 12.

Okresní soud Dolní Kralovice-Ledec, karton č. 90

Státní okresní archiv Chrudim

Archiv města Chrudim, inv. č. 422, 7/1, Porodní báby, jedy, nakažlivé nemoci, 1903- 1909, kart. č. 545.

Státní okresní archiv Pardubice

Druhopisy matrik, Choltice, Matrika narozených, 1875, 1877, 1879,

Druhopisy matrik, Svinčany, Matrika narozených 1879 – 1922.

Druhopisy matrik, Turkovice, Matrika oddaných 1873; Matrika narozených 1874.

Farní úřad Choltice, inv. č. 534, Korespondence, 1847 – 1889, kart. č. 2; inv. č. 535, Korespondence, 1890 – 1942, kart. č. 3.

Městský národní výbor Choltice, Soupis kronik 249, s. 63.

Základní devítiletá škola Turkovice, inv. č. 12, Prüfungs-Buch bei der Pharrschule Turkowitz, 1848 – 1869, kn. č. 12.

Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou
Archiv Škol Dobruška, inv. č. 26 a, Katalog Národní školy Dobruška 1830-1865, kt. 214.

Státní okresní archiv Vsetín
Fond Národní škola Zašová.
Okresní úřad Valašské Meziříčí, sčítací operáty obce Zašová pro rok 1890, inv. č. 632.
Archiv obce Zašová.

Úřad městyse Choltice
Matrika narozených 1885 – 1948.
Matrika zemřelých 1869 – 1939.

Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm
Fond Anna Štěpánková.

Východočeské muzeum v Pardubicích
Záznamy v Cholticích narozených dětí od roku 1879 od porodní babičky Marie [!] Vondráčkové, 1879 - 1898, Východočeské muzeum v Pardubicích, sbírka Rukopisy, Deník porodní babičky Marie (správně: Anny) Vondráčkové, Rkp376.

Zemský archiv Opava
Sbírka matrik obce Zašová
Matrika narozených obce Zašová, 1853–1891, inv. č. 2350, sign. VM XII 5.
Matrika narozených obce Zašová, 1892–1913, inv. č. 13160, sign. VM XII 11.

Dobová odborná literatura:

Alois CHYTIL, Chytílův úplný adresář Československé republiky, část I., Morava, Praha 1924.

Několik statistických dat o zdravotním personálu v královstvích a zemích na říšské radě zastoupených, Časopis lékařů českých 1898, č. 36, s. 693-694.

Jaroslav NEVOLE, Příbuzenstvo Havlíčkovo, Národní politika 1914, č. 158, s. 1-3.

Sbírka zákonů a nařízení, 1928, č. 200, Praha 1928.

František PACHNER, Porodní babcíství v Rakousku a jeho nutná reforma, Časopis lékařův českých pro lékaře, ranhojiče a lékárníky (dále jen ČLČ), 1910, č. 34, s. 1042-1047; č.

35, s. 1074-1079; č. 36, s. 1108-1114; č. 37, s. 1141-1149; č. 38, s. 1173-1180; č. 39, s. 1208-1213; č. 40, s. 1242-1249.

Johann Gottfried SOMMER, Das Königreich Böhmen. Statistiktographisch Dargestellt. 1. – 16. Prag 1833–1856.

Jan STRENG, Kniha babická: ku prospěchu žen babictví se učících, I, Praha 1859.

Vojtěch VYŠÍN, Babictví, učebná kniha o porodnictví pro báby porodní, Olomouc 1888.

Služební předpisy pro porodní báby. Vydané nařízením c. k. ministeria věcí vnitřních ze dne 10. září 1897 (ř. z. č. 216). Praha 1897.

Zákonní nařízení pro báby porodní, Olomouc 1886.

Literatura:

William Ray ARNEY, Power and the Profession in Obstetrics, Chicago and London, 1982.

Scarlett BEAUVALET-BOUTOUYRIE, Né à l'hôpital au XIX siècle, Paris 1999.

Susan BENEDICT – Linda SCHIELDS(eds.), Nurses and midwives in Nazi Germany: the euthanasia programs, New York 2014.

Eugenia BOURNOVA - Maurice GARDEN, Naître à Athènes dans la première moitié du XXe siècle. Démographie et institution. Annales de démographie historique, 2014/1, No 127, p. 209-234.

Jiří Karel BROTÁNEK, Deset generací Havlíčkovských, Havlíčkův Brod 1946.

June K. BURTON, Napoleon and the woman question: discourses of the other sex in French education, medicine, and medical law 1799-1815, Lubbock 2007.

Antonín DOLEŽAL, Od babictví k porodnictví, Praha 2001.

P. E. DOMLUVIL, Zašová, Brno 1908.

Edwin van TEIJLINGEN - George LOWIS - Peter McCAFFERY - Maureen PORTER, Midwifery and the Medicalization of Childbirth. Comparative Perspectives, New York 2004.

Barbara EHRENREICH – Deirdre ENGLISH (eds.), Whiches, midwives & nurses: a history of women healers, New York 2010.

Lynne Anne FALLWELL, Modern German midwifery, 1885-1960, London 2013.

Milada FOHLEROVÁ, Od kolébky po rakev. Rodinné obyčje na Valašsku v běhu lidského života, Vsetín 2012.

Milada FOHLEROVÁ, Ze života žen na valašském venkově, Rožnov pod Radhoštěm 2014.

Jacques GÉLIS, *Les enfants des limbes: mort-nés et parents dans l'Europe chrétienne*, Paris 2006.

Jacques GÉLIS, *L'Arbre et le fruit: la naissance dans l'Occident moderne, xvie-xixe siècle*, Paris 1984.

Jacques GÉLIS, *La Sage-femme ou le médecin: une nouvelle conception de la vie*, Paris 1988.

Jacques GÉLIS – Mireille LAGET - Marie-France MOREL, *Entrer dans la vie: naissances et enfances dans la France traditionnelle*, Paris 1978.

Ludmila HLAVÁČKOVÁ – Eva ROZSÍVALOVÁ, *Studium a přednášky na lékařské fakultě pražské univerzity v letech 1690-1848*, Praha 1984.

Ludmila HLAVÁČKOVÁ, *Pražské porodnictví a gynekologie před založením II. gynekologicko-porodnické kliniky*, In: *75 let gynekologicko-porodnické kliniky I. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze při 120. výročí otevření Zemské porodnice*, Praha 1995, s. 12 – 24.

Geoffrey CHAMBERLAIN, *From Witchcraft to Wisdom: A History of Obstetrics and Gynaecology in the British Isles*, London 2007.

Hana JADRŇÁ MATĚJKOVÁ, „Neznalé“ báby a „vzdělaní“ lékaři? Konstrukce (ideální) porodní báby a strategie vytváření autority ve spisech autorek a autorů raně novověkých porodnických příruček z německojazyčných oblastí, Praha 2016,

Jan KRBA, *Zaměstnání obyvatelstva ve Stříteži nad Bečvou v sčítacích operátech*, Zpravodaj okresního vlastivědného muzea ve Vsetíně 1996, Vsetín 1996, s. 26-28.

Eva LABOUVIE, *Andere Umstände. Eine Kulturgeschichte der Geburt*. Köln 1998.

Eva LABOUVIE, *Selbstverwaltete Geburt: Landhebammen zwischen Macht und Reglementierung (17.-19. Jahrhundert)*, *Geschichte und Gesellschaft* 18 (1992), s. 477 – 506.

Eva LABOUVIE, „Weiber-Recht“ in Weiber-Noth“ : zum kollektiven verbalen Widerstand von Frauen gegen obrigkeitliche Anordnungen im ausgehenden 18. und 19. Jahrhundert, In: *Handlungsspielräume von Frauen um 1800*, Heidelberg 2005, s. 211 – 222.

Volker LEHMANN, *Die Geburt in der Kunst. Geburtshilfliche Motive in der darstellenden Kunst in Europa von der Antike bis zur Gegenwart*, Braunschweig 1978.

Milena LENDEROVÁ, *Porod a ženské tělo: Diskurz a realita 19. století*, In: Petra HANÁKOVÁ – Libuše HECZKOVÁ – Eva KALIVODOVÁ (eds.), *V bludném kruhu. Mateřství a vychovatelství jako paradoxy modernity*, Praha 2006, s. 131-154.

Milena LENDEROVÁ – Božena KOPIČKOVÁ – Eduard MAUR – Jana BUREŠOVÁ, *Žena v českých zemích od středověku do 20. století*, Praha 2009.

Milena LENDEROVÁ – Karel RÝDL, *Radostné dětství? Dítě v Čechách devatenáctého století*, Praha 2006, s. 19-31.

Milena LENDEROVÁ – Tomáš JIRÁNEK – Marie MACKOVÁ, *Z dějin české každodennosti. Život v 19. století*, Praha 2009.

Milena LENDEROVÁ. Od porodní báby k porodní asistentce, In: *Theatrum historiae* 1, Pardubice 2006, s. 129-154.

Weibke LISNER, *Hüterinnen der Nation: Hebammen im Nationalsozialismus*, Frankfurt am Main 2006.

Andrew MANGHAM – Greta DEPLEDGE (eds.), *The female body in medicine and Literature*, Liverpool 2011.

Tania MCINTOSH, *A social history of maternity and childbirth: key themes in maternity care*, London 2012.

Marita METZ-BECKER, *Der verwaltete Körper. Die Medikalisierung schwangerer Frauen in den Gebärhäusern des frühen 19. Jahrhunderts*, Frankfurt - New York 1997.

Milena LENDEROVÁ – Vladan HANULÍK – Daniela TINKOVÁ, *Tělo mezi medicínou a disciplínou. Proměny lékařského obrazu a ideálu lidského těla a tělesnosti v dlouhém 19. století*, Praha 2014.

Alexandra NAVRÁTILOVÁ, *Narození a smrt v české lidové kultuře*, Praha 2004.

Vladimír NEKUDA a kol., *Okres Vsetín. Rožnovsko – Valašskomeziříčsko – Vsetínsko*, Brno – Valašské Meziříčí 2002.

Ottův slovník naučný, Díl 16, Praha 1900.

Verena PAWLOWSKY – Rosa ZECHNER, *Das Wiener Gebärd- und findelhaus (1784-1910)*, Bd. 3, Wien 1993.

František PLEVA, *Ledeč nad Sázavou. Dějiny města, Ledec nad Sázavou* 1997.

Zdeněk POMKLA a kol., *Padesát let nemocnice Valašské Meziříčí, Valašské Meziříčí* 2015.

Nathalie Sage PRANCHERE, *L'Appel à la sage-femme. La construction d'un agent de santé publique (France, XIXe siècle)*, *Annales de démographie historique*, 2014, č. 1, 181 – 208.

Jana RATAJOVÁ – Lucie STORCHOVÁ, *Děti roditi jest božské ovoce. Gender a tělo v českojazyčné babické literatuře raného novověku*, Praha 2013.

Eva ROZSÍVALOVÁ-LENZOVÁ, *Vznik babických škol v Československu*, In: *Československá nemocnice 19, 1951*, s. 96-102.

Josef SAKAŘ, *Dějiny města Týna nad Vltavou a okolí. Díl III., 1790-1848, Týn nad Vltavou* 1936.

Josef SAKAŘ, *Dějiny města Týna nad Vltavou a okolí. Díl IV. 1849-1900, Týn nad Vltavou 1937 - Písek* 1957.

Josef SAKAŘ, *Dějiny města Týna. Díl II. Století osmnácté, Týn nad Vltavou* 1934.

Radmila SEDLÁČKOVÁ, *Historie babictví v Čechách a na Moravě*, Brno 1973.

Hans-Christoph SEIDEL, *Eine neue „Kultur des Gebärens“.* *Die Medikalisierung von Geburt im 18. und 19. Jahrhundert in Deutschland*, Stuttgart 1998.

- Edward SHORTER, *Le Corps des femmes*. Traduit de l'anglais par Jacques Bacalu, Paris 1984.
- Daniel SCHÄFER (ed.), *Rheinische Hebamengeschichte im Kontext*, Kassel 2010.
- Jürgen SCHLUMBOHM – Barbara DUDEN – Jacques GÉLIS – Patrice VEIT (eds.), *Rituale der Geburt. Eine Kulturgeschichte*, München 1998.
- Jürgen SCHLUMBOHM, *Lebendige Phantome. Ein Entbindungshospital und seine Patientinnen 1751-1830*, Göttingen 2012.
- Harold SPEERT, *Histoire illustrée de la Gynécologie et de l'Obstétrique*. Traduit de l'américain par Suzanne Caton, Paris 1973.
- Petr SVOBODNÝ – Ludmila HLAVÁČKOVÁ, *Dějiny lékařství v českých zemích*, Praha 2004.
- Petr SVOBODNÝ – Ludmila HLAVÁČKOVÁ, *Pražské špitály a nemocnice*, Praha 1999.
- František ŠIGUT, *Poutní místo Zašová, Valašské Meziříčí* 1942.
- Daniela TINKOVÁ, *Tělo, věda, stát. Zrození porodnice v osvícenské Evropě*, Praha 2010.
- Ilona VOJANCOVÁ, *Od svatby ke Kolíbce*, Pardubice 1995.
- Věra VRÁNOVÁ, *Historie babictví a současnost porodní asistence*, Olomouc 2007.
- Eduard WONDRÁK, *Z historie porodnictví v naší zemi*, In: *Ročenka Státního okresního archivu v Olomouci*, 2(21), 1993, s. 105 - 122.
- Robert WOODS, *Mrs Stone & Dr Smellie: eighteenth-century midwives and their patients*, Liverpool 2014.

PORODILA ŠŤASTNĚ DĚVČE...

Porodní deníky čtyř porodních babiček z 19. století

Vladan Hanulík (ed.)

Vydala Univerzita Pardubice,

Studentská 84, 532 10 Pardubice.

Autorská práva © Vladan Hanulík, Milena Lenderová,

Martina Halířová, Zuzana Pavelková Čevelová 2018.

Jazyková redakce Kateřina Kopicová.

Technická redakce Vladan Hanulík.

Lektorovaly Kristýna Blechová, Šárka Nekvapil Jirásková, Pavla Státníková.

Rejstříky zpracovaly Eliška Chadimová, Šárka Caitlín Rábová.

Univerzita Pardubice 2018.

Vydání první.

ISBN 978-80-7560-143-8 (pdf)

Komentovaná edice čtyř rukopisných porodních deníků přibližuje životní realie a profesní praxi porodních babiček v 19. a první polovině 20. století. Zkoumané deníky Anny Vondráčkové, Anny Bicanové, Anny Štěpánkové a Marie Chejstovské mají společnou podstatu, která vyplývala z cíle jejich autorek zaznamenat porody, při nichž jakožto porodní báby asistovaly. Díky autentickému přístupu ke psaní zápisků poskytuje každý z deníků také další možnosti k svému využití. V kombinaci s jinými pramennými zdroji (matrikami, knihami domovského práva, úředními akty a úřední korespondencí) nabízí analýza porodních deníků další možnosti i pro sestavování vložených biogramů přibližujících nejen život žen, jež vykonávaly povolání porodních bab, ale i jejich rodinného i širšího zázemí, v němž žily a vykonávaly svoji praxi.